

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויגש

אלפים חגגו את סיום השי"ס בבנייני האומה

- גיליון מיוחד -

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 205

פנינים לפרשת ויגש

הכרתי אשה גדולה, שהיא חמותי הצדקנית מרת צביה לאה חדש ע"ה. ידוע הדבר שהמשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל הטביע את חותמו החינוכי ואפילו הלמדני על כל הדורות בהם עסק בחינוכם, ואין ספק שהמשגיח לא יכול היה לזוז צעד כלשהוא בחייו אילולא הבית הגדול של המשגיח

הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ראש ישיבת 'עטרת ישראל'
אודות 'נשים במאי זכייך' - לרגל 'סיומי הש"ס'

ה'אמהות' היא ההתגלמות של ה'עזר כנגדו', ברוממותם הגבוהה של עומק משמעותם...!
כדי לתאר לכם מהו התפקיד המיוחד שרק האשה יכולה לבצעו בשלמות ואין איש מלבדה המסוגל לעשות זאת כמוה, אצטרך להקדים ולספר לכם סיפור ייחודי על אשה צדקנית מיוחדת.
המדובר ברבנית מרת ביילא הינדא מלצר ע"ה, אשת חבר של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע. מפורסם עליה בין היתר, שהוצאת ספרו החשוב של בעלה 'אבן האזל' נזקפת לזכותה, כשהיא הייתה זו שהמריצה אותו יותר מכל להוצאת הספרים. הכיצד?

המשך בעמוד הבא

כשברא הקב"ה את עולמו לא החסיר ממנו דבר. הכינו, כלול בהדרו ומשוכלל בשלמותו, להיותו "כל שתה תחת רגליו" של האדם שנברא זה עתה בצלם אלוקים. אדם זה נברא כליל המעלות, ברוך כישרונות, כוחות ומדות. כל אלו קבע הקב"ה באדם. לא חסר לו דבר מכל אשר דרוש לו למילוי תפקידו וייעודו עלי אדמות. והנה נוכח הקב"ה כי על אף בריאת האדם, על סגולותיו, מוכשרויותיו, מידותיו ותכונותיו, קיימת תכונה אחת נעלה יסודית ביותר, לא יכון עולם ואדם בלעדיה, אשר אין האדם על כל מרחבי אישיותו מסוגל להכילה: הלוא היא תכונת ומעלת ה'אמהות'. רצה אפוא רצונו יתברך לברוא אדם אשר יהא מסוגל להכיל 'אמהות' על כל הכלול בה.

ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה זאת אלא 'אשה' - ויברא האלוקים את ה'אשה'. ברא אפוא הקב"ה בריאה מיוחדת למלא את רצון רצונו יתברך - זהו 'כרצונו'! זאת היא הברכה, כי בברכה זאת מודה האשה לקב"ה על שמצא בה את מילוי רצונו יתברך. או בלשון הכתוב "ויאמר אלוקים לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו" (בראשית ב, יח) כלומר, יש בו באדם הכל, אבל תכונה זאת אשר נקראת 'עזר' לא קיימת בו. חייבים לברוא בריאה מיוחדת לצורך קיום משאלה זאת, כביכול, של הקב"ה, בריאה של 'עזר כנגדו'.
"ויבן ה' אלוקים את הצלע" ... (שם כב). "ברוך אתה ה', שעשני כרצונו" ...

זוהי ההשפעה, זו דרכו. כך מתבטא ה'עזר' - ה'אמהות' כלפי הבעל, כמו כלפי כל בני הבית.

הוזה אומר, שבכוח האשה להשפיע, לקדם או להנחות ולהשתתף בדרכו של בעלה הגדול...

ת. אני הכרתי אשה גדולה, שהיא חמותי הצדקנית מרת צביה לאה חדש ע"ה. ידוע הוא הדבר שהמשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל הטביע את חותמו החינוכי, התורני ואפילו הלמדני על כל הדורות בהם עסק בחינוכם. ואם נביט אחרונות אין ספק שהמשגיח לא יכול היה לזוז ולהניד צעד כלשהוא בחייו אילולא הבית הגדול של המשגיח שהיה פתוח לרווחה וכל אחד הרגיש בו כבביתו ממש. בית מופלא זה היה אחד מכלי העזר החיוניים ביותר להצלחתו, ומי היא הבית אם לא הרבנית צביה לאה ע"ה. וכל מי שדרכה כף רגלו על מפתן הבית יודע שהיא ניהלה את כל הבית ביד רמה ובתבונה עצומה.

והנה, כל מי שהיה מצוי אצל בית זה של המשגיח זל"ה ונ"ב הרבנית צביה ע"ה, יודע או יבין שתי עובדות: מחד גיסא, ההתחשבות בדעתה וברצונה של הרבנית היתה מקסימלית אצל המשגיח. כך ברוחניות, כך בגשמיות, ובפרט בענייני הבית - 'על פיה יישק כל דבר'. ומאידך גיסא, הגה אשר יצא מן המשגיח, רצון, או מחשבה, קודש קודשים היה כלפיה. כלום אין כאן איזה 'ממה נפשך'?

אך האמת היא, שהם הם הבונים של כל אשר התרחש בבית הזה. כי ההרמוניה היתה ממש מתנגנת כאחד, משום שתפקידו של מרן המשגיח היה לא רק מטרתו בחיים אלא גם מטרתה. ומי שידע מה רב היה חלקה והשפעתה על כל מהלך עבודת הקודש שלו יבין אל נכון שהם הם הדברים. כי היתה הרבנית צביה ע"ה ה'עזר כנגדו' במלוא מובן המושג. ובעיקר הרבנית שהייתה סמל של 'אמהות' ניצלה כוח אדירים זה קודם כל לגדילתו וצמיחתו של בעלה הדגול, ויחדיו לעיצוב ביתם הדגול על כל הכלול בזה.

מדי פעם היינו שומעים את הרבנית פונה אליו בשמו ואומרת: "עיקר עבודתך צריך להיות עם יחידים... עליך לחלק את זמנך כך, שרובו יושקע ביחידים..." וכו' וכו'. ומי אינו יודע כי את ההדגשה והדרישה הזאת למדה הרבנית מבעלה הדגול. כי כך הוא המהלך: 'הוא' הדעת תורה, הוא הקובע, הוא המלמד והמחנך. ומשלמדה, התחנכה והחדירה את המושגים בקרבה, שוב חזר הדבר והשפיע דרך כוח ה'עזר כנגדו', דרך כל דרכה וכוחה כ'אם הבית'.

ניתן להסיק מכך שכל אם בישראל תתחיל להטיף לבעלה להתחזק בלימוד ועשייה תורנית...

ת. חובה לדעת, שהמציאות העובדתית שהיא אם ילדיו אינה נותנת לה תואר 'אמהות' לעשות בו כבשלה, או להטיל תפקידים ומשימות ככל העולה על רוחה. רק אשה שידעת להפנים את המסר הייחודי להיותה 'אם בישראל', היא האשה אשר ניחנה בכוח להיות 'עזר כנגדו', ורק אשה אשר כל מעיניה הוא לגדל ולרומם את בעלה וביתה היא זאת אשר ניחנה בכוח ובמשימה להיות אם 'אמהותית' בביתה.

(קטעים נבחרים מתוך החוברת 'נשים במאי זכין')

ידוע שלרבנית ביילא הינדא היו כמה אחיות, אחת הייתה נשואה להגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, אחרת היתה נשואה לרבי ברוך הורביץ, אחת לרבי שעפטל קרמר, ועוד גאוני ישראל. אך רבי איסר זלמן ורבי משה מרדכי היו רעים וידידים מנוער, מעת לימודם יחדיו בוואלוז'ין בימיה הזוהרים. כל ימיהם היו ידידי נצח, ידידות שנמשכה על פני שנים ארוכות והתחזקה בקשרי המשפחה שהיו להם.

יום אחד פנתה הרבנית ביילא הינדא לבעלה - היה זה לאחר שרבי משה מרדכי זצ"ל הוציא לאור את ספרו הראשון 'לבוש מרדכי' על מסכת ב"ק, שקנה את שמו המיוחד בעולם התורה והישיבות: "הן יודע אתה שרבי משה מרדכי הוציא עתה את ספרו הראשון 'לבוש מרדכי', וכל העולם רועש וגועש. אני יודעת שגם אתה מסוגל לעשות זאת לא פחות ממנו, ומדוע לא תמלא אף אתה את חובתך להוציא לאור את חידושיך הרבים?".

מהלכת השמועה, שלא מעט, בעקבות דברים אלו, התיישב רבי איסר זלמן לכתוב את חיבורו הנודע 'אבן האזל' שכיום מתבדרין בבי מדרשא.

עוד מספרים (דומני כי שמעתי זאת מאחד מבני החבורה הקדושה הקבועה שהיה מרן הגרא"ז זצוקל"ה לומד עמם מדי יום ביזמו בביתו שב'בתי ראנד' בירושלים) שכידוע, הרבנית ביילא הינדא ע"ה היתה כותבת את חידושי תורתו והייתה שקועה בזה מאוד, עד כי באחד הימים, בעודם מסובים סביב לשולחן בשקלא וטריא ערנית, מבחינים ברבנית ביילא הינדא ע"ה ניצבת בפתח, הקולמוס הטבול בדיו בידה, וממתינה לפסק זמן לשאול את שאלתה. כשפנה אליה מרן זצוקל"ה כשואל מה חפצה, שאלה תוך כדי נימה מתמיהה: "אינני מבינה, הרי את אותה הראיה שהבאת מלשוננו של הרמב"ם היית יכול להביא מלשון הרמב"ם כאן בהלכות נזקי ממון, ומדוע הרחקת להלכות פסולי המוקדשין?...". והוא זצוקל"ה כדרכו המתמיהה בחשיבות לפניויותיה, משיב בנחת עד שנחה דעתה...

נראה, שפשר ההנהגה של שניהם, ההרמוניה שביניהם וכל הכרון הזה, כפי שבא הדבר לידי ביטוי בשתי עובדות אלו, הוא בהשקפה הנכונה על מהות שליחות ה'עזר כנגדו', או קרי ה'אמהות'.

לאמור: ה'עזר' הגדול ביותר הוא בביטוייה של ה'אמהות' לא רק כלפי הבנים הביולוגיים, אלא קודם כל כלפי ה'בעל', לגדלו ולרוממו. כי זהו שנטע הקב"ה בבריאת האשה, הכושר המיוחד של 'עזר כנגדו', היינו הכושר של 'אמהות', בגדילתו, בצמיחתו, ברוממותו, של 'אשה' את בעלה, וזה עוד לפני הכושר הטמון בהחדרת כל הערכים הללו בכל בני הבית.

כל זה בא לידי ביטוי כאשר גידולו ורוממותו של הבעל (ובני הבית, כמובן) הם מטרתם המשותפת של האיש ו'עזרתו'. שניהם! מחברים את ה'אבן האזל', גם כשאינה משתתפת בפועל בכתיבת החידושי תורה, הלימוד, החידוש, היצירה. ההתעלות וההתרוממות המהמטרה של ה'יחידיו' הזה.

ביילא הינדא פונה אל בעלה בתביעה היכן ה'אבן האזל' שלך? כ'תובעת' את שלה! וזה עצמו אין לך מגדל ומרומם גדול מזה.

לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהישיבה אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

הגאון רבי יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום',
אודות 'נשים במאי זכין' - לרגל 'סיומי הש"ס'

שבאזור. הוא הביט בי בתמהון ואמר לי: "רעייתי התנתה עמי מיד לאחר הנישואין, שאני לא אתעסק מימיו בנושא קניות ושאר עבודות הבית אלא רק בלימוד התורה", והכרת פניו ענתה בו כי אכן רעייתי הינה מסוג זה הממתנת לבעלה בחדוה בהשילה מעליו כל עול הבית, והכל למען 'גדל בלימודו שיהיה שרוי בו כל עיקר, ואין ספק שזוהי האשה הצדקנית הרצויה.

ברור הוא שהיסודות והשורשים אכן נבנים אצל בנות ישראל במוסדות החינוך. אולם לאחר נישואיהן דומני שאז הגיע הזמן להוציא הכוח אל הפועל. כך, לדוגמה, כאשר אני משוחח עם אברכים אני אומר להם: דעו, כי כל מה שלמדתם בישיבות אין זה עדיין עיקר הלימוד, שכן בישיבות קיבלתם את דרך הלימוד אבל בהמשך לימודכם בכלל אזי צריכים אתם להוציא לימודיכם לפועל מעשה. ודומה הדבר לאדם שלמד את מקצוע הנגרות אצל הנגר, תחילה הוא לומד את דרך ההשתמשות בכלים, אך את העבודה בפועל עושה כשנהפך לנגר העמל על מלאכתו.

כך הוא גם לנשות האברכים, הן למדו במוסדות החינוך יסודות הדת ואורחות הבית, אך בהיותן נשות אברכים אזי מגיעות לעיקר היישום, ובפרט בימינו כשמתחננים ב"ה בגיל צעיר, שלא כמו בעבר שהבחורים היו מסתופפים שנים רבות בשימוש חכמים בישיבה בטרם נישאו, אם כן עיקר המעשה נפעל לאחר הנישואין, אז המקום והשעה יש לפתח את היכולת שלהן להמשיך ולהתעלות ולעמוד לימין הבעל בהמשך עלייתו.

רגיל אני לפרש את דברי הגמרא בברכות (יז.). המתאר את שכון של הנשים: "נשים במאי זכין, באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן". והיינו, על כך שמוליכות את בניהן לבית המדרש וממתנות בנחת ורוגע לבעליהן עד שיחזרו הביתה. ומעודי תמהתי, שהרי נחא מה שמוליכות בניהן לתלמודי התורה מעלה נשגבה היא זו, שמוליכות ומעודדות אותם ללמוד תורה בחשק ובשמחה, אבל מהי בעצם המעלה הגדולה הזאת שהנשים ממתנות לבעליהן בסבלנות עד שישבו מבית המדרש?

אלא ביאור הדבר פשוט, והוא, שאם הבעל הולך לבית מדרשו ביודעו שרעייתו נותרה בביתה לעסוק לבדה במלאכת הבית, ולמרות שניאותה שייך היא עצובה בלבה על כך שאינו נמצא עמה ומסייע בעדה באותם רגעים הקשים שביום - בוודאי שאם בעל נפש הוא ולו במעט, ביושבו מול הספר בבית המדרש ישוט בדעתו וידאג ויצטער בצערה של רעייתו, ונמצא שעצבותה מטרידה את לימודו כל היום. כי הלימוד, הדורש שלווה נפש וראש צלול ונקי ופנוי כדי לצלול במעמקי ים התלמוד, אינו מופנה לכך. ולזה כיוונו חכמינו ז"ל ששכון הגדול של הנשים הצדקניות הוא בכך ששולחות בעליהן לבית המדרש מתוך שמחה ועידוד, בהכרת גודל מעלת לימוד התורה מתוך עיון ורוחב הדעת, וממתנות להם בסבלנות מרובה כדי לקבלם בפנים מאירות לכשישובו, מבלי להאיץ אותם שישבו לביתם במהרה.

ולכן כל אשה משכלת חשוב שתדע, שמלבד השכר העצום שיש לה בשכר לימודו של בעלה, כל שהיא נותנת לו בתוספת גם תחושה טובה שהיא שלמה עם הליכתו ועיכובו בבית המדרש, ושמעריכה זאת כדבר החשוב ביותר בחייה, כך תועיל ותסייע לבעלה בהקניית תלמודו. וזוהי מעלה עצומה שמשנה כל אוירת הלימוד של הבעל, וממילא גם הסיפוק מהצלחת לימודו מאיר באור חוזר עליה ועל הבית כולו לטובה. ואכן, לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהישיבה אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

זכורני, כשהייתי אברך צעיר למדתי בחברותא עם אברך יוצא צרפת שהיה מסור כל כולו לתורה, ויום אחד כשנפרדנו לשלום אמרתי לו שבדעתי לעבור לרכוש איזה דברים שהם בגדר 'מציאות' מחנות

בעל הבית הראה לו ברוב שמחה שיש לו כרך גמרא אחד שבו מסכתות נזיר ונדירים. "אולי תוכל לתת לי את הכרך?", התחנן רבי חיים שגעגועיו לגמרא והתוספות לא ידעו מנוח. אבל בעל הבית סירב. כרך הגמרא הבודד היה ירושה מאביו והוא נאחז בו כבקמץ. לבסוף הצליח רבי חיים להראות לו שבכרך ישנן שתי מסכתות ולשכנע אותו שיעניק לו אחת מהן

סיפורו של כרך גמרא בודד ובלוי

הגאון רבי חיים זי"צ זצ"ל

כך החל בשאיבת מים ובכל פעם היה מתגנב לשעה או שעתיים של חיפושים בכפרים שסביבות מחנה העבודה כדי לראות אם ימצא בית יהודי. לאחר חודשים של חיפושים מצא לבסוף בית שצורת מזוזה בפתחו.

הוא מיהר לדפוק ובעלת הבית שראתה אותו נבהלה למראהו - שערו גדל פרא ושאיבת המים דלדלה את גופו פלאים. נראה היה כשלד מגודל שיער. "איך בין א איד" (אני יהודי) אמר לה, והיא התרגשה ונענתה כנגדו שאף היא יהודייה ולא התיישבה דעתה עד שמיהרה להעניק לו חצי כיכר לחם.

"שמא יש לכם בבית ספר יהודי?", מיהר לשאול, אבל אף שהשיבה בחיוב הסבירה שאינה יכולה להעניק אותו. "הספרים של בעלי וניאלץ להמתין עד שישבו מעבודתו". רבי חיים חזר אפוא באחד הימים הבאים בשעה שבעל הבית היה בבית, וזה הראה לו ברוב שמחה שיש לו כרך גמרא אחד שבו מסכתות נזיר ונדירים. "אולי תוכל לתת לי את הכרך?", התחנן רבי חיים שגעגועיו לגמרא והתוספות לא ידעו מנוח. אבל בעל הבית סירב. כרך הגמרא הבודד היה ירושה מאביו והוא נאחז בו כבקמץ. לבסוף הצליח רבי חיים להראות לו שבכרך ישנן שתי מסכתות ולשכנע אותו שיעניק לו אחת מהן, ואותו יהודי שלב חם פיעם בקרבו נענה והעניק לו את מסכת נדרים.

רבי חיים שב למחנה העבודה וכולו נרגש. לאחר חודשים של צמא

הרב מרדכי וינשטון

נפליג בסיפור אותו שמעתי ממגיד המישרים המופלא רבי ברוך רוזנבלום, אל הימים הנוראים של השלטון הקומוניסטי שראה בשיבות ובלמוד התורה אקט חתרני ואנטי מהפכני ואסר עליו מכל וכל. לא יהודי אחד ולא שניים התמרדו בכל יכולתם נגד איסור זה על אף הסכנה החמורה, וכזה היה גם הגאון רבי חיים זי"צ'ק, מחשובי תלמידי נובהרדוק בימיו של הגאון רבי אברהם יפהן, ואשר מונה על-ידו לשמש כראש סניף הישיבה הנובהרדוקאית שנפתחה בעיר בוטשאטש שבגליציה. דא עקא שלא הרבה זמן לאחר מינויו נכבשה העיר בידי הרוסים עם כיבוש פולין בתחילת ימי מלחמת העולם השנייה. השלטון הקומוניסטי השליט מיד את התנהלותו המרושעת, ורבי חיים נאלץ להעביר את הישיבה לתנאי מחתרת.

וכך, במקום ללמוד עם הבחורים בבית המדרש העירוני כפי שנהג עד אז, היה עליו לעבור למרתף ולהעמיד בחורים שישמרו מבחוץ ויראו אם זר מתקרב. אותם בחורים החזיקו בידיהם מטאטאי רחוב ועשו את עצמם כאילו הם מנקים את רחובה של העיר. אילו התקרב למקום זר או כלי רכב חשוד פצחו מיד בשירת 'עוצו עצה ותופר' וכל תלמידי הישיבה מיהרו להתפזר.

אחד השכנים הבחין בנוהל המשוונה ומיהר להלשין לנקו"ד, וסוכניו סגרו חרישית על המקום עד שתפסו את רבי חיים בעיצומו של שיעור כשהוא מרביץ תורה בצעירי הצאן. הבחורים התפזרו לכל עבר, אבל רבי חיים שנלכד נשלח לגלות בסיביר.

בהגיעו לשם העמידו בפניו שתי אפשרויות: הראשונה הציעה לו לעבוד עבודת כפיים קשה במפעל טנקים, אבל שכרה שבצדה היה לעבוד במפעל מחומם היטב ולא להסתובב בשימון הקפוא שבחוץ. האופציה השניה לעומת זאת הייתה לשאוב מים מבאר מרוחקת ולהביא אותם אל המחנה. מדובר היה בהיטלטלות של עשרות דקות לכל צד בקור הנורא שרק סיביר יכול להציע, ועל כך היה צריך לחזור מספר פעמים ביום.

הלך רבי חיים ובחר לשאוב מים. הוא אמנם היה מעדיף לשהות במקום מחומם, אבל עשה חשבון שאם יותר לו לצאת מן המחנה ולשאוב מים יוכל לשוטט בין הכפרים באזור ואז אולי ימצא שם בית יהודי. הוא כמה וצמא לספר יהודי, אך לשעצמו לא היה עמו כלום.

כרך הגמרא הבודד של רבי יעקב ב"ר ברוך ריעדנץ הי"ד, משנת תרצ"ג

בכתובים ניכרת דמותו של יהודי קדוש שנתן דרור לרגשותיו, ופותח בפנינו צוהר מאלף ומרטיט, מסירות נפש ללימוד הדף היומי מהי, ועד היכן מגיע עומק רצונו של יהודי לעמוד ולהתמיד בלימוד הדף היומי. בפתח המסכת כותב רבי יעקב את הודאתו ליושב במרומים שזיכחו להתחיל ולסיים מסכת זו בשנת תרצ"ג בעיר סיגעט. אלא שבבואו לרשום את לימודו בפעם השנייה במחזור השלישי של הדף היומי, היה זה בשנת תש"א בעיצומם של ימי התופת והמלחמה, וכה רושם רבי יעקב בעמוד הראשון של מסכת נדרים:

"מי אנכי שאזכה להודות לד' כי עפר אני בחיי, ורימה ותולעה אחר מיתתי, ובפרט לך דומיה תהילה, אבל לעצור במילים מי אוכל? הפעם אודה לד' בכפליים, כי זה פעם שנית שזכיתי להתחיל בש"ס ללמוד מסכת נדרים, וד' היה לי בעזרי ועשו לי ניסים ונפלאות, ואקוה שגם מכאן ולהבא יהא ד' בעזרי... כה דברי השפל והמדוכה ביסורים בכפליים שאי אפשר לפורטם וקמיה שמיא גליה, העותר והמצפה בכל רגע ורגע לישועה בתוך שאר ישראל... יעקב ב"ר ברוך ריעדנץ סיגעט א' שלח תש"א."

בדף הסיום של מסכת זו - מסכת נדרים, לצד רישומו הראשון בכותבו: **"א' תרומה תרצ"ג, עזר לי השי"ת וסיימתי מסכת נדרים אודה לד' לבל חוקר שזכיתי לזה", רושם רבי יעקב את הקורה עמו בלימוד המחזור השלישי, כשהימים הם ימי האימה והזעם...**

וכה הם דבריו המרטיטים הממיסים כל לב: **"ב"ה אבקש מאדון כל העולמים שימחול לי בסליחה גמורה על מה שלא למדתי מידי יום ביומו את הדף היומי כמו רגילות שלי, כי חלילה לא במרד ובמעל עשיתי זאת, אלא אנוס הייתי מחמת הרדיפות של הרשעים יש"ו שהיו רצונם להגלות אותי עם כל ב"ב תלינה בגלותי לדאבון נפשי עם שאר אחינו בני ישראל, ומחמת צרות וצרות שונים שנגעו בי לא הי' לי פנאי ללמוד.. כי טרוד הייתי להציל אותי עם כתב תעודות."**

בפתיחה למסכת נזיר באותו כרך בודד וישן כותב רבי יעקב לצד דבריו: **"בג' תרומה תרצ"ג התחלתי ללמוד מסכת נזיר".** כמו כן אף כתב את הקורה עמו במחזור השלישי ללימוד הדף היומי. היו אלו ימי דם ותמורות עשן, וכה הם דבריו המרגשים:

רוחני קשה יש בידיו גמרא. אלא שכעת התחדשה עליו צרה אחרת. יושבי המחנה היו כולם מכורים לעישון, ולפי שלא היו להם סיגריות של ממש היו מגלגלים כל נייר שהגיע תחת ידיהם עם מעט תערובת הטבק שהיתה ברשותם. על רבי חיים היה לשמור את הגמרא שלו מכל משמר, והוא החזיק אותה בצמוד לגופו בכל שעה ושעה שבה לא הגה בין דפיה. לימים סיפר שהיה בקי בכל תג ותג מאותיותיה של מסכת נדרים.

לילה אחד בעודו שוכב על משכבו והגמרא בחיקו, נזכר רבי חיים שליל שמחת תורה הוא. רגש עצום החל מציף אותו והוא לא עמד מולו. קם בשקט ממיטתו, הציב כסא במרכז הצריף והחל רוקד סביבו והגמרא בידו.

שעה ארוכה רקד כך בהתלהבות בלי להבחין שבין יושבי הצריף יוקדות עליו מספר עיניים חורשות רע. אלו חששו ששכנם למחנה התבלעה עליו דעתו ובשום אופן לא היו נכונים לסבול את המצב הזה. החליטו אפוא להביא עליו את הקץ.

באותם ימים עסקו בחטיבת עצים ביערות הסביבה. והנה קוראים לו שניים מהבריונים ומבקשים את עזרתו בגדיעתו של עץ עבה במיוחד. הוא לא הבין שהם זוממים להרע לו, אבל עד מהרה הפנים שטוב לא ייצא מבקשתם. הם עמדו וניסרו את העץ, בעודם מבקשים ממנו להחזיקו בידיו החשופות. **"העץ נופל עליי",** זעק אבל אלו ציוו עליו להחזיק חזק ולא להתלונן. ובעודו חושק את שפתיו נפל עליו העץ והכל חשך סביבו.

כשהתעורר כעבור מספר ימים גילה שהוא חבוש מכף רגל ועד ראש, אבל כלום לא היה אכפת לו, כי ברגע הבא הוא החל זועק בבהלה **"הגמרא שלי! היכן הגמרא שלי?"** רק קולה המרגיע של אחת האחיות במחלקה נסך בו תקוה. **"אני יהודייה",** אמרה לו וסיפרה שהטמינה היטב את הגמרא והיא בידים טובות.

"לימים השתחררתי מן המחנה", סיפר רבי חיים לאחר שכבר עלה לארץ ישראל והקים בה עולה של תורה. **"זכיתי לעוד הרבה חגי שמחת תורה כשאני מוקף אוהבי ולומדי תורה, אבל את אותה שמחה והתרגשות שבה רקדנו רק אני והגמרא סביב הכסא בצריף הסובייטי, את אותם רגעים של חבוקה ודבוקה בך - בתורתך, לא אשכח לעולם!"**

נדרים וייסורים

ומנדרים לנדרים נעבור אל כרך גמרא שמספר את סיפור אהבת התורה של יהודי אחד שלא זכה לחמוק משנות הזעם.

כרך בודד של ש"ס תלמוד בבלי - מסכת נדרים, נזיר סוטה, נותר מכל ספריו של רבי יעקב ב"ר ברוך ריעדנץ הי"ד, תושב העיר סיגעט שבטרנסילבניה.

רבי יעקב ביקש לחרוט עליו נייר למזכרת נצח את מאורעותיו בשנות הזעם הנוראיות כשמחוץ שיכלה חרב וחללים נפלו בכל רגע. רושם רבי יעקב בביטחון גמור בין דפי המסכת, כי למרות כל הרדיפות הנוראיות כולו הודיה ליושב במרומים שהצליח בידו להמשיך וללמוד את הדף היומי במסתרים, ואף לסיים מסכת ועוד מסכת. מעיון

באחד הימים הגיעו שני אנשים מכובדים, בעלי זקנים ארוכים, להזמין את הרב לערוך להם למחרת ברית מילה בכפר רחוק שבו התגוררו. הרב נענה לבקשתם, ולאחר נסיעה ארוכה הגיעו לשם. מרחוק הבין הרב שנפל בפת. גרונצ'י התקרב אליו יחד עם קבוצת בריונים שאחזו בידיהם גרזנים בעיניים רושפות שנאה וזעם...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על התפילה והפיוס

"וַיִּגֶשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי" (בראשית מ"ד, י"ח)

דרשו רבותינו (בראשית רבה צג, ו): "רבי יהודה אומר, הגשה למלחמה, כפי שנאמר (שמואל ב' י, יג) 'ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה'. רבי נחמיה אומר, הגשה לפיוס, כפי שנאמר (יהושע יד, ו) 'ויגשו בני יהודה אל יהושע לפייסו'. רבנן אמרו, הגשה לתפילה, כפי שנאמר (מלכים א' יח, לו) 'ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלוקי אברהם יצחק וישראל, היום יודע כי אתה אלוקים בישראל ואני עבדך'". לקראת מפגשו עם מושל מצרים - אשר לא נודע באותה שעה שהוא יוסף הצדיק - הכין יהודה את עצמו לשלושה דברים: דורון (-פיוס), תפילה ומלחמה.

שמעתי מראש הישיבה שלי, הגאון רבי מאיר דוב רובמן זצוק"ל, יסוד נפלא:

רבותינו משווים את שלוש ההגשות שבהן ניגש יהודה - תפילה, מלחמה ופיוס. יש בכך לימוד גדול לעניין התפילה: הלוא כדי לצאת למלחמה באויב צריך הכנה, אומץ וגבורה גופנית ונפשית. כך גם כדי להתפלל. כדי לשפוך שיח לפני ה' בדברים היוצאים מהלב נדרשים הכנה ומאמץ, וגם גבורה נפשית וגופנית.

וכן בעניין הפיוס - כדי לפייס אדם שהיה שרוי בכעס ולהופכו משונא לאוהב, צריך הכנה גדולה ומאמץ כביר כמו לקראת מלחמה. לא מספיק סתם לפייס במילים שאין בהן ממש אלא צריך לעשות זאת מכל הלב ובחכמה.

אמרו רבותינו (סנהדרין כב.): "המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו". לשם כך צריך הכנה ואומץ וגבורה נפשית. וכן אמרו (ברכות לא.): "המתפלל צריך שיכוון את לבו לשמים. וסימן לדבר (תהלים י, יז): 'תכין לבם תקשיב אוזנך' - תכין לבם ואז תקשיב אוזנך. אם אדם מכין את עצמו לפני התפילה יאזין הקדוש ברוך הוא לתפילתו ויקבלה ברחמים וברצון.

התפילה אינה סתם הוצאת מילים מהפה, אלא צריכה לצאת מהלב, כפי שנאמר (דברים יא, יג): "ולעבדו בכל לבבכם". אמרו חז"ל (תענית ב.): "איזוהי עבודה שבלב הווה אומר זו תפילה".

עמידה בתפילה מתוך כובד ראש

העיקר בתפילה הוא הלב, ואם אין בה לב אינה ראויה, שנאמר (ישעיה'

כט, יג): "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני". כתב השל"ה הק' (תמיד, עמוד התפילה, חנוכה רמט): "תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה".

אמרו רבותינו (ברכות ל:): "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש", וזכורני, שכאשר היינו נערים בגיל 14 היה ראש הישיבה מסביר לנו מהו "כובד ראש".

תחילה היה שואל בהאי לישנא: "תשמעו, ילדים, אתם יודעים מה נקרא ב'כובד ראש'?"

הוא תירץ: "כשהראש שלך כבד ואינך יכול להזיזו לכאן ולכאן... אבל אם נכנס אדם לבית המדרש, ומיד מרים את הראש ומסתכל מי נכנס זה לא כובד ראש. התרנגול אינו חושב, ולכן כל רגע הוא מסובב ראשו לארבע כנפות הארץ, ראשו תמיד בתנועה. אך האדם צריך להיות בכובד ראש, כאילו שמו על ראשו דבר כבד המונע ממנו להרים ראשו מהלימוד ומהתפילה!".

צריך האדם לשים עיניו בתוך הסידור ולא להזיז משם כדי שלא יסיח דעתו מהתפילה.

כדי להתפלל כראוי לפני בורא העולם דרושה הכנה גדולה לא פחות מההכנה שמתכוננים לקראת מלחמה.

כמה קשה לשמור על המחשבה, שהרי "והוא עומד עליהם", היצר עומד על האדם ומסיח דעתו, ובמיוחד בשעה שמתחיל להתפלל.

מסופר על אדמו"ר קדוש שהיה רגיל לגשת לחסידיו לאחר שסיימו להתפלל ולומר להם: "שלום עליכם, ברוכים הבאים!".

הם לא הבינו את כוונת הרבי, שהרי לא הלכו לשום מקום אלא נשארו כל הזמן בבית הכנסת. השיב הרבי על תמיהתם, שאמנם גופם בבית הכנסת אך מחשבתם מטיילת בכל רחבי העולם... אמרו חכמים בדרך מליצה, שלכן אומרים בסוף התפילה "עושה שלום במרומיו, הוא ברחמי יעשה שלום...", זוהי אמירת שלום לאחר נחיתת האדם מעולם החלומות, שהיה בו, למרבה הצער, במהלך התפילה. אף הוסיפו ואמרו, שמה שאדם לא מצליח לעשות כל החיים הוא מצליח לעשות בתפילה אחת - נוסע להונג קונג ולצרפת, לארצות הברית ולקנדה, וכל זה בדקות הספורות שבהן הוא מתפלל... מעביר הוא את תפילתו ללא כוונה ומחשבה, "ותעבור המנחה על פניו", בדיל יעבור...

אולם עבודתנו היא להשתדל שלא להסיח דעת ומחשבה מהתפילה אלא להתפלל מעומק הלב לאבינו שבשמים שישמע תפילתנו. "דע לפני מי אתה עומד, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא" (ברכות כח:).

לחטוף ולהציל מה שאפשר!

מה יעשה אדם אם באמצע התפילה מגלה הוא פתאום, למרבה הצער, שלא כיוון בתפילתו כלל? הוא התחיל להתפלל אבל אז נזכר שאחרי התפילה הוא חייב ללכת לקנות מוצר מסוים, ואחר כך הזכיר לעצמו שעליו להיפגש עם אדם פלוני ולסדר עניין דחוף במשרד כלשהו, ופתאום הוא מוצא את עצמו ב'שמע קולנו'...

בדרך כלל, במצב כזה מנסה היצר הרע לייאש את האדם בטענת "וכאשר אבדתי אבדתי", אך על האדם לתפוס עצמו ולכוון בברכות שנותרו לו, לחטוף ולהציל מה שנשאר.

ממשיל על כך ה'חפץ חיים' משל נפלא מאוד:

אשה אלמנה היתה מוכרת תפוחים בדוכן במרכז העיר יחד עם בתה הקטנה. פעם אחת הוצרכה האם ללכת למקום כלשהו, וביקשה מבתה הקטנה לשמור על הסחורה עד שתשוב. למרבה הצער הגיעו כמה פרחחים מנוערים מתורה ומדרך ארץ, הפילו את ארגזי התפוחים וחטפו להם הרבה מן הפירות.

התחילה הילדה לבכות ולצעוק, אך אדם חכם שראה זאת אמר: "עד שאת עומדת ובוכה על התפוחים שנחטפו, מהרי וחטפי גם את מן התפוחים שנשארו! אכן, את מה שכבר נגזל אין ביכולתך להשיב, אבל יכולה את להציל מן הנותר ככל יכולתך!".

הנמשל: אדם נעמד להתפלל ופתאום הוא מגלה שהיצר חטף ממנו ברכות רבות, שאמרן מבלי כוונה כלל. ולא זו בלבד, אלא שהיצר מנסה לייאש אותו, שהרי הפסיד כבר כל כך הרבה ואין כביכול ערך לתפילתו... אך אל לו לאדם להתייאש, אלא יחטוף את מה שנשאר! ייתן לבו לומר את הברכות שנותרו לו מעומק הלב ובכוונה גדולה, ויזכה לטעום את טעמה המתוק והנפלא של התפילה.

ויגש אליו יהודה

מהו "אליו"? לשם מה נכתבה התיבה הזו?

אלא, אומר ה"אור החיים" הקדוש, ביקש יהודה להוריד את שנאת המלך מעליהם, לכן מילא את לבו באהבה גדולה כלפיו והגיש את עצמו ואת לבו אליו.

הוא היה בטוח שאם בלבו יחליט שהוא טוב ועדין, גם המלך ירגיש כך ויחסו אליהם יתהפך!

אמנם, אהבתו של יהודה נכנסה מלב אל לב, ועל ידי כך נכמרו רחמיו של יוסף על האחים.

אם יש לאיש אויב והוא רוצה לקרבו ולבטל את השנאה שביניהם, יוכל להשתמש לצורך העניין בפטנט מופלא, גילוי מיוחד שגילו לנו רבותינו בנבכי הנפש: עליו לחפש בו נקודות שבאמת ראוי לאהוב אותן בזכותן.

גם אדם רע מעללים יכול להיות אדם נאמן, ישר או אציל. אמנם הוא לא בסדר בתחומים מסוימים אבל יש בו גם חלקים טובים.

כשאדם יושב וחושב ומוצא את הנקודות הטובות בזולת וניגש אליו תוך שהוא מהרהר בדברים הללו - הוא יצליח לעקור את השנאה שלו כלפיו, וכן את השנאה שיש בלבו של חברו, שהרי אמרו "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט).

עצם המחשבה על מעשיו הטובים יוצרת ביניהם קשר לבבי. מין תקשורת סמויה, קשר פנימי מלב אל לב. קשר שלא צריך עבורו לא טלפונים, לא פקסים ולא מיילים. מקבלים את התדר היישר אל תוך הלב... אני מרגיש שפלוני זקוק לי, הלב שלי אומר לי...

מילאתי את לבי באהבה אליו

רבי נחום שאדיקר זצ"ל, אביו של רבי שלמה זלמן בהר"ן, שבנה כמה שכונות מחוץ לחומות ירושלים, היה גאון וצדיק, ושימש כרבה של העיר שאדיק.

בעירו התגורר אדם בשם גרונם, שכונה גרונצ'י גיציס.

גרונצ'י היה מלשין שהטיל אימתו על העיר כולה. על מה לא היה מספר? על מכירה שאינה מדווחת מספיק לצרכי מסים, על בנייה לא חוקית, על מכירת סחורות מיובאות מבחוץ, או על דיבורים של אנשים בחדרי חדרים שאפשר לפרשם בכל מיני אופנים. אנשים היו נאסרים ונענשים כתוצאה מן ההלשנות שלו, ולגרונצ'י לא היה אכפת מכלום.

הוא לא פרק עול מצוות. חלילה לו מעשות כן. מגיע היה להתפלל שחרית וערבית בבית הכנסת. הציבור היה כל כך מפוחד ממנו, עד שהגבאים דאגו לקרוא לו לעלות לתורה תמיד בעלייה החשובה ביותר בעיניו - 'שישי'. על פחות מזה לא הסכים להתפשר.

תקופה ארוכה פחדו האנשים לספר על מעלליו לרבי נחום, אבל פעם אחת הוגדשה הסאה. גרונצ'י הלשין על משהו, והוא נכלא לשנתיים, אחר קיבל מכות רצח, ושלישי - כל רכושו נלקח ממנו. יותר לא היה שייך להמשיך.

פנו אל הרב ואמרו לו: "רבינו, עד כה לא סיפרנו, אולם הגיעו מים עד נפש. איננו יכולים להמשיך לחיות עוד במחיצת האיש הרע הזה שהורס את חיינו".

התפלא הרב: "ר' גרונם? זהו גרונצ'י גיציס שאתם מדברים עליו? ככה,

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד, הגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמה שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת, בנסיון לזהות את פני הגנב. אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי שהגיע מבחוץ, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח

מאצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבְּהִלּוּ מִפְּנֵיו" (בראשית מ"ה, ג')

רבותינו בעלי המוסר האריכו רבות בלקח הנוקב הנלמד מתוכחתו של יוסף. אף אנו נצטעד בעקבותם, ונבאר כמה מן הדברים הנוראים הנלמדים מפרשה זו. ראשית דבר, עלינו ללמוד מיוסף ומהשבטים הקדושים דיני תוכחה של בין אדם לחברו. התורה מתארת כי "לא יכלו אחיו לענות אותו", ואנחנו צריכים ללמוד מהי צורה של קבלת תוכחה.

מתעניין רבי אליהו בזהות דיירי המקום. כששטח את פליאתו בפני הרב, נפנה אליו רבי אליהו ואמר לו בכאב עמוק: "מדי שבת אני עובר ברחוב זה, וכל שבת אני שומע מהבית הזה קול של חילול שבת, רחמנא ליצילן. אני רוצה למחות, ואני צריך למחות".

רבי נחמיה לא הבין מה הבעיה: "אני מוכן מיד, אני אעלה עכשיו לעשות מחאה גדולה", אמר, כשרוחו הצעירה תוססת בו ומעוניינת לפעול...

נחרד רבי אליהו למשמע הדברים, נענע בראשו לשלילה, ואמר לרבי נחמיה בחומרה שנצרכה בליבו ובנשמתו לעד: "כך לא עושים מחאה! כך בצורה כזאת אני יכול למחות בעצמי. אבל מחאה אסור לה שתהיה שלא לשם שמים!"

"לפעמים", המשיך רבי אליהו לומר בכאב, "אדם עושה מחאה גדולה נגד איזה ארגון מסוים, נגד פעילות מסויימת, ויתכן שבאמת יש מפני מה להזהיר ולהתריע. אבל המוחה לא מוחה לשם שמים! רק משום שהוא מהחוג הזה והשני מהחוג ההוא, הוא דתי והשני לא דתי, הוא מכאן והשני משם. ישנן כל מיני סיבות שהוא לא מרוצה מההנהגה שלו, והוא בא להוכיח אותו כביכול על הדבר, כשכוונתו בכלל על דבר אחר. זה לא דרך להוכיח כך מישהו אחר!"

רבי נחמיה עמד נפעם והאזין בקשב רב לדברי רבי אליהו, והבין היטב את המסר. זה איסור חמור להוכיח בני אדם בגלל סיבות כאלו.

בירושלים היה מלמד ותיק, איש חינוך משכמו ומעלה, הגה"צ רבי נחמיה בקר זצ"ל, שנפטר בשיבה טובה לאחר שזכה להעמיד תלמידים הגונים עשרות בשנים. רבי נחמיה למד בצעירותו בשיבת לומז'ה בפתח תקוה לפני למעלה משבעים וחמש שנה. בשיבת לומז'ה כיהן אז כר"מ בשיבה הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, אדם גדול מאד מאד, שגדולי הדור ממש חרדו לשמו והעריכוהו לבלי שיעור. מרן ה'חזון איש' זצ"ל התבטא עליו כי הוא אחד מהל"ו צדיקים שבדור. באחת הפעמים שהיתה לי הזכיה לשוחח עם רבי נחמיה, הוא סיפר לי סיפור מופלא שארע עמו באותם שנים:

שבת אחת אחר הצהריים, עבר רבי נחמיה לטייל מעט בשבילי המושבה בדרכו לשיבה. לאחר כמה דקות של הליכה, הוא רואה את רבי אליהו עומד בסמוך לבנין כלשהו ונושא את מבטו אל אחת הדירות, כשעל פניו הטהורות ניכר שמשוה טורד את שלוותו. רבי נחמיה פנה לרבו בברכת 'גוט שאבעס', ושאל בדרך ארץ: "האם יש משהו שאני יכול לעזור?" הביט בו רבי אליהו ושאל - "אולי אתה יכול להגיד לי מי גר בבנין זה בקומה השניה?"

"השאלה הפתיעה אותי", סיפר לי רבי נחמיה. "הייתי בחור צעיר שלא גדל באזור. חוץ מבנייני הישיבה לא ידעתי מכלום. למעט הבית-מדרש, הפנימיה וחדר האוכל, לא היה לי שמץ של מושג ברחובות פתח תקוה, שלא לדבר על תושבי המקום. בקושי ידעתי כיצד מגיעים לשיבה".

נחמיה הצעיר התנצל בפני רבי אליהו, ואמר שאין לו מושג מי מתגורר בדירה; אבל הוא לא הצליח לכבוש את סקרנותו מדוע

כשאדם רוצה לדעת כיצד להוכיח את השני, הוא צריך לבוא מתוך רחמנות, ולנסות להיכנס ללב של השני - כואב לי המצב שלך, אני רואה שאתה הולך בדרך לא טובה. הכיוון שלך הוא לאבדון, וסופה של הדרך הזו נורא ואיום, ואני אינני יכול לראותך צועד כך אל התהום. כשאדם עושה זאת הוא צריך להיות נקי לגמרי, זך לחלוטין מכל שנאה, ולבוא עם כוונה טהורה לכוון את חברו בדרך הנכונה. את זה לא עושים כך, במהירות וללא מחשבה!

"אם כך", שאל רבי נחמיה, "כיצד באמת יכול האדם לוודא שמעשיו רצויים, ושתוכחתו ראויה?" במילים אחרות התכוון רבי נחמיה לשאול את רבו, כיצד הרב עצמו רגיל להוכיח?

נענה רבי אליהו ואמר: "אכן, זוהי מן העבודות הקשות שבמקדש! אני לכשעצמי, נוהג לרשום את דברי המחאה על דף נייר, ומניח אותו אצלי ליום או יומיים. אם אחר כך אני רואה שבאמת עדיין כואב לי המצב, אני מסתכל שוב בפתק ובדוק טוב טוב שהנוסח והמילים עדיין נכונים, ואינם מופרזים או מעורבים עם סיבות אישיות. ורק כאשר אני משוכנע שהתוכחה היא כנה ואמיתית, אני שולח את הפתק כמכתב ליעדו".

"במצב הזה", סיים רבי אליהו את דבריו המאלפים, "אני אכן יכול להעיד שלדברי יש אכן תועלת ויוצא מהם דברים טובים. אבל אם לא מוכיחים כמו שצריך - הדבר רחוק מאד מלהביא תועלת כלל..." ואכן יש לדעת שזה נוגע לכל אחד ואחד שמתעסק עם חינוך, בין אם אצל בני ביתו ובין אם זה מקצועו. אם המחנך רוצה להעיר לחניך על משהו שלא מוצא חן בעיניו, הוא צריך לבדוק בעצמו היטב מה הרגשתו בענין. מהיכתי תיתי בעצם שהוא החניך ואתה המחנך? רק בגלל שבתעודת הזהות כתוב שנוולדת כך וכך שנים לפניו?...

אם אין באמת כוונה טהורה, לפחות כמה שאדם יכול להגיע, להעמיד את החניך במקום הנכון מתוך דאגה כנה ואמיתית, ומתוך הבנה עמוקה ורצון להיטיב לו, אז כפי שאמר רבי אליהו - זה כלל לא יפעל על החניך והתוכחה תלך לבטלה, ואולי חלילה אף תזיק. מנוסח התוכחה שמשמיע יוסף לאחיו, אנו נוכחים לראות עד כמה עשה זאת מחמת אהבה ומחמת חיבה עליהם. מיד לאחר התוכחה, תוך כדי דיבור הוא ממשיך לומר להם: "וְעָתָה אֶלְתַּעֲצָבוּ וְאַל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם בְּיִמְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם". כי מצד אחד יש להשמיע תוכחה במקום שנדרש, להוכיחם על פניהם עם כל העוצמה, עם כל החדות והבהירות, עד כדי כך שבאמת לא יכלו לענות אותו ונבהלו מפניו. אך מצד שני עשה זאת מתוך רחמנות על אחיו, ליבו נצבט לראות אותם במצב שכזה. תוכחה כזאת אכן השפיעה על האחים עמוקות!

הכל מצולם, הכל רשום, ולנו רק יראו קלטת!...

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד, והנוק היה גדול. אלא שהגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמת ביטחון שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת הביטחון, בנסיון לזהות את פני הגנב. אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי

שהגיע מבחון, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח, לא יכולתי להירגע מהענין כמה שבועות: ראינו על המסך כל פרט, כיצד האיש נכנס. כיצד הוא מסתכל לכל הצדדים לוודא שלא רואים אותו. כיצד הוא לוקח כלי פריצה ומפרק את המנעול... הכל הכל ראו שם, נחרדתי ונרעשתי.

כך זה כשיש קלטת שמראה הכל, נעלמים כל התירוצים! הרי אם ניגש אל הגנב הזה בפניו ונאשים אותו, הוא ישר יכחיש את הכל - "אני? מה פתאום! בכלל הייתי בעיר אחרת..." אבל אז נראה לו את הקלטת, והוא ירצה להיבלע באדמה מרוב בושה! מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, בחתימת ספרו 'שם עולם' (חלק א') כותב שגילויי הטכנולוגיה בזמננו הוא כדי לחזק את ההכרה ולהמחיש לנו את המשמעות של 'עין רואה ואוזן שומעת'.

מעשה נורא שמעתי מהגה"צ רבי ראובן הכסטר שליט"א, משגיח ישיבת מיר-ברכפלד, שימחיש לנו את אותה הבושה ואותה הכלימה שעלינו לחסוך מעצמנו לעתיד לבוא:

אל ראש ישיבת מיר, הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הגיע מידע על בחור מסוים מהישיבה שנהג שלא כהוגן בענין של בין אדם לחבירו, והוא החליט שעליו להוכיח את הבחור ולהעמידו במקומו. רבי נתן צבי ביקש מראש הישיבה, דודי הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ומיבדל לחיים טובים המשגיח הרב הכסטר, לשבת יחד עימו בשעה שישוחח עם אותו בחור.

הבחור הגיע, וכבר כשראה את שני ראשי הישיבה ואת המשגיח התחיל לחשוש ולרעוד. ומה אתם חושבים אמר לו רבי נתן צבי? גער בו? צעק עליו? לא. הוא פנה אל הבחור ואמר לו: "אני רק רוצה לספר לך סיפור" -

לפני הרבה שנים, כשלמדתי בישיבת מיר, ביקש דודי ראש הישיבה, הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מהגאון רבי חיים קמיל זצ"ל שישים את עינו עלי. ואכן, נהפכתי לתלמידו המובהק של רבי חיים. הוא היה מורי ורבי לכל ענין, וכל דבר עשיתי על פי הוראותיו.

פעם אחת הייתי צריך לטפל באיזה ענין שהתעורר, ואכן עשיתי זאת על הצד הטוב, וכדרכי לאחר התייעצות עם רבי חיים. אבל, למתבונן מבחוץ נראה היה ממה שעשיתי שבמהלך הענינים נפגע בחור אחד, שהיה מעורב בסיפור.

למחרת, עוד לפני תפילת שחרית, קורא לי ראש הישיבה רבי אליעזר יהודה כשפניו חמורות, ואומר לי: "שמעתי עליך שעשית דבר חמור של פגיעה בבין אדם לחבירו!" התנצלתי ואמרתי: "כל מה שעשיתי היה על פי ההוראות של מורי ורבי". נחה דעתו של ראש הישיבה, ויצאנו להתפלל.

וכאן פנה רבי נתן צבי אל הבחור ושאל אותו: "מה אתה חושב, שלרבי אליעזר יהודה לא היה מה לעשות לפני התפילה חוץ מלברר את הענין הזה? היה לו משום מה זמן פנוי באותו בוקר? ... אלא שהענין של פגיעה בעניינים של בין אדם לחבירו טעון טיפול דחוף עד כדי כך שלא נותן לדחותו עד לאחר תפילת שחרית, ולפני שהוא

המשך בעמוד הבא

בירר את הענין הזה, הוא לא יכל אפילו לגשת להתפלל!".

הבחור התרגש עד מאוד. אז הוכיחו רבי נתן צבי בנועם: "אז מה יהיה איתנו?"...

רבי נתן צבי סיים את דבריו ולא הוסיף מילה. הבחור הוריד את ראשו במבוכה, כשהוא מבויש נוראות להיות מוכח כך לפני שלושה תלמידי חכמים.

הבחור יצא מהחדר, ובאותו רגע פרץ רבי אריה פינקל בבכי מצמרר. "אוי לנו", אמר בדמעות, "כשהקדוש ברוך-הוא יבוא להוכיח אותנו, אלו בזיונות יהיו לנו!... הוא לא יגיד כלום, הוא רק יספר לנו סיפור דברים, הוא יראה לנו את מעשינו מול העינים, כיצד נוכל לעמוד בפניו?!"...

ה'חפץ חיים' מתאר את ה'קבלת פנים' למעלה

אני רוצה לסיים במעשה נפלא על רבנו בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל, ששמעתי ממש מכלי ראשון, מפי הרב שלמה אפשטיין זצ"ל, ששימש בקודש בכפר חסידים, ובסוף ימיו בא להתגורר סמוך לבני בשכונת מטרסדורף בירושלים.

רבי שלמה זכה ללמוד בישיבת ראדין, עוד בחיי חיותו של הכהן הגדול מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. אני זוכר כיצד נפגשתי עימו לראשונה בימי החנוכה, לפני כמעט שלושים שנה. התרגשתי מאוד לפגוש פנים אל פנים יהודי שזכה לחזות בזיו פניו של ה'חפץ חיים', והדבר הראשון שאמרת לי היה: "שמעתי שזכיתם להימנות על תלמידיו של ה'חפץ חיים'..." לא הספקתי להשלים את המשפט, ורבי שלמה נזדעזע עד מאוד. "אוי!" מחה בי, "איך אפשר לומר עלי כאלו מילים - תלמיד של החפץ חיים?... נכון שהייתי מעט במחיצתו, אבל לומר שאני תלמיד שלו? הס מלהזכיר!"...

בכל אופן, ביקשתי ממנו לזכות אותי באיזה סיפור שראה אצל ה'חפץ חיים', איזו הנהגה או דבר שראה מכלי ראשון. לשמע בקשתי אורו עיניו, ואמר לי: "בחפץ לב אספר לכם סיפור קטן מה'חפץ חיים', מעשה נפלא שראיתי במו עיני".

היה זה במוצאי יום הכיפורים האחרון (או אחד שלפניו) לחיי ה'חפץ חיים'. באותה תקופה היה מנהג בישיבת ראדין שעם תום ה'זמן' ולפני הנסיעה הביתה, היתה ההנהלה משתתפת בחלק מהוצאות הנסיעה של התלמידים.

יצאתי באותו יום י"א בתשרי, למחרת היום הקדוש, לעבר משרד הישיבה, כדי לקבל מן המזכיר את המלגה עבור הוצאות הדרך. יחד איתי היה בחור נוסף, שהיה תלמיד חכם ועילוי גדול, ולדאבון לב נספה בשואה האיומה, ה' יקום דמו. בדרכנו עברנו ליד ביתו של ה'חפץ חיים', ובחוף עמד אברך וביקש מאיתנו להיכנס להשלים מנין לתפילת מנחה גדולה, כיון שה'חפץ חיים' חלש מללכת

להתפלל בבית המדרש. כמובן ששמחנו על הזכות להצטרף לתפילה בנוכחותו של רבן של ישראל.

עם הכנסנו אל משכנו הצנוע, נגלה לעינינו מראה נורא הוד: הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, יושב על ספסל נוכח פני הצדיק הישיש כשעל פניו נסוכה חרדת קודש, והוא מאזין בדריכות נשגבה לכל מילה שיוציא הכהן הגדול מפיו. רבי אלחנן, או כפי שכינהו בני הישיבה בראדין בחיבה - "ר' חונא", היה כידוע נוהג לשהות במחיצת רבו ה'חפץ חיים' מראש חודש אלול ועד לאחר יום הכיפורים; וכעת, לפני שנפרד מרבו, ישב והקשיב לאמריו בכובד ראש.

לפי מראה פניו של רבי אלחנן, שהיו עטויות בארשת רצינות מיוחדת, היינו בטוחים שה'חפץ חיים' מגלה לו סודות התורה נשגבים, רזין טמירין שלמעלה מהשגתנו... בתחילה לא העזנו להתקרב אל הקודש, אך לאט לאט פסענו פסיעה ועוד פסיעה, עד שמצאנו את עצמנו בסמיכות לשני ענקי הרוח הללו, והטינו אוזן גם אנחנו לשמוע את דברי ה'חפץ חיים'.

כשקלטה אוזנו את המילים הראשונות, התפללנו לשמוע שה'חפץ חיים' מדבר עם רבי אלחנן דברים פשוטים ויסודיים, ממש עיקרי האמונה; אך הדרך שבה הוא אמר את הדברים נחרתה בלבי לנצח. בכח התיאור המופלא שלו, תיאר ה'חפץ חיים' כיצד תראה קבלת הפנים אותה יערכו בשמים לכל אחד ואחד בהגיע עיתו. כיצד היתה לנו כאן הזדמנות לזכות לכל כך הרבה אוצרות רוח נצחיים, אותם בחרנו להחליף בעולם חולף. כיצד יוכיחו כל יהודי על מעשיו שעשה כאן, ובזבו את זמנו וכוחותיו על דברים של מה בכך, וכדי בזיון וקצף. שום דבר לא ניתן להסתיר שם, כל כוונה, כל מעשה, כל הרגשה - על הכל יוכיחו אותנו קשות, ומי יוכל לעמוד במשפט ה' האיום והנורא! ורבי אלחנן שומע את הדברים ורותת, וכל כולו נרעש ונפחד מדברי הכיבושין של רבו ה'חפץ חיים'.

לאחר התפילה, סיים באוזני רבי שלמה את סיפורו המפעים, יצאנו נרגשים מביתו של ה'חפץ חיים', עם השקפה אחרת על העולם. עד כדי כך שחברי זכרנו לברכה שב על עקבותיו ולא ניגש אל המשרד לקבל את מלגת ההוצאות לדרך. 'יש בידי סכום כסף בצמצום', הסביר לי, 'והוא יספיק לי בדוחק להוצאות הדרך. אחרי ששמענו את ה'חפץ חיים', אין לי עוד צורך ברחבות כאן בעולם הזה'... הוא קיבל השקפה בהירה וברורה על העולם הזה, על הפרוזדור והטרקלין, על העיקר והטפל.

הפחד מהתוכחה העתידה לבוא לכל אדם, נחרת בליבנו, ועד היום מהדהדות באוזני מילותיו של החפץ חיים: 'שום דבר לא ניתן להסתיר'!..."

אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה!

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

החידוש בסיום הש"ס כאן שכל הלומדים, למדו תורה והבינו היטב את אשר למדו, שהרי הם נבחנו על הדפים אשר הם למדו, ואין זה רק לימוד של שלושים דף בחודש כאמירת תהילים

משא הקודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א
במעמד סיום הש"ס של 'דרשו', בבנייני האומה, ירושלים.

אך החידוש בסיום הש"ס כאן שכל הלומדים בכל רחבי העולם, למדו תורה והבינו היטב את אשר למדו, שהרי הם נבחנו על הדפים אשר הם למדו, ואין זה רק לימוד של שלושים דף בחודש כאמירת תהילים מידי יום וכיו"ב באופן של קביעות עיתים לתורה אשר זה השאלה הראשונה ששואלים בבית דין של מעלה, אלא היה זה בדרגה אחרת, מתוך לימוד התורה בהבנה גדולה הדק היטב. וממילא זה סיום הש"ס אמיתי, כאשר לומדים תורה ומתייגעים להבין את פנימיותה, שזה הוא יסוד הלימוד של תושבע"פ כמבואר, שהיא מחזיקה את בני ישראל בכל עת וזמן, ובפרט בזמני עקבתא דמשיחא שאנו נצרכים לישועות גדולות.

וכפי שביאר אא"י הרה"ק משידלובצא זיע"א מה שאנו אומרים בתפילת 'נשמת': 'בכל עת צרה אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה', דהכוונה כי באמת כלל ישראל הוא בכל זמן ועת בצרה וצוקה גדולה, ורק השי"ת מצילנו מידם. ראשי המדינה דכאן חושבים בדעתם שיש להם סיוע וסעד מאמריקה ובכח זה הם מחזיקים מעמד. אבל האמת הוא שזה גם כן שלא כדרך הטבע, שהרי מדינת ישראל היא קטנה מאוד בלא ערך למדינות הערבים אשר המה רוב הדריים באזור זה, ובכל זאת אמריקה פונה לעזרת המעטים ולא משתתפת עם הרבים, וגם זה הוא מפלאות תמים דעים ומהניסים הנסתרים אשר השי"ת שומר על עמו ישראל, ואין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה, לקיום כלל ישראל.

חידוש נוסף יש כאן, במייסד הארגון היקר הרב ר' דוד שיחי', שעשה ופעל את המפעל הגדול הזה של לימוד התורה בכל מקומות

ברשות מורי ורבותי הרבנים הגאונים והצדיקים וכל הקהל הקדוש ברוך ה' וישנם בכל המקומות אשר יראי ה' דרים שם, שיעורים בתורה ובגמרא, ומסיימים מסכתות, ועורכים סיום הש"ס ואם כן מה המיוחד בסיום הש"ס הזה של ארגון 'דרשו' יותר מכל שאר הסיומים.

שהרי כלל הוא בדינו שאין בעולם ב' דברים השווים אחד לרעהו, הן ברוחניות והן בגשמיות, וכפי שכבר מבואר בתוספות ישנים [יומא סב:]: לגבי שני שעירי יום הכיפורים שמצוות שיהיו שוים במראה ובקומה, ומקשה התוספות: 'ואע"ג דאמר בפרק בן סורר ומורה [סנהדרין עא:]: דבן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות משום דכתיב [דברים כא כ:]: בננו זה דבעינן שיהו אביו ואמו שוין במראה ובקומה וזה אי אפשר להיות, אבל גבי בהמה מיהא יכול להיות יותר ואע"פ שאין ממש דומות זו לזו דאמרינן בירושלמי דאפילו חטה אינו דומה לחברתה מכל מקום בעינן שיהו שוין במראה ובקומה כל מה שיוכלו'.

וכפי שהיום נתגלה על ידי אנשי המדע שאפילו פתיתי שלג אינם דומים זה לזה, ובוודאי שכן הוא בתורה הקדושה, שהרי אין הקב"ה בורא אותם דברים בכל יום, וכפי שנאמר [הובא ברש"י שמות יט א:]: 'שהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו', ואם כן יש כאן מקום לבאר מה החידוש המיוחד של סיום הש"ס הזה שעל ידי ארגון 'דרשו', ומה החידוש המיוחד ש'דרשו' פעל בעולם.

והביאור בזה נראה על פי מה דקיימא לן להלכה, [כדאיתא במשנ"ב סי' נ' בשם המגן אברהם, וכן נפסק בשו"ע הרב בהל' ת"ת] שיש חילוק יסודי בין לימוד תורה שבעל פה לבין לימוד התורה שבכתב. שבלימוד התורה שבעל פה צריך להבין את מה שלומדים, ובלא זה, אף שבדאי ישנו קיבול שכר גם על זה, מ"מ אין זה חשיב לימוד התורה. משא"כ בלימוד התורה שבכתב חשיב לימוד תורה אף אין מבינים את מה שלומדים.

וטעם הדבר הוא, מחמת שהתורה שבע"פ היא הקיום של כלל ישראל בגלות וקיום העולם כולו, ורק אם מבינים את התורה שלומדים אז מקיימים את זה כראוי, ולכן דבר זה של הבנת התורה הוא מתנאי לימודה.

ובזה יתבאר לנו החידוש המיוחד שנחתדש על ידי ארגון 'דרשו', שהרי עד עתה גם ישבו רבבות עמך בית ישראל ולמדו בכל יום את הדף היומי בהתמדה גדולה בכל יום ויום חוק ולא יעבור, ומה מאוד גדל שכרם.

והנה מקבל ר' עמרם בלוי שיחת טלפון מבני משפחת שרון, הלוא היא משפחתו של אריאל שרון, ראש הממשלה לשעבר, שזה כבר כמה וכמה שנים מוטל כך כ'צמח' ללא נייע. בני משפחתו חקרו ודרשו ללא הרף בכל העולם מה ניתן לעשות לרפואתו, הם ניסו את טובי הרופאים מן השורה הראשונה והעלו חרס בידם

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על כוח התפילה

"יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דְּבַר בְּאֶזְנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַר אַפְּךָ בְּעִבְדְּךָ" (בראשית מ"ד, י"ח)

מפרש בספר הקדוש 'באר מים חיים' ובעוד ספרים קדושים על פי מה שאמרו במדרש (ב"ר צג, ו) הגשה לתפילה, עיין שם, שהגם שהיה נראה כמדבר אל יוסף, באמת בתוככי לבו היה מתפלל לפני ה' יתברך והיה מסתיר תפילתו בהעלם כדי להרחיק מאחיות החיצונים, כידוע.

כאביהם, עד שלפתע התעורר ויצא לחיים מחודשים. עתה ביקשו הם לקבוע פגישה עם ר' עמרם כדי לנסות לדלות ממנו ולגלות את הסוד המופלא, כיצד זה הצליח לצאת ממחלה קשה ונוראה שכזו? בהגיעם אל ביתו מלווים במשלחת של צוות רופאים מומחים החלו בחקירות ובדרישות בפרטי הפרטים של כל דרכי התרופות והרופאים שטיפלו בו. כשראה ר' עמרם לאן נוטים הדברים פתח את פיו בחכמה ואמר:

"דעו נא היטב, מבחינה רפואית כנראה עשיתם אתם הרבה יותר ממה שהיה בכוחי לעשות. כל מה שניסיתי אני בוודאי ידוע לכם מכבר, ולא אוכל לחדש בפניכם בתחום הרפואה מאומה. אולם דבר אחד בלבד יש לי, שאותו לא תוכלו להשלים בשום אופן!"

חברי המשלחת נדרכו תיכף ועשו אוזנם כאפרכסת, הנה הולך הוא לפענח את ה'סוד' הגדול, ואולי אף להחזיר את ראש הממשלה לשעבר לבריאותו השלמה... הם הצהירו בפה מלא, שהינם מוכנים לפזר הון רב בעד גילוי הסוד ויעשו כל אשר יאמר להם. הם התחננו לגלות בפניהם מהו הדבר שהם עדיין לא ניסו.

אמר להם הרב: "יש לי כמה מאות נכדים, כן ירבו, שהתפללו עבורי בלב קרוע ומורתח מדי יום ביומו בכל אותה עת שחליתי, תפילות בוקעות רקיעים - זהו הסוד הגדול, שכנראה, אין לכם עדיין. זה ורק זה הוא פשר החלמתי, בנס ברור בחסדי שמים מגולים, ממלך יושב על כיסא רחמים!"

סיפר לי מחותני הרב החסיד ר' עמרם בלוי מוועד הכשרות דעיר הקודש ירושלים תיבנה ותכונן, שלפני מספר שנים נפל למשכב, לא עלינו, ובהתגברות המחלה היה מוטל כמה חודשים מחוסר הכרה במצב קשה ביותר הנקרא 'תרדמת', אשר בהגדרות הרפואיות הוא נחשב כמו 'צמח', ואין שום אופן בעולם, עצה או תרופה לעוררו מתרדמות זו. מצב זה יכול להימשך על פני שנים רבות, רחמנא ליצלן.

ביום אחד לפתע פתאום בנס מן השמים פקח את עיניו ואט אט חזר להכרתו המלאה עד שהבריא לגמרי, בחסדי שמים, וחזר לבריאותו השלמה כאחד האדם לאורך ימים ושנים טובות.

הסיפור הזה היכה גלים בעולם הרפואה בהיותו מקרה יוצא דופן, כשרוב החולים במחלה זו אינם יוצאים ממנה, ה' ירחם.

חלפו כמה חודשים, והנה מקבל ר' עמרם שיחת טלפון מבני משפחת שרון, הלוא היא משפחתו של אריאל שרון, ראש הממשלה לשעבר הזכור לגנאי, שזה כבר כמה וכמה שנים מוטל כך כ'צמח' ללא נייע וללא זיע. אנשיו ובני משפחתו חקרו ודרשו וביררו ללא הרף בכל העולם מה ניתן לעשות לרפואתו, הם ניסו את טובי הרופאים מן השורה הראשונה שבעולם הרפואה, ואף פרופסורים ידועי שם מהמומחים ביותר בעולם, והעלו חרס בידם. כולם קבעו בהחלטיות, שעל פי כל סדרי הרפואה אין שום תרופה למחלתו!

אך בניו לא אמרו נואש, והחלו לברר בין בתי החולים השונים האם ישנם אנשים שחלו במחלה זו ויצאו ממנה, וכך נודע להם, מתוך אחת הרשימות שקיבלו, על הרב החסיד ר' עמרם שחלה אף הוא באותה מחלה בדיוק ושכב 'צמח' מספר חודשים באותו מצב

הגאון הקדוש רבי מאיר יחיאל הלוי, גאב"ד קהילה קדושה אסטראוצא זצוק"ל, בעל ה'מאיר עיני חכמים', היה מפורסם בכל העולם בגאונותו העצומה. מלבד צדקותו ותעניותיו הרבות, וקדושת פרישותו הידועה, היה מפלפל בחריפות עצומה עם סגל תלמידים מובחרים, שהיו בעצמם גאונים מופלגים. כבר נדפסו כמה וכמה מומבחר ספרי קדשו בהלכה ובאגדה המלאים וגדושים בחריפות ובקיאות מדהימה.

במוחו הכביר היה מחשב ברגעים אחדים חשבונות קשים ועצומים, מפרק הוויות ומשבר סלעים ובונה עולמות שלמים, נדבך על גבי נדבך, כשהוא קושר באומנות חשבונות הפלאי סוגיה בסוגיה, עד שבשלמות המלאכה וחיבור כל החוליות יחדיו נהפך כל עקוב למישור והתיישב דבר דבור על אופניו, בבנין נאה ומהודר להפליא! בישיבתו פעם בסגל חבורת קדשו ומסר בפניהם את שיעורו הקבוע, היקשו התלמידים - שהיו אריות אדירים גאוני תורה - קושיה עצומה, שככל שעמלו וטרחו למצוא את פתרונה נשארה בידם בגדר 'צריך עיון גדול'!

הרבי הקדוש, כשומעו את הקושיה העצומה עצם את עיניו הקדושות וישב כך דומם משך חמש דקות תמימות. לאחר מכן פתח את עיניו והחל להרצות את תירוצו בגאונות ובחריפות כיד ה' הטובה עליו, ויישב כל הקושיה באופן הטוב ביותר.

אחד התלמידים, שהתלהב מאוד מן החריפות והגאונות שבתירון נפלא זה, לחש באוזן חברו שישב עלידו בהשתוממות: "תוך חמש דקות תירון שכזה!"

הדברים הגיעו לאוזניו של הרבי הקדוש. הוא פנה לאותו תלמיד ואמר: "לא כן! אלא ארבע דקות שהתפללתי והתחננתי לפני ה' יתברך להאיר עיני בתורתו הקדושה, ואחר כך חשבתי את התירון בדקה אחת!!!"

ארבע דקות תמימות של 'הגשה לתפילה' של צדיק וקדוש, בהשתפך נפשו לפני ה' - בוודאי בכוחן להוליד תירון של גאונות אדירה בתוך דקה אחת!

(מתוך 'טיב המעשיות')

הרב הקדוש בעל ה'בית אהרן' מקרלין זי"ע, היה מקפיד מאד על תפילה בציבור, והיה אומר שהתפילה בציבור מתקבלת למעלה כמו תפילת הצדיקים!

פעם אחת נצרך לעבור ניתוח מסוים בגופו הטהור, אך הוא סירב לגשת לטיפול רפואי זה מחשש הפסד תפילה בציבור! בנו הקדוש (הרב הקדוש רבי אשר מסטולין זי"ע) והגבאים הנאמנים המופקדים על שמירת בריאותו, ובראשם הגבאי הישיש המפורסם הרב החסיד ר' ישראל בנימין גלויברמן ז"ל, לא ידעו את נפשם - כיצד מוצאים עצה נבונה לצאת מן הסבך. הם דרשו ברופאים כיצד לרפאותו בלא שיגיע מזה הפסד תפילה בציבור.

לאחר דרישות וחקירות נמצא פרופסור אחד שאמר כי ביכולתו לערוך את הניתוח מיד לאחר תפילת מנחה גדולה, כך שבטרם עלות השחר כבר יוכל להתפלל מעריב בציבור!

ואכן נבחר 'מנין' מיוחד, מגדולי החסידים יושבי החצר, שהיו כידוע, קדושים וטהורים ומהם בעלי רוח הקודש! המניין ליווה את הצדיק אל בית הרפואה, שם עבר הרבי בשעות שלפני הצהרים את כל תהליך ההכנה לניתוח. בטרם כניסתו לחדר הניתוחים התפלל תפילת 'מנחה גדולה' בציבור תיכף בזמנה הראשון ומיד לאחריה החל הניתוח, כשהמנין המובחר עומד מבחוץ כל העת בתפילה ובתחנונים לפני ה' יתברך להצלתו ולהשיב את בריאות קדשו לאיתנה.

ואכן בסוף הלילה התברר שהניתוח הצליח, הרבי הקדוש כבר התעורר והם כולם התפללו מעריב בציבור לפני עלות השחר, לשמחת לב הצדיק!

לאחר מכן קרא מרן ה'בית אהרן' לגבאי הראשי, הרב רבי ישראל בנימין הנ"ל, שדאג וארגן את כל המנין וכו', ונתן לו ברכה בלשון קדשו "ליינג לעבן זאלסטו" (שתאריך ימים) ואכן זכה הוא להאריך ימים עד גיל מופלג ביותר, ואף זכה לעלות ארצה ומנוחתו כבוד בהר הזיתים.

מאימתי קורין את שמע הדרן על

מתחילים את הש"ס
יום ראשון, ח' בטבת תש"פ

להרשמה ולהצטרפות חייגו:
02-560-9000

"בכל פעם כשעמדתי להישבר, העליתי לנגד עיני את דמותם המאירה של ענקי הדור שהשתתפו שם בסיום הקודם של 'דרשו', ושאבתי חיזוק מהתמונה המיוחדת הזאת שנחרטה לעד בזיכרוני"

במעמד הסיום הגדול ב'בנייני האומה', השתתף גם הרב יעקב א. לוסטיגמן. משם הוא הביא במיוחד ל'לקראת שבת', את הרגשות העזים שהציפו את לבו שלו ואת ליבותיהם של אלפי המשתתפים האחרים

אולי...

ואולי... אולי כל הסיבות הללו ביחד הציפו את הלב והביאו אותי לרמת התרגשות כזאת, החוצה את גבול העפעפיים, וזולגת לה יחד עם הדמעות המתגלגלות על הלחיים...

יריית הפתיחה נשמעה, הסיום הראשון יצא לדרך. כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי, התרגש מאוד באמירת הסיום וההדרן, וסחף אתו את אלפי הנוכחים במעמד המרומם והנשגב.

התזמורת בהרכב של עשרות כלי מיתר ונשיפה הרקידה את הקהל בצלילים עולים ותוססים, בעלי המנגן היטיבו לכבד מגרונם את התורה ולומדיה, המקהלות השונות השתלבו יחד לכדי יצירה מוזיקלית שאין דומה לה, ומעל הכל מרנן ורבנן אדירי התורה וגדולי החסידות השרו רוח של קדושה על הנוכחים.

כל אחד ואחד ממשתתפי הסיום הרגיש כי רחב לבו כאולם, לקלוט אל תוכו את ההתרגשות האדירה, לבטש את עצמו בקול של תוכחה עצמית המלקה את בתי המסתור שבעומק הנפש בשאלה הנוקבת ויורדת עד לתהומות העמוקים ביותר בנשמתו: "קבעת עתים לתורה?" מהדהדת אותה שאלה נצחית בתוככי לבבו, "ואם קבעת, האם היטבת לנצל את העתים הללו לימוד רצוף? האם

עיניים בורקות. זה היה הדבר החזק ביותר שתפס את תשומת לבי באותם רגעים גדולים ומרגשים. לא היו אלו עיניו של אדם אחד בלבד, אלא של כל אותם עשרות אנשים שעמדו ברדיוס של כעשרה מטרים מסביבי.

תנאי הראות ששררו באולם החשוך למחצה, לא אפשרו לי להבחין מה מתחולל ברדיוס הרחב יותר, אבל לבי אמר לי שתמונת המצב שם זהה לחלוטין לזו שבסביבתי הקרובה.

מדוע בורקות העיניים?

סיבות רבות לדבר. אולי היה זה בגלל השירה הסוחפת שהרקידה את הסביבה כולה וסחפה את כולנו אל על... אולי היה זה הקדיש הגדול שנאמר בבהירות וברהיטות על ידי יתומיו הצדיקים של אותו בן עליה מבכירי חתני 'קנין ש"ס', הגאון רבי אהרן אייזנבלט, אשר נסתלק בחטף בשלהי חודש ניסן תשע"ט, לאחר שסיים להתכונן למבחן הגדול בו אמור היה להיבחן כמעט על הש"ס כולו, עם התוס'. ואולי היתה זו התרגשות כללית, של כולנו, על כך שזכינו זה עתה לחוות את הרגעים הנשגבים הללו, הרגעים בהם נערך הסיום הראשון מבין שרשרת סיומי הש"ס שייערכו בשבועיים הקרובים ברחבי העולם כולו...

השקעת את כל כולך בתורה בעתותיך אשר קבעת בהן לעבוד את בוראך?"

מנת חיזוק נוספת

ואותו לב ענק, מסוגל להכיל לא רק את אותה דרישה עצמית, אלא גם ובעיקר את ההתחזקות והקבלה לעתיד, מכאן ולהבא: בוודאי שאעשה כל מאמץ כדי שבעוד שבע וחצי שנים, אוכל לעמוד כאן ולהשיב תשובה חיובית יותר לשאלות הנוקבות והיורדות אל שורשי העמוקים של הנפש, מרעידים אותה ומרטיטים את נימיה, עד האחרון שבהם.

"אתה לא מבין איזה מאמץ אדיר עשיתי כדי להשיג כרטיס לאירוע המיוחד הזה", מספר לי אחד ממשתתפי המעמד, הרב אליהו שפיצר, כשהוא עדיין מתנשף לאחר שרקד בכל עוז לכבודה של תורה...

איך הוא רקד, בוודאי תשאלו, הרי מי שמכיר את האולם הגדול בבניי האומה יודע שאולם מדורג הוא, ואין בו רחבת ריקודים כלל וכלל.

אלא שכשמדובר בשמחת התורה, מסתבר שמדרגות אינן מכשול בפני השמחה המתפרצת, והחוסר ברחבת הריקודים אינו פקטור כלל וכלל לבחינת העובדות. הנה כי כן, עובדה היא שאנשים רבים הצליחו למצוא לעצמם מקום לרקוד בו, ואפילו מעגלים קמו והיו שם, בין המדרגות, במעברים הצרים, ובכל מקום אפשרי.

"לפני שבע וחצי שנים", מוסיף ר' אליהו, "השתתפתי במעמד הסיום הגדול של 'דרשו' ביד אליהו. אני זוכר את רבינו הגר"ש ואזנר שעמד שם ושיבח את 'דרשו' על מפעלותיו הכבירים, ואת לומדי 'הדף היומי' שסיימו אז את המחזור הי"ב. אני זוכר את מרן הגרא"ל שטיינמן ואת פניו המאירות, את כל גדולי ישראל שנכחו שם והרעיפו שבחים נפלאים כל כך על לומדי 'הדף היומי' וביתר שאת על אלו מביניהם שגם חוזרים על תלמודם ואף מעמידים את ידיעותיהם בכור המבחן.

"באותם רגעים נשגבים גמלה בלבי ההחלטה להצטרף למעגל הלומדים, והפעם להתחיל ולסיים את הש"ס כולו, ולהיבחן עליו.

"לא אחד ממך, זה לא היה קל. היו תקופות שזה אפילו היה קשה מאוד. כמעט נשברתי, אבל בכל פעם כשהרגשתי שהשבירה מתקרבת, העליתי לנגד עיני את דמותם המאירה של ענקי הדור שהשתתפו שם באותו המעמד, ושאלתי חיזוק מהתמונה המיוחדת הזאת שנחרטה לעד בזיכרוני.

"עכשיו הגעתי לכאן", מסיים ר' אליהו, "לא רק כדי לחגוג את

הסיום, אלא בעיקר כדי לקבל מנה נוספת של חיזוק, כדי שיהיה לי כח להחזיק מעמד שבע וחצי שנים נוספות".

את השיחה הקצרה אנחנו מסיימים כשהגאון רבי משה הלל הירש שליט"א, מתחיל לשאת מדברותיו, ועוסק בענייני דיומא, ובמסירות הנפש המיוחדת של המכבים, אשר כמוה יש בכל דור ודור על ידי יחידים שקמים ועושים מעשה כדי לסייע לדור כולו, כמו ארגון 'דרשו' שקם ועשה מעשה להעמדת לימוד 'הדף היומי' על תלו, מתוך חזרה ושינון, דבר שלא היה קודם לכן בהיקפים גדולים כל כך.

הברכה המיוחדת...

ראש ישיבת מיר הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל נעמד להתחיל את הש"ס, ובכך הוא נותן את האות למאות אלפי יהודים בכל רחבי העולם, שבעקבותיו יתחילו גם הם ללמוד את הש"ס במסגרת המחזור הי"ד של 'הדף היומי'.

הלב רוטט מהתרגשות, משק כנפי ההיסטוריה נשמע בחלל האולם. הכל דרוכים למוצא פיו של ראש ישיבת מיר: "מאימתי קורין את שמע"...

גדולי התורה והחסידות יוצאים מהאולם לקול צלילי התזמורת המלווה אותם בשירה לכבודה של תורה, הקהל כולו עומד על רגליו, וזאת עבורי הזדמנות טובה לנסות ולדוג מרואייני נוסף שיספר לי קצת על ההרגשה שהוא חווה ברגעים אלו:

"אני נמצא כאן עם שלושה מילדיי", מספר לי היהודי המבוגר שתפסתי בסיעתא דשמיא, "הנה, אתה רואה? שם... בשורה 21... אל תשאל איך הצלחתי להשיג ארבעה כרטיסים כי אני עצמי באמת השגתי רק אחד. שלושת הילדים שלי, קיבלו כל אחד כרטיס בזכות עצמו, הם כולם נבחנים ב'דרשו', ולכן אני גם לא אגיד לך מה שמי, כדי שלא יהיה עין הרע... אתה יודע איזו שמחה מציפה אותי עכשיו? שלושה ילדים מסיימים את הש"ס. בן כמה אתה? הילד שלך גם מתחיל ללמוד את הש"ס? אני מברך אותך ביום שמחתי שתזכה גם אתה שהוא יסיים את הש"ס פעם אחר פעם, ובעזרת ה' יצטרפו אליו גם אחיו הקטנים, ובעוד 20 שנה תעמוד גם אתה במעמד סיום הש"ס כחתן בין חתנים, עם כל ילדיך המסיימים את הש"ס".

את האמת... הברכה הזאת ריגשה אותי כל כך שנותרתי עם פה פעור ולא הספקתי לשאול אותו את כל השאלות שהכנתי מראש כדי לשאול את המרואיינים שלי. בכל מקרה לא נשאר לנו זמן לנהל שיחה, כי האירוע ממשיך במלוא הקצב, ומי שעוצר בצד כדי לשוחח לרגע קט, מחמיץ את ההמשך... עם כזאת השקעה וכזאת הפקה מיוחדת במינה, אף אחד אינו מוכן להפסיד את החלק הבא.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

...הנה ימיה
ומלאה הארץ

דרשו
הסיום העני

הודעות

בהתקרב המעמד הגדול והמרכזי של סיום הש"ס ב'יד אליהו' לכבוד התורה ולומדיה, לייקר ולרומם את בני החבורה העמלים ויגעים בתורה, בשינון ובחזרה, משפחת נבחני דרשו - בתוך כלל ישראל השמח בשמחת מצווה לגומרה של תורה ועבד יומא טבא לרבנן ותלמידיהון.

אנו שמחים להודיע כי בימים אלו יפורסמו מוקדי חלוקת הכרטיסים. והזכאים לכרטיס יקבלו הודעה טלפונית על כך

להלן כמה הוראות חשובות לבאי המעמד, נבקשכם לקרוא היטב ולהקפיד על כל הפרטים כדי למנוע עגמת נפש וקשיים בהמשך.

במעטפה שתקבל מצורך כרטיס כניסה מנייר. על מנת להיכנס למעמד הגדול שיתקיים אי"ה

ביום חמישי י"ב טבת ביד אליהו - תל אביב,

יש צורך להציג כרטיס זה. אין אפשרות כניסה ללא הצגת הכרטיס. שים לב! חובה להקפיד על שלימות הכרטיס.

בכניסתך לאולם, אנא הקפד על ישיבה במקום המיועד עבורך כפי המצוין בכרטיס ובהתאם למס' השער, השורה והכסא. השקית המונחת על הכיסא מיועדת עבורך ובה חוברת מיוחדת לכבוד סיומי הש"ס, עוגות ושתיה.

**כרטיס
כניסה
לכינוס
הסיום
העולמי
תש"פ:**

פתיחת הדלתות בשעה 17:00 ותחילת המעמד אי"ה בשעה 18:00 בכל מקרה לאחר השעה 18:30 הכרטיס שקיבלת הופך לכרטיס על בסיס מקום פנוי ויתאפשר להכניס לאולם על בסיס מקום פנוי אורחים אחרים למקום אותו קיב

חשובות

המתנה במעטפה מצורף **כרטיס מגנטי - 'כרטיס המתנות'** איתו תוכל לקבל את מתנות הספרים בכינוסי הסיום העולמי של 'דרשו'.

חלוקת המתנות בדוכנים המיוחדים. הדוכנים יפתחו מיד בסיום האירועים. לא ניתן לקבל את מתנות הספרים במועד אחר. כל משתתף זכאי לכרטיס מתנות אחד בלבד. הכרטיס הוא אישי ואין להעבירו.

מכירת הספרים בהנחה מיוחדת ⬇
באמצעות - **'כרטיס ההטבות'** המצורף, ניתן להשתתף ולרכוש 'ספרי דרשו' בהנחות מיוחדות, בכינוסי הסיום העולמי של 'דרשו'. ההשתתפות במבצע הגדול, היא אך ורק באולמות הכינוסים של הסיום העולמי.
כל משתתף זכאי לכרטיס אחד בלבד. הכרטיס הוא אישי ואין להעבירו. המבצעים למשתתפים בלבד, ואסורה הרכישה לצורך מכירות.

במתחם יד אליהו **יוקמו דוכנים למכירת הספרים**, דוכנים מיוחדים למכירת עודפים של ספרי דרשו החל משקל אחד לספר/קונטרס. כמו כן יופעלו דוכנים למכירת ספרי דרשו, כאשר בהוספת 10 שקלים בלבד תוכל לקבל את הסטים או הספרים שהזמנת ישירות לביתך.

לתשומת לבך: ישנם מאות ממתנינים לקבלת כרטיסים שעקב הביקוש הגדול לא הצלחנו לספק להם כרטיסי כניסה. אם קיבלת כרטיס מיותר או אם אין באפשרותך להגיע למעמד הגדול, אנא, פנה אלינו עוד היום למוקד 'דרשו' 02-5609000 על מנת שנוכל לאסוף את הכרטיס ולהעניק אותו לממתנינים (אי הגעה לאירוע ללא הודעה תצוין במשרדנו, לאירועים הבאים).

הסעות: להזמנת מקום להסעה למעמד ביד אליהו - אנא פנה למוקד ההסעות: 073-76-83-733

"מצאתי את עצמי לאחר אירוע לילי, כבר מוכן להיכנס למיטה, השעון כבר הראה על שתיים וחצי בלילה, הרגשתי שאני צונח מעייפות. אך ברגע שלפני האחרון קלטתי: הכל עומד על כף המאזניים!"

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים - נבחני דרשו והפעם עם הרב שמעון בקר מנהל ת"ת צאן קדשים

הרה"ח ר' אהרן כהן

הרב שמעון בקר מנהל ת"ת צאן קדשים

הרעיון להצטרף ל'דרשו' ולהיבחן כל חודש על הלימוד. "בתחילה", הוא חוזר כשבע שנים אחורה, "לא ידעתי להעריך לנכון את התועלת שבמבחן, אך במשך הזמן הפנמתי די מהר שאת הרווח של המבחן פשוט חבל לפספס. יכולים שני אנשים להשקיע וללמוד", הוא מפרט בהתלהבות, "אך בהמשך נראה בבירור ההבדל הגדול. עצם העניין שאתה הולך להיבחן גורם לך לעצור ולהתעקש להבין כל קטע בגמרא ואף להתעמק בהבנת דברי רש"י, כך שכל הלימוד נעשה ברמה הרבה יותר מובנת וברורה".

איך עושים את זה?

"קודם כל נראה לי שאין מישהו החושב באמת שיש קיצורי דרך", הוא מחייך כבעל ניסיון. "ברוך ה', אני לומד כל חודש את הלימוד לפחות ארבע פעמים. כל יום אני לומד את הדף החדש עם חברותא, אחר אני חוזר ולומד שוב את הגמרא של אתמול עם פירוש רש"י בהבנה ברורה ובהירה, ולאחר מכן אני חוזר ועובר יותר מהר על הגמרא של שלשום, כשלקראת המבחן, ביום חמישי, ליל שישי ולפני המבחן אני עובר שוב 'די מהר' על כל הלימוד החודשי וניגש למבחן לקצור את הפירות".

למה אתה לומד דווקא בסדר הזה? אנו מעוניינים לשמוע.

"ביום הראשון בדרך כלל כמעט לא מבינים טוב את הדף, רק רואים וקולטים את המושגים הפזורים בדף, אך למחרת כשאני חוזר לאחר שכבר גם התקדמתי עם הדף החדש, אז אני מרגיש שהודו לה' אני מבין טוב את הדף. לאחר מכן אני חוזר ביום השלישי על הגמרא עצמה להכניס את הלימוד לזיכרון, כשכמובן, לקראת המבחן עובר שוב לרענן את הלימוד..."

האמת תיאמר, כי כבר כמה פעמים עלתה ההתלבטות, אולי כדאי בתקופה זו להתמקד דווקא באלו האנשים הנבחרים בכל חודש על הלימוד החודשי, כשאני בהמשך, לאחר ההתחלה המחודשת נחזור לשוחח עם נבחני 'קניין ש"ס'; כך נגרום ליהודים, אפילו כאלו שלא נראה להם שהם יכולים להצליח ב'קניין ש"ס', שיצטרפו לכל הפחות למבחרים החודשיים.

לעת עתה המשכנו כבעבר. אם כי אכן ישנו הצורך להבליט מה שחברי 'קניין ש"ס' חוזרים ומדגישים: אף אלו המעוניינים לזכות להיות מלגיונו של מלך המובחרים בעם, חברי ונבחני 'קניין ש"ס', העיקר צריך להשקיע ביסוד - ללמוד ולהבין טוב את הלימוד, ואז להצליח לדעת ולזכור את המבחנים החודשיים.

לאחר מכן מגיע שלב מתקדם של שינון ומבחן על חומר של כארבעה חודשי לימוד על 120 דפי גמרא, כשלאחר מכן עוברים לשלב הגבוה והמיוחד של 'קניין ש"ס' - בו זוכים להיבחן בכל חצי שנה מחדש את כל חומר הלימוד מתחילת המחזור במסכת ברכות עד לשלב המכריע והנכסף של המבחן הגדול על כל הש"ס כולו.

השבוע התגלגלה לידינו שיחה מפעימה ומרתקת, בלתי מתוכננת בכלל, עם אחד מחשובי הנבחרים מדי חודש על חומר הלימוד החודשי, כך שבהחלט ראיתי בזה השגחה פרטית לזכות ותועלת הציבור. קראו ויחי רצונכם...

"אתה זה מהשיחות של 'קניין ש"ס'? נשאלתי ברגע שצינתי את שמי. בכל שבוע אני מדפדף מיד לסוף ה'לקראת' לקרוא את השיחות המיוחדות. זה פשוט מדרבן אותי", ציין ברגש עוד לפני שזכיתי להתוודע לסיפורו המדהים.

בהמשך כבר התוודעתי לשמו, ובעיקר קלטתי שלא סתם הוא נהנה מקריאת השיחות עם חברי 'קניין ש"ס'. בן שיחתי הוא הרב שמעון בקר, מנהל תלמוד תורה 'צאן קדשים' בבית שמש ומנהל כולל 'עמלי תורה' בעיר, הזוכה בעוד פחות מחודש לחגוג את סיום הש"ס בפעם הרביעית + סיום מחזור שלם של השתתפות במבחן החודשי. אך בל נקדים את המאוחר.

איך הכל התחיל? חוזרים אנו להתחלה.

"היה זה בסוף המחזור הקודם בו זכיתי לראשונה לסיים את כל הש"ס בסדר 'הדף היומי'. אז חשבתי לעצמי 'שוב ללמוד אותו דבר?! אולי אתקדם ואדע כראוי את הלימוד?', כך נכנס לי בסייעתא דשמיא

ללמוד ולדעת.

"בנוסף", הוא מפטיר בהנאה, "לצד המבחנים החודשיים על 'הדף היומי' מציעים ב'דרשו' תכנית מיוחדת שכשמה כן הוא 'קניין משניות' - במסגרתה לומדים בתוכנית מפורטת ומוגדרת כעשרים משניות בחודש במסכתות שאין עליהן גמרא כסדר זרעים וטהרות, ואף בכל חודש ישנו מבחן עליהן. כך", הוא חותם, "אי"ה בסיום הנוכחי אזכה לציין סיום הש"ס בשלמות עם כל המשניות!".

אגב, אם מותר לשאול מהן התכניות להמשך?

"האמת", הוא עונה די ברצינות, "כבר תקופה ארוכה שאני מתלבט בעצמי האם להוסיף בלימוד תוס' או לחלופין להצטרף לקניין ש"ס". וכן ארשה לעצמי לציין עוד משהו טוב שהרווחתי בזכות הצטרפותי למבחנים: לאור ניסיוני האישי על התועלת הגדולה בלימוד במסגרת מבחנים מחייבת, זכיתי והקמנו כולל בקהילתנו בעיר בית שמש הלומדים עם תכנית מוגדרת במסגרת מבחנים מדרבנות, כשאף בכל שנה מתקיים מבחן כולל. למעשה, אני מקווה שה' יאיר עיני בקרוב, איך ולהיכן להתקדם בתורה".

מה תוכל להעביר ולהעשיר מניסיוןך לתועלת רבבות הקוראים?

"תחילת דרכי בלימוד 'הדף היומי' לא הייתה בתחילת מחזור חדש אלא דווקא להיפך. הצטרפתי ללימוד כשאחזו כמו עכשיו בלימוד מסכת נדה. אני נזכר עכשיו", הוא נרגש, "היה זה מו"ר הבלתי נשכח רבי לייב מינצברג צוק"ל שעודדני נמרצות להצטרף ל'דף היומי', באומרו שכפי שכדאי להגיע עשר דקות לפני התפילה להתכונן כך שהתפילה נעשית בהתלהבות לאחר שהמנוע כבר התחמם... כך לגבי הלימוד - תצטרף כבר במסכת האחרונה, שעד שיתחילו ברכות אתה כבר תהיה בעניינים.

"לענייננו", הוא מסיים בלהט, "בשבועות אלו, כל כמה ימים מתחילים פרק חדש במסכת נדה - האחרונה שבש"ס, הייתי מציע לכל אחד לא להתפתות ולחכות למסכת ברכות. תתחילו כבר עכשיו, ובעזרת ה' יתברך במסכת ברכות כבר תהיו בעניינים. יה"ר נזכה כולנו ללמוד ולדעת את דברי תורתנו הקדושה.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

"אגב", הוא מציין, "במבחן האחרון יצא שהיה מבחן על 35 דף כולל הדף של יום המבחן, כך שלא הספקתי ללמוד ארבע פעמים את הדף של יום המבחן. בליל שבת התיישבתי ללמוד ולחזור על הדף, כי הרי לא הספקתי לחזור על הדף ארבע פעמים. אבל אבא, המבחן כבר היה?', התעניין בני שיחי'. כמובן, הסברתי לו שלאחר שנכנסים לעניין הלימוד כבר נעשה לאינטרס אישי שאנו רוצים להצליח ללמוד ולזכור בלי קשר למבחן שמהווה בעצם אמצעי למטרה...".

איך באמת מצליחים לעמוד באתגר להצליח בכל חודש?

"ברור", הוא נשמע נחרץ, "שאי אפשר להצליח בשיטת 'מצליח', כן או לא. אחרי שמחליטים להצטרף ללימוד הדף היומי בכלל ובפרט למסגרת המבחנים, חייבים לדעת: יתהפך העולם, את הדף חייבים ללמוד. אני אישית, בתחילת הדרך עדיין לא הייתי מורגל לתכנן הכל מראש. אני זוכר שפעם מצאתי את עצמי אחר אירוע לילי, כבר מוכן להיכנס למיטה, השעון כבר הראה על שתיים וחצי בלילה, הרגשתי שאני צונח מעייפות. אך ברגע שלפני האחרון. קלטתי: הכל עומד על כף המאזניים!

"התיישבתי מול הגמרא, החזקתי בכוח את העיניים ולמדתי את כל הדף. כמובן שלמחרת עברתי שוב על הדף להבין באמת את הדף, אך העיקר שעל הקביעות לא ויתרתי. כיום", הוא מציין באושר, "לאחר שנים של לימוד 'הדף היומי' הדברים כבר מתכוננים מראש, כך שאני כבר לא נצרך ללמוד בשעה שתיים וחצי בלילה...".

"אצלנו בקהילת ה'מתמידים'", הוא מפרט לדוגמה, "נוסעים בכל שנה בשבת 'לך לך' לשבת התאחדות במירון, כשכבר יוצאים מהערים ביום ששי בבוקר. אזי אני משלים כבר ביום חמישי את הלימוד לימי שישי ושבת. כמובן, שבאם יש זמן ללימוד אז אני עובר ולומד שוב את הדף...". הוא מדגיש כמובן מאליו.

איזו עוד מעלה תוכל לציין במבחני 'דרשו'?

ישנן הרבה מעלות, אך נראה שמי שבאמת מעוניין לדעת את זה אני פשוט ממליץ לו לבוא ולבקר במוקדי המבחן הפזורים בכל הארץ. מדהים כל פעם מחדש להיכנס ולראות את כל הסוגים והגוונים בציבור החרדי מאוחדים יחד בתורתנו הק', כשלכולם השאיפה האחת: לזכות לדעת את תורתנו הק'. כמובן", הוא מציע באושר, "עדיף לנסות מבחן אחד ולטעום את הטעם הערב והסיפוק של

”תמיד רציתי להיבחן על הש"ס, אבל את הדחיפה הגדולה קיבלתי כשהשתתפתי בסיום הש"ס הגדול של 'דרשו' בסיום מחזור 'הדף היומי' הקודם. חזרתי הביתה מלא התרגשות, והחלטתי שאני רוצה להשקיע הרבה יותר. ההחלטה הזו הייתה כ"כ חזקה שמאז רק העליתי את הקצב, קבעתי יעדים חדשים והרחבתי את ידיעותיי. לארגון 'דרשו' אני אומר 'שלי ושלכם שלו הוא'.”
(הרב יעקב שרגא רוזנברג)

דרשו
איד

גם אתה יכול להיות 'דרשו' איד'
התקשר ובחר לך מסלול 02-56009000

אלפים חגגו את סיום הש"ס העולמי של 'דרשו' לכבודה של תורה בבנייני האומה בירושלים

"לי ברור כעת במאה אחוזי ודאות, שכל מי שנמצא כאן, יוצא מהמעמד המיוחד הזה כשבלבו חשק עז להצטרף ללומדי 'הדף היומי', ולהשתתף בסיום הבא כיהודי שמסיים את הש"ס, לאחר שחזר עליו ונבחן מדי חודש בחודשו"

שיחה עם עובדי 'דרשו', בשולי המעמד הכביר שהתקיים ב'בנייני האומה' ופתח את שרשרת אירועי סיום הש"ס בארץ ובעולם

הרב יחיאל יהושע גולדברג

הרב נתן ויינרטון

הרב שמעון דייטש

אושר עילאי וענוות חן

"אבל בתוך כל המארג האדיר הזה והאירוע המרומם הזה, אני יכול לומר שהתרגשתי במיוחד כשיתומיו של הרב אייזנבלט זצ"ל אמרו את הקדיש, כשראיתי את גדולי התורה והחסידות מפארים בנוכחותם את המעמד המיוחד הזה, וכשראיתי את חתני 'קנין ש"ס' שמגיעים לכאן כדי לחגוג את סיום הש"ס עליו הם נבחנים בפעם אחת מתחילתו ועד סופו.... בשום מקום בעולם אי אפשר לראות כזה אושר וענווה שרואים על פניהם הטהורות של חתני 'קנין ש"ס'.

רק כדי לראות אותם, היה שווה כל המאמץ..."

"והריקוד המיוחד שסחף את האולם אחרי הסיום ואמירת ההדרן והקדיש... ראיתי את הריקודים הנלהבים? ראיתי איך אנשים פילסו לעצמם דרך ופשוט יצרו לעצמם מקום כדי לרקוד? זה מה שאני לוקח איתי מהמעמד הנשגב הזה."

הרה"ג ר' נתן וינגרטון, העומד בראש מערך השיעורים של 'דרשו' ברחבי הארץ, מצטרף להתלהבות של הרב דייטש: "זה לא האירוע הראשון וגם לא האחרון של 'דרשו'. זכיתי לקחת חלק בכמה וכמה אירועים, בהם גם אירועי סיום הש"ס, ואני אומר לך שההתרגשות הזאת היא מיוחדת. לכל מעמד סיום יש את הזווית הייחודית שלו. משהו שלא היה לפניו ולא יהיה אחריו. הסיום הזה גם הוא מיוחד במינו, ובכל פעם מחדש אני מרגיש שהגעתי לשיא השיאים של ההתרגשות שהלב יכול להכיל, עד שמגיע מעמד הסיום הבא ומוכיח לי שאפשר להתרגש לא פחות, ואף יותר..."

הרב יחיאל יהושע גולדברג, הצטרף רק באחרונה לצוות עובדי 'דרשו', וזה לו מעמד הסיום הראשון של 'דרשו' בו הוא

יעקב א. לוסטיגמן

מוצאי שבת קודש, חנוכה תש"פ, 'בנייני האומה' בירושלים: חשמל באוויר. זאת ההרגשה השוררת באולם הענק והעמוס מפה לפה. ההתרגשות בשיאה, זהו המעמד הראשון בסדרה הארוכה של מעמדי סיום הש"ס שיתקיימו בעז"ה ברחבי הארץ והעולם כולו. אנחנו זכינו להיות כאן, לפתוח את החגיגות ההיסטוריות לכבודה של תורה, עם סיום המחזור הי"ג של 'הדף היומי'.

זה הזמן לשוחח מעט עם מי שעבדו מאחורי הקלעים, נערכו והתכוננו, תכננו ותיאמו, עמלו ופעלו ללא לאות, כדי שנוכל להגיע למעמד הזה ולשמוח בו שמחה אמתית לכבודה של תורה.

אחד האנשים שבזכותם האירוע הזה כל כך מוצלח, הרב שמעון דייטש, מנהל פרויקטים ב'דרשו', ומי שהופקד מטעם 'דרשו' על התיאום והסנכרון בין כל הגופים, החברות והגורמים המתחברים יחד להפקתו של אירוע אדיר שכזה.

"אני לא יכול לתאר את ההתרגשות", אומר הרב דייטש, "אלו רגעים מאוד מיוחדים לכל עם ישראל וגם לי באופן פרטי. לעמוד כאן ולראות את כל העבודה הסיזיפית שנמשכה חודשים ארוכים, מתחברת לאירוע אחד גדול ומיוחד כל כך, זאת חוויה עוצמתית מאוד. הפעמים הרבות שסיירתי באולם, הפגישות הרבות שהייתי שותף להן, להכין כל פרט, ממש כל פרט, הכל נלקח בחשבון, מי יעמוד אפה, מתי ישירו את השיר הזה, ולהיכן יופנה אור הזרקורים בכל רגע ורגע במהלך האירוע. כשאתה רואה את כל זה מתרחש בפועל, זה כמו חלום. לא להאמין..."

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוכ** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

חדש

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

חדש

הר"ר **יחיאל גולדברג** הי"ד
עדכונים על סיום הש"ס • עברית/אידיש

שלוחה 6

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בבלי • צרפתית

שלוחה 2/5

חדש

שידורים חוזרים
ממעמד סיום הש"ס בבנייני האומה
ומאירועי דרשו

שלוחה 5

חדש

שידורים חיים
מעמד סיום הש"ס ביד אליהו

שלוחה 8

חדש

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3/1

הר"ר **יחיאל גולדברג** הי"ד
הפותח בכל יום - באידיש

שלוחה 3/2

חדש

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

במסגרת התכנית לומדים דף ליום רק בימים בהם מתקיימת מסגרת הלימודים בכולל, שהם חמשת ימי החול, לא כולל שישי ושבת, מועדים ובין הזמנים

שיחה מיוחדת עם הרה"ג ר' טוביה בן פזי - במסגרתה הצבנו בפניו את כל השאלות, וקיבלנו את כל התשובות על התוכנית החדשה של דרשו 'דף הכולל'

"כאמור התכנית הוקמה עבור הכוללים, אולם בהחלט מיועדת ומשתלבת גם ליחידים ולשיעורי תורה המותאמים לתכנית זו. גם הרישום ב'דרשו' נעשה הן לכוללים וקבוצות, והן ליחידים".

אתם סבורים שהתכנית תביא תועלת של ממש לאברכים ולמסגרות הכוללים, דווקא בגלל שזו תכנית לימוד המאחדת את כולם?

"הניסיון מלמד אותנו שיש תועלת מרובה הן להנהלות הכוללים והן לאברכים ע"י תכנית לימוד קבועה מראש, כאשר עצם מחזור הלימוד והתקדמות של הציבור הרחב יחד - מחייב את כולם להתקדמות מתמדת.

"בנוסף מי שבא לקבוע לעצמו סדר של לימוד ש"ס במסגרת של כולל, צריך שתהיינה לו אפשרויות מעבר מכולל ללימוד באותה מסגרת בכולל אחר או באופן פרטי עם חברותא וכדו', רק כך יוכל לעבור כברת דרך ארוכה של לימוד בחבורה לאורך זמן כסדר.

"ובלי כל קשר לחלקים הטכניים, עצם העובדה שיש חבורה ענקית של אלפים הלומדים באותה המתכונת, הדבר נותן חיזוק לכולם, ומאפשר להם להמשיך ולהתחזק לאורך זמן במסגרת אותה החבורה".

"ומעל לכל האמור לעיל, מדובר הרי בתוכנית של 'דרשו' שדואג לעניין של המבחינים, מה שכולל כתיבת מבחינים, הפצתם, הפעלת מוקדי בחינה, איסוף המבחינים, בדיקתם ומתן ציון לכל מבחן, וכמובן גם המלגות, כל אלו מבוצעים לקהל של אלפי לומדים

לנוכח ההצטרפות ההמונית לתוכנית 'דף הכולל', ולאחר שאלפי אברכים כבר הצטרפו, פנינו להרה"ג ר' טוביה בן פזי, ראש חבורה בכולל ש"ס ברציפות' בראשותו של הג"ר משה פרנס, המלווה את התוכנית לאורך שלבי הקמתה, וביקשנו לשמוע מפיו אודות התוכנית, האופן בו יתבצע הלימוד בפועל, והתועלת המיוחדת שיכולים אברכי הכוללים מהלימוד במסגרתה.

אולי תסבירו לנו קודם כל מה היא התוכנית ומה הרעיון העומד מאחוריה?

"דף הכולל זו בעצם תכנית ללימוד הש"ס באופן המתאים ללימוד בהיכלי הכוללים", אומר הרב בן פזי, "במסגרת התכנית לומדים דף ליום רק בימים בהם מתקיימת מסגרת הלימודים בכולל, שהם חמשת ימי החול, לא כולל שישי ושבת, מועדים ובין הזמנים.

"מחזור הלימוד מתפרס על פני תקופה מקבילה של שני מחזורי לימוד הדף היומי בדרך של דילוגי מסכתות. המסכתות עליהן דלגו במחזור האחד יילמדו במחזור שאחריו, וחוזר חלילה. חוץ מהדילוגים, הש"ס נלמד כסדר באופן שעוסקים בכל מחזור בכל סדרי הש"ס, ואת המסכתות ברכות, נדה, בבא מציעא וביצה, לומדים פעם נוספת גם במחזור השני.

"שאר הימים בהם אין את מסגרות הכוללים, הינם ה'ריווח שבין פרשה לפרשה' לעיון וחזרה לאוקמי גירסא. עם זאת, ישנה תכנית משנית - 'תכנית ההשלמה' המחולקת עם סדר לימוד מיוחד לימים אלו כפי שנסביר בהמשך".

למה בעצם נדרשת תוכנית כזאת? היא מביאה בשורה מיוחדת לאברכי הכוללים?

"בשנים האחרונות הולכת וגוברת בהיכלי הכוללים הדרישה ללימוד הש"ס בהספק מתוך רצון להגיע לידיעת הש"ס, ועל דרך זו נפתחו כוללים רבים.

"לצורך יצירת הספק לקנין הש"ס, יש תועלת מוכחת בתכנית ציבורית רחבה הקובעת את הקצב מראש. ומכיון שהמטרה המרכזית בכולל הוא הלימוד בחבורה, ובדרך כלל כל אברך לומד גם עם חברותא, הרי תכנית לימוד שתכלול גם ימים שאין בהם את מסגרת הכולל, לא תתאים בדרך כלל למטרת הכולל.

"לשם כך פותח 'דרשו' בשליחות מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובהכוונת גדולי מרביצי התורה בעלי נסיון רב בהכוונת הכוללים - תכנית עולמית עבור הכוללים המתאימים לכך.

יוכלו הלומדים לקנות ידיעה של ממש בכל חלקי הש"ס. כמו כן אילו היה נלמד הש"ס כסדר, ללא דילוגים, היו עוסקים באותו הסדר שנים רבות. דבר זה אצל רבים מהלומדים הוא חסרון גדול מכמה טעמים ידועים.

"רבות הושקע בחלוקת המסכתות לשני המחזורים באופן שיסתדרו כמה עניינים: קודם כל הושם דגש על העיתוי הנכון לתחילת מסכתות במסגרת של הכולל. כמו כן את רוב המסכתות הארוכות מתחילים בתחילת הזמן. בשני המחזורים ישנם מסכתות ארוכות וקצרות. ובנוסף תחילת לימוד סדרי הש"ס סודרו בקירוב לתחילת לימודם בדף היומי הרגיל. ובאופן כללי ישנה חפיפה בין שתי התכניות, כך שיש קשר בין הנושאים הנלמדים.

"כאמור לימוד הש"ס בלימוד שבהיכלי הכוללים אורך כחמש עשרה שנה, שהם שני מחזורים של דף היומי. אולם יש אברך שילמד בהיכלי הכוללים 'דף הכולל' כמחצית מהזמן הנ"ל ויסיים הש"ס. וכגון מי שבלימוד נשים נזקקן מסתפק במה שלמד בישיבה, הרי נצרך לו הלימוד במסגרת זו רק כשמונה שנים. כך גם מי שלומד גם את 'תכנית ההשלמה', מסיים את הש"ס תוך מחזור אחד."

למה באמת חשובה כל כך החפיפה בין 'דף הכולל' ל'דף היומי'? "המטרה היא לאפשר לכל לומד באחד המסלולים הללו, לעבור למסלול האחר בלי קושי מיוחד. כך אברך יכול לבחור איזה סדרים בש"ס הוא לומד במסגרת הכוללים של 'דף הכולל'. ובאיזה סדרים שבש"ס ילמד במסגרות אחרות. בנוסף, ישנה תועלת בעיסוק באותם נושאים שעוסק כלל הציבור לומדי דף היומי, ושמירה על קשר עם סדר הלימוד של כלל ישראל."

לרישום כוללים ל'דף הכולל'

הרב אהרן אתרוג: 053-313-1919

לייעוץ לראשי הכוללים והסבר על התוכנית

הרה"ג ר' חיים קריזר: 0527179048

להצטרפות לתוכנית ללומדים פרטיים

ניתן לפנות למשרדי 'דרשו': 02-560-9000

בבת אחת, מה שכמובן נוח יותר לנו בארגון וגם ללומדים עצמם, והמרוויחים הגדולים הם ראשי הכוללים שאינם צריכים להשקיע מאמץ בכתבת מבחנים ובבדיקתם, והעבודה הזאת נעשית באופן מלא על ידי 'דרשו' שיש לו ניסיון של שנים רבות בכתבת ועריכת מבחנים במקצועות התורה השונים."

הזכרתם מקודם את 'תכנית ההשלמה', נשמח אם תרחיבו בעניין זה...

"אם נחשב את הזמנים שבהם אין כולל, נגלה שמדובר בכ-45 אחוז מימי השנה. זה כולל ימי שישי ושבת, ימי מועדים וימים טובים, וכמובן חודשי בין הזמנים.

"הימים הללו נועדו במסגרת התוכנית לימים של חזרה ושינון הנלמד, כדי שיעמדו דפי הכולל לזיכרון ימים רבים בעז"ה.

"אולם יש המעוניינים לנצל ימים אלו גם להשלמת הש"ס בבקיות, לשם כך נועדה תכנית ההשלמה, כאשר אף היא תכנית לימוד בקצב של דף ליום, בה נלמדות המסכתות עליהם דילגו במחזור זה. כך שהמעוניינים לסיים הש"ס תוך זמן של מחזור אחד (כמו בדף היומי), יסיימו באופן זה את הש"ס.

"חשוב לציין כי גם תכנית זו מהווה חזרה, שכן המסכתות הנלמדות בתכנית ההשלמה במחזור האחד, הם המסכתות שנלמדו במחזור הקודם בהיכלי הכוללים.

"בנוסף ישנה בתכנית זו בשורה מיוחדת לכלל בחורי הישיבות ואברכי הכוללים, העוסקים בימות השבוע והזמן בעומק הסוגיות, ורוצים לקנות בקיאות בש"ס ב'יומי דפגרא'. ונמצא כי רק מלימוד ימים אלו של שישי שבת ובין הזמנים, מסיימים הם את הש"ס, חוץ מארבעת המסכתות שעליהן חוזרים במחזור השני שחסרות בתכנית ההשלמה."

לפי מה החלטתם לסדר את המסכתות, מה לומדים ומה מדלגים? "כאמור הסדרים, והמסכתות רובן ככולן, לפי סדר הש"ס. אבל הם מחולקים על ידי דילוגי מסכתות כדלעיל.

"הסיבה העיקרית לדילוגי המסכתות, היא בגלל הצורך במעבר בין נושאי הש"ס השונים משך השנים, כדי שבמחזור לימוד אחד כבר

הפעם גם אתה מצטרף!

גם אתה יכול להיות 'דרשו איד'

התקשר ובחר לך מסלול
02-5609000

הם החליטו להתכנס יחדיו בבית הכנסת 'יוג'כעס קלויז', כשבכוונתם ללמוד את ה'דף היומי' כשלאחר השיעור יאמרו 'קדיש' לעילוי נשמתו של המהר"ם שפירא, שכידוע לא הותיר אחריו ילדים, והתבטא כי 'הדף היומי' הוא אחד מבניו... לפתע נשמעה חבטה עזה על הדלת אל תוך בית הכנסת שעטה פלוגה גדולה...

וכיצד רגל משותקת הפכה לרגל מהלכת באורח פלא בזכות ה'דף היומי'?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"עֲבַדְהָ עֶרֶב אֶת הַנֶּעֱר" (בראשית מ"ד, ל"ב)

השיעור יאמרו 'קדיש' לעילוי נשמתו של המהר"ם שפירא, שכידוע לא הותיר אחריו ילדים, והתבטא כי 'הדף היומי' הוא אחד מבניו... לפתע נשמעה חבטה עזה על הדלת - - -

אל תוך בית הכנסת שעטה פלוגה גדולה, מצוידת במקלות גומי ובאלות. הם החלו להכות את משתתפי השיעור, ורובם ככולם נמלטו על נפשם, נפוצו לכל עבר. רק 15 יהודים אמיצים במיוחד המשיכו בלימוד הדף היומי תוך מסירות נפש של ממש, כשהם סופגים מכות באופן רציף, והם מוסיפים לשבת במקומם וללמוד את הדף, להשלים את המשימה היומית...

לבסוף גברה יד זדים, והם הצליחו לפזר את הלומדים בכח. אולם את רוחם לא הצליחו הנאצים ימ"ש להכריע: גם בעומק האופל ובשעת הסכנה, אותם יהודים אמיצים נלחמו על לימוד הדף היומי, לא ויתרו על העקביות בשום אופן ולנוכח כל איום!

המעשה כולו מתואר בהרחבה בספר 'בקדושה ובגבורה', יומנים משנות המלחמה שנכתבו בידי הרב יהושע אייבשיץ, ושם מוזכרים שמות היהודים האמיצים, לוחמי 'הדף היומי', אשר לבסוף מסרו נפשם על קידוש ה', והיו הדברים לעילוי נשמתם. ואלו הם: ר' יעקב זיין, ר' יוס'ל ביאליסטוקער, ר' ניסן יפה, ר' משה וינברג, ר' אברהם אליעזר קויאט, ר' חיים סמיאטיצקי, ר' זליג קלמנוביץ, והרבנים לנדוי, בורקה, לעוו, קוזלובסקי, אפשטיין, יעקובזון, רובם מחסידי

היה זה בחודש אלול תש"ב, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה. בוילנא של אותם ימים שלט הקומיסר הנאצי וולף ימ"ש, אשר פיקד על העיר ופרבריה, ונחשב למושל המחוז אשר על פיו יקום דבר. ברשעותו שלא ידעה שובעה, הורה הקומיסר לאסור באיסור מוחלט התכנסות יהודים בבתי כנסת ובמקומות ציבוריים, בתואנה שההתכנסויות הללו מעבירות מחלות ומדבקות בנגיפים קשים.

הימים של שנת תש"ג עברו על יהודי וילנא בחרדה מהולה באיום קיומי. מתי מעט העזו להתכנס לתפילות, חלק מהיהודים רק 'הג'יחו' לחלקים מהן, חוששים לקחת סיכון. אולם לאחר חודש תשרי החליט הקומיסר להכביד את עולו, והורה לתלות מודעות האוסרות על כינוסי יהודים בכל רחבי העיר, זאת לצד נעילת בתי הכנסת במנעולים חתומים בחותמת משטרתית עשוית שעווה, כדי שיהיה ניתן לעקוב אם המנעול נפתח.

רוב היהודים הרימו ידיים, בצער רב ובלית ברירה. הסכנה היתה גדולה, הקומיסר הנאצי נודע בשערים ברשעותו ובאכזריותו, ומה עוד שהמשטרה הסתייעה ביהודים מקומיים שהלשינו וסייעו לשוטרים במזימתם, רח"ל. אולם קבוצה אחת של יהודים, רוח אחרת היתה עימם. 'הדף היומי', נשמת אפם, הרי חייבים להמשיך בלימוד שכל סודו הוא העקביות!

היה זה ביום ראשון, ז' בחשוון תש"ג, הוא יום ההילולא התשיעי של המהר"ם שפירא זצ"ל, מייסד ומחולל רעיון 'הדף היומי'. בפאתי הגטו התכנסה יחדיו קבוצה של יהודים אמיצי לב וגבורי רוח, שהחליטו כי ביום הכל כך משמעותי הזה, יום השנה לפטירת הוגה רעיון 'הדף היומי', לפחות ביום הזה יש לקיים את השיעור כסדרו. אם בכל יום הם לומדים במחבוא, הרי שביום הזה יתאחדו יחדיו ללמוד את 'הדף היומי', להמשיך בעקביות הכל כך נחוצה בלימוד 'הדף היומי'!

הם החליטו להתכנס יחדיו בבית הכנסת 'יוג'כעס קלויז', כשבכוונתם ללמוד את הדף - הלא הוא דף ק"ג במסכת בבא מציעא, לסיים את פרק 'השואל את הפרה', ולהתחיל את פרק 'המקבלי', כשלאחר

סלונים, ה' יקום דמם.

אלו הם גיבורי הרוח לוחמי 'הדף היומי', אשר הוסיפו ללמוד את הדף גם בעודם סופגים מהלומות והם ממשיכים לעסוק בלימוד הדף בפנים מאירות.

נס מהלך בשיעור הקבוע!

רחוב סוקולוב בבני ברק, בית הכנסת 'כתב סופר'. מדי ערב, כמה דקות לפני השעה 9:00, מתכנסת במקום קבוצה של תלמידי חכמים וקובעי עתים, לשיעור 'הדף היומי' אותו מוסר הגאון רבי ניסן גולדברג שליט"א, ר"מ בישיבת 'אור ישראל'. השיעור נמסר במשך שעה, כאשר כל המשתתפים שמים אוזנם כאפרכסת, מתנתקים מההמולה הנושבת בחוצות, מתעלים מעל החורף הסוער או הקיץ המהביל, ושוקעים אל תוך דף הגמרא האהוב, מתחברים לדף היומי. אחד המשתתפים הוותיקים בשיעור, הוא ר' יצחק חמוי הי"ו, אשר משתתף בשיעור בקביעות ובמסירות מדי יום ביומו, גם כאשר... היה זה לפני שנים ספורות. ר' יצחק התנדב לפקח על עבודות הריסה ובניה במבנה חינוכי בעיר, ונהג הטרקטור לא שם לב למיקום המדויק בו הוא עומד, ו'השליך' קיר גבוה היישר על ר' יצחק. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחלצו מבין ההריסות, והוא הובהל לבית החולים במצב קשה.

במשך כחצי שנה היה ר' יצחק מאושפז בבית החולים, מנותח שוב ושוב, כשהרופאים מנסים לאחות את השברים ולהשיב את גופו למצב תקין ככל האפשר. הוא חווה ייסורים קשים ונוראים אשר אי אפשר לתארם, והתחזק באמונה ובביטחון 'כי את אשר יאהב השם יוכיח'. לאחר כמחצית השנה של שהות רציפה בבית החולים השתחרר לביתו, כשרגלו האחת משותקת, רגלו השנייה בקושי יכולה לנוע עקב כאבים עזים, והוא נדרש לשוב ולהתייצב לביקורות, ניתוחים וטיפול פיזיותרפיה.

מיד עם הגעתו לביתו, הדבר היחיד שהיה ברור לו הוא שהינו חוזר לשיעור הדף היומי. הניתוק בן מחצית השנה מהשיעור - היה עבורו קשה מספיק, לבטח יותר קשה מהמאמץ הכביר שהוא נדרש אליו כדי להגיע לשיעור החל מעכשיו. אם בעבר היה עליו לקום מהכסא, לרוץ במדרגות ולהגיע לשיעור תוך דקות - הרי שעכשיו הוא נכה וחצי משותק, וההשתתפות בשיעור דורשת ממנו מאמץ איתנים, זמן ממושך, וגם כאבים לא פשוטים...

אולם לא איש כר' יצחק יאמר נואש. מדי ערב התאזר בגבורה, ובשעת ערב מוקדמת החל להתארגן ליציאה. הירידה במדרגות מביתו, הדרך לבית הכנסת, ההגעה עד למקום השיעור. כל סעיף כזה ארך זמן ומאמץ רב, ור' יצחק היה מוכן להקדיש את כל המאמץ הזה - ובלבד שיוכל להשתתף בשיעור!

חבריו של ר' יצחק קיבלו את פניו בהערכה מהולה בהפתעה. היטב ידעו את העובר עליו, חלקם אף ביקרו אותו בבית החולים, והיטב הבינו כי מדובר עבורו במאמץ עילאי - כמעט על אנושי - לצאת מהבית ולבוא לשיעור. מכאן נבעה ההפתעה שלהם למראה הופעתו, ומכאן גם ההערכה הרבה שרחשו לו - על מסירות הנפש

שהובילה אותו לשוב לשיעור, למרות מצבו הרפואי, נכותו הקשה, הרגליים שאינן מתפקדות...

במשך חודש ימים התמיד ר' יצחק בהגעתו לשיעור, וביום ה-31 הופתעו שכניו להתעורר לקול צעקות רמות, שנשמעו מכיוון ביתה של משפחת חמוי. הם ידעו כי מצבו הרפואי של האב אינו מהמשופרים ולפיכך נבהלו, אלא שאז נדהמו לגלות:

הצעקות היו קריאות שמחה, שבני המשפחה פשוט לא הצליחו לכלוא בליבם. בניגוד לכל הסיכויים, למרות תחזיות הרופאים הפסימיות, בחלוף שבועה חודשים מאירוע הנפילה הוא - ר' יצחק חש דם זורם באצבעות רגליו, הוא הצליח להניע אותן כאחד האדם! בני המשפחה הופתעו, השכנים לא האמינו למראה עיניהם, וגם הרופאים שקיבלו אותו בשעת בוקר העניקו לו את הכינוי 'נס רפואי מהלך'. 'לא היה לזה כל סיכוי, אין לזה הסבר!' - הסביר הפרופסור הבכיר במחלקה האורטופדית, 'הרי רגלו היתה משותקת, בכלל לא זרם דם בעורקים. איך פתאום בשעת לילה החל הדם לזרום בעורקים שכמעט יבשו? כיצד קרה הדבר שתוך כדי שינה האיש כמעט הבריא לחלוטין?!' - תמה הפרופסור בקול, והכניס את ר' יצחק לסידרת בדיקות מקיפות...

אך גם בסוף סידרת הבדיקות, התברר שפשוט קרה כאן נס, נס פלאי של ממש. רק ביום האתמול רגל אחת היתה משותקת לחלוטין והרגל השנייה היתה מיוסרת וכאובה, ולפתע פתאום הרגליים שבו לתפקד. עוד ניתוח אחד או שניים - ור' יצחק יוכל לשוב ולהלך כאחד האדם!

הם מיהרו לקבוע לו תור לניתוח, ובלילה שלפניו ביקש ר' יצחק מחברי השיעור להתפלל למענו. ויהי בבוקר, בבואו לבית החולים לקראת הניתוח, לפתע פתאום התבלבלו הרופאים, פשוט הסתחררו מתוצאות הצילומים שנגלו לעיניהם. התברר כי הניתוח פשוט מיותר, ר' יצחק מהלך כצעיר ובריא, רגליו נשמעות לו בקלילות!

את מה שהרופאים הגדירו 'נס רפואי מהלך', ר' יצחק מגדיר 'נס של הדף היומי'. הנה כי כן, חודש בדיוק לאחר שובו לשיעור היומי הקבוע בדף היומי - בעיותיו הרפואיות החלו לחלוף כבאורח פלא, ובתוך תקופה קצרה הן פשוט נעלמו, והוא חזר לאיתנו כמימים ימימה!

את סיפורו של ר' יצחק ניתן לקרוא בספר 'עלינו לשבח', וללמדנו בא: ה'דף היומי', לא רק שהוא מתנה יקרה שכל אחד מאיתנו זכאי להעניק לעצמו כחוויה רוחנית יומית קסומה ונעלית, הוא גם מפתח פלא ליזכות בישועה נכספת, כי התורה כוללת את כל הטובות שבעולם. וככל שמתחברים לתורה ביתר שאת, וככל שמתמסרים לקביעות עתים לתורה, וככל שמתאמצים כדי להתמיד בשיעור הדף היומי - כך זוכים שהדף היומי פותח לנו שער, מרעיף עלינו שפע ברכה.

בכל יום ניתן להצטרף, ועכשיו - זה הזמן המתאים, המועד הטוב ביותר. עכשיו, בפתחו של מחזור לימוד חדש, כל אחד מאיתנו יכול להצטרף ללימוד הדף היומי, ליזכות במפתח הפלא שנקרא דף גמרא מדי יום יום. זה מרומם את הנפש, משדרג את הלו"ז היומי עשרת מונים, מעניק לנשמה היהודית שלנו מתנה, וגם פותח לנו שערים לישועות גדולות!

באמצע דרך מהירה החליט הנהג הגוי כי נסיעה זו אינה מתאימה לו, ופקד עליו לצאת מהמונית. כל תחנוניו של ראש הישיבה שאינו מכיר כלל את המקום, ושלפחות יסיע אותו למקום יישוב ולא יזרוק אותו כך באמצע שום מקום, לא הועילו; הנהג התעקש ואף איים באיומים לא נעימים שיירד בזריזות מהמונית

הצ'ק שחזר וגרם לזכייה גדולה בלוטו

חודש אחד שכח בעל הגמ"ח מסיכום זה והפקיד את הצ'ק. מצב חשבון הבנק של הלווה, שגם כך היה בכי רע, החמיר עוד יותר בעקבות פדיון הצ'ק והוא נחסם לאשראי... פעם אחת בליבה של נסיעה ארוכה הוצרך הלווה למלא דלק ברכבו, אך כשהגיע לתחת הדלק נזכר כי כרטיס האשראי שלו חסום באשמתו של בעל הגמ"ח. 'מה אעשה?', הרהר הלווה, 'אצטרך לבלות כאן כל הלילה עד שיאיר הבוקר ואמצא עצה להיחלץ מכאן...?!'. בצר לו משמש בכל כיסיו ובכל התאים במכונית, עד שבסייעתא דשמיא קיבץ מכאן ומשם עשרים ושלושה דולר. בעשרים מהם מילא את מיכל הדקל שלו, ובשלושה הנותרים שכנע אותו המתדלק כי יקנה כרטיס לוטו. הוא קיבל את הצעתו למרות שלא היה רגיל בזאת, ואכן כרטיסו זכה ב'50 אלף דולר', מלוא הסכום שלווה מהגמ"ח... או אז הבין הלווה, שלא הפקדת הצ'ק ע"י בעל הגמ"ח היא זו שגרמה את חסימת האשראי ואת העיכוב בתחנת הדלק, אלא רצונו של הקב"ה לזכות לו 50 אלף דולר היא זו שגרמה להפקדת הצ'ק... ראש ישיבה מארץ ישראל, ששיבתו נקלעה לקשיים כספיים, נסע בעצת רבותיו לארצות הברית להתדפק על דלתות נדיבים ולבקש מהם לתמוך בישיבה. לא קלה היתה עבורו הנסיעה. היתה זו גלות של ממש, ארץ זרה

הרב ישראל ליוש

"וַעֲתָה לֹא אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי הָאֱלֹקִים..." (בראשית מ"ה, ח')

שלוש פעמים אומר יוסף לאחיו כי לא הם אשר שלחו אותו למצרים אלא האלוקים. כפלות מכופלת זו טעונה ביאור! ה'אור החיים' הק' מבאר, שבפעם הראשונה התייחס יוסף למעשה המכירה ממבטם של האחים, וממשיל זאת לאדם שפעל כדי לתקן דבר ונמצא מקלקל, הלוא יחר אפו על אשר גרם לעצמו. כך אמר יוסף לאחים: אל תתעצבו על שבמעשיכם גרמתם לעצמכם להתגלגל למצרים, ותחת כוונתכם להיפטר מבעל החלומות הרי אתם משתחוים אליו ומגשימים את חלומותיו, כי "למחיה שלחני אלוקים לפניכם", ורק טוב נגרם ע"י מעשיכם. עתה, לאחר שיוסף הרגיע את אחיו על תוצאות מעשיהם, הוא עובר לדבר על המעשה ממבט עיני המאמין בהשגחה עליונה, ומלמד את אחיו פרק באמונה: אתם סבורים כי המכירה שלכם היא זו שגרמה לירידתי למצרים. אך האמת אינה כן, אלא כבר נגזרה גזירה שיהיה רעב בארץ במשך שבע שנים, ולשם כך שלח אותי ה', "לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה". "ועתה", מסכם יוסף, אחר שידענו שגזירה של רעב קדמה לירידתי למצרים, מבינים אנו כי "לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים..."

סיפורי השגחה רבים חווה כל אדם על בשרו בכל עת. אלו אשר ישימו על לבם יראו את יד ה' מכוונת ומפעילה את פעולותינו בכל צעד ושעל. אך ישנם סיפורים שההשגחה הפרטית בהם ניכרת לעין כל, ומאורעות אשר בתחילתם נראו כגזירות נוראיות, הפכו במהרה לבשוורות משמחות. שניים מני רבים סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: '50 אלף דולר' סכום רב זה לווה אדם מבעל גמ"ח. הם סיכמו שהוא יפרע לו את הסכום בתשלומים במזומן מדי חודש בחדשו, וכעירבון הפקיד צ'קים כמספר חודשי הפירעון. בעל הגמ"ח לא היה אמור לפרוע את הצ'קים אלא אם כן יתעכב הלווה מלשלם את התשלום החודשי במזומן.

ומנוכרת, וגעגעויען למשפחתו ולתלמידיו גברו, בעיקר מפני שהצלחה בגיוס הכספים לא האירה לו פנים, בלשון המעטה. ערב אחד עלה על מונית בדרכו לבית אחד הגבירים, וציפייה ותקווה גדולה היתה לו מהפגישה עם גביר זה. באמצע דרך מהירה החליט הנהג הגוי כי נסיעה זו אינה מתאימה לו ופקד עליו לצאת מהמונית. כל תחנוניו של ראש הישיבה שאינו מכיר כלל את המקום, ושלפחות יסיע אותו למקום יישוב ולא יזרוק אותו כך באמצע שום מקום, לא הועילו. הנהג התעקש ואף איים באיומים לא נעימים שיירד בזריזות מהמונית.

קשה לתאר את הרגשתו של ראש הישיבה. עומד לבד באמצע כביש מהיר, אף קרן אור קלה לא היתה מסביבו שתשים אליו את מבטו ותקוותו. ברגעים הקשים הללו נזכר במשפחתו שהוא כה מצפה כבר לפגוש, תמונות מהווי הישיבה עברו במוחו והגבירו את געגעויו ורצונו כבר לשוב לביתו ולישיבתו.

ופתאום הוא רואה מרחוק שלט שמודיע כי בית קברות העירוני נמצא בסמוך. הוא התקרב לבית הקברות בתקווה שאולי שם ימצא מישהו שיוכל לעזור לו. כשהגיע לשם נקלע להלוויה עם מעט מאוד

משתתפים, ומפני כבוד המת נשאר שם עד תום ההלוויה. בתום הקבורה ניגש אחד האנשים לכל משתתפי ההלוויה וביקש ממנו להזדהות בפניו ואת מספר הטלפון שלהם. הוא לא הבין מה פשר הבקשה המוזרה, אבל הוא מסר לו את הפרטים. 'מה יש לי להפסיד?', הרהר.

לאחר שחזר אל העיר, בתחושת צער, כאב ואכזבה על הפגישה עם הגביר שהוחמצה, נשמע צלצול ממכשיר הטלפון שלו, מעברו השני של הקו היה זה אותו אדם שרשם את שמו ופרטיו בבית הקברות: "המנוחה שהשתתפת בהלווייתה", אמר לו האיש, "כתבה בצוואתה לחלק את ממונה לכל מי שישתתף בהלווייתה, היכן אוכל לפגוש אותך כדי להעביר לך את ההמחאה...?".

ההמחאה הגדולה שקיבל שימחה אותו מאוד והאירה את מצב רוחו, אך יותר מכל היא חידדה בפני ראש הישיבה את הידיעה ש'כל מה שה' עושה הכל לטובה', ולא לחינם הוא זרק אותו ליד בית הקברות, ולמרות שזו הייתה נראית גזירה נוראה אך טוב יצא ממנה...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 11 | כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א

לימוד התורה לשמה על ידי הצדקה הרוחנית שפועל ועושה בזה. וכמו שאמרו חז"ל בגמרא ברכות [ח]. בגודל מעלת תפילת הציבור: 'מאי דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפלל רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא כה אמר ה' בעת רצון עניתיך רבי אחא ברבי חנינא אמר מהכא הן אל כביר ולא ימאס וכו', וגדול זכות הרבים באופן נורא, ולכן אפילו אם זה באופן של לא לשמה, אין לנו כח לשער גודל ההשפעה לטובה בכל העולם כולו כאשר ציבור לומד תורה באופן של להבין ולהשכיל, שזה פועל לטובה. והנה בסיום מסכת ב"ק [ק"ט:ט] איתא ברש"י: 'מתא מחסיא - מקום בהמות הוא וצריכין למרעה טוב'. והמהרש"א נתקשה למה כתב רש"י מרעה טוב, ולא כתב תיבת 'מרעה' בלבד, וכתב: 'שאפשר שנתכוון רש"י לסיים בדבר טוב', עיי"ש מה שהאריך. דהיינו שסיום המסכת צריך שיהיה בדבר טוב, וזה משפיע לטובה.

ובודאי אם כן כאשר אנו עומדים כעת בסיום הש"ס, ומסיימים בדבר טוב בעזרת ר' דוד היקר שיחי', שהשתדלו הלומדים להבין היטב את התורה שלמדו, סיום זה הוא גדול עד מאוד, ואם על מסכתא אחת אמרו שזה 'יומא טבא לרבנן', בודאי שבסיום הש"ס כולו יש 'יומא טבא גדול לכולא רבנן לכלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם בעת שמסיימים את הש"ס, והוא זמן גדול מאוד.

והשי"ת יעזור שמן היומא טבא הזה יהא נשפע שפע טובה לכלל ישראל בכל העניינים, ברוחניות ובגשמיות בשפע ברכה והצלחה לכלל ישראל, ושנזכה כבר לאורו של משיח במהרה בימינו אמן.

מושבתייהם של כלל ישראל, דהרי ישנם עוד עשירים אחרים שעוזרים לישיבות ומסייעים ללמוד תורה, אבל הטענה שלהם שבוה הם 'וצאים ידי חובתם במצוות תלמוד תורה, וכמו שיש בפוסקים 'הסכם יששכר וזבולון', אך ר' דוד שיחי' הוא כפי ששמעתי יהודי ת"ח שקובע עיתים לתורה, ועכ"ז הוא משקיע בארגון הגדול הזה. ונראה שטעמו הוא, שאינו מסתפק במה שהוא בעצמו לומד תורה, אלא הוא משקיע ומסייע ללמוד תורה על ידי הארגון הגדול 'דרשו', דהנה ידוע שיסוד לימוד התורה וקיום המצוות צריך להיות באופן של 'לשמה', ללא כל כוונות של רווח עצמי כידוע. אך דבר זה הוא קשה עד מאוד, ולא כל אדם זוכה לזה, כי זה קשה מאוד לזכות ללמוד תורה לשמה.

ונראה העצה לזה, על פי מאמר הבעש"ט הקדוש זיע"א שאמר שישנם שני מצוות שאף אם עושים אותם שלא לשמה, מכל מקום זה נחשב לשמה. והם: טהרת המקוה, ונתינת צדקה. והטעם הוא כיון שב' אלו המצוות תכלית המקוה מהם הוא העיקר, דהיינו הטהרה מחמת הטבילה במקוה, ושיהיה לעני די מחסורו אשר יחסר לו. ואם כן כיון שסוכ"ס נעשה התכלית שצריך לצאת מזה, לעזור ליהודי, ממילא אפילו שלא לשמה נחשב בקיום מצוות אלו.

ויוצא מזה שעל ידי הפצת התורה שנעשה בכל העולם, הרי בזה מקיימים מצוות צדקה רוחנית, וזוכים להרביץ בזה תורה ברבים, שאין לנו השגה להבין את גודל הדבר, ולכן כל כך חשוב הדבר שנעשה על ידי ארגון 'דרשו', כיון שזוכה ר' דוד על ידי זה למעלת

במה ניתן לחזק את האשה העומדת במסירות כה רבה ליטול על שכמה כל עול הבית בגפה?

ת. על האשה לדעת שגזירת הקב"ה "בעצב תלדי בנים" כוללת בתוכה גם עול גידול הבנים. ובימינו נתפשטה יותר לכלול בחלק גם פרנסת הבית. אמנם כל טרחתה בעניינים אלו טובה היא לה, שבזכות מעשיה ייטיב לה הבורא ית' בכלל ענייניה. וככל שהקשיים גדולים יותר כך הסייעתא דשמיא גודלת בהתאם.

לא אחת ניגשים אלי בשאלות על אשה שאומרת שיש לה שניים או שלושה בנים והיא חשה בקושי גידולם, ומה לה לבקש ילדים נוספים... ותשובתי שגורה, שאם הקב"ה קבע כי "בעצב תלדי בנים" אין הבדל כמה ילדים יהיו לה, כי אם נגזר עליה כך וכך סבל, אם לא תקבל זאת מחמת הולדת וגידול הילדים עצמם אזי תיתקל בקשיים אחרים להשלים חוב הסבל באופנים שרק יקשו עליה ואין בצדם מתן שכר כמו בגידול ילדים, שמעבר לקושי הרי כמה שמחה וטובה הם מביאים להוריהם. כך שלא תרויח דבר ממניעת הילודה. וכבר ראינו כאלו שהתחכמו בזה ולפתע תקף אותם חולי או צרה אחרת ל"ע שהטרידו מנוחת לבם, כך שאין עצה ואין תבונה נגד ה'.

ואם תבין האשה אמינות העניין ותיאות ליטול על שכמה את הנצרך עבודה, תסגל לעצמה כלים נאותים לעבור את המשוכה ביתר קלות, וכל השפע שניתן לה משמיא יהיה אך בעזרתה באופנים שלא פיללה עליהם כלל.

וכאן המקום להזכיר את מוסדות החינוך בימינו, שב"ה אכשר דרא ובמוסדות החינוך לבנות ישראל מגדלים ומרוממים דמותה של בת יהודיה כשרה, שתדע ותבין לקראת מה היא צועדת לחייה הבוגרים, והחוסן הזה מחשל את אותן בנות בגדילתן כשהן באות לבנות את ביתן, עד כי ניתן להשתאות ממסירותן וחפץ לבן להקים בית אמת של תורה ברוח ישראל סבא, ולגדל בניהן לתורה.

לא אחת ניצבת האשה גם בקשיים המלווים את דרכה, כיצד תתמודד עם כך?

ת. אין ספק שחוב גדול מוטל על הבעל לחזק את אדני הבית, והאשה

היא עיקרו של בית. ובהיות שבדורנו נוטלות הנשים עול שבעיקרו היה של בעליהן, ובכך הן מאפשרות להם להשקיע רוב עתותם בתורה ועבודה ה', לכן יש לו לבעל לחוש הכרת טובה עצומה להן על כך ולסייע בעדן בכל מה שרק ניתן באפשרותו. ועלינו להכיר בערכן המופלא ולדעת כי "בזכות נשים צדקניות עתידים להיגאל" נאמר על דורנו אנו. כשרואים אנו במסירותן המופלאה של נשות ישראל בימינו בכל אתר ואתר, מסירות שאין לה אח ורע, היא היא הדרך לקירוב הגאולה שיחיש ה' גאולתנו.

ודבר חשוב נוסף על הנשים לדעת: שאם הן טורחות ומשקיעות במטרה אמתית כדי שבעליהן יוכלו להגות בתלמודם כל היום, אף אם נתרשל הבעל בלימודו אין חלק האשה נגרע ונפגם כמלוא נימא, כי הלוא הן מקיימות חובתן במושלם וכוונתן שלמה, ולזה הקב"ה מצרפה למעשה בתכלית השלמות ושכרה גדול בזה ובבא.

וידוע המעשה שהיה עם רבינו הגר"ח זוננפלד זי"ע, שהתבטא פעם לרעייתו הצדקנית באומרו שאם יזכה הוא למקום טוב בגן עדן אין ספק שיהיה הדבר אך ורק בזכותה, שהרי היא שהשקיעה כל כוחה ומרצה שיוכל להגות בתורה, ולכן בוודאי תקבל מלוא שכרה ותזכה למקומה הראוי והנכבד לה בגן עדן, "ואילו אני, שהתרשלתי ולא קיימתי תפקידי כיאות, לבטח לא יחפצו לתת לי מקום מעולה שכזה בגן עדן. אך אז עזרתי מבית שכה סייעה עמי כל השנים תתייצב בבית דין של מעלה ותבקש בעד נפשי, באומרה: 'איזו שמחה היא לי לשבת במקום מעולה שבגן עדן כשבעלי אינו יושב עמי אלא במחוזות אחרים'. וכך בזכותה אוכל גם אני לזכות לישב עמה בגן עדן במקום מעולה".

סיפור זה מראה נכוחה את שכרה העצום של האשה בהשקעתה ועזרתה בנשיאת עול הבית במתכונת ולמטרה זו. ואין ספק שאם תשכיל האשה להכיר ברום ערכה ופועל מעשיה וטרחתה, יקל עליה ליטול זאת על עצמה ותזכה להיות שותפה אמתית בעליית בעלה במדרגות הרוחניות.

(קטעים נבחרים מתוך החוברת 'נשים במאי זכין')

המשך מעמוד 22 | יעקב א. לוסטיגמן

משתתף: "אין בפי מילים לתאר את ההתרגשות", הוא אומר, "הזרוע השמאלית שלי כבר כואבת מרוב צביטות שהיא ספגה מידי הימנית בשעתיים האחרונות, רק כדי לוודא שאני לא חולם.

"אני לא יודע איך להתחיל לספר מה כל כך ריגש אותי במעמד המיוחד הזה, אבל אני יכול לומר לך דבר אחד: לי ברור כעת במאה אחוזי ודאות, שכל מי שנמצא כאן, יוצא מהמעמד המיוחד הזה כשבלבו חשק עז להצטרף ללומדי 'הדף היומי', ולהשתתף בסיום הבא לא רק כאורח או במקרה שלי כעובד ב'דרשו', אלא גם כיהודי שמסיים את הש"ס, לאחר שחזר עליו ונבחן מדי חודש בחודשו.

החשק הזה מקנן גם בלבי, והלואי שיהיה לי שכל וסייעתא דשמיא לממש אותו ולבצע את זה בפועל".

בעודנו משוחחים, כבר מסתיימת לה המצגת המיוחדת שהוקרנה בסוף האירוע. אפשר כבר לראות כמה מהמשתתפים כשהם קמים ופונים למהר לתחנות האוטובוס, כדי לתפוס את האוטובוסים האחרונים היוצאים מעיר הקודש אל מחוז חפצם. אבל רוב רובם של המשתתפים עדיין עומדים על מקומותיהם רוקדים ושרים לכבודה של תורה, ממאנים לעזוב את המעמד ההיסטורי, ומנסים בכל כוחם להמשיך ולהיאחז ברגעים המיוחדים הללו. אשרי עין ראתה כל אלה.

- "ב"ה סיגעט תש"ב לפ"ק אור ליום א' וארא

עכשיו התחלתי ללמוד מסכת זו בעזרת השם הגדול והנורא פעם שנית, ומי יתן יהי' שאזכה להיות תחת צל קורתך, ללמוד ולסיים מסכת זו, כי במצוק העתים הללו לדאבון נפשינו אין אדם יודע מה ילד רגע".

אצל אותו יהודי יקר הבקשה בסיזמה של מסכת - "כשם שעזרתני לסיים מסכת זו כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם וללמוד וללמד..." מקבלת משמעות אחרת.

ובסיום מסכת נזיר, כשסיים רבי יעקב את המסכת רושם הוא בתוך שורות הגמרא בין "ורב שלום בני"ך" המסיים את מסכת נזיר, לבין הבקשה המיוחלת "הדרן עלך מסכת נזיר", את המילים הבאות שממייסות את הלב:

"ב"ה אודה לך' בכפלים על שזכיתי היום פעם שנית לסיים מסכת נזיר, אבל אבקש סליחה מרבון העולמים למחול לי על מה שלא למדתי מסכת זו בעיון כמו שאר המסכתות, כי לדאבון נפשי במצוק העיתים הללו כשישראל נרמסים תחת הרשעים בעפר האדמה, לא היה ביכולתי לצמצם את החושים..."

בתחילת לימודו את מסכת סוטה, לצד רישומו אודות לימודו הראשון במחזור הלימוד של הדף היומי: "היום הזה ח' ימים בחודש אייר א' אחרי תרצ"ג התחלתי ללמוד מסכת סוטה, אקוה שגם מכאן ולהבא

יהי' הי"ת לי בעזרי שאזכה לסיים במהרה מסכת זו בלי ביטול...", רושם רבי יעקב את קורותיו בלומדו את המסכת בפעם השניה, בהיותו בגיא צלמות:

"ב"ה ל"ג בעומר תש"ב סיגעט

ביום זה זכיתי להתחיל מסכת זו פעם שנית, ואודה ה' בכל לבב בעבור מתנה גדולה כזה. יעזור לי השי"ת שאזכה להיות בביתי מתוך שלום ושלווה ואזכה ללמוד ולעשות מתוך פרנסה והרחבה, והעושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל הארץ, ונלמד במהרה, כי במצוק העתים הללו והרדיפות שנפלו על ישראל לדאבון נפשינו חיל ורעדה יאחזון בכל רגע ורגע... הצעיר והשפל הכותב בלב נשבר ונדכה

יעקב ב"ר ברוך ריעדנץ..."

כהרגלו במסכתות הקודמות, רשם רבי יעקב ברטט עלי נייר את רשמיו בהודאתו ליושב במרומים עם הגיעו לסיום המסכת... אך בסיום מסכת זו - מסכת סוטה - לא רשם רבי יעקב דבר. נדמה כי למרות עוז תעצומותיו ורצונו החד לסיים וללמוד את הדף היומי כולו, ולהגיע לסיום הש"ס כולו, לא זכה לכך ככל הנראה, ונעקד על קידוש ה' יחד עם רבבות מאחיו ואחיותיו, גיבורי החיל, הי"ד. אשרי העם שככה לו. אשרי העם שתורתו נוסכת בו חיי נצח.

המשך מעמוד 7 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

ואני לא שמעתי מאומה..."

בשבת הקרובה עלה הרב לתורה ל'שלישי'. כמנהגו תמיד נשאר על יד התיבה במשך הקריאה כולה. לקראת 'שישי' כבר נעמד גרונם במקומו, מוכן ומזומן לעלייה 'שלו'...

הרב, שהיה איש אמת, הזדקף במקומו והכריז: "אתה הוא גרונם הרשע שכולם רועדים מפניו? הלוא כתוב 'לא תגורו מפני איש'. חייב להיות כאן משפט צדק! איך ראוי לעלות לתורה, ואם כך - לא תעלה!"

הרב היה תקיף בדעתו, ובתקיפותו כי רבה סטר על פניו. גרונם קצף מזעם. הוא לא התכוון לוותר, כמובן. יצא מבית הכנסת, נחוש בדעתו להשיב לרב מנה אחת אפיים.

האנשים בבית הכנסת רעדו מרוב פחד ואימה. מי יודע מה יעולל כעת?

אולם חלף יום ועוד יום, ודבר לא קרה...

באחד הימים הגיעה משלחת של שני אנשים מכובדים, בעלי זקנים ארוכים, להזמין את הרב, שהיה מוהל מומחה, לערוך להם למחרת ברית מילה בכפר רחוק שבו התגוררו.

הרב נענה לבקשתם בחפץ לב, ומיד למחרת השכים קום, לקח אתו את משמשו, ושניהם נסעו לאותו כפר מרוחק. הם יצאו מוקדם כדי שיסיפיקו להגיע עוד לפני שתשקע השמש. לאחר נסיעה ארוכה הגיעו לשם, וכשראו מרחוק את גרונצ'י הבינו שנפלו בפח שטמן להם.

הוא התקרב אליהם יחד עם קבוצת אנשים גדולה. כולם היו בריזנים ואחזו בידיהם גרזנים. הם התקרבו אל הרב בעיניים רושפות שנאה וזעם.

העגלון החל לרעוד כלו. "כבוד הרב, מה עושים כעת?". הוא עצם את עיניו, ודמיין את התסריט הנורא מכל מתחולל.

כשלא שמע שום קול פקח את עיניו, והנה הבחין בדבר פלא. גרונצ'י ניגש, השליך את הגרזן שבידו, ונפל לרגלי הרב: "רבינו, חטאתי, חטאתי, אני הרשע, ואני מתנצל ומבקש שייתן לי דרך תשובה".

אמר הרב: "מבין אני כי אין כאן ברית. רציתם רק להביא אותנו לכאן... בוא ר' גרונם, עלה לעגלה ותחזור אתי הביתה", ושניהם חזרו.

בהזדמנות הראשונה בירר המשמש: "האם מעשה נסים אירע כאן?". אמר לו הרב: "היודע אתה איך הצלחת? באותו רגע שבו הבחנתי בגרונם בא אלי לרצחני נפש, התמלאתי עליו ברחמים גדולים, ואמרתי: 'ריבונו של עולם, אני אוהב אותו. כל מה שעשיתי לו לא נבע משנאה, ההיפך - כוונתי הייתה לטובתו, כדי לקלף ממנו את הרע שיש בו. ריבונו של עולם, אני אוהב אותו באמת, אני אוהב אותו!'.

מיילאתי את לבי בכל כך הרבה אהבה אליו, וברגע שכך עשיתי - מיד הסתלקה כל שנאתו. אהבתי נגעה ללבו, וגם הוא התמלא באהבה גדולה אלי".

ומה אירע כתוצאה מכך? הוא עזב את דרכיו הקלוקלות, התחטא לפני ה' ונעשה ר' גרונם, יהודי לשם ולתפארת.

(מתוך הספר 'משכני אחר'ך')

תינוק הזקוק לאכילת חמץ בפסח - היכן יאכל את החמץ? האם מותר לישראל לרכוש חמץ בפסח עבור גוי בכספו של הגוי? סדר ההכשרה של כיור חרסינה לפסח

אבל באקראי מותר, ובתנאי שניקוהו והדיחוהו היטב.

- כיור חרסינה שנבלע בו חמץ, סדר הכשרתו לפסח הוא כך: יש לנקות את הכיור, ולמנוע מגע של מאכל או משקה חם בכיור למשך 24 שעות (לכתחילה), ולאחר מכן לערות מים רותחים על פני כל הכיור, ולהניח בתוך הכיור קערה המיוחדת לפסח שתשמש ככיור.
- מעיקר הדין מותר להשתמש בכלי חמץ לחימום מים לרחיצה, כביסה, וכיוצא בהן. אולם, למעשה, כלי המשמש לאכילת חמץ - יש להצניעו, ואין להשתמש בו בפסח כלל.
- כלי המשמש לחמץ צונן בלבד, ולא השתמשו בו כלל לחמץ חם, באופן שלא בלוע בו חמץ - מעיקר הדין מותר להשתמש בו בפסח, אך נהגו שלא להשתמש בו.
- מותר להשהות ברשותו כלי חמץ בפסח, ואין חובה למוכרם לגוי, אך חובה להצניעם במקום שלא משתמשים בו בפסח, ולסגור את המקום באופן שימש כתזכורת לאיסור החמץ.

הלכות שונות

- אסור לישראל לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת, משום שהגוי העושה על פי דיבורו של ישראל, נחשב כשליחו לעשיית המלאכה, ומשום שנאמר לגבי השבת: "וְכַפַּרְתָּו מַעֲשֵׂוֹת דִּרְכֵיךָ מִמִּצְוַת חֻשְׁבֵּן וְדָבָר דְּבָר". ומאחר ואחד הטעמים לאיסור אמירה לגוי הוא שהגוי נחשב כשליחו של ישראל, אסורה האמירה לגוי בכל איסורי התורה.
- כלי מתכת חדשים שמשחו אותם בשומן מן החי בשעת ייצורם, שהוא טָרֵף - חובה להגעילם לפני השימוש. ויש שהקלו שלא להגעיל כלים חדשים כלל, מחמת שבשעת משיחתו השומן כבר 'פגום'.

הנאה מחמץ ושימוש בו בפסח במקרים מיוחדים

- תינוק חולה - אף בחולי קל - הזקוק לאכילת חמץ בפסח - יביאוהו לביתו של גוי, והגוי יאכילנו. ואם הדבר אינו אפשרי, יביא הגוי את החמץ לבית התינוק ויאכילו שם.
- חולה הזקוק בפסח לתרופה שמעורב בה חמץ, אשר יש סכנה בהימנעותו מנטילתה, ורוכש את התרופה בפסח - אם הוא מכון שלא 'לזכות' בתרופה, ואף אינו משלם עבורה בפסח - יש אומרים שאינו צריך לדקדק ולרכוש רק את הכמות המדויקת הנדרשת לפסח.
- ישראל שיש בבעלותו חנות המוכרת מוצרי חמץ, ומכרה לגוי לפני הפסח כדין, ובפסח עצמו אירע שישראל אחר הזדדק לחמץ שבחנותו לצורך פיקוח נפש - אף אם מכר לגוי את החמץ במחיר קמעונאי, ראוי שימכור עתה לישראל במחיר סיטונאי.
- אסור ליהודי לרכוש חמץ בפסח עבור גוי, אף בכספו של הגוי.

- ב'איסורי הנאה' ישנו כלל שאם האדם 'רוצה בקיומו' של הדבר האסור - נחשב בכך כנהנה ממנו. וכמו בכל איסורי הנאה, גם בחמץ יש איסור 'רוצה בקיומו'. גרעין חיטה שלתתוהו במים וכתבו עליו כיתוב אומנותי כלשהו, ובעליו הניחוהו במקום הפקר, כדי שלא ימצאוהו אדם במשך ימות הפסח - הרי זה אסור, מפני שהוא רוצה בקיומו של החמץ.

שימוש בכלי חמץ בפסח

- כלי שבלוע בו חמץ ולא הוכשר, אסור להשתמש בו בפסח אף למאכלים צוננים בלבד, מחשש שמא יטעה וישתמש בו גם למאכלים חמים. וכך הדין גם בכל כלי שבלוע בו איסור, ואפילו איסור דרבנן. איסור זה הוא דווקא בשימוש בקביעות,

גליון 394
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האישור לשרתמ"ש בתמונה

סיפורי חז"ל

על ידי המצוה לא יאונה רע לבתו.

מסופר בתלמוד בזמן שבית המקדש היה קיים, חי בירושלים איש חסיד ושמו נחוניא "חופר שיחים", את הכינוי "חופר שיחים" העניקו לו, על שהיה חופר שיחים שהם בורות של מים לעולי הרגלים שבאו לירושלים שלש פעמים בשנה, באמצע השנה היו בורותיו של נחוניא מכוסים, אך ארע יום אחד ומכסהו של אחד הבורות הוסר מעליו, ובאותו יום עברה בתו של נחוניא בסמוך לבור ונפלה פנימה אל תוך הבור, הלכו אנשים והודיעו לרבי חנינא בן דוסא על האסון שפקד את בתו של נחוניא, שעה ראשונה (שעדיין היא ראויה להיות חיה בתוך המים, רש"י) אמר להם שלום, כלומר שהיא עוד תעלה מהבור, וכן בשעה שניה אמר להם שלום, ובשעה שלישית אמר להם כבר עלתה, לאחר שראו את הבת בריאה ושלמה כפי שאמר רבי חנינא, שאלו אותה מי העלה אותך מהבור? השיבה להם ראיתי איל "אילו של יצחק" ואיש זקן מנהיגו (אברהם אבינו), לשמע המעשה התפלאו כולם ושאלו את רבי חנינא בן דוסא, כלום נביא אתה? השיב להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא הייתי בטוח שהקדוש ברוך הוא יציל את הילדה, שהרי אביה קיים מצוה חשובה למען עולי הרגל, וכיצד יתכן שעל ידי המצוה יאונה רע לבתו.

(בבא קמא נ)

פרשת השבוע

ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו (מ"ה - א')

מסופר: כשהתמנה הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זיע"א להיות רבה של העיירה, והוזמן לדרוש בבית הכנסת הגדול, נתאספו בני העיירה כולם, ואז החל את דבריו בקול חוצב להבות, בשעה שיוסף הצדיק לא יכל עוד להתאפק והוא נגלה אל אחיו, מסופר בתורה "הוציאו כל איש מעליו" והכוונה היא, שיוסף הצדיק התפלל והתחנן על התפשטות הגשמיות, וזה היה מבוקשו, "הוציאו כל איש מעליו" כלומר, להוציא הימנו כל כח אנושי, נפשי וגשמי, שלא יחוש חלילה אף נדנוד של נקמה בראותו את אחיו שמכרוהו והורידוהו מצרימה. ואמנם מעידה התורה "ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו". אז חשו וראו בעליל כל קהל הנאספים בבית המדרש, שהרבי גם חושב זאת על עצמו, שלא להתפעל כלל מן הקהל הרב ומן הכבוד הגדול שכיבדוהו.

ועתה אל תעצבו (מ"ה - ה')

מסופר: פעם בא חסיד אל הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א, ושפך לבו לפניו ואמר, רגשי יהירה והתנשאות יש בי,

ואיני יכול לעקור מלבי את תשוקתי הגדולה לכבוד, וביקש מהרבי שיתפלל עליו שישג קצת שברון לב. שאל אותו רבי משה, ויראת שמים יש לך? "יש לי קצת" ענהו החסיד, ואהבת תורה יש לך? "קצת", ענה. זמנים ללמוד תורה אתה קובע? שאל הרבי, ומעשים טובים אתה עושה? "מעט" ענה היהודי על הכל. אם כן אמר רבי משה למה לך להתפלל על שברון לב? תסתכל על עצמך, תתעמק בך, ויהיה לך שברון לב גדול למדי.

ולאביו שלח וגו' מטוב מצרים

(מ"ה - כ"ג)

אומר רש"י יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו.

מסופר: פעם לפני סעודת שבת, שמע הרה"ק האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א את הגבאי מתווכח עם חסידים, על כמות היין שהם עתידים לתרום לשולחן, אמר להם הרבי, מדוע לא אמרה התורה בפירוש שיוסף שלח לאביו יין? והטעם הוא משום שנאמר בגמרא "הדיבור רע ליין" (בריתות ו' ע"ב) על יין אין מדברים, יין נותנים.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 5:28 ת"א: 5:29 ר"ת: 6:02

פרשת ויגש

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:12 ת"א: 4:26

ישראל הגדולה שיקדה בתוכו היתה נסוכה על פניו המאירות בחן ובקסם רב, וכולם השיבו לו אהבה, אנשים אף יראו ממנו, כי עין בעין ראו את כוחו הגדול ומופתיו הגלויים.

עם צאת השבת נפרד הרבי מכל בני צפת ויקירה שהתקשרו אליו באהבה לזהות, ואחרי ביקור קצר בטבריה, עיר התנאים ותלמידי הבעש"ט, המשיכה השיירה בדרכה לעיה"ק ירושלים, לא הועילו כל הפצרות בני המשפחה שבקשו את הרבי לנוח ולפוש קמעה מעמל הדרך, לחכות עוד כמה ימים. הוא האיץ בכל כוחו להחיש את הנסיעה, כאילו יודע היה בבירור שימיו ספורים, תלאות הנסיעה הארוכה נתנו אותותיהם ברבי הישיש והחלישו אותו,

עיף ולא עשה את דרכו ירושלימה, רכוב על גבי פרידה. אולם משהגיעה השיירה להרי ירושלים החל דם חדש לזרום בעורקיו, הוא לבש הוד מלכות ואון עלומים והתכונן לקראת הכניסה לעיר הקודש קרית מלך רב, יפה נוף משוש כל הארץ. הרבי חזר והשמיע באוזני מלויו את ההבטחה כי בבואו ירושלימה תהיה הגאולה, הוא יחולל פלאים בכוס הקידוש של ה"חוזה" הקדוש מלובלין זיע"א, הוא ירים כשופר קולו ויחיש את הקץ. אלא שמעשה שטן הצליח, ועוד לפני שהספיקו להיכנס לשערי ירושלים, בעמדם בשער יפו שבמבואות העיר העתיקה, נפלה הכוס של ה"חוזה" לארץ והתנפצה לרסיסים.

כשהופיע הרבי בשערי ירושלים, יצאו לקבל את פניו כל גדולי העיר ובראשם האחים הגאונים והקדושים רבי נחום משאדיק זיע"א ורבי יעקב לייב זיע"א לבית לעווי, ותהום כל העיר כי צדיק בא לעיר. בני המשפחה שכרו לו דירה צנועה באחד הסמטאות המעוקלות והמקומרות, וכל מבקש ודורש ה' באו אליו להתחמם לאורו, להסתופף בצל קדושתו. מקרוביו ונאמניו ביתו ציפו עתה בכליון עיניים וספרו את הרגעים לקראת ביקורו הקרוב של הרבי ליד הכותל המערבי, אשר למרגלות הר הבית.

ברם, לא איכשר דרא.

הרבי היה כה שבור ורצוץ בגופו מעמל הדרך, עד כי נבצר ממנו ללכת רגלי אל הכותל המערבי ביום הגיעה לירושלים. כפי שהשתוקק כל הזמן. הוא אמר לעשות זאת אחרי שינוח ימים מספר וישוב לאיתנו, אולם עוד ביום הראשון חלה במחלה קשה ונפל למשכב.

גדול היה כאבו וצערו של הרבי שנוכח לדעת כי מן השמים מעכבים אותו במשימתו, יום אחד, משהרגיש כי קצו קרב, פנה לבניו ביתו ואמר כי הוא מוכרח להיות אצל הכותל המערבי עוד היום, ובכל מחיר. הוא הורה לשאת אותו במיטתו עד לכותל, ובניו הקדושים, הרה"ק ר' יצחק דוד והרה"ק ר' אלעזר מענדיל זיע"א, היו נושאי המיטה.

עלייתו של הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א לירושלים ליומא דהילולא י"ג טבת

אט אט פילסה לה ספינת המפרשים דרך בין הדגלים הכחולים, חתרה בצעדי און לקראת החוף הנכסף. מרחוק נראו כבר באופק שמי התכלת הארצישראלים. שוב לא ראה ולא שמע הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א מאומה, מבטו קפא על פני נקודה סמויה שבמרחקים וכולו מתבשם מאוירא דארץ ישראל. הנה, הנה עוד מעט תדרכנה כפות רגליו על ארץ הקודש, הוא ישק את עפרה וירטיב אותה בדמעות גיל, יכנס לפלטרין של מלך ואז... ואז... ישמחו השמים ותגל הארץ!...

ביום ערב ראש חודש חשון שנת תרי"א עגנה הספינה בחופי העיר עכו. הרגע הגדול הגיע. שש ושמש, כשהוא מפוז ומכרכר בכל עוז הרבי ר' משה'ל על אדמת ארץ הקודש ופמלית משפחתו ומלויו בעקבותיו. הוא פנה לטובכים אותו ואומר בנימה מסתורית ורבת משמעות: יום לשנה... יום לשנה...

אבל איש מהם לא ידע להסביר את פתרון של מילים אלו. אף אחד לא העלה על דעתו כי רק עוד ארבעה ושבעים יום, כמספר שנות חייו שהיו אף הן ארבעה ושבעים, יוסיף הרבי לחיות בארץ, וכי לכך נתכוין בהכריזו עוד בחוץ לארץ: "ימים ידברו!"

רכובים על גבי חמורים ופרידות נסעו הרבי ופמליתו מעכו לצפת, העיר הקדושה, בירת הגליל העליון. בבואו נתקבל הרבי על ידי יקירי וטובי צפת בכבוד מלכים. אנשים רצו לראות בזיו איקוניו שהיה כפני מלאך אלוקים. צפת היתה באותם הימים עיר מלאה חכמים וסופרים, חסידים ואנשי מעשה שהפצירו ברבי להתיישב בעירם, אלא שהוא ביכר את ישיבת ירושלים על פניה, הרי פניו היו מיועדות לכותל המערבי... להביא את משיח... רב העיר הגה"ק רבי שמואל הליר זיע"א אף הציע לו את כסא הרבנות שלו, אלא שהרבי סירב אפילו לשמוע על כך, טען וחזר וטען: "כי בחר ה' בציון איוה למושב לו" ואף אני כן!... לבקשת טובי העיר ביקר הרבי ב"תלמוד תורה" שהתקיימה בצפת לילדי החסידים, בחן אף את ידיעת התלמידים ונהנה מ"פירותיה של ארץ ישראל", בין הילדים הצטיין במיוחד בידיעותיו אחד בשם בנימין יהודה לייב ברנשטיין, בנו של ר' פישל שנשא חן בעיני הרבי. ובפנותו אל בנו הרה"צ יצחק דוד שליוה אותו, יעץ לו הרבי כי בבוא הזמן יקח את הילד הזה כחתן לבתו. וכך היה רבי בנימין ברנשטיין, כעבור שנים, לחתנו של רבי יצחק דוד.

בשבת קודש ערך הרבי את שולחנותיו בבית המדרש של חסידי סדיגורא, ועשה רושם כביר על ההמונים שהגיעו לתפילותיו ולתורותיו, וגמעו בצימאון לזה כל תנועה וניד עפעף שלו. הוא כבש את הלבבות והטעים לכולם מנועם זיוה של שבת. אהבת

כי כמוך כפרעה

ראיתי להסביר בדרך משל, מעשה בכפרי מוזג יין ומשקאות חריפים שבאו אליו ראש הכפר יחד עם כומר הכפר לשתות, וכוונתם להזיק ולהעליל מתוך זה על היהודי המוזג. כאשר ירד המוזג להביא יין משובח מן המרתף, מסכו השניים רעל בכמה מין הבקבוקים של יין שרף שעמדו על מדף החנות. למחרת בא אחד מן האכרים, קנה, לקח ושתה מאלה הבקבוקים ומת מההרעלה. נעשה רעש גדול בכפר שהיהודי המוזג הרעילו, וכי בכוונתו של היהודי היתה לראות במיתת כל אכרי הכפר. יצא הקצף על כל היהודים הכפריים ובמחוז, וסכנה גדולה ריחפה עליהם. טיכסו טובי היהודים העסקנים עצות, ופנו לראש הבולשת של המחוז שהיה פיקח ומפקח ממולח, הלז מיהר לכפר ובא בדברים עם ראש הכפר והכומר, שתו ביחד ושחו ביניהם. כטוב לבם ביין אמר להם ראש הבולשת, כי לדעתו כל אורח נאמן מחוייב למצוא עילות ועלילות שונות על כל היהודים כדי לבער אותם כליל, "נכון ונכון הדבר" אישרו בשמחה השיכורים, ראש הכפר והכומר יחד, הרי זה שאנו השכלנו עשות, כך וכך עשינו בכוונה לעשות נקמה ביהודים. מתוך זה נתברר לו האמת והמוזג יצא זכאי, והיהודים נשמו לרווחה.

הנמשל: כך אמר יהודה ליוסף "באזני אדוני ידבר נא עבדך" כלומר עבדך שעל ביתך, הוא ידבר ויגלה לך, לך בודאי יגלה שהוא הוא אשר עשה ה"קונץ" הזה, "אך אל יחר אפך בעבדך" תאמר לו "כי כמוך כפרעה", תסביר לו שעשה רצונך ורצון פרעה, שגם אתם מעוניינים להעליל עלילות על העבריים הללו, ואז יגלה לך את האמת ויווכח מי הוא אשר שם עלילות.

(אוצר חיים)

הם יצאו את הבית ופנו לסמטה שהובילה לרחבת הכותל, אך בו ברגע ניתך עליהם מטר אבנים שרגמו הערבים דיירי הסמטה, בראותם את הרבי הישיש ששכב על המיטה. רגעים ספורים שקלו האחים בדעתם אם להמשיך בדרכם חרף ברד האבנים ולהגיע לכותל בכל מחיר, אולם לא נותר להם זמן רב לחשוב, הרגימה גברה והלכה מרגע לרגע והסכנה לחיי הרבי היתה מוחשית. בלית ברירה, שבו על עקבותיהם כלעומת שבאו. הרבי לא הגיע לכותל.

ועוד באותו יום מר ונמהר הגיעה שעת הפרידה, רווי צער ודכדוך על גלות השכינה שנבצר ממנו להקימה מעפרה, ועל נסיעתו רצופת המאמצים שעלתה בתוהו, נפרד הרבי מבניו ותלמידיו, הבטיח להם כי יעמוד לימין צאצאיו וכל תומך בהם בכל עת, והבטיח כי במקרה של עצירת גשמים אם יחכו עד יום ההילולא שלו ירדו גשמי ברכה בשפע. כשכילה לדבר, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון אלקים. הרבי ר' משה מלעלוב עלה בסערה השמימה. והיה זה ביום י"ג לחודש טבת שנת תרי"א, כשמלאו בדיוק ארבעה ושבעים יום לעלייתו לארץ ישראל, כמספר שנות חייו יום לשנה.

מחצרו של הרבי, מכל הבתים הסמוכים בקעו קולות אימים ובכי תמרורים. אבלים ודוויים, המומים ואפופי כאב, הניחו תלמידיו את גופתו הטהורה על הארץ והדליקו נרות סביבה, בסמוך על הרצפה ישבו בניו הצדיקים, רבי יצחק דוד ורבי אלעזר מנדיל, ומיררו בבכי על השריפה אשר שרף ה'. משך שעה ארוכה הרכין רבי אלעזר מנדיל ראשו לארץ, התקרב לגופת אביו ולפתע הרים ראשו ופנה לאחיו הבכור רבי יצחק דוד באמר:

עכשיו גילה לי אבא שרצונו שיהיה מקום מנוחתו ליד קבר זכריה הנביא! עוד הם מדברים ואל הבית נכנס "חכם" ספרדי, אשר מצא להפתעתו את הרבי מוטל נפטר על הארץ, ובניו הצדיקים יושבים סביבו. ה"חכם" סיפר להם כי זה זמן רב שהקבר הפנוי שבד' אמותיו של קבר זכריה הנביא קנוי לו בקנין מלא, אלא שלפני שעה קלה נרדם בביתו ובחלומו נגלה אביהם זיע"א וביקש אותו לוותר למענו על המקום, והוא אמר ה"חכם" הספרדי, מוכן ומוזמן לעשות רצון קדשו של הצדיק.

בני הרבי ראו בכך אות פלא מן השמים, ועוד באותו יום הובא הרבי למנוחות עולמים בד' אמות של קבר זכריה הנביא אשר בשיפולי הר הזיתים, הוא הר המשחה ומקום שפך השדן בזמן שבית המקדש היה קיים, בהלווייתו השתתפו המוני בני ירושלים שליוו בעיניים דומעות את קדוש עליון זה, אחד מענקי החסידות וקברניטה, את הרבי ר' משה מלעלוב זיע"א.

(עפ"י הספר פרי קודש הילולים)

צ'ין אדם לחברו

כיבוד אם

בעיירה סלנט, מצאו אנשי העיירה את הגה"ק רבי זונדל זיע"א בלילה אחד בימות הגשמים, כשהוא רובץ ברובץ ובטיט, מלקט אבנים ומרצף את הרחוב, ונתגלה שעושה כן לכבוד אמו שרגילה לעבור שם תמיד בלכתה לבית הכנסת. מקרים דומים קרו גם בירושלים, הוא היה רגיל לקום בחצות הלילה ללמוד, ובימי שלגים היה מפנה בבוקר השכם את השלג בסביבות בית הכנסת של חורבת ר' יהודה החסיד, כדי להתקין דרך לשכניו ולבאים להתפלל.

לנשמה אין מנוחה כי פגע באדם
סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול הביאו אותה לפני הרב מייחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האשה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח בימי חי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרתי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, זולת חטא אחד שלא שמתי אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה

כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי, והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

התפללו בעד שונאכם

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א שצוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

איך יתכן לשמוע קול דופק

המבקש פתחו לי ולעמוד מנגד
מסופר על הרה"ק רבי אברהם אבא מפיטסבורג זיע"א (יומא דהילולא עשרה בטבת), כאשר התדפקו על דלתותיו גם בשעות שהיה עסוק בעבודת הקודש שלו, כאשר לא אבו הממונים להכניסם, הלך בעצמו והכניסם לביתו, איך יתכן לשמוע קול דופק המבקש פתחו לי ולעמוד מנגד? היה מתפלא. כן שגור היה בפיו לומר, אם אדם דופק בדלת בשעה שאינה מקובלת, אין לך הוכחה גדולה מזו, שליהודי זה כואב משהו וזקוק לעזרה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ז' טבת

הרה"ק רבי צבי בן רבי ישראל בעש"ט זיע"א (תק"מ)
הרה"ק רבי ברוך מקאמינקא (תלמיד הבעש"ט)
הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא ב"ר יעקב (תרי"ד)

יום ראשון ח' טבת

רבי שבתי מראשקוב ב"ר שלמה זלמינא (תרמ"ג)
רבי יוסף אלימלך מקשאנוב ב"ר משה (תרס"ז)

יום שני ט' טבת

עזרא הסופר (ג"א - תמ"ב)
נחמיה בן חכליה
הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר נפתלי שור (תורת חיים - שצ"ב)

יום שלישי י" טבת

זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא (ג"א - תמ"ח)
מלאכי הנביא
הרה"ק רבי נתן ב"ר נפתלי הירץ מברסלב (תר"ה)
הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלישין ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרס"ג)
הרה"ק רבי אברהם אבא ב"ר יוסף מפיטסבורג (תש"ן)

יום רביעי י"א טבת

הרה"ק רבי משה ב"ר הלל (ערוגת הבושם - תקמ"ה)
הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי ב"ר יוחנן
מרמחמיסטריווקא (תר"ע)
הרה"ק רבי יהושע ב"ר מאיר מדויקוב (עטרת יהושע - תרע"ג)

יום חמישי י"ב טבת

הרה"ק רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק
ב"ר יצחק (אור פני משה - תקס"ו)
הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים ב"ר יהודה לייב (תשי"ד)

יום שישי י"ג טבת

הרה"ק רבי משה מלעלוב ב"ר דוד (תרי"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מווישאוו ב"ר ישראל... (תש"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבינוצ'ין שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" יסודות וספי תורה על המעשים

האוכל בשוק (י"א)

(א) במסדרון של משרדים וכיוצא בו, אין לאכול, שאין נהוג לאכול שם. אך במסדרון של פנימיה סגורה, שרי, אע"פ שעוברים שם בחורים רבים [הגר"י זילברשטיין]. (שלמי חיים, להגר"ר חיים מלין שליט"א)

(ב) הנוסע בדרך מעיר לעיר ורוצה לאכול, ועוצר בצד הכביש ויורד מן הרכב, ואוכל בצד הכביש - אינו ראוי, לפי שכל הרכבים החולפים רואים אותו אוכל (ואין חילוק אם הכביש מלא ברכבים או ריק). אלא יאכל בתוך הרכב [הגר"י זילברשטיין]. (שם)

(ג) גם בשוק של גויים, והוא היהודי היחיד שם, שאע"פ שהגויים דרכם לאכול בשוק, מכל מקום אין לאכול שם [הגר"ח קניבסקי והגר"י זילברשטיין]. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל: 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א

ב"ר דוד זיע"א

נלב"ע י"ג טבת תרי"א תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת ויגש - קשי להודות בַּטָּעוֹת

והצעיר כצעירותו, ובוודאי לא היו תמימים וטיפשים לתלות זאת בניחוש הגביע.

בנוסף, כל העת מתעניין השליט בשלומם של "אביהם הזקן", ועדיין אין הדבר מעורר בלבם ולו גם ספק קל שמדובר באחיהם הנעלם?

כותב בספר 'דגל המוסר' של הגה"צ רבי גרשון ליבמן זצ"ל בזה הלשון: "יש לעורר מכאן כי מה שהיה חסר כאן זה לא הכישרון. כישרון יש, אלא חוסר הרצון! עמוק עמוק, בתוך תוכם, לא רצו להבין. לא היו מעוניינים להבין ולהגיע למסקנה כזו, שהרי כזו חקירה תוביל אותם לשורש העניין שהם מכרו אותו, ושמטרתם היתה שהוא לא ימלוך ולא ימשול עליהם. הנגיעה הזו פעלה בנפשם דק מן הדק, והעלימה מעיניהם כל אפשרות להבין מה שלא היו מעוניינים להבין".

בזה הסבירו חכמי המוסר- איך יתכן שהחכם אלברט איינשטיין אשר התפרסם כל כך בחוכמתו בתורת המדע, לא הבין את גדלות ה' ומציאותו לפי עולם המדע? אלא שלא רצה בכך והרצון הזה סינוור את עיניו ולא נתן לו להגיע למסקנה הפשוטה והמחייבת הזו.

מציאות ה' היא יותר קרובה מחוכמת האטום ומאוד קרובה למי שרוצה לראות. אך מי שאינו רוצה לראות, היא נעלמת ממנו. האחים לא היו מעוניינים לראות את אחיהם מולך ומושל בהם, ולכן כל הסימנים לא נקלטו אצלם בכיוון הזה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

כשאנו מתבוננים בכל הסיפור של יוסף ואחיו, מיום שבאו למצרים לשבור אוכל מהפגישה הראשונה ועד שהתגלה להם שהוא יוסף.

איך יתכן שבמשך כל המהלכים האלו, כל המפגשים, כל הדיבורים, כל האירועים המוזרים לכאורה, אפילו לא העלו על דעתם בשום שלב מן השלבים שאולי השליט המצרי הוא יוסף.

הרי בבוא האחים למצרים, בעומדם לפני יוסף הוא מאשים אותם בריגול "כִּי עָרֹת הָאָרֶץ בָּאתֶם לְרֹאוֹת" (בראשית מב, יב). וטענתו בפיו: "הֲרִי נִכְנסְתֶּם בַּעֲשֶׂר שְׁעֵרֵי הָעִיר. וּמַדּוּעַ לֹא נִכְנסְתֶּם בַּשַּׁעַר אֶחָד?". והאחים משיבים לו: "שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֲבָדֶיךָ אֲחִים אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד בָּאָרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הִקְטַן אֶת אָבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינָנוּ" (בראשית מב, יג).

כלומר- התפזרנו בכל רחבי העיר, כדי לחפש את אחינו. הנה בביורר מספרת לנו התורה, כי האחים הניחו שיוסף חי כעבד במצרים, ועל כן התפזרו בעיר לחפשו.

ניתן איפוא לשער, כי למראה אדם הדומה ליוסף דמיון כלשהוא בגיל או במראה, הם היו נעצרים להתבונן בו ולחקור אחריו. גם את צמיחת זקנו לקחו בחשבון, ומדוע לא ניקר הספק בלב אחד מהם לפחות, אולי השליט המתנכר הוא יוסף?

הרי כל הנהגתו של יוסף אליהם אומרת דרשני- מתוך כל האלפים והרבבות הבאים למצרים לרכוש אוכל, רק הם הובאו אל ביתו לאכול בניגוד למקובל, כי הרי כל האחרים שהגיעו למצרים קונים אוכל ושבים לבית השליט ואילו הם מוזמנים אחר כבוד לבית השליט המצרי לסעודה. ובשעת הסעודה הוא מושיב אותם לפי סדר לידתם הבכור כבכורתו

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה ניט
אילן בן ג'וליאט
דרור בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
סיון רבקה בת אלן אסתר
אברהם גורגי' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה
אסף בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניזרי בת טסה-
מרדכי ניזרי בן פרחה-
מאיה בת עדי
סימית סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
ליבי ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
שאול בן סילביה
ענית בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבירה
יצחק בן חנון
אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורגי' בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ מור אבי ציון בן צ'חלה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - צום עשרה בטבת

מִן הַהֲלָכֹת הַקְּשׁוּרוֹת לְצוּם עֶשְׂרֵה בִּטְבֵּת?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

בצום עשרה בטבת סמך מלך בבל על ירושלים כדי להחריבה. לפיכך אנו מתענים ביום זה, כדי להכניע את ליבנו ולחזור בתשובה שלימה, ולהתחנן לפני בורא עולם, שירחם עלינו וישוב לגאול אותנו גאולה עולמית. הכול חייבים להתענות ביום עשירי בטבת, ופורץ גדר ישכנו נחש.

אבל קטנים, דהיינו בן שעדיין לא מלאו לו שלוש-עשרה שנים ויום אחד, ובת שלא מלאו לה שתיים-עשרה שנים ויום אחד, **פטורים לגמרי מן התענית**, ואינם צריכים להתענות אפילו כמה שעות, ואפילו אם יש בהם דעת להתאבל על חורבן ירושלים, כל שלא הגיעו למצוות הרי הם פטורים מתענית זו. ואפילו אם רוצים להחמיר על עצמם ולהתענות - יש למחות בידם, שלא יעשו כן.

מעוברות ומניקות פטורות מלהתענות בעשרה בטבת. ולעניין זה נקראת מעוברת כל שהוכר עוברת, דהיינו שעברו שלושה חודשים מתחילת הריונה. ואם סובלת ממיחושים והקאות פטורה מתענית זו גם קודם שעברו שלושה חודשים מתחילת הריונה, ובפרט אם עברו כבר ארבעים יום מתחילת הריונה.

מעיקר הדין, מינקת היא כל אישה בתוך עשרים וארבעה חודשים מהזמן שילדה, שבתוך הימים הללו היא חלשה מאוד, ועדיין לא שבה לאיתנה. ומכל מקום, אישה שידעת, שיש בכוחה להתענות בקלות, נכון שתחמיר על עצמה להתענות, והכול לפי הרגשתה.

חולים פטורים מן הצום. אדם חלש או זקן מאוד שמצטער בצום, וחושש, שאם יתענה, יחלש ויחלה - פטור מהצום. וכן חולה שהתרפא, אבל עדיין מרגיש חולשה, וחושש שאם יתענה תחזור מחלתו - פטור מן הצום.

אם בטעות בירך על מאכל ולפני שהכניס לפיו מזכר, שמדובר ביום צום, יטעם מעט, כדי שברכתו לא תהיה ברכה לבטלה. וכן חייב להמשיך לצום. אולם לא יאמר בתפילתו 'עננו' ואינו צריך להתענות ביום אחר תחת הצום הזה.

ובלבד שלא לפגע

כשהוצרך הרה"ק האדמו"ר רבי יצחק קאליש מאמשינוב זי"ע לעבור ניתוח, הדבר גרר עמו שאלה להלכה. הספק שהתעורר היה, אם במצב מסויים זה יהיה אסור להזכיר דבר שבקדושה למשך כמה ימים. כשהתייעץ עם גדול אחד בעניין זה, פסק לו אותו רב לאיסור, והתיר לו הרהור בדברי תורה, אך לא דיבור.

רבינו התלבט קשות, אם לא יעבור את הניתוח נשקפת לו סכנת חיים, ואם אכן ינותח ויקבל עליו את הפסק, איך יוכל לעמוד מספר ימים ללא תפילה?! הצדדים כבדו עליו מנשוא, צד אחד סיכן את גופו, וצד שני החריד את נשמתו, ואמנם החליט מטעם זה, 'שב ואל תעשה עדיף', דהיינו שלא יעבור את הניתוח, יהיה מה שיהיה.

ממקום אחר התבררה אז ההלכה, ונמצא מקום להתיר אף דיבור תורני, שלא כפסקו של הרב הנ"ל, ובכל זאת עמד בסירובו לעבור את הניתוח, שהרי יתכן והרב שפסק יבוא לבקרו אחרי הניתוח, ומבלי משים לב יזכיר דבר תורה או תפילה מול פניו, ובזה יגרום חלישות הדעת לרב, שעוברים על פסקיו.

לא הועילו טענות ומענות מקורביו על זה, הרה"ק מאמשינוב עמד בשלו, וכי איך אפשר לפגוע בכבוד יהודי, ותלמיד חכם על אחת כמה וכמה. עד שהבטיחו מקורביו, שימנעו מלהכניס איש אליו בימים אלו מחמת חולשתו, אז השתכנעו והסכים לניתוח. (משמרת הקודש חלק א' עמוד ר')

הסנדק של מרן קניבסקי

הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א שאל פעם את מקורביו, אם הם יודעים, מי היה הסנדק שלו בעת הברית, והמשיך וסיפר להם, שאביו הגה"ק מרן ר' יעקב ישראל זצ"ל (הסטייפלר זי"ע) היה בעצמו הסנדק והסביר, שהברית שלו התקיימה עוד בחוץ לארץ, ולכבוד הברית התקבצו להם גדולי תורה רבים, וביניהם הגאון האדיר בעל 'תורה תמימה' זצ"ל, והסטייפלר פחד מאוד שבאיזה אופן שינהג ויכבד מי שהוא בסנדקאות, שמא אחד מן הגדולים יפגע מכך, שהוא לא מכבד אותם בכיבוד הזה, ולכן החליט לקחת את הסנדקאות לעצמו, כדי שאף אחד מהגדולים לא יפגע בגללו...

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות אליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב אברהם אבא לייפר זצ"ל

האדמו"ר הרב אברהם אבא לייפר מפייטסבורג זצ"ל- נולד ב-י"ח כסליו ה'תרע"ח (1917) בקרולי (רומניה). בילדותו עבר עם משפחתו להתגורר בפייטסבורג (פנסילבניה-ארה"ב). ובשנת ה'תר"ץ (1929) נסע יחד עם אחיו ללמוד בראחוב, לאחר 4 שנות לימודים קיבל הסמכה לרבנות ועבר לשיבת סקלהיד. בשנת ה'תרצ"ז (1936) התארס, אולם החתונה התעכבה זמן רב, כדי שרבי יוסף, אביו- יוכל לבוא מארצות הברית. בשנת ה'תרצ"ט כשהחלו רוחות המלחמה התחתן ללא נוכחות אביו בעיירה צ'רנוביץ שברומניה מקום מגורי חמיו.

כ-8 שנים נסמך על שולחן חותנו ומונה ע"י לרב ביה"כ הגדול בעיר. שני אחיו ובנו בן השש (חיים) הי"ד נרצחו בשואה ובחסדי שמיים ניצל בניסיונים. בשנת ה'תש"ח (1947) חזר לארה"ב והתגורר בבית אביו כשנה. בשנת ה'תש"י (1949) עבר להתגורר בניו-יורק (ארה"ב) שם הקים בית- מדרש וקהל רב הסתופף בצילו. לאחר פטירת אביו באדר ה'תשכ"ו (1966) החל לכהן במקומו כאדמו"ר בעיר פייטסבורג. בשנת ה'תשכ"ט (1969) ל"ע שכל את בנו ר' יצחק אייזיק (חתן ר' ישראל אריה זלמנוביץ רבה של עכו) ובשנת ה'תש"ל (1970) עלה לארץ ישראל, התגורר בעיר אשדוד והקים מוסדות תורה וחסד. **מלומד בניסים**. נפטר בפתאומיות בעשרה בטבת ה'תש"ן (1990). חי כ-73 שנים. ציונו בהר המנוחות שבירושלים. בנו רבי מרדכי ישכר בער הוכתר למלא את מקומו.

אביו: אדמו"ר ר' יוסף. **סבא:** ר' ישכר בער מסאטמאר (מצד אביו), ר' אברהם אבא מיזנר (מצד אימו). **אשתו:** מרת רחל (בתו של קרובו רבי איתמר רוזנבוים בן רבי מאיר מקרטשניף, שנודע בכינוי "האדמו"ר הזקן מנדבורנא"). **אחיו:** יצחק אייזיק, ר' ישכר בער ור' מרדכי. **אחיותיו:** מרת חיה (נישאה לר' אברהם טברסקי) ומרת לאה הינדא (נישאה לר' שלמה מהורניסטייפול). **בניו:** חיים, ר' יצחק אייזיק והאדמו"ר ר' מרדכי. **חתניו:** ר' גרשון פרל (רב ביה"כ "זכר יצחק"), ר' דב צבי קרייזווירט (בן ר' חיים) ור' דוד שפיגל (מאוסטרובה-קאלושין ארה"ב). **מרבנותיו:** ר' יהודה סג"ל רוזנר (בעל "אמרי יהודה"), ר' שלמה זלמן פרידמן (אב"ד ראחוב). **מספריו:** •אמונת אברהם.

רבינו נודע כבעל מופת. השתמש בקמיעות, החלפת השמות ועוד כדי להושיע את הנצרכים. פעם איבד זקן בן תשעים את ראייתו, והרופאים אמרו, שהסיבה היא זקנותו המופלגת. נתן הצדיק לבני המשפחה שתי חבילות של נרות, שידליקו בבית האיש. **כשסיימו להשתמש בחבילה הראשונה, נפקחה עין אחת וראה, וכן אירע עם העין השנייה.**

כשהגיע הרבי לבלגיה היה עסוק בתפילות, לימוד או קיבל אנשים שבאו לעצה ולברכה. מאחר שלא היה בקו הבריאות (בלשון המעטה), הנסיעה לחו"ל הייתה בעבורו מסירות נפש. חסידיו חשבו להפגישו עם פרופסור, אשר פיתח את שיטת ה'מיקרוביטיקה' ועומד היום בראש תורת ריפוי זה. בין תלמידיו של הפרופ' היו בני הזוג לנדא מבלגיה, שהיו מחסידי האדמו"ר. האשה למדה שנים רבות את תורת הריפוי הנזכרת, השתלמה בזה ואף פתחה קליניקה, ונחשבה לאחת הבכירות מבין תלמידיו של הפרופ'.

פנו אליהם משמשי הרבי, בבקשה, אם יוכלו לתאם מועד בו יפגשו הפרופ' והרבי, כדי שהוא יקבע את הדיאגנוזה ודרך הטיפול. להיפגש עם הפרופ' הייתה משימה לא קלה, הלה היה טרוד בהרצאות ברחבי העולם, ניהל קליניקה ואף עמד בראש ביה"ס להשתלמות בתורת המיקרוביטיקה. מספר מזכירים ניהלו את סדר יומו, וכדי לקבוע תור היה צריך להמתין מס' חודשים. צריך לקרות נס, שהרבי יתקבל אצלו בימים הספורים, שבהם ישהה בבלגיה. משמים סובבו, ובאותו יום פגשו הזוג את הפרופ' בחנות באנטוורפן, דבר שמעולם לא קרה. הם העלו בפניו את בקשתם: "הגיע לכאן אדם קדוש, הסובל מבעיות רבות בגופו ומבקשים מהפרופ', שבצעד חריג יסכים לראות את הצדיק".

בתחילה התחמק מהבקשה והשיב "תדברו עם המזכירים, איני יודע, מה סדר יומי". הם לחצו עליו, ולאחר הפצרות הסכים לקבלו באותו יום אחה"צ, לפני שהוא טס להרצאה בשווייץ. בני הזוג הודו לו והוסיפו לבקש, שיואיל הוא לבוא לרבי, מאחר שזה מאמץ קשה מידי עבורו. כששמע את הבקשה, חזר בו הפרופ', לא הוא זה שילך לפציינטים, הם שצריכים להגיע אליו. הם שבו והפצירו. לאחר שכנועים לא מעטים, השתכנע גם לזאת, הוא ביקש את הכתובת המדויקת ובשעה 4 אחה"צ הוא יעשה מאמץ להופיע. שמחתם הרקיעה שחקים.

לפני השעה 4, שלחו את הקבוצה, שבאה עם הרבי, ובדירה נותרו הרבנית ובני הזוג. הרב ישב בחדרו ולמד. בני הזוג המתינו בחוץ ואכן כעבור מס' דקות מכונית הדורה נעצרה בכניסה לבניין. בני הזוג קיבלו את הפרופ'. הלה נכנס לחדר הרבי. בתחילה שוחחו ולאחר מכן הוציא מכשירים והחל בבדיקה. הביט בגלגלי העין, בציפורני ידיו ורגליו. כשסיים את הבדיקה, הראה סימני תמיהה והחליט לבצע את הבדיקות שנית, ואז הניח את המכשירים, ובקול נרגש אמר: "מעולם לא נתקלתי בדבר שכזה! כשאני בודק אדם, רואה אני את מצבו הפיזיולוגי באופן הברור ביותר, בנוסף בבדיקה אני עומד על מצבו המנטלי, דהיינו על מצב רוחו, השמחה, ההתלהבות וכו'. במקרה זה אני רואה **אדם עם בעיות בכל אבריו:** בדם, בעור, במערכת העיכול, בעיות קשות בלב ואיפה לא? אך במקביל כל איבריו **משפריצים שמחה ומרץ נעורים**. אלפי אנשים בדקתי בחיי, וזו הפעם הראשונה שאני נתקל בתופעה כה **סותרת:** מצד אחד גוף שבור ומפורק, ומצד שני שמחה ברמה כה גבוהה". הוא רשם את דרכי הטיפול ובמקום לגבות תשלום ביקש: "**מאדם פלאי שכזה אני מבקש ברכה**".

לאחר כשנה, עזבו בני הזוג ועלו לארץ. בכל שנה היו מתקשרים לפרופ' לאחל לו שנה טובה, בריאות והצלחה, והלה היה מתעניין בשלום הצדיק, וביקש להזכירו לברכה, וחזר, שמעולם לא פגש באדם פלאי שכזה. שנה אחת, לאחר שהתקשרו, התעניין הפרופ' בשלום הצדיק, השיבו באנחה, כי הוא נפטר. כעבור דקה ארוכה של שתיקה אמר: "ירדה לי דמעה, הוא היה צדיק ומיוחד, לא ראיתי דבר כזה מעולם".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הוה דן כל האדם לכף זכות

אבי ע"ה, החלטתי לבסוף למשוך את ידי מקניית המפטיר ולוותר לך על העלייה, כי בוודאי גם לך יש יארצייט..."

כאן, החלטתי שעלי לקיים, בצנעה, את מצוות התוכחה באותו אדם ואמרתי לו בשקט: "אומר לך את האמת, אין לי כלל יארצייט ולא הייתי צריך לעלות מפטיר".

הלה הביט בי בתדהמה ושאל: "אם כן, מדוע לא הנחת לי לזכות בעלייה? ולא רק זאת, התחרית איתי עד שזכית במפטיר בסכום של אלפיים שקלים!!! מדוע היית מוכן לשלם סכום כה גבוה, למרות שאין לך יארצייט?!"

השבתי לו: "משום שלא ייתכן, שאחד שמגיע עם חפיסת סיגריות לבית הכנסת בשבת קודש, יעלה לתורה! וכי יש לך חילול השם גדול מזה?!"

פניו של האורח עטו ארשת חרדה, הוא ממש התחלחל למשמע דבריי ואמר: "סיגריות? אני?!... הרי מעולם לא נגעתי בסיגריות!"

"אם כן מה עושה חבילת הסיגריות בכיס חולצת השבת שלך?!", תמהתי למולו. האיש הרכין את ראשו, ונבהל לראות את חפיסת הסיגריות בכיס חולצתו...

ניכר היה, כי הלה לקה בהלם. אולם לאחר כמה שניות התעשת, התבונן היטב בחולצתו ואמר: "החולצה שאני לובש אינה שלי..."

"אני מתארח בביתו של בני שגר כאן בשכונה, וכהרגלי משכבר הימים, השכמתי קום לפנות בוקר, כדי להתכוון לתפילת וויתקין".

"שאלתי את בני: 'היכן מתפללים עם הנץ החמה?' והוא הראה לי על בית-הכנסת הזה. החלטתי להגיע ולהתפלל בשבת בבוקר במניין שלכם".

"והנה, בני היקר כיבד אותי לישון בחדרו, כדי שיהיה לי נוח ככל האפשר, ואילו הוא ישן במקום אחר. כשקמתי לפנות בוקר, החדר היה חשוך לגמרי".

"נטלתי לידי בטעות את חולצת בני, שהייתה תלויה לצד חולצתי... וזו למעשה חולצת ימות החול של בני, אותה פשט ביום שישי..."

האזנתי ברוב קשב לדברי האורח, ועיניי התמלאו בדמעות, על שדנתי אותו לכף חובה ולא ניסיתי למצוא תירוץ כלשהו שיצדיק את מעשיו.

כמובן, למדתי פרק חשוב במצוות 'בצדק תשפוט עמיתך', והתנצלתי בפניו, על שלא ניסיתי להעלות על דעתי לדון לכף זכות, או לכל הפחות לפנות אליו ולברר את תעלומת חפיסת הסיגריות.

עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות - לא נוכל לתאר ולשער. לעיתים רבות אף כאשר אנחנו לכאורה רואים מציאות ברורה מול עינינו - **אם נחקור ונדרוש היטב, ייתכן מאוד, שנגלה, כי ראייתנו הייתה מוטעית.**

על כן, עלינו להיזהר מאוד, לבל נשפוט את הזולת בטרם נבדוק, נחקור ונדרוש את הדברים לעומקם, כפי שאירע גם בסיפור המופלא שלפנינו המעובד מתוך 'ופריו מתוק'.

המעשה המאלף שלפנינו, אירע בתפילת שחרית של שבת קודש באחד מבתי הכנסיות ולהלן הסיפור מפי האדם שבדידו הווה עובדא.

אל מניין ה'וויתקין' שלנו הגיע בשבת בבוקר יהודי לא מוכר, ככל הנראה אורח מעיר אחרת. האורח התיישב בכיסא שלצידו.

במהלך התפילה הבטתי לעברו, ולפתע נתקפתי בהלם... היה זה כאשר הבחנתי בחפיסת סיגריות, מונחת בכיס חולצתו של האיש!

התחבטתי רבות, האם אגער בו על הזלזול הבוטה בקדושת השבת, כיצד הוא מעז להתחצף ולהופיע לתפילת השבת עם הסיגריות...

אך לבסוף החלטתי, שמכיוון שאיני מכיר אותו, שמא יגיב לתוכחתי בצורה חריגה ולא אשיג את מטרתי, ולכן העדפתי לנהוג ב'שב ואל תעשה' - עדיף.

כאשר עמד הגבאי למכור את עליית המפטיר, האורח שלנו, שככל הנראה היה בעל יארצייט באותה שבת, קפץ ונקב בסכום גבוה על מנת לזכות במפטיר.

בשלב זה החלטתי, שאין להניח לו בשום אופן לעלות לתורה עם הסיגריות שלו בכיס... נקבתי אפוא בסכום גבוה יותר ממה שאמר.

אך האיש לא ויתר, הוא גם העלה את הסכום בעוד מאה שקלים. המשכתי להוסיף במחיר, ואולם גם הוא הוסיף והוסיף וסירב לוותר.

כך התנהלה בינינו 'תחרות' לעין כל על הזכייה בקניית המפטיר, עד שלבסוף הוא 'נכנע', ואני זכיתי בעלייה, בסכום של לא פחות מאלפיים שקלים!!!

ספר התורה הועלה אחר כבוד לבימה ובעל הקורא החל לקרוא בתורה. לאחר דקות ארוכות הגיע תורי, עלייתי לעליית המפטיר.

למרבה הפלא, כשירדתי מהבימה, האורח ניגש ללחוץ את ידי בחום... בתום התפילה אמר לי בלבביות 'שבת שלום', והוסיף בתוך כדי דיבור: "למרות שהיום הוא היארצייט של

לע"נ

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבת בן אסתר יא אטון זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אביבה בת איירן ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל	ר' עוליל יושנה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותן ע"ה	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	שני בת אסתר ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרוחה ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל
ולד יחיא בן יוסף ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל	
שרה בת נרקיס ע"ה	אביגדור בן ג'ולי ז"ל	
מסעוד בן יקוט ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	
רחל רפאל בת השמת ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	
שלום בן אסתר ז"ל	מרים בת שרה ע"ה	
אביבה לושי ע"ה	כל נשמות עם ישראל	

גליון באר הכחשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויגש

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויגש

א	סמא דיסורי קבילי - רפואת היסורים לקבלם באהבה .....
ג	מתיישבים על לבו - מתוך מחשבת אמונה בכל עת 'יחיה' באמונה .....
ד	מדוע פניך - ע"י האמונה יאירו פניו של אדם תמיד .....
ה	ארר עמך מצרימה - הקב"ה אתנו בתוך החשיבה .....
ט	לחם לפי הטף - שפע הפרנסה כפי מה שנושא עיניו השמימה .....
י	פרצות במקדש - ענין מורא מקדש והזהירות שלא לשוה בעת התפילה .....
טו	צום העשירי - התעוררות לקראת צום עשרה בטבת .....

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ויגש

מיתת כל בני יעקב, ולא המתין על מות הבנות, כי איתא בגמרא (ברכות סב.) 'סמא דיסורי קבילי', פירוש, שקבלת הייסורים באהבה ושמחה הוא סם המרפא לייסורים, ומכיוון שבני יעקב קיבלו את הגזירה באהבה לכן פקע מהם 'צער השעבוד', משא"כ על מיתת יוכבד וסרח בת אשר - שגם היו מיורדי מצרים, לא המתינו, מכיוון שלא ירדו מרצונם לסבול את עול השעבוד. מכאן ילמד כל אחד לקבל בשמחה ואהבה את כל הבא עליו, לדעת שכל עניניו מדודים וקצובים ממעל, וכך יהיה לו 'סמי דיסורא קבילי', שיתרפא ויושע מצרתו, ובכל אשר יפנה ישביל ויצליח.

וכך אמר הרה"ק מלעכאוויץ זי"ע על דברי המשנה (ברכות מ.) 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא', שהאומר על כל הבא עליו (אף על מה שנראה לו כדנים), הרי זה בדבר ה' - ובוודאי הכל לטובה וברכה, עי"ז יצא ויפטר מכל צרותיו".

סמא דיסורי קבילי - רפואת הייסורים לקבלם באהבה בפרשתן (מו ו-ז) 'ויבואו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו, בניו ובני בניו אתו, בנותיו ובנות בנותיו וכל זרעו הביא אתו מצרימה'. ומבאר ה'אור החיים' הק' (ד"ה בניו) מדוע חילק הכתוב בין בניו ובנותיו בתיבת 'אתו', כי יש מהם שבאו מרצונם מצרימה לקבל גזירת מלך בלב שלם, ויש מהם שהיו חובכים בדעתם להתעכב מרדת לבור הברזל, וציין הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואלו הם, בניו ובני בניו אתו, פירוש, אלו (הזכרים) לא הוצרך להביאם, אלא הם בעצמם באו אתו בדומה לו - כמו שיעקב עצמו ירד מצרימה מיד כשנצטווה על כך, ללא כל שאלות וספיקות, כך גם הם, ואילו את הבנות הביא אתו מצרימה (מאחר שלא קיבלו באהבה את הגזירה לירד למצרים).

ומבאר ה'אור החיים', שמטעם זה המתין הקב"ה מלהתחיל את 'שעבוד מצרים' רק לאחר

א מסופר על הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאכניווקא זי"ע, שבינקותו בהיותו כבן שש נכנס פעם אל זקנו הקדוש הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, וזקנו שאלו על מעשיו באותו היום, ענה הנכד, היום הלכתי לבקר ב'שוק הבהמות', כי שמעתי אומרים שאליהו הנביא נמצא שם וגבר חפצי ורצוני לראותו. אמנם, חיפשתי בכל השוק ואף עליתי על עמוד גבוה, ובכל זאת לא עלתה בידי לראותו, רק 'מוסר' אחד לקחתי משם, כי ראיתי שבעלי השוורים קושרים אותם בעת העמדתם למכירה, והנה, אלו שאינם נכנעים תחת המוכר ומנסים בכל כוחם להישמט, הרי הם נחבלים בחבלות יתירות ומכות שלא לצורך, שהרי בעל הבית אינו נמלך עליהם שלא למוכרם, וכל ה'רווח' שלהם הוא חבלות בגופם עד זוב דם ותו לא מידי, לעומתם השוורים שמסרו והכניעו עצמם נשארו בשלימות ובריאות גופם, ועוברים בשלוות הנפש לבעליהם החדשים, אשרם וטוב להם, ומזה למדתי, שהמתעקש בעת שצרה נוחתת לפתחו, ואינו מקבלה באהבה ובהכנעה, בזה הוא נחבל יותר ויותר, אך אם מקבל את הכל באהבה, באמונה שהכל מאתו יתברך, אזי תקדמנו ברכות טוב, ויניצל מכל המכות היתרות. כשמוע הרה"ק מסקווירא דברים אלו יוצאים מפי נכדו, אמר לו - בני, אם זאת למדת שם ברור לי שאף שאתה לא זכית לראות את אליהו הנביא, מכל מקום הוא ראה אותך.

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר רבי שמעלקא מלעלוב שליט"א ששמע מבעל המעשה ה"ה הגה"צ הנודע בשערים ר' מנשה ראזענפעלד זצ"ל, וכך הוה מעשה, ר' מנשה הצטרף לנסיעה עם הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע כדי לשמשו על האניה בלב ים בדרכו לביתו (מארה"ק לפולין). וכיוון שהיה לר' מנשה 'סדר היום' מסודר להפליא - כשהוא משכים קום בשעה 3-4 לפנות הבוקר וממלא את כל יומו בשיעורים וסדרים, וכאן מחמת טלטולי הדרכים (ושימוש את הרבי) נשתבשו לו סדריו, נאנח ר' מנשה ואמר 'רבש"ע, ווען וועט זיך עס שוין ענדיגן און אריבער גיין' (רבש"ע, עד מתי, אימתי יגמרו ויעברו מעלינו כל אלו הטלטולים), והיה הדבר תוך כדי הלוכו עם הרה"ק רא"א, כשמוע הרה"ק את דבריו עמד מלכת ואמר לו במעין גערה א איד דארף נישט ווארטן אז ס'זאל אריבער גיין, נאר אלעס מקבל זיין באהבה ובשמחה (לא ימתין איש יהודי שיעברו מעליו זמני הקושי, אלא אדרבה יקבלם באהבה ובשמחה), וכה אמר ר' מנשה שהדברים נחקקו בלבו, ומאז לא התאונן במשך כל ימי חייו על שום דבר ומקרה שאירע לו.

יש להבין על מה ולמה בא לו העונש, וכי אין לו להתאבל על בנו חביבו שחיה רעה אכלתהו, אלא מבאר ה'ח'ת"ס (באריכות, ע"י"ש), כי זוהי עבודת האדם בהאי עלמא - לקבל את כל הקורות עמו באהבה ושמחה, כי על ידי היסורים מזדכך האדם להתקרב אל בוראו, ושמחה זו תוציאנו לבסוף מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ואכן יעקב אבינו היה מקבל בשמחה את כל צרותיו, מעשו ולבן, מדינה וכו'... עד שבא נסיון דמכירת יוסף, שבזה היצר הדבר ליעקב ביותר, אחר שידע שבזה תלוי כל 'עולם הבא' שלו כפירש"י (לו לה) שסימן היה מסור בידיו מפי הגבורה - שאם לא ימות אחד מבניו בחייו מובטח הוא שלא יראה פני גיהנום, ולא היה יכול לשאת את כאבו ולבש שק ובכה במרירות לבו, ומשום כך, נגזר על בניו שגם הם לא יוכלו לעצור חיל לסבול את עול צרותם, וילבשו אף הם שק להתאבל בבוא עת צרה לפתחם, אבל באמת על האדם להיות 'חוי קבל וקיים', לקבל באהבה את כל הבא עליו ולסבול בדומיה, כי סבלון אחד עולה על כמה תפילות.

ובזה מבאר ה'ח'תם סופר את הטעם שעשתה אסתר המלכה 'משתה' להמן והמלך, להורות כי היא שמחה בה', ובוטחת בישועתו כי קרובה לבוא², וזה מה שנאמר (תהלים כב ב) 'רחוק' מישועתי דברי שאגתי - כמה שאשאג ואזעק, באותה מידה ארחיק מעצמי את ישועתי, וראיה - אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא

ביצד יעשה זאת, ע"י שיזכור ש'בנים אתם לה' אלוקים' (דברים יד א), הוא הו'ן ומפרנס לכל בניו רחומיו, הוא המשלים לכל אחד די מחסורו ברוח או בגשם בראוי לו, הוא השולח רפואה שלמה לכל מכאוב וחולי, הוא הדואג להמציא לכל אחד זיווגו ההגון לו בעתו ובזמנו, וכן בשאר ענינים איש איש בנגעו ומכאובו - ואם לעת עתה אינו נראה כן בנגלה, בהכרח שטובה מרובה טמונה בהנהגת ה' עמו והכל בחשבון משמים ממעל לטוב לו כל הימים, וכמו שאמרו (ירושלמי הוריות ג ה) למזכתי נשברה רגל פרתי. כאשר יכיר בזאת, מעתה, לא יעמיד עצמו לומר אוי לי שכך עלה בגורלי... איני מרוצה בנהגה פלונית וכדו', ויקל עליו לקבל באהבה ושמחה את כל הקורות אותו, כי מי הוא פתי שלא לשמוח ב'טובות' הנעשים עמו, ובאופן כזה אכן יתמתקו כל הדינים והכל יתהפך לטובה וברכה ב'נגלה' ממש.

ענין זה רמז לה 'ח'תם סופר' (דרשות ח'ת"ס ד' קפה א), בדברי המדרש בפרשת וישב, דכתיב (בראשית לו לד), 'ויקרע יעקב שמלותיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים', ובמדרש (רבה פד כ), לפי שתפס יעקב את השק, לפיכך אינו זו מבניו ומבני בניו... ולבש מרדכי שק ואפר בימי אחשוורוש כשעמד המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד את כל עם ה' (אסתר ד א). ומקשה ה'ח'תם סופר', דצריך ביאור, האם 'מתנה' נחשב לו ענין השק לדורות, או 'כעונש', ואי כעונש

וכבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע, הנה שגור בפי העולם, לומר בכל עת מצא 'אז ס'גייט נישט ווי ס'ווילט זיך, דארף מען וועלן ווי ס'גייט', (כשרואה האדם שאין מהלך חייו מתנהל כמו שעלה ברצונו, עליו לרצות ולהסכים לאשר קורה עמו במציאות), אך אני אומר, שההיפך הוא הנכון - 'אז ווילט זיך ווי ס'גייט, גייט ווי ס'ווילט זיך', (כשיכנע האדם אל בוראו ויסכים בשמחה להנהגת הבורא אתו, כבר יעשה הבורא שחייו יתנהלו כרצונו ומחשבתו אשר חשב ורצה), דעל ידי התחזקותו באמונה פשוטה ותמימה יוכל לשדד מערכות הטבע לטובה ולברכה, זוהי כוחה של אמונה בהשי"ת.

איתא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס שער אמת ואמונה נו), וז"ל. כשבא על אדם איזה צרה ר"ל וצר לו מאד, אין לו תקנה רק שיבטח בחסד עליון בל ימוט, ואז לא יעשה שום רפואה כלל, ואפילו שלא יתפלל ולא לילך למקוה רק לבטוח, עכ"ל (לא באנו בזה להורות 'למעשה', וכ"א ינהג כהוראת רבותיו, אבל זאת וודאי, שעל כל אחד לבטוח בה').

ב. כי המתבונן יראה שפעמים נראה הדבר כ'צרה צרורה' ובאמת כולו טובה גמורה הוא, כפי שאירע ליעקב ויוסף, (לו לג - לה) דבעת שהיה נראה לו שחיה רעה אכלתהו, וטרורף טורף יוסף - קרע יעקב שמלותיו... ומיין להתנחם, והנה, על פי אמת היה כאן הכנה לטובה כי על ידי 'מכירת יוסף' נתגלגלו הדברים שנתמנה למשנה למלך, וניזונו יעקב ובניו בשנות הרעב, לאידך, בעת אשר ירד יעקב למצרים 'בכבוד מלכים' - 'בעגלות אשר שלח יוסף', והיה נראה הדבר כטובה גדולה, על פי אמת, כאן היתה תחילת 'גלות מצרים' - בעבודה קשה בחומר ובלבנים. ללמדך שאין לאדם למדוד את קורות חייו בעת בוא עליו טובה, או להיפך - לפי ראות עיניו, כי פעמים ומה שנראה כייסורים כולו טוב הוא, וכן להיפך.

להגיד שעמד זמן גדול מן היום והוא שוכב דומם בעבור שלא האמין להם, מה עשו - 'וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם, וירא את העגלות' - כי היו צועקים באזניו דברי יוסף, וגם הביאו לפניו העגלות, אז שבה רוחו אליו וחזרה נשימתו וחיה, וזהו 'ותחי רוח יעקב אביהם, עכ"ל הרמב"ן.

ובל הרוואה יתמה ויפלא, וכי לזה ייקרא 'כי לא האמין להם', והרי אם לא היה מאמין לדבריהם לא היה מתעלף.... אלא מבאר הגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל (כמובא בשיח יצחק להגר"י בורדיאנסקי, פרשת וישלח אות ד) שבוודאי האמין להם וידע שדבריהם 'דברי אמת' הם, אלא שביאור ופירוש תיבת 'אמונה' הוא שהדברים מתיישבים בראוי בלבם, ואילו לבו של יעקב לא היה רחב דיו ולא היה בו 'בלי קיבול' בגודל הראוי לקבל את דבריהם, וזהו 'כי לא האמין להם', ורק אחר ששבו וחזרו לפניו על אותם הדברים שוב ושוב החלו הדברים להיכנס ולהתיישב בתוך לבו ותחי רוחו.

אף לדין ייאמר, כי האמונה בה' אינה נחשבת אמונה כל עוד שיש בקרבו רק 'ידיעה' בעלמא שיש בורא ומנהיג לבירה, ורק בשדברים יכנסו לתוככי לבו וייתיישבו בו לזה ייקרא 'אמונה'.⁷ וכלומר, האדם מצד

דומיה לי (שם פסוק ג). כל זה בא לי ממה שלבש יעקב 'שק' ואפר' ולא קיים את הנאמר (תהלים קיח כא) 'אודך כי עניתני' - לשבח בעת הצרה והעינוי, ולא באלה חפץ ה', כי אם - ואתה קדוש יושב תהילות ישראל (כב ד), הקדוש ברוך הוא יושב ומצפה על 'תהילות ישראל סבא', כמו שהיה רגיל להודות ולשבח בכל צרותיו שעד השתא⁸.

מתיישבים על לבו - מתוך מחשבת אמונה בכל עת 'חיה' באמונה

בפרשת (מה כו-כו), 'ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם. וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם'. וברש"י, ויפג לבו - נחלף לבו והלך מלהאמין. יותר מכך כתב הרמב"ן...ויפג לבו שנתבטל לבו ופסקה נשימתו, כי פסקה תנועת הלב והיה כמת. וזה הענין ידוע בבוא השמחה פתאום, והוזכר בספרי הרפואות - כי לא יסבלו זה הוקנים וחלושי הכח שיתעלפו רבים מהם בבוא להם שמחה בפתע פתאום, כי יהיה הלב נרחב ונפתח פתאום... והנה נפל הזקן כמת, ואמר 'כי לא האמין להם' -

ג. כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ברכות סופ"ב) בשם רבו הגה"ק בעל ה'הפלאה' זי"ע שאמר על דברי הגמרא (ברכות יז:) 'כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנונא בני די לו בקב חרובין', שאין הביאור שרבי חנינא בן דוסא הצטער בכך, אלא באמת הרגיש שדי לו בקב חרובין זה, ואינו נצרך ליותר מכך.

עוד מבאר ה'חתם ס' (ברכות לב. חולין פו.) דאמרו בגמרא (תענית כה.) על רבי חנינא שביקש מן שמיא על הפרנסה אחר שבני ביתו הפצירו בו ביותר, ונתנו לו מן השמים רגל של זהב, וראתה בחלום האיק שכל צדיקי עולם יושבים מסובים בשולחנות בעלי ארבעה רגליים ואילו הם יושבים בשולחן עם שלשה רגליים בלבד (עיין בגמרא דידן שהארהו שהכל יש להם של ג' רגלים ולו רק ב'), מיד הבין שרגל זו שניתנה לו היא אחד מרגלי שולחנו לעולם הבא, ביקש רחמים שיחזרו לקחתו מאתו, ואכן הרגל נלקחה מעמו בדרך נס, ומבאר ה'חתם סופר' ששלשה רגליים מכוונים כנגד ג' עמודי עולם, תורה, עבודה וגמילות חסדים, ורגל הרביעי מורה על עניין הסבלנות ומידת ההשתוות, ולכן כשלא סבל את מצבו וביקש שימתיקו לו את דינו ונתנו לו 'זהב' כראוי לו, ממילא נחסר משולחנו רגל הד', כי הוא כנגד מידת הסבלנות, משהבין כל זאת חזר לסבלנותו, וחזרה הרגל לשולחנו. לענייננו ילפינו, בשבח הסבלנות, לקבל את כל הבא עלינו בשמחה ושלווה.

ד. כה אמר ה'חזון איש' על המובא בגמרא (ברכות ה:) שלרב הונא החמיצו ארבע מאות חביות יין, ועלה ההפסד לכדי הון רב, עלו החכמים לנחמו, והציעו לו לעיין ולפשפש במעשיו, להבין על מה ולמה בא לו עונש חמור כזה מן השמים... ואכן מצא רב הונא פגם כלשהו במעשיו, ולאחר שתיקן את הפגם הרוויח את יינו, (שהחומץ נהפך להיות יין, או שמחיר החומץ עלה פי כמה וכמה). מכאן דייק ה'חזון איש' ואמר שחז"ל הקדושים לא רק דיברו דיבורי אמונה אלא חיו באמונה עזה וכאילו הם רואים בעיניהם את הנהגת ה', ע"כ לא שאלוהו אפילו לרגע אחד 'כיצד אירע' הדבר, כי בזה היה נראה כאילו היה ביד בשר ודם למנוע את ההפסד - ע"י שהיו נמנעים מעשיית 'דבר המפסיד' את היין, ולכן, לא חקרו לשאול איך התרחש הדבר 'בפועל', כי באמונתם ראו שלא בא לו כל זה משום סיבה ועילה

יחסו שנותן משנות חיי יצחק אביך, והם ל"ג תיבות, וכמניין זה נחסרו מחייו שהרי יצחק חי ק"פ שנים ויעקב לא חי כי אם קמ"ז שנים, ולכאורה קשה, דמנין התיבות שמתכות ויאמר יעקב אל פרעה אינו אלא כ"ה תיבות ולא ל"ג, ואם כן מדוע נחסרו לו ל"ג שנים.

וליישב כל זאת ביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"א-ג), דעל ברחק נמנים התיבות (להחסיר כנגדם משנות חייו של יעקב) מ'ויאמר' הראשון - בשאלת פרעה ליעקב, והמעט שגם עליהם נענש יעקב, דלכאורה יש להתבונן, מה ראה פרעה לשאלו אודות מנין שנות חייו, אלא, מכיוון שראהו נכנס לפניו כולו שחוח וקודר, ופניו מביעים צער ומכאוב, לזה שאל אותו פרעה כמה ימי שני חיך שלכן הנך כה קודר וכפוף, על כן נענש גם על השאלה של פרעה ב'ויאמר' הראשון, כלומר כי בהילוכו קודר (במקום להורות לה' על כל נסיו ונפלאותיו עמו, בהצילו אותו מכל הצרות שנמנו במדרש) גרם לפרעה לשאלו כן. ואף שאין לנו כל שמץ השגה ביעקב אבינו - אמנם עלינו ללמוד מזה את הנוגע לדילן'.

טבעו ותולדתו רואה את כל עניני ומעשי העולם כפי שהם מצטיירים בעיניו מיום הוולדו - שיש 'שבע' בעולם, והכל מתנהל על פיו, ועבודה רבה וגדולה הוא נצרך להשקיע בשינון הדברים ש'אין עוד מלבדו' וכל הנעשה בעולם הזה בהכרזה ממעל נעשה, וע"י שינון וחזרה זאת יתחיל 'לחיות' עם הכרה ברורה זו, וזוהי אמונה שלימה!...

מדוע פניך - ע"י האמונה יאירו פניו של אדם תמיד

בפרשתן (מז ח-ט), 'ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך, ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם', ובמדרש (אגדת בראשית פס"ב הובא בדעת זקנים בפרשתן), בשעה שאמר יעקב 'מעט ורעים היו', אמר לו הקב"ה אני מלטתך מעשיו ומלבן, והחזרתי לך את דינה גם יוסף, ואתה מתרעם על חיך שהם מעט ורעים, חיך שנמנים התיבות שיש מן 'ויאמר' עד 'בימי מגורי' וכמנין הזה

שבעולם, אלא על פי הבורא ית' אשר במאמרו ברא שחקים ויצר את הכל, על כן פתחו ושאלו 'למה עשה לך ה' ככה' ושאלו מעמו 'לעיין מר במיליה' (הובא במעשה איש ח"א עמ' רפ). באמת אמרו, כי לא די דיבורי אמונה ובידיעה בעלמא, אלא ישרישם בקרבו עד שיבלעו בדמו, כפי שסיפר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שבביקורו בארץ הקודש עשה דרך ארוכה ומייגעת מאד ברכיבה אל עבר העיר טבריה, שם פגש בגיסו, ושמע ממנו אמרים כי נעמו, הנה כשאדם מכין כוס קאווע (קפה) הרי הוא מכניס אל כוסו קפה וסוכר, ומערה מים רותחים, ואח"כ חלב, אך אם אינו מערב אותם יחדיו, לא יוכל לשתות את המשקה, כך לדידן, כל דיבורי האמונה יבואו אל תכליתן רק כאשר יערבבם בקרבו להיותם חקוקים היטב על לוח לבו, שיחיה עם אמונה זאת בכל עת ובכל שעה, נענה הבית אברהם זי"ע ואמר, כדאי היו כל טלטולי הדרך הארוכה והכל - בכדי לשמוע מאמר זה.

ו. איתא במסכת מכות (כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת - 'צדיק באמונתו יחיה', והיינו שהאמונה היא חיי האדם, ועתה תחזה, כי תליית חיות האדם באמונה דומה למה שתלוי ועומד גוף האדם ב'נשימה', שכן ה'נשימה' אינה כמאכל ומשתה, בהם גם תלויים חיי האדם, אלא שמספיק לו במעט מהם - כמה פעמים ביום, אבל הנושם רק כמה פעמים ביום הרי מיד אפשר להכריז עליו 'פנו מקום בגן עדן', וממש כיוצא בו מי שאינו חי את חייו בכל כ"ד שעות שמעת לעת באמונה איתנה וברורה...

וכבר מצינו להרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (מכתב כה) וז"ל. וכתב הצדיק ר' ליב מדוקא נ"ע - תלמיד מובהק של הרה"צ המגיד ממעזריטש... דע בני שמן אמונת השכל לאמונת הלב רחוק יותר מאשר מן הארץ לשמים.

ז. לאידך גיסא, ב'חתם סופר' (דרשות לח' טבת תקפ"ח, פו:) מבאר להיפך, כי יעקב אבינו ע"ה היה מיוחד במידת הסבלנות, שעל אף כל הצרות שעברו עליו מכל מקום היה בריא אולם, לא כהתה עינו ולא נס ליחה, ורק בסוף ימיו כבדו עיניו מזוקן, ושלא כיצחק שכהו עיניו בהיותו בן קכ"ב שנה 'על צער קטן שהיו כלותיו מורת רוח ליצחק ולרבקה', ומביא עוד כי מי שעוברים עליו ימיו בטוב ובנעימים נדמה לו כל שנותיו כימים מועטים, וכדכתיב (לעיל כט כ) 'ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים' וגו', אמנם מי שימיו בצער ובקושי נדמים לו ימיו כשנים ארוכות עד מאוד. עפ"ז מבאר החת"ס וז"ל, והנה פרעה התפלא על זקן מופלג כמותו שיהיה תואר פניו כצאת השמש

ארד עמך מצרימה - הקב"ה אתנו בתוך החשיכה

אנכי ארד עמך, ואילו בעליה הזכיר קודם עליית יעקב - אנכי אעלך ואחר כך גם עלה, אתה תעלה תחילה ורק לבסוף אני אעלה, וכל זה בכדי שלא ישאר יעקב רגע אחד לבדו במצרים. ובזה יש לבאר לשון הכתוב (תהלים קל"ח) 'ואציעה שאול הנך', אף כאשר אירע לי נפילה עד לשאול תחתית, הרי כבר 'הנך' - הקדים הקב"ה לירד קודם ירידת האדם¹.

ולא רק ליעקב אבינו הדברים אמורים, אלא לכל חר וחר בדיליה, יכיר וידע שלא זו בלבד שהקב"ה עמו בתוך הצרה, אלא הוא מקדים לבוא לגדל אהבתו בכדי שלא יפחד איש מבני ישראל אפילו רגע אחד, ומעתה ידע האדם שלא לאבד עשתונותו ביום צרה וחשיכה, כי דייקא שם ישגבך אלוקי יעקב², וכך מצינו

בפרשתן (מו"ד), 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה', ומבאר ה'בלי יקר', על דרך משל למי שמוליך את חברו למים עמוקים והלה מתיירא לירד אל המים פן ישבע, על כן אינו יורד לתוך המים עד אחר שזה המוליך יורד תחילה, כמו"כ בעת העלייה מן המים אינו נותן למי שמוליכו לעלות תחילה ברוב חששו שמא ישאר לבדו במים, על כן עולה הוא תחילה והמוליך יעלה לאחריו. על זה הדרך יש לומר, שהנה יעקב התיירא מרדת מצרימה 'מקום חושך ענן וערפל', עד שאמר לו הקב"ה, אנכי ארד כביכול לפניך למצרים, ואף 'בצאת ישראל ממצרים' אזי כביכול יצאו בני ישראל תחילה ורק אח"כ עלתה משם השכינה, ולכן כתב בקרא - ב'ירידה' את ירידת ה' קודם ליעקב -

בגבורתו, על כן שאל לו כמה ימי שני חיך, והשיב יעקב, ק"ל שנה, והמה אעפ"י שהיו רעים המה מעט בעיני ואינם כמרובים כי אני סובל הכל בטוב וכו', אמנם בעיני מעטים המה כי אני שמח בעמלי. עכ"ל.

בין כך ובין כך למדנו על חובת האדם לקבל כל העובר עליו בסבלנות, מתוך אמונה בא-ל חי המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, ואם אכן יסגל לעצמו מידת ה'סבלנות' - לסבול כל העובר עליו באמונה ובשמחה אזי אשריו וטוב לו, כל ימיו בעולם הזה מלאי אורה ושמחה.

ח. עדיין מרחשין שפתותינו מאמירת 'ועל הניסים' בימי החנוכה שזה עתה עברו עלינו לטובה, שם נאמר 'עמדת להם בעת צרתם', וביארו שורש מטבע לשון זו, דהנה איתא בגמ' (סוכה נ"ו:) 'מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק', והרי ש'קליפת יו'ן' היא להחשיך אור האמונה ולהחדיר דעות כוזבות שאין אתה עומד עליהם בשעת הדחק, על כן תקנו חז"ל בנוסח התפילה 'עמדת להם בעת צרתם' להשריש האמונה שהקב"ה עומד ומשגיח עלינו בשעת הדחק ונמצא עמנו בצרתנו, ועלינו לשרש ולעקור מן המח והלב כל שמץ מחשבת און שכזו.

ט. ידועים דברי הגה"ק ה'חפץ חיים' (ח"ח עה"ת ריש פרשתן) על הפסוק (מה ג) 'ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף', דהנה מאז באו האחים למצרים לשבור אוכל, היו מסובבים 'מלאים קושיות כרימון', על מה עשה ה' להם ככה, דבכל פינה שפנו שם לא היה אור במושבותם, תחילה 'ויתנכר אליהם' - וידבר איתם קשות, ואף הוסיף לחשדם כמרגלים, לאחמ"כ נוסף הציווי להביא את בנימין, ו'נתפסו' כגנבים ב'פרשת הגביע', אמנם כל 'מה נשתנה' האלו נתחוורו באחת, ונמוגו כאין וכאפס ברגע שהכריז יוסף 'הוציאו כל איש מעלי, ואמר להם אני יוסף, דבב' תיבות אלו יישב להם בפעם אחת את כל תמיהותיהם.

ואמר ה'חפץ חיים' שאף אנו מסובבים זה כאלפיים שנה בגלות המר הזה, עם 'קושיות סתירות ותמיהות' על כל הקורות אותנו בגלות המר הזה, אמנם לעתיד לבוא כשיכריז בורא עולם אני ה', יתיישבו כל ההדורים, והכל יבוא על מקומו בשלום, כאשר יתגלו לעינינו טעמי וסיבת המאורעות - היאך היה כל מקרה וצרה אך ורק לטובתנו השלימה בחשבון מופלא ומופלג. אמנם אם נחיה מעתה באמונה זאת, שכבר מעתה נכיר ש'אני ה'', יתיישבו לן כל הקושיות וממילא 'תו לא קשה מידי', וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר.

בענין זה ביאר ה'משך חכמה' (בד"ה אנכי) בפסוק (מו ג-ד) 'ויאמר... אל תירא מרדה מצרימה... אנכי ארד עמך ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך'. ומבאר שהקב"ה אמר ליעקב אל תירא מרדה מצרימה - אל תחקור ותחשוש מירידתך למצרים - לחשכות הגלות, כי ויוסף ישית ידו על עיניך, היינו, עצם מצבו של יוסף יישב לך את כל תמיהותיך, כי מי פילל ומי מילל שהצער הגדול שהיה ליוסף במכירתו היה הכנה למנותו כשליט על מצרים

באר הפרשה - פרשת ויגש

שכינתו עליך, אף ביום צרה כשתהיה בחשכת הגלות - כל חר וחר בחשכותו וגלותו, וישגבך - ירומם ויחזק את ליבך, אלוקי יעקב - מה שכבר התגלה ליעקב אבינו ע"ה שהקב"ה מצוי אף בחשכת לילה (הנה"צ רבי יחזקאל אברמסקין זצוק"ל היה מחבב מאד את דברי המשך חכמה הללו, ובכל שנה בפרשת ויגש היה מרבה להציע דברים אלו לכל הבא בצל קורתו).

זוהי דרך הישרה, שיגביר בלבו את האמונה התמימה שכל הנעשה בעולם בחשבון מדוקדק הוא, וכל הנראה כרעה 'טובה' היא מאת ה', ופעמים שנראה לו כי צרה קרובה, ומצעק במר נפשו על הרעה שנחתה לפתחו, וכולו אפוף וכפוף בעצבות ובמרירות, באמת 'נסתרים דרכי ה'', מדוע יחיה את חייו כאותו פתי

בפרשת דכתיב (מו ב) 'ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה... אל תירא מרדה מצרימה...' וכן בפרשת ויצא נגלה הקב"ה ליעקב אבינו במראות הלילה מה שלא מצאנו כן אצל אברהם ויצחק, ומבאר ה'משך חכמה' (בר"ה אנכי) כי בב' זמנים אלו היו פניו מועדות 'לרדת' לגלות לחוץ לארץ, מקום אימה וחשיכה גדולה, לכן נגלה אליו הקב"ה במראות הלילה דיקא, להראותו שאף בעת חשכת לילה ובגלות שוכן הקב"ה אצל עמו ישראל, וכמו שאמרו (מגילה כט.) גלו לבבל שכינה עמכם (עי' זוה"ק ר"פ שמות), ואף בחשכת לילה השכינה שוכנת בתוך בני ישראל.

ומבאר לפי"ז את הקרא (תהלים כ ב) 'יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב'. יענך ה' וישרה

- שיפרסם את שם השם בכל ארץ מצרים. וזה ישית ידו על עיניך - יכסה וישיב את כל תמיהותיו, להבין שהכל בחשבון משמים ממעל ועל הארץ מתחת. ופעמים וכל הירידה כולה במטרת עליה גדולה שאי אפשר לה שתבוא אלא דייקא מתוך הירידה.

כבר נתנו טעם לשבח על הא דאיתא בשו"ע (או"ח סא ה) שנוהגים לכסות העיניים ביד בעת אמירת פסוק ראשון של שמע, כי בא לומר, מאמין אני בבוראי ש'ה' אלוקינו ה' אחד' אף בעת שתחשך עלי, ואיני רואה מאומה, כי דייקא בעת כזאת שאין רואה את המאורות, ואין מבין את הנהגת ה' עמו - אז מצווה הוא להאמין ולהכריז שהקב"ה הוא האחד היחיד והמיוחד, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות. ולא עוד אלא הוא משים ידו על העיניים, וזועק ה' אלוקינו, כלומר בין בהנהגת מידת ה' - כלומר ברחמים, הן כשהוא 'אלוקינו' מידת הדין הכל הוא ה' אחד, אותו הבורא נותן לו שניהם כפי דרכו, ובזה י"ל, שיוסף הוא ירים וישית ידך על עינך להראות האמונה אף כשמכוסה ואין רואים מאומה.

ומעתה יבואר היטב מה שמצינו (רש"י מו כט) שקרא יעקב קרי"ש כשנפגש עם יוסף, שבאותה שעה בה החל הגלות מיד התחזק באמונתו לומר שגם כשה' אלוקינו הוא ה' אחד, וראיתו את יוסף היא שהביאתו לתוקף אמונתו. שמע נא לדברי הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (בפרשת עמ' רצ"ט בד"ה אך לפי"ז) בפסוק בפרשתן (מה כז) 'וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם', וביאורו, ד'עגלות' מלשון 'עיגול' כי אופני העגלה 'עגולים' הם, והנה, כל נקודה ונקודה שבעיגול אף בעת ירידתו למטה אינו נחשב 'ירידה' בתכלית, כי ירידתו זו היא עצמה תחילת עלייתו שנית, וחוזר חלילה (בסיבוב הגלגל). והוא רמז ומשל נפלא לכל אשר יארע לאדם בהאי עלמא - שכל ירידה אינה ירידה בתכלית, והחכם יראה בכל ירידה תחילת עליה, ויבטח בה' שהנה בוא תבוא עלייתו, וכן בעליה לא יתגאה לבבו כי הרי הוא קרוב ומסוכן לירידה, וזו עצה הנכונה לכל בר ישראל לשים כלל זה תמיד נגד עיניו, וזה מה שרמז יוסף הצדיק ליעקב במה ששלח לפניו 'עגלות' להורות לו כי אף שיורד עתה לגלות המר - גלות מצרים והיא השורש לכל הגלויות הכלליות והפרטיות עד ביאת גואל צדק, אך ירידה זו אינה אלא כי אם לצורך עליה, וזהו אומרו 'את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו' - שירידה זו 'נשיאות' היא לו, וכראות יעקב את הרמז אשר שלח לו יוסף, הבין בעצמו שמחשבה זו גופא החזיקה את יוסף בכל שנותיו במצרים, ועל ידי זה נשאר 'חי' ולא מת תחת מלחמות הייאוש, ומזה ותחי רוח יעקב אביהם - שמזה הירידה רק תבוא לו עליה.

שמעתי מרב חשוב ת"ח מופלג שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, שזהו פירוש בקשתנו 'ויהיו רחמך מתגללים על עם קדשך' כי אנו מבקשים כמו שעד עתה הייתי בבריאות השלימה ומתפרנס ברווח וכיו"ב בכל העניינים ועתה נתגלגל הגלגל למטה - הן ברוח הן בגשם, כך עתה יחזור הגלגל לעלות ממטה למעלה.

י. כתיב בפרשתן (מה כד) 'אל תרגזו בדרך', וברש"י אל תפסיעו פסיעה גסה. היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקוטי יהודה החדש), שכל דבר נמדד לאדם מן השמים עד להפליא, על כן

שאינו יודע ואינו מכיר שהצרה גופא אינה טובה וחוסר אמונתו מצטער ובוכה תחת לברך על הטובה
גמורה (אלא שלע"ע מכוסה הטובה הטמונה כאן). והוא באווילותו הגמורה".

אף שמצד 'כיבוד אב' עליהם להזדרז לבשר לאביהם בשורה טובה כי יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, וכמו שאמר יוסף מהרו וביאר ב'ספורנו' 'כדי שלא יצטער יותר', מ"מ אין להם למהר מהירות יתירה, כי היא לא תועיל להם מאומה, ולא יוכלון להודיע זאת אפילו רגע אחד לפני הזמן המיועד מן השמים, כי כל עגמת נפש מגיע בזמן המדויק שנקבע ממעל, וגם הולך בזמן המדויק, ולא ירוויחו מאומה מהמהירות, שיפסעו פסיעה גסה למהר להגיד לאביהם.

והוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לספר בעניין זה מה ששמע מהחסיד המופלג רבי בן ציון אסטראווער זצוק"ל מעשה אשר הוא היה עד לה, באחד הימים כאשר ישבו החסידים בבית המדרש ב'קאצק' והגו בתורה כמנהגם דבר יום ביומו, והנה פתח הרה"ק השרף זי"ע את הדלת ויען ויאמר לחסידיו - 'בער'קע דארף רחמי שמים' (בער'קע זקוק לרחמי שמים מרובים), בער'קע זה היה בעלה של הגבירה המפורסמת תמר'ל, אשר בעשירותה סייעה רבות להרבה מצדיקי פולין, ביניהם הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע ועוד, כשמוע החסידים את דברי הרבי, שכרו מיד עגלה והחישו פעמיהם אל עיר הבירה 'ווארשא', להזכיר לטובה את בער'קע אצל ה'חידושי הרי"ם' זי"ע ויתר שרפי מעלה - שיעורו רחמים בעד החולה... אך יצא יצאו את פני העיר ואחד מאופני (גלגל) העגלה נשבר, אמנם הם לא אמרו נואש באמרם שאין זה אלא מניעה וניסיון מן שמיא לכן תיקנו את ה'אופן' והמשיכו בנסיעתם, עודם בדרך והנה נפל אחד הסוסים על משמרתו ומת, שוב לא נמנעו החסידים מלהמשיך בדרכם לעורר רחמים על אותו חולה, אך לבסוף הוכרחו לעמוד ממרוצת נסיעתם שכן בהגיעם לעיר סאקרנאוויץ נפל אחד מבני החבורה נפל למשכב כ'חולה מסוכן', ושהו שם עד אשר יבריא החולה וישובו אליו כוחותיו שיוכל להמשיך ב'מסע', ואכן, כעבור ימים אחדים החל החולה להרגיש בטוב, או אז המשיכו החסידים בדרכם... אך בהתקרבתם לעיר פראגא שבפרברי ווארשא הבינו שכבר איחרו את המועד, שכן בני העיר כבר שבו מ'הלוותיו' של בער'קע.

ואמר הרה"ח ר' בן ציון, שאחר מעשה זה היו אומרים ב'קאצק' - הנה ראינו כאן מופת גדול ורוח הקודש גלויה מאת הרה"ק ה'שרף', שידע אל נכון שבער'קע נחלה וזקוק הוא לרחמי שמים מרובים, אך יותר מזה ראינו כאן - 'מופת (גדול בהרבה) של הקב"ה' כביכול, בהראותו לנו שאם כך נגזרה הגזירה שלא יהא ביד 'יושבי הארץ' להרעיש עולמות לרפואתנו...

יא. כלל גדול אמרו (מגילה יג:) **אמר ריש לקיש אין הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה**, על כן כל מי אשר בשם ישראל יכונה - בראותו כי צרה קרובה לא יאבד עשתונותיו, אלא יאמין שלא יאריכו הימים וכבר יצא מצרתו, שהרי ישועתו עומדת הכן להצילו מלהבה ברגע שיועד לה מן שמיא להתגלות אליו. ולא עוד אלא שאמרו חז"ל (בר"ר נג יד) 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ויפקח אלוקים את עיניה', ומבאר ה'ישמח ישראל' זי"ע (ויגש אות ב) דחזינן במימרא זו, שלפעמים תר האדם ומחפש אחר איזה 'אבדה' שאבדה לו ולבסוף ימצא שהחפץ מונח זה זמן רב לצדו ממש, וכיו"ב בכל ענין שהאדם ממתין על הישועה, פעמים רבות ימצא שהכל היה מוכן לפניו ממש, אלא שהבורא כיסה את עיניו שלא יראנו, וזאת, כי מן השמים נגזר עליו צער לזמן מסוים, על כן לא היה בידו לראות את הישועה, אמנם באותו הרגע שנסתיימה 'קצבת צערו', תיכף ומיד נפקחו עיניו, ומעתה יראה מיד את אשר חיפש.

עפי"ז מסביר ה'ישמח ישראל' זי"ע (שם) את דברי רש"י (מה ד בד"ה גשו והוא מהמדרש רבה צג ח) כי בשעה שנתגלה יוסף לאחיו - ואמר להם אני יוסף, לא אבו להאמין לו עד שהראה להם שהוא מהול, ורבו המקשים, מה ראינו מזה שהוא מהול שאכן הוא יוסף אחיהם, דלמא העומד לפנייהם הוא 'ערבי מהול' או 'גבעוני מהול', דהרי גם הם מלין את עצמן. אלא, דיוסף הצדיק אמר לאחיו, התבוננו היטב בכל אשר עבר עליכם מאותו היום שדרכה כף רגלכם בארץ מצרים, כי הנה, מכרתם את אחיכם ולאחר זמן החילותם להצטער על כך (כמבואר במדרש), וכל כך גברה ה'חרטה והצער' שהיה לכם ממכירתם עד שהייתם מוכנים לשלם כל הון דעלמא להחזירני אל אבינו הקדוש, ואף פעולות שונות ומשונות עשיתם עבור כך - נפרדתם איש מאחיו בכניסתכם מצרימה לילך כל אחד בשער אחר מעשרת שערי הארץ וכו', ואילו כאשר פגשתם בי פנים בפנים בשעה שכל העולם ידעו ש'עבד יצא מבית האסורים' למלוך על מצרים, אפילו הכי לא העליתם בדעתכם אפילו בספק ספיקא שמא ה'מלך' אשר אתם עומדים לפניו

זבחה מבאר ה'באר מים חיים' את הפסוק (תהלים קיח
 כא) 'אורך כי עניתני ותהי לי לישועה', וצריך
 ביאור, שהיה לו לומר 'אורך כי הושעתני' כי מה יש
 להודות על ה'עניו'. אלא, שדוד המלך הכיר שהעניו
 עצמו אינו אלא טובה גמורה ורחמים מרובים מאת ה',
 על כן אמר אורך - מודה אני לפניך, על כי עניתני -
 על העניוים שעברו עלי, והנני מודה לך עליהם כאדם
 המודה ומשבח על ישועתו, מתוך ידיעתי ואמונתי שהם

הנה כתיב בפרשתן (מו א) 'ויזבח זבחים לאלוקי אביו
 יצחק', כתב הר"ק ה'באר מים חיים' ז"ע (בר"ה
 א"י ויזבח) כי כמה מיני יסורים יש (עיי"ש, וראה עוד בספרו
 סש"ש דרוש ג' ב), וכללו של דבר כי הכל לזכותו הגמורה
 של האדם, פעמים שהם יביאוהו לטובה אחרת, ופעמים
 יתגלה לו בסופו של דבר שהם עצמם חלק מהטובה,
 כיו"ב היה כאן אצל יוסף שהמכירה עצמה הייתה
 ההבאה למצרים למען התמנותו למשנה למלך שם...²

הוא הוא יוסף אחיכם... ועל כולנה, ננסכו בי כוחות אדירים מן שמיא שאוכל לעצור בעצמי ולהתאפק מלספר לכם
 ש'האבידה רבתי' עומדת באפכם ואינכם שמים על לב. כל זאת היה רק עד לרגע שנקצב מן השמים, והנה אך בוא
 יבוא ברינה העת המוכן לכך - הרי 'ולא יכול יוסף להתאפק', ויפקח האלוקים את עיניכם למצוא את אשר כלתה
 נפשכם למצאו, ולגלות שבאמת זה זמן רב שכבר עמד זה האיש בפניכם... וזה 'והנה עיניכם הוראות' - כי עתה
 עיניכם כבר רואות, ובעת הזאת אפשר לי להראותכם שהנני מהול, כי עד עתה - כל זמן שלא נפקחו עיניכם הייתם
 אומרים ש'ערבי מהול' עומד בפניכם, ורק עתה משהגיעה שעת ההתגלות, הנכם מאמינים לי אפילו בסימן זה.
 יב. וכן כתב ה'רוקח' (סדר התפילה, הלל) לפרש את הכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה',
 פירוש, מן המיצר קראתי - אל ה' - ראה נא ה' בעניי וצרתי, כי צר לי, מהר ענני, ענני - ענה לי הבורא ית'
 שאני במרחב ולא בצר, אין כאן צר ומצוק, ורק בעיני בשר נראה הדבר כ'צרה', אבל באמת הכל 'מרחב' וישועה.
 שמעתי מעשה נורא מפי הרב יוסף שווארץ שליט"א עובדא דהוה עם אביו הרב אפרים ז"ל, כי לקראת סוף
 המלחמה כששהה באחת המחנות, הגיעו הרשעים באחד הימים והחלו להפריד את העם חציים לימין וחציים
 לשמאל, והנה הוא רואה כי את כל העם אשר לא נשאר בהם אלא עור ועצמות שלחו לצד אחד, ואילו אלו
 שמעט בשר בהם שלחו לצד השני, ר' אפרים שאותות ימי המלחמה נכרו עליו היטב ולא נשאר בגופו בשר כלל
 חשש שישלחו אותו עם הרזים (דאדע) - בהבינו שרק בעלי הבשר (לפי אותם מושגים) ישארו בחיים לשרת את
 הרשעים ב'עבודה' ואת כל השאר ישלחו השמיים... עשה עצמו כבעל בשר, אבל לא... הרשע מורה לו ללכת
 לצד הרזים... החל ר' אפרים לעמוד על נפשו, התחנן ובכה לפני רשע שיחוס וירחם עליו - כילד קטן הבוכה
 ומיילל לפני אביו שיקנה לו חפץ פלוני ואביו מסרב לו, והוא חוזר ובוכה בקול גדול, רוקע ברגליו ומתחנן בכל
 כוחותיו... ולא הועיל מאומה.

מה עשה הקב"ה, אחרי חצי יום נשמע הקול כי את כל בעלי הבשר הרגו במהרה, כי באותה שעה כבר התקרבו
 כוחות צבא ארה"ב, והרשעים חששו שמא הללו יגלו על מעשיהם ועל מקומות מחבואם, לכן הרגו את כולם, ורק
 את הרזים לא הרגו במחשבתם שממילא תוך כמה ימים ספורים כולם ישיבו נשמתם ליוצרם, וכל ניצלו חיי ר'
 אפרים שזכה להקים משפחה לתפארת בית ישראל אחר המלחמה. ללמדך, כי הקב"ה יודע מה טוב לו לאדם, על
 כן, שמח בכל אשר יבוא עליך - אף במה שנראה שחור וחושך, כי אך לטובתך הדבר.

מעשה הובא ב'עמוד העבודה' (דרוש גלות השכינה, דף קכ"ה בדפוס ישן) בבעל השוורים שהיו תחת רשותו מאה שוורים,
 ובהתקרב ימי החורף הכין חציר למאכל השוורים במשך כל ימות החורף - שאין מצוי אז שחת ותבן בשדה למאכל
 עבורם, אך הלה טעה טעות חמורה, וחשב כי הכין חציר למאת השוורים, בשעה שלא הכין כי אם לחמישים. והנה,
 אירע 'אסון' וחמישים שוורים מתו לו על פניו מיד אחר חג הסוכות, בעל השוורים מאמין גדול היה והאמין בה'
 כי הכל לטובה, ואף כשאין רואים זאת בעיני בשר - עדיין טובה היא.

כעבור כמה חדשים וכבר עמד עמוק עמוק בימות החורף נתגלו לו חסדי הבורא יתברך, כי נוכח לראות שבטעות
 הכין מספוא וחציר בכמות מספקת רק עבור חמישים שוורים לכל ימות החורף (או למאה שוורים רק על מחציתו), ואילו
 היו חמישים הראשונים נשארים בחיים וכולם היו אוכלים מהחציר, הרי היה כלה החציר באמצע החורף, והיה מפסיד
 את כל רכושו, כי היו כל השוורים מתים ברעב, נמצא שמיתת החמישים הראשונים היו עבורו הצלה לחמישים
 שוורים האחרים שישארו בחיים.

לחם לפי הטף - שפע הפרנסה כפי מה שנושא עיניו השמימה
בפרשתן (מז'יב), 'לחם לפי הטף', וביאר הרה"ק ה'דברי
 ישראל' זי"ע, וז"ל. אמר אא"ו וצוק"ל, פירוש
 'טף' הוא בלשון רז"ל לשון הסתכלות (עי' מגילה יד: ועינהי
 מישי"פ), והענין הוא, כי העיקר לפרנסה שיהיה האדם
 צופה ומצפה באמונה ובטחון לשמים, והוא 'לחם לפי
 הטף' - לפי ההסתכלות לשמים, ומי שיותר מצפה
 לשמים יש לו יותר, כי עי"ז יש לו כלי יותר מוכן
 לקבל השפע. עוד נראה לומר לפי הפירוש הפשוט
 בתיבת 'טף' כמשמעו, והוא, דהנה כתיב (תהלים נה כג)
 'השלך על ה' והוא יכלכלך', היינו כמו התינוק שאינו
 דואג כלל על מזונותיו, רק משליך כל יתבו ומשאו על
 אביו ואמו, כך השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. והו
 יכלכל... לחם לפי הטף - היינו לפי הנהגת הטף, היינו
 לפי הערך שהוא משליך יתבו על אביו שבשמים, כך
 והוא יכלכלך, עכ"ל."

עצמם טובה גמורה רחמים מרובים וחסדים מאת ה'.
 וזה ביאור הקרא כי יצחק מורה על מידת ה'פחד
 והיראה', שמשם מקור הדין והייסורים, ומשחכיר יעקב
 אבינו שכל תלאותיו אינן אלא טובה גמורה שמח שמחה
 יתירה, ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק ל'פחד יצחק
 אביו' שהיא מידת הדין כי הכיר בטובה הגמורה שיש
 בעת החושך.

בדברים הללו פירש גם הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע
 במה שנאמר (מה כז) 'וירא את העגלות אשר
 שלח יוסף', כי רצה יוסף לרמוז ליעקב 'שאל ידאג
 מהגלות כי כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה הוא
 הסיבה להטובה', ועל כן שלח לו עגלות שהוא מלשון
 'עיוגול', וגם 'סיבה' נקראת 'עיוגול' (סיבוב), ור"ל שהעגלות
 הם מרמזים שהקב"ה מסבב את הנעשה בעולם ומורידו
 למצרים למען הביא עליו את הטובה הגדולה שבגאולה.

יג. אחרי ה'מלחמה' עמד הגאון רבי משה שניידער זצ"ל בראשות ישיבה גדולה בעיר הבירה לאנדאן, בה העמיד
 תלמידי חכמים הרבה, באותם ימים טרופים כאשר כלתה הפרוטה מקופת הצדקה של הישיבה, קרא ראש
 הישיבה לאחד מבחירי תלמידי הישיבה, וביקש ממנו להיכנס העירה לדפוק על פתחי נדיבים שיתרמו מכספם עבור
 הישיבה הנמצאת במצב קשה מאד, מיד באותו לילה נסע התלמיד אל תוך העיר והתחיל לעבור מדלת לדלת
 בבקשת נדבות עבור הישיבה, אולם לא עלה בידו לקבץ אפילו פרוטה אחת, כי יש מהם שלא פתחו את דלתם
 כלל לאנשים זרים שלא הכירו, ואלו שפתחו התנצלו שהם כבר התחייבו לתת את כספי הצדקה לאחרים, ויש שאף
 קנטרו אותו בדברים, שתלמידי הישיבה בטלנים המה ומתעצלים לצאת ולעמול עבור פרנסתם, מדוע עליהם לעסוק
 בסחורה עבורם (באחד הבתים נתלה בחוץ שלט גדול על דלת הפתח בו נכתב 'הכניסה לכלבים ולשנאורעס - מקבצי נדבות אסורה'), בפחי
 נפש חזר הבחור לישיבה כשכולו מלא צער שלא הצליח בשליחותו, ולא עוד אלא שאף לא כיסה את הוצאות
 הדרך, ובמקום הוספת ממון לישיבה גרם לה נזק, והחליט שלא יספר על כך לראש הישיבה כדי שלא לגרום לו
 צער ועגמת נפש.

למחר חזר למקומו הקבוע בבית המדרש ועסק בתורה בהתמדה כאילו לא אירע מאומה, באמצע לימודו שלח
 רבו לקרוא לו, כאשר הגיע אל חדרו קיבלו בסבר פנים יפות ובשמחה והודה לו בכל לבו על טרחתו עבור הישיבה,
 והוסיף להודיע לו שבעז"ה הצליח מאד בשליחותו בהמצאת בר ותבן עבור הלומדים, שאל התלמיד 'מאי קאמר
 רבי' - הרי לא הבאתי מאומה בידי, סיפר לו ראש הישיבה, היום נכנס אלי עשיר פלוני והרים את תרומתו בסך
 עשרים וחמישה שטערלינג (שהיה סכום כסף גדול בימים ההם), והלא 'מזונותיו של אדם קצובין לו מתחילת השנה', וכבר
 אז נגזר כמה כסף ירויח וכמה יפסיד, אלא, שעלינו מוטלת חובת ההשתדלות, לעסוק בפרנסה כדי שיהא מקום
 לברכה ולשפע על מה לחול, אבל חס לן מלומר שהפירות הם תוצאה מן העמל וההשתדלות, כי הם באים רק
 מברכת שמים כפי הנקצב... נמצא שהשתדלותך ביום אתמול לעבור מדלת לדלת ולבקש נדבה עבור הישיבה היא
 מה שגרמה ששלחו מן השמים שיבוא עשיר זה לבוא ולתרום מהונו למען החזקת הישיבה, מעתה, עלי להודות
 לך על העמל והיגיעה שעשית במסירות נפש, כי בזכותך הגיע העשיר לתרום מה שתרם' (הגאון רבי משה שטערנבוך
 שליט"א, הובא בספרו 'טעם ודעת' ח"א עמוד רז).

וכה כתב הרה"ק ה'שפת אמת' מבערז'אן זי"ע (פרשת נח), וז"ל, והנה קבלה בידינו שאלהיו הנביא שכיח ביומא
 דשוקא (עיין תענית כב)... שבני אדם טרודים מאד על המחיה ועל הכלכלה, וקשה להתיישב ולצמצם הדעת, להאמין

הנה איתא במס' יבמות (ו.) 'לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש', והיינו מהקב"ה שמשרה שכינתו בבית המקדש - בשנים קדמוניות כשביהמ"ק היה קיים, וכחיום ב'בית מקדש מעט'... ואכן, רצון היוונים היה לסלק את השכינה מישראל, ולכן טימאו את השמנים העומדים להדלקת נרות המנורה, שהרי הם (נר המערבי) 'עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל' (שבת כב:). והנה 'הומן מבקש תפקידו' (לשון ה'שפת אמת' פר' פרה סוף תרמ"א), וכשם שבימים ההם נתן הקב"ה טמאים ביד טהורים כן בזמן הזה עלינו להרבות השראת השכינה בישראל. וכה דרש הצ"ח בימי חנוכה בקול חוצב להבות אש קודש (נרפס בדרשותיו דרוש לג), וז"ל. וא"כ בימים הללו ראוי ליתן לב לתקן כל הדברים הנורמים לשכינה שתסתלק מישראל, שזה היה כוונת היוונים. והנה בעוה"ר בעת הגלות אפס מקום להשראת השכינה י"ד כי חרב בית מקדשנו. אלא שהקב"ה ברחמיו השאיר לנו שארית, בדכתיב (יחזקאל יא טו) 'ואהיה להם למקדש מעט' - אלו בתי כנסיות (מגילה כט.), ושם השכינה שורה, ומבאר (שם) בחומר איסור הדיבור בביהכ"ס בעת התפילה עד שאין לך מורד במלכו של עולם בהיכלו ולפניו גדול מזה, והוא מטמא אויר הקדוש דוגמת היונים שטימאו המזבח, כי בזה הוא כמעמיד צלם בהיכל^{טז}.

ואפשר להוסיף במהות בטחונו של התינוק באביו ואמו, שאף אינו מחשב לרגע אחד על אביו - מהיכן ישיג אביו פרנסתו, כי מה אכפת לו - מובטח הוא שאביו ישיג מזונו מהיכן שיביאנו.

פרצות במקדש - ענין מורא מקדש והזהירות שלא לשוח בעת התפילה

הנה בעמדנו סמוך ונראה לימי החנוכה אשר המה 'תיקון וחנוכת המקדש' ממעשיהם של היוונים שפרצו י"ג פרצות, שומה עלינו להתחזק בימים אלו לתקן את חילול ה'מקדש מעט' אשר ניתן לנו כמתנה מן השמים דוגמת בתי כנסיות ובתי מדרשות - להזהר בכבודם כראוי וכהוגן וב'מורא מקדש' - שלא לדבר בהיכלי התפילה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות - בעת התפילה וקריאת התורה, והנזהר בזה לכל הברכות כמו שבירכו ה'תוספות יו"ט' ('במי שבידך' שלו) הוא יברך את כל מי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בעת התפילה וקריאת התורה, הקב"ה ישמרהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בספר תורת משה רבינו ובכל ספרי הנביאים והכתובים, ויזכה לראות בנים חיים וקיימים, ויגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, ויעבוד את ה' אלו קינו תמיד באמת ובתמים ונאמר אמן.

בהשגחתו יתברך תמיד להווה ולחיות ולקיים הטבע כרצונו, על כן, אליהו הולך בשוק כדי לעזור לבות בני אדם על זה, עכ"ל. כלומר לעוררם שיזכרו שלא במעשים יגבר חיל, רק הכל אמר ה' שיבוא אליהם.

יד. נוראות כתב ה'חתם סופר' (דרשות, ח"ב עמוד שט:) וז"ל, הקב"ה ברחמיו וחסדיו השאיר לנו 'מקדש מעט' - בית הכנסת ובית המדרש, אם אנו נוהגים בהם קודש אזי הם עתידים לקבוע בארץ ישראל (מגילה כט.) ויש להם גם עתה קדושת ארץ ישראל והתפלות נשלחות לשער השמים, אך אם ח"ו אנו נוהגים בהם בזיון ח"ו ומדברים בהם דברים בטלים וההבל של דברים בטלים הוא 'טמא', מתלבש בו שר של חוץ לארץ, והוא (שר זה) גם נעשה בעל הבית בבית הכנסת רח"ל, ומקבל התפלות ומכניסם אל החיצונים, והוי ליה כעובד עבודה זרה... עכ"ל.

טו. וכתב עוד הצ"ח ב'דרוש כ"ג' (לשבת שובה) וז"ל. מי שיש ביהכ"נ בעירו ואינו נכנס נקרא שכן רע, ואף מתפלל במקום זה באיזה בית (ואפילו) במנין, שאינו דומה קדושת ביהכ"נ שהוא 'מקדש' והקב"ה מצוי בו, וכשאדם נכנס לביהכ"נ יצה"ר נעקר מלבו ודומה לקדושת ארץ ישראל והתפלה עולה למעלה במסילה העולה בית הא-ל, כי השר אין לו שליטה על אוויר ביהכ"נ, משא"כ כשמתפלל בבית שחסר כל המעלות...

טז. ביום ב' ניסן תשכ"ו פרצה שריפה בבית מדרשו של הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע (שנסתלק בב' ניסן תשכ"ח) וכל ביהמ"ד נשרף כליל, מלבד חדרו של הרבי שהיה מתפלל בו [מנהגו בקודש היה להתפלל בחדר הסמוך לבית המדרש] ואף דלת החדר נשרפה רק בחציה החיצון שלצד ביהמ"ד (ובחציה הפנימי לא שלטה האש), באותו היום שוחח עמו (ידידו) הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע לנחמו על האבידה הגדולה, בתוך הדברים שאלו הרבי מבאיאן האם גם חדרו ניזוק מן השריפה, אמר לו הרבי מסקווירא, חדר התפילה לא ניזוק במאומה, ומיד הוסיף הרי שם לא דיברו מעולם באמצע התפילה...

ולגרום מוות לעולם רח"ל, ו'דבר' הוא מלשון 'דיבור', כלומר שהדבר בא לעולם מחמת הדברים בטלים שבבית הכנסת. ולכן כתיב גביה 'גדול עווננו מנשוא' (בשע"ת לרבינו יונה, והובא במחבר קב"ד ס"ז) מה שלא הובא כן בשו"ע לגבי שאר עבירות שבתורה, כי זה המדבר באמצע התפילה גורם ל'מגיפה' שימותו נפשות מבני ישראל ובוזה הוא דומה ל'קין' שבו נאמר 'גדול עווננו מנשוא' על שם שהרג את הבל אחיו, אף זה נחשב ל"ע בנוטל נפשות אחיו בני ישראל".

וכבר אמר אחד מגדולי הדור, שמא תענו ותאמרו שהשמירה מלדבר באמצע התפילה זוהי גזירה שאין הציבור יכולים לעמוד בה, אע"פ ואומר, על כל

ובזוה"ק (ויקהל רה:) החמירו ב'איסור מוסיף' שלא לדבר בעת התפילה ביום השב"ק, וב'כף החיים' (קנא ה) הביא את ביאור הדבר, כי אינו דומה 'השראת השכינה' בשבת לימות החול, וככל שתגדל השראת השכינה תגדל חובת הזהירות שלא לדבר בעת התפילה ולזלזל בשכינה הקדושה.

נוראות איתא בספר 'דרך משה' (והוא נספח ל'ספר הגן', ליום ט' - מחולק לפי ימי החודש) שחיבר אחד הקדמונים, לבאר מאמרם (ב"ק ס:) 'דְּבַר בְּעִיר, אֵל יִכְנֹס אָדָם יָחִיד לְבֵית הַכְּנֶסֶת, שְׂמֵלֶאךְ הַמּוֹת מִפְּקִיד שֵׁם כְּלוּ', פירוש, דע"י שמדברים שיחות חולין באמצע התפילה גורמים שיוכל המלאך המוות להפקיד שם כליו

וכבר איתא ב'אליה רבה' (קכד ס"ק יב) וז"ל. אוי להם שמשיחין בעת התפלה כי ראינו כמה בתי כנסיות נחרבו בשביל עוון זה עכ"ל.

מעשה באחד ששנים רבות לאחר נישואיו לא זכה להיפקד בפרי בטן, וכל פעולותיו והשתדלויותיו עלו בתוהו, ויהי כאשר כלו כל הקיצין נכנס אל חדר רבו ופרץ לפניו בדמעות שליש ואמר כי אינו יכול לסבול יותר צער זה להיות ערירי, נענה רבו ושאלו 'ידעתי כי לא באת אלי אלא מפני שאני רבך, אך זאת אשאלך, אם אגלה לך שמו של צדיק אחד שכל ברכותיו מתקיימות - האם תלך אליו להתברך מפיו', ויען האברך, וודאי שכן, אמר לו הרבי 'הבטחה יש מצדיק אמת מהדורות הקודמים, זה ה'תוספות יום טוב' שאמר, שהשומר פיו ולשונו מלדבר בעת התפלה יזכה לראות בנים חיים וקיימים, למותר לציין שהלה עשה כהוראת רבו ואכן נולדו לו תאומים לתקופת השנה, לימים אמר האברך, שבחיי עשה כמה וכמה 'טיפולים' שונים וקשים, אך 'טיפול' זה היה הקשה שבכולם... ואכן לא בכדי מתאמץ היצה"ר להכשיל את האדם בזה, כי הוא מהדברים העומדים ברומו של עולם.

יז. פעם שאל אחד את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל האם לצעוק על אדם מבוגר ובא בימים שמדבר באמצע התפילה, נענה הגרש"ז והשיב לו באם תראה חלילה איש זקן כשהוא עומד לרצוח - האם גם אז תשאל שאלה כזאת...

מעשה שהיה בעיר אוסטראה [כמה שנים בטרם הגיע מהרש"א לכהן פאר כמרא דאתרא, ושימש אז אחד מחכמי הדור כרב העיר], בימים ההם פרצה מגיפה נוראה בעיר ומדי יום ביומו היו מתים בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים רח"ל, לנוכח 'עת צרה היא ליעקב' גזר הרב שיתכנסו כל תושבי העיר לביהכנ"ס בצום ותענית, ויתפללו אל ה' לקרוע ולבטל את הגזירה הנוראה, ובד בבד ביקש מכל בני הקהילה שאם יודעים הם על אחד מבני העיר שהרע מעשיו וחושבים שמא בעטיו באה עליהם הרעה הזאת, יבואו להגיד לו, כדי שיוכל לתקן את הצריך תיקון, ועי"ז ישוב חרון אף ה' מעליהם.

בלילה ההוא באו שני אנשים אל בית הרב, וסיפרו לו שפלוגי היושב לצידם בביהכנ"ס פסק לאחרונה מלבוא לביהכנ"ס, ועל כן התחקו אחר מעשיו ויראו שבחצות הלילה הוא קם משנתו ומדליק את הנר בעששית ויוצא לבדו אל היער הסמוך, ומסתמא עושה שם דברים ומעשים אשר לא יעשו ומי יודע אם לא בגינו סובלים כל אנשי העיר. הודה להם הרב, אלא שהוסיף לומר, שעדיין היהודי בחזקת כשרות עד אשר יתבררו הדברים לאשורם, ועתה אין כאן אלא ספק דלמיחש מיבעי, וצריך לברר את מעשיו עד תומם, ויצו הרב על האנשים שבליילה הבעל"ט כשישמעו קול רעש קימה מביתו יבואו לקרוא לו והוא ילך יחד עמם לאחורי האיש לבדוק מה מעשיו במעמקי היער.

ויהי בחצי הלילה כששמעו השניים ש'החשוד' קם כדרכו ממיטתו מיהרו לקרוא למרא דאתרא שהגיע תיכף לשם, וילכו שלשתם לאחורי האיש ונכנסו בעקבותיו בעובי היער בחושך ואפילה, בתוך כדי הילוכם התחילו השניים לרעוד מרוב פחד, וכששיניהם דא לדא נקשן בקשו מהרב שיניח להם לחזור לביתם כי מתפחדים המה להמשיך בדרך סכנה זו, אך הוא נזף וגער בהם על שאינם מסיחים דעתם מצרכי עצמם כאשר חיי כל בני העיר נתונים בסכנה

את תפלת 'כל' המתפללים באותו בית הכנסת, ונמצא שהוא מוזיק בידים וחב לאחריני. וז"ל, ולא נצחה הרוח את עמוד העשן - הענין הוא, כי בית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה, וכשהקיסור עשן עולה לבית המקדש של מעלה נתקבל ברעוא קדם קוב"ה, ומוזה בא השפע לכל העולמות. אבל כשהרוח היה מפזר את העשן לא עלה למעלה (וזהו הנס, שמעולם לא ניצחה הרוח את עמוד העשן), והנה, כתיב (יחזקאל יא טז) 'ואהי להם למקדש מעט'. אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (מגילה כט.), ובודאי שכל ביהכ"נ וביהמ"ד (בעולם הזה) מכון כנגד ביהכ"נ וביהמ"ד של מעלה, והתפילות עולין למעלה לבית הכנסת ולבית

אלו הצרות (הבאים בסיבת הדיבור) אשר אנו שומעים חרשים לבקרים ה"י וכי אלו הגזירות יש ביד הציבור לעמוד בה... אמנם, אם נתחזק שלא לשוח מאומה בעת התפילה 'נוכל עמוד' ויתבטלו מעלינו כל מיני חולי ומדווה, וכל הגזירות קשות ורעות יקרעו ויתחפכו עלינו לטובה ולברכה.

ובאמת כל הספרים מלאים מחומרת ענין זה, ולא באנו כאן אלא להביא מעט מעט מהרבה ישמע חכם ויוסף לקח משאר ספרים קדושים.

נוראות כתב הרה"ק העבודת ישראל זי"ע (אבות פ"ה) שהשח בעת התפילה גורם שלא יקבל קוב"ה

גדולה, ואיך לא יחרפו נפשם עבור אחיהם להצילם ולפדותם מבאר שחת בדרישה וחקירה על מה עשה ה' ככה להענישם במגיפה כזאת, ואכן, השניים התחזקו ברוחם והמשיכו ללוות את רבם וללכת אחרי האיש.

עד שהגיע האיש למחוז חפצו ועמד מלכת, עמדו גם השלושה במרחק מה והנה הם שומעים ש'החשוד' התחיל בעריכת תיקון חצות בבכיה נהי ויללה על חורבן בית המקדש, ולפליאתם שמעו עוד קול אחר הבוקע ועולה בבכי עמו יחד, וכה ישב ובכה לזמן מה ואח"כ שב על עקבותיו ויצא מן היער, בצאתו מן היער עיכבו הרב וגילה לו שעקב אחריו מפני החשש, אך עתה ברור לו שצדיק גמור הוא ורק הסתיר את מעשיו מעין רואים, אולם שאלה אחת לי, של מי היה הקול שבכה עמו יחדיו, בתחילה לא רצה ה'צדיק נסתר' להשיב על השאלה, ורק אחרי שגזר עליו הרב בגזירת מרא דאתרא שיגלה לו מי הוא, נענה וגילה, שזה היה קולו של ירמיה הנביא, כי זה לו עידן ועידנים שהוא עורך כאן 'תיקון חצות' וגרם בזה נחת רוח עצומה בשמים ממעל, עד שגמרו אומר לשלוח אליו את ירמיה הנביא שהיה מקונן בימי החורבן לבכות גם היום יחד עמו על חורבן בית מקדשינו ותפארתנו.

כשמוע כן הרב התחנן בפניו הרב - שירחם על בני העיר ויפעל לביטול המגיפה, שהרי יש לו עסק בנסתרות ובידו לשאול את ירמיה הנביא על מה יצא הקצף, ואיך הוא מעלים עיניו מצרותיהם ואינו פועל להשיב חרון אף ה', נענה הצדיק-נסתר והשיב, שיבוא מחר לבית המדרש ושם יסביר להם הכל.

מיד מיהרו שני האנשים שליוו את הרב להודיע לכל בני העיר, שבבוקר בשעה היעודה חייבים כל תושבי העיר להתאסף בביהמ"ד ושם ישמעו את סיבת הגזירה הנוראה המרחפת עליהם ובמה עליהם לשפר מעשיהם, ויהי ממחרת הגיעו כולם לביהמ"ד אך האיש בושש מלבוא, לפיכך ציוה הרב שיתחילו להתפלל ולומר פסוקי דזמרה, לא עבר זמן רב והנה נכנס הצדיק הנסתר עטור בטלית ותפילין וכל מראהו אומר קדוש, וכאשר ראו אותו המתפללים התעלפו כמה מהם על מקומם, ונפלה במקום בהלה גדולה, אחר התפילה ניגש אליו הרב ותמה בפניו מה גרם לאנשים להתעלף, השיב האיש הלא עטור אני בתפילין ומקרא מלא דיבר הכתוב (דברים כח י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך...' תמה הרב ושאל, גם שאר המתפללים היו עטורים בתפילין, ומדוע רק התפילין של מע"כ הטילו מורא ופחד גדול כ"כ... ויען הצדיק ויאמר, שלא נאמר 'וראו ממך' אלא למי שנזהר בהם כראוי שלא להסיח דעת ולא להשיח בהם שיחה בטילה. גם תדעו שעל בני העיר ליזהר בכבוד בית הכנסת ולא לשוח שם דברים בטלים ובפרט בעת התפילה, וזוהי סיבת המגיפה שתקפה את העיר על שמשיחים באמצע התפילה ללא חת, ואכן, רק מחמת זה הפסקתי באחרונה לבוא לבית הכנסת שבכאן. אמנם, אם תקבלו עליכם מהיום והלאה להיזהר באיסור זה לא ישמע עוד שוד ושבר בגבולם, וכך הוה, שתיקנו תקנות קבועות שלא לדבר בביהמ"ד, והמגפה נעצרה. לימים חרטו על כותלי ביהמ"ד לדורות עולם את כל סיפור הדברים כהווייתו, ואיך ניצלו מן המגיפה על ידי שקיבלו על עצמם להשגיח ולהקפיד ביותר שלא לדבר בעת התפילה, ובכל עת שהגיע אורח לבית הכנסת שלא ידע מגודל הקפדתם שלא לדבר בביהמ"ד ובפרט בעת התפילה היו המתפללים מוליכים אותו אל הטבלא ומבלי שיפסיקו בדיבור הראוהו את הכתוב בטבלא, וישמחו כי ישתקו.

שכן בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה שצריך לשמוע דברי הש"ץ, כי הוא דוגמת משה שעמד בהר סיני והשמוע הדיבור מפי הגבורה לישראל, עכ"ל.

לאידך הביא ב'דרך משה' (שם) ב'מידה טובה מרובה' שהשותק בעת התפילה יזכה לאריכות ימים ושנים^{יט} כי תיבת שיבה עולה בראשי תיבות ש'תיקה

המדרש של מעלה (המכוון כנגדם), לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת בעת התפילה שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו, ואומר: אדוני המלך אי אפשר לדבר עמך, רק אדבר חפצי, ובהוה הוי דוחק רגלי השכינה ח"ו, ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפלתן, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפלתם בעוון האחרים. ומכל

יח. כה כתב הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע ב'אגרת הקודש' (פכ"ד) וז"ל. על כן שליחותיהו דרוז"ל קא עבידנא, לגזור גזירה שוה לכל נפש, שלא לשוח שיחה בטלה משיתחיל הש"ץ להתפלל התפלה עד גמר קדיש בתרא, שחרית ערבית ומנחה, והעובר ע"ז בזדון - ישב על הארץ ויבקש מג' אנשים שיתירו לו נידוי שלמעלה, ושב ורפא לו, ולא חל עליו שום נידוי למפרע כל עיקר, כי מתחלתו לא חל כי אם על המורדים והפושעים שאינם חוששים כלל לבקש כפרה מן השמים ומן הבריות על העון פלילי הזה, וגם דוקא כשמדברים בזדון בשאט נפש, ולא על השוכח או שנזרקו מפיו כמה תיבות בלא מתכוין, שאין צריך התרה כלל, ובוחן לבות וכליות אלקים צדיק, הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם, עכ"ל.

עוד כתב (שם) ומלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא, שדרך המלך להיות חביון עוזו בחדרי חדרים, וכמה שומרים על הפתחים עד אשר כמה וכמה מצפים ימים ושנים לראות עוזו וכבודו, וכשעלה רצונו להתגלות לכל, והעביר קול בכל מלכותו להקהל ולעמוד לפניו, להראותם כבוד מלכותו ויקר תפארת גדולתו, מי שעומד לפניו ואינו חושש לראותו ומתעסק בצרכיו, כמה גרוע וסכל ופתי הוא, ונמשל כבהמות נדמה בעיני כל הבריות, וגם הוא בזיון המלך, בהראותו לפניו שאינו ספון בעיניו לקבל נחת ושעשועים מהביט אל כבודו ויפיו יותר מעסק צרכיו, וגם הוא מתחייב בנפשו למלך על הראות קלונו ובזיונו את המלך לעין כל רואה...

יט. אגב אורחא נביא מעשה שספרנו לאחרונה ונחזור עליו כי הוא מענין זה ממש, זה עתה אירע מעשה שמעתי מהרה"ג רבי יוחנן אליעזר כ"ץ רב דביהמ"ד 'אמרי שפר' בויליאמסבורג יצ"ו, ביהמ"ד זה נפתח לפני כשנה על דעת שלא ידברו בו בעת התפילה, בשכנות לביהמ"ד דר אברך שכבר היה חולה במשך שנתיים ימים באופן קשה ונורא, ואף הוא הצטרף להמנות על מתפללי ביהמ"ד, מכיון שראו באי ביהמ"ד את מצבו, קבלו עליהם בכתובה וחתימה, שבמשך ארבעים יום לא ישיחו כלל בעת התפילה (גם כשהם מתפללים במקום אחר, כי שם התקיימו תפילות רק בשבת ויו"ט), ואכן, הקבלה פעלה פעולתה, וכעת אחר סוכות האברך החולה הבריא לגמרי ונעשה כאחד האדם.

אחד האברכים סיפר שקיום הקבלה עלתה לו בקושי רב, וכגון, שבימי ר"ה כשהתפלל בביהמ"ד אחר, שאלוהו כמה מחבריו, אה, גם אתה נתפסת לסטייל החדש - שלא לדבר בעת התפילה (ה"י מדיבורים כגון דא) ... והנה, באמצע ארבעים היום קיבל אותו אברך הודעה מבית הרופא שלאור כמה בדיקות דם שערכו לבני ביתו נתגלה שהיא חולה ל"ע ב'מחלה' הנודעת רח"ל, והם קוראים שתבוא במהרה לערוך בדיקות מקיפות ומעמיקות יותר, ואכן, בצילום הנקרא א.מ. אר. אי. (M.R.I.) 'ראו' בעליל את הגידול הנורא, בעצת רבו פנה האברך לעוד רופא שגם הוא ערך פעמיים צילומים וראה בבירור שמדובר בגידול במצב חמור, וחייבים לערוך ניתוח (אפאראצ"ע) תיכף ומיד... ובזריזות נקבע תור לעריכת הניתוח בבית החולים ביום שלישי פר' לך לך ז' חשון תש"פ (לפני כשבועיים ימים).

והנה זמן הניתוח נקבע למשך כשעה ומחצה, משראה האברך שכבר עברו שעותיים תמימות ועדיין לא גמרו הרופאים את הניתוח, ירד האיש (בעלה) לחדר המיוחד ל'אורחים' (השייך לארגוני החסד), שם שפך את מר ליבו לפני קונו וצורו, וכה אמר, רבש"ע, רק אתה יודע עד כמה היה קשה לי שלא לדבר באמצע התפילה באותם ארבעים יום, אין דרכי לעשות 'עסקים' ('דילים', תן לי ואתן לך...) כלפי שמיא, אבל עתה הנני מקבל על עצמי להמשיך 'קבלתי' עוד מחצית השנה, ואף אתה רחם עלינו ותרפא אותה. וחזר בסמוך לחדר הניתוחים, בגמר שעותיים ורבע יצאו הרופאים כשהם אחוזי תדהמה והלם, ואמרו שמעולם לא נתקלו במציאות כזאת, כי מתחילה היה ברור להם ללא כל ספק שגידול נורא מקנן בגופה - ועדיין הצילומים המראים כן לפנייהם, אך למעשה לא היה זה 'גידול', לא מיניה ולא מקצתיה, והתנצלו על אריכות הניתוח, כי ארך להם זמן לחפש אחר הגידול שלא נמצא בעזהשי"ת (רק איזה משהו

יפה ב'שעת התפילה'. ומסיים שם בזה הלשון, וגדול ב'ח התשובה שיזכה לעצמו ומוזכה לאחרים עמו"כ (מבואר

קטן שאין בו סכנה והוציאו אותו), והרי היא בריאה ושלימה כאחד האדם... ללמדך כוחה של מצווה הנעשית מתוך התגברות והתאמצות גדולה שמשנה היא את ה'מציאות' כפשוטו ממש.

אגב גרר, מעשי פלא רבים אירעו לאחרונה, כאשר קיימו וקבלו עליהם אנשים רבים ב'אגודה אחת' ובחבורה שלא לדבר בשעת התפילה, מתחילתה ועד סופה למשך ארבעים יום, וכוחה של קבלה זו עם כח הרבים הועיל לשדד מערכות הטבע, ולהחיש ישועות רבות הן בענייני רפואה והן בעסקי השידוכין, ובשאר עניינים.

מעשה פלא אירע באברך חשוב מבני החבורה שלדאבון לב נחלה באופן קשה, ובאמצע הקיץ הובהל לביה"ח לעבור 'טיפולים' במשך שישים יום רצופים, כשהרופא מודיע שלאחר מכן עליו לעבור ניתוח מורכב ה"י. והנה בעצם יום שבת נחמו (שנת תשע"ט) קיבלו על עצמם כל המסובים ב'סעודה שלישית' שלא לדבר בעת התפילה למשך ארבעים יום, וה'קבלה' פעלה את פעולתה לאלתר, שכן למחרת ביום ראשון י"ז מנ"א הודיעו הרופא שהוא מפסיק את סדרת הטיפולים, וכעבור יומיים – ביום שלישי שוחרר האברך לביתו כשכולו נקי וגם הניתוח מתבטל... ויהי לפלא.

כ. סיפר הגה"צ מדעברעצין זצ"ל, שהיה באושוויץ, ותיכף בבואם לשם ערכו הנאצים ימ"ש 'סלקציה' והפרידו בין הגברים לנשים ולילדים, אלו לחיים ואלו להריגה רח"ל בתאי הגזים, והיתה שם תאניה ואנייה ויגדל הבכי והיללות, והופיעה שם אשה לבושת לבנים ודמעתה על לחייה, וזעקה במר ליבה, מדוע לא יראתם לשמור על מורא מקדש שלא לדבר באמצע התפילה...

וז"ל בספרו שו"ת 'באר משה' (ח"ו סוף סימן קח) אספר מעשה נורא שאני בעצמי הייתי עד רואה, ועדין ארכבותי דא לדא נוקשות בהעלותי על ליבי. פעם דרש אאמו"ר הגה"צ זצ"ל (הרה"ק רבי אברהם שנהרג ע"י המרצחים בכ"ו סיון תש"ד) דרשה גדולה בשבת קודש, בעניין עניית אמן ואמן יהא שמיה רבא, ובתוך הדברים הזכיר מליצת רבינו הרמ"ק שהר"ת של שתיקה יפה בשעת התפילה הם אותיות שיבה, ומי שנזהר בדבר ועונה אמן ואמן יהא שמיה רבא זוכה לשיבה טובה, ואמר שמכלל לאו אתה שומע הן (אבל אינו רוצה להוציא מפיו מה הכוונה להיפך)...

למחרת בבוקר היה רעש גדול בביהכנ"ס, כי אחד מהשומעים דרשתו סיפר שבאותו הלילה חלם שעומד לפני בית דין של מעלה, ויצא דינו לחיוב (אף שהרגיש שהוא בחלום, הבין שכוונתם להשאיר נשמתו שם ושלא יקיץ משנתו חס ושלום). והתחנן לפניהם שעדין לא הגיעה ל'שיבה' ולמה יקנס בדין קשה, והשיבו לו ששח שיחה בטילה בתוך התפילה ולא ענה אמן ואמן יהא שמיה רבא. השיב לפני הבי"ד של מעלה שלא ידע מחומר האיסור, אז התרגז עליו אחד מיושבי הבי"ד, ואמר לו, איך אתה אומר כזה, והרי הרב שלכם דרש בשבת זו מענין זה, ואמר בשם הרמ"ק שהשותק בביהכנ"ס ועונה אמן ואיש"ר זוכה לשיבה ומכלל לאו אתה שומע הן... ואתה עצמך היית בדרשה זו, ואיך אתה אומר שלא ידעת מחומר הענין, הבטיח האיש לפני בית דין של מעלה שילך ויודע לכל בני הקהילה מה שנעשה עמו, ויזהירם מכאן ואילך בעניינים אלו. אז יצא נקי מלפני הבית דין של מעלה, ויהי לחרדת אלוקים, עכ"ל.

יש לבאר הענין, בגודל נחיצות עניית אמן יהא שמיה רבא עד שאמרו חז"ל (שבת קיט:) אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו... רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו. בדרך משל למלך ששלח להודיע לבני העיר הרחוקה שביום פלוני יבוא אחר כבוד בעירם, מיד החלו בהכנות גדולות לקראת בואו של המלך... מיום ליום גברו ההכנות וההתרגשות, ויבוא היום המיועד הופיע המלך בהדרתו עם פמלייתו הנכבדה, והכל יצאו לקבל פניו מתוך זעקת 'יחי המלך... יחי המלך...' לפתע נפל מאיזה מקום מטר של חצץ אבנים על ראש המלך... הכל נבהלו, ושוטרי המלך פתחו בחיפוש ומצאו כמה נערים ופוחזים שהם זרקו את האבנים, אין צורך לומר שמיד הוכנסו הללו תחת סורג ובריה, ונקבע משפט ליום פלוני, בהגיע המשפט פתח ה'קטגור' את דבריו בטוב טעם ודעת והרחיב בגנות מעשיהם של הנערים ועל הכל כי 'מרידה במלכות' הייתה כאן... והיה נראה כי אין ל'סנגור' מה לענות, מה עשה הסנגור, הביא את ה'מנהל' של 'בית החינוך' שבו לומדים הילדים וכה אמר, ברור לי שמעשיהם של הנערים לא היה בכוונת זדון אלא מתוך משוכת נעורים עשו כן ולכן אין להחשיבם כמורדים במלכות, וראיתי כי העדים מעידים שבשעה שהכל זעקו 'יחי המלך' גם הנערים הצטרפו בזעקתם 'יחי המלך... יחי המלך...' ובוודאי שזריקת האבנים לא הייתה אלא משוכת נעורים. ולדידן הדברים אמורים, כי פעמים האדם נכשל בעוונות, כל אחד בשלו... והמצטרף לענות עם הציבור 'יהא שמיה רבא מברך...' הרי לנו

לרוע, כי מה יתרון לבעל הלשון, דבשאר העבירות הגופניות, כגול וכעריות וכמאכלות האסורות וכיוצא בהן, יצרו מתגבר עליו ומחטיאו לפעמים לרשע, לפי שנפשו של אדם והנאות מחמדתן ומתאוה להם וכו', אבל בזה אין יצרו מתגבר עליו וכו', ועוד בזה העבירה בהכרח הוא חוטא ומחטיא אחרים, כי לא תעשה ביחודי כי אם בשנים, שנים מן הפחות שבהם, וא"כ חטא הרבים תלוי בו, והיותר מר לי מר, שהוא מזלזל בכבודו יתברך ויתעלה בפרהסיא בתוך קהל ועדה, ובאותן השעות הקדושות עצמן המיוחדות וקבועות להלל ולשבח... עכ"ל (עשו"ש אריכות דברים בזה).

ובודאי מדה טובה מרובה היא, שע"י הזהירות מלדבר בבית הכנסת בעת התפילה, יוסיפו לנו ימים ושנות חיים, זרעא חיא וקיימא, זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אורייתא בבריות גופא ונהורא מעליא, כן יהי רצון לנו ולכל ישראל, אמן.

צום העשירי - התעוררות לקראת צום עשרה בטבת

עומדים אנו סמוך ונראה לצום 'עשרה בטבת', אשר בו אנו מתאבלים על ה'אתחלתא דפורענותא' כ"ה, שביום זה החלו האויבים את המצור על העיר ירושלים

שם, דהיינו ע"י שיעור אחרים שלא לשוח בעת התפילה) וזרונותיכם נעשה לכם בזכויות ונברא לכם מלאכי רחמים ותגרמו חיים לכם ולבניכם אחרים בטוב ובנעימים אמן, עכ"ל כ"ה.

איתא בספר 'ווי העמודים' (פרק י') וז"ל... מזה ילמד כל איש ואשה שיושבים בבית הכנסת... שאין לדבר שום שיחה בטילה (ומכ"ש) בשעת התפילה או קריאת התורה שלא לדבר דבר של חולין ובעונותינו הרבים עד מתי יהיה זה לנו למוקש שבכל עיר ועיר אין יכולין למחות בעם, ונעשה להם כהיתר בעונותינו הרבים. ווי להם ווי לנשמותיהם ואיך יעלו תפילותיהם למעלה, והיא מלוכלכת במיני הצואים ואין קטיגור נעשה סניגור, על כן מן הראוי שכל קהילה וקהילה מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם ודתו מגיע, יעמידו אנשים על זה, אשר ישגיחו באיזמים רבים על המדברים כ"ה, ויביישו אותם ברבים, ובוזה נראה כבוד ה' בארץ. וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד, ויתנו במתג ורסן עדיים לבלום את פיהם בבית הכנסת מלדבר דבר של חול ושיחה בטילה, עכ"ל כ"ה.

איתא בהגהות לספר 'יש נוחלין' (פרק אהרת התפילה אות יב) לאביו של השל"ה הקדוש, וז"ל. והאלוקים [לשון שבועה היא] בכל העבירות לא ראיתי כהנה

הוכחה שאינו 'מורד במלכות שמים' ח"ו, וכל מה שנכשל אינו אלא בפיתויי היצר אשר גבר עליו, ולא מתן מרידה עשה כן, ולכן קורעין לו גזר דינו, ומוחלין לו אפילו על ע"ז.

כא. והעיקר שיזהר גם הוא בעצמו שלא לעבור על האיסור החמור, כי א"א שהוא יזהיר אחרים או אפילו רק את בניו הקטנים והם יראו שהוא עצמו עומד ושח דברי הבל וריק באמצע התפילה. ידוע מליצת העולם, כי פעם עמדו אב ובנו הנער שהיה כבן י"ג שנה ויום אחד, אמר האב לבנו, הנה בעזהשי"ת בזה הלילה הינך נעשה 'גדול' ותכנס ללגיגו של מלך בקבלת עול תורה ומצוות... מהיום עליך לגשת לכל 'תפילה' כראוי וכיאות, לעמוד במקום אחד ולהתפלל בכובד ראש וחלילה מלשוח שיחה בטילה באמצע התפילה... שמע הבן, סבר וקיבל... בהגיעם לביהכנ"ס וכבר החל הבעל תפילה בהתלהבות קודש 'הודו לה' קראו בשמו'... והנה רואה הבן שאביו עדיין מדבר כל מיני שטויות עם 'חבריו' ל"ע... ניגש הבחור'ל אל אביו ושאלו, אבי מורי שליט"א, מתי יחול יום ה'בר מצווה' שלך... **כב.** כה היה אומר הרה"ק רבי ייבי זי"ע (ספר מורא מקדש) בפסוק (שמות יד יד) ה' ילחם לכם - ויערוך מלחמתכם, ומתי, כאשר ואתם תחרישון - בעת התפילה.

כג. ולזה הושיבו בביהכנ"ס שבאלכסנדריה שבמצרים 'זהבין' בפני עצמן 'נפחין' בפני עצמן וכן שאר בעלי אומנויות (סוכה נא:), והטעם ביאר ב'פרדס יוסף' (מילואים והערות לפר וירא) כי כל אומן שונא בני אומנותו (תנחומא בראשית ח) וממילא לא יבואו לשוח ולדבר בביהכנ"ס שהרי הם שונאים זה את זה...

כד. להלכה למעשה מביא ה'כף החיים' (סימן קנא אות ח) בשם החיד"א, שמי שאינו יכול לעמוד בזה עדיף לו שלא להתפלל בציבור, אלא ישב בדד בביתו ויתפלל ביחידות ולא יחלל את מקדש אלוקים, והדברים נוראים. **כה.** משל למה הדבר דומה לחולה שנסתלק מהעולם אחר מחלה נוראה, והנה ה'אבלים' ישבו ודנו אימתי היה היום הקשה ביותר מכל ימי החולי, זה אומר כה וזה כה, עד שבא הרופא ואמר להם, 'לא כדברי זה ולא כדברי זה', אלא הרגע הקשה ביותר היה ב'תחילת קינון המחלה' בגופו של החולה, כשהוא עצמו עדיין לא הרגיש

קודש, מכל מקום 'תענית חלום' הריהו נוגע לענין 'עתיד' - להמתיק החלום שלא יזיקנו, שפיר יש להתענות עליו אף בשבת, כי עונג' הוא לו שמתענה לבטל את הצרה העתידה לבוא עליו. ולכן, ב'תשעה באב' שה'תענית' באה כאבל על ה'עבר', אכן אין הזמן גרמא - בשבת קודש להתענות, מה שאין כן ב'עשרה בטבת', שנוגע הדבר ל'עתיד' שהרי בזה השעה דנים בב"ד של מעלה האם לבנות הבית בשנה זו אם לאו - מותר ונצרך להתענות אף בעצם יום השבת, דברים הללו יש להם לעוררנו - בכל מעשה ופעולה בזה היום, שנדע שעתה הוא העת להטות את הכף על כל העם, ועל השכינה הקדושה החפצה לשוב למקומה.

עוד כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ויהי ד"ה ויהי ימי יעקב, דרשות רנב, ב בר"ה ועד"ז) לפרש את דבר הכתוב (זכריה ח יט) 'צום הרביעי וצום החמישי יהיה לששון ולשמחה', דלכאורה יקשה וכי הצום גופא 'יהיה' לששון ולשמחה, היה לו לכתוב 'יום הצום ייהפך' לששון ולשמחה, אלא, כי הנה לעתיד לבא לא יהיה לנו צער ומכאוב הן ברוחניות הן בגשמיות, ואז נשכיל לשמוח בימי הצום - בצער ומכאוב שעברו עלינו בימי הגלות המר, והם אשר העלנו ממדריגה למדריגה וזה גופא 'יהיה' לעתיד לבוא ששון ושמחה.

יהא רעווא מן קדם אבוהון דבשמיא, שיוכנו לאמונה טהורה ולכל השפע הרב הבא ממנה, ובקרב ממש נזכה שצום החמישי וצום העשירי יהפכו לנו לששון ולשמחה בירושלים הבנויה אכ"ר.

והמקדש אשר בתוכה, ומשם נסללה דרכם עד לחורבן בית אלוקינו, איתא ב'חת"ם סופר' (תורת משה, סוף דברים (עמו' קפו) דרשות, ח' סבת תקפ"א), כי הנה ה'אבודרהם' (הובא בבית יוסף סי' תק"ג) דרש מהכתוב (יחזקאל כד ב) 'בעצם היום הזה' - שאם היה אפשר שיצא עשרה בטבת בשבת היו מתענים אפילו ביום השבת קודש, והעניין צריך ביאור, כי הלא ביום זה לא היה כי אם תחילת המצור על קרתא דשופריא, ועד שתי שנים ומחצה עדיין לא נחרבה העיר, ומדוע ידחה ה'צום' את השבת, בשעה שב'תשעה באב' - היום שחרבה עירנו ושם בית אלוקינו בפועל, אין מתענים אם הוא חל ביום השבת קודש.

ומבאר ה'חתם סופר', שבאותו יום שבו היצר מלך בבל על ירושלים של מטה, באותו היום התכנסו מקודם לכן אף בבית דין של מעלה לדון בחורבן המקדש וגלות ישראל הללו מיימינים והללו משמאילים, ואכן נגמר דין בית המקדש לכליון ושריפה, וזהו חומרת יום זה, כי נחשב כמו שביום זה נחרב כבר הבית שהרי כבר 'נגמר דינו'.

והנה 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו' (ירושלמי יומא ה.), נמצא שבכל שנה ושנה נתחדש החורבן, וזהו בכל שנה בהגיע יום עשרה בטבת, שאז התחיל למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור, יושבין בית דין של מעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה, והנה בעוד ענין מצינו שמתענים אפילו בשבת, והוא 'בתענית חלום', והטעם, דאף שעל דבר שנוגע רק לענין ה'עבר' אין להתענות בשבת

מאומה, וכבר אז כילתה המחלה כל חלקה טובה אשר היה בגופו, כמו כן, הדברים אמורים לגבי 'מחלת היצר הרע' שתופס את האדם בחכתו ומתחיל לרחקו מ'דרך התורה והמצוה' מעט מעט, באופן שהאדם עצמו אינו מרגיש בזה כלל, עד שבפתע פתאום ימצא האדם את עצמו 'רחוק רחוק' מ'ה' ותורתו, על כן יזהר וישמר מ'מלך זקן וכסיל' זה, לבל יהא מאוחר מידי. (אף שאין דרכי תשובה ננעלות לעולם, מכל יקשה הדבר שבעתים אחר שנשתרש בחטא).

ועוד, כל אדם באשר הוא יעשה ביום זה 'חשבון הנפש' על ה'אתחלתא דפורענותא' שלו עצמו, דהרי זה וודאי שביום הכנסו לעול תורה ומצוות היו כל רצונותיו ושאיפותיו להעמיד הנהגתו כצדיק וקדוש, אלא שבאיזה מקום היה לו 'אתחלתא דפורענותא', ומשם... על כן יתבונן בזה העת היאך להעמיד 'גדרים וסייגים', לחדש ימיו כקדם. ואילו זה שאינו מבין וחושב שכל צרתו הוא מ'אתחלתא דפורענותא', הרי הוא דומה לאותו אחד שחזר מדרך ארוכה, ובהיכנסו לביתו ראה שמטעם הממשל סגרו (ניתקו) לו את המים מביתו, ומעתה אין לו מים לשתות או לרחוץ, ובצער הרב החל לנהוג אבל בכל שנה באותו היום בו חזר מדרכו וראה את ה'ניתוק', ופשיטא ששטות גדולה היא הנהגה כזאת, שהרי באותו 'יום שמועה' לא אירע ולא כלום, אלא כבר לפני ימים אחדים בהיותו על אם הדרך...

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: סיום הש"ס

פרשת ויגש

בס"ד | גיליון מס' 262

כיצד רגל משותקת הפכה לרגל מהלכת באורח פלא?

עבדך ערב את הנער! (מ"ד, ל"ב)

ובעקבות, והגיע אליו בהצלחה. המאבק של היצר הוא לא נגד הסיום בעצמו, אלא נגד זה שיהודי מסמן לעצמו מטרה, נלחם עליה במסירות - וכובש אותה בהצלחה. את זה היצר לא מוכן לקבל, ולכן אנו חוגגים כל כך את הסיום, כאות לניצחון הרוח שלנו, בהגדרת היעד מראש, בחתירה אליו, וההצלחה להגיע אליו!

גם פרשת השבוע פותחת לנו צוהר המגלה עד כמה גדולה מעלת סימון היעד, בדברי יהודה ליוסף הצדיק 'כי עבדך ערב את הנער'. הרה"ק בעל השם משמואל ז"ע מגלה, כי כאן רמז יהודה ליוסף כי הוא סימן לעצמו את שחרור בנימין אחיו כיעד אישי, ולכן הוא מוכן להילחם עליו בכל מחיר, גם מול השליט החזק ביותר במצרים. כי סימון היעד - הוא הרגע שמכריע את הקרב, ואם היעד סומן כהלכה - הרי שההגעה אליו בוא תבוא...

התובנה הזו מרגשת במיוחד, כשמבינים שבימים אלו ניצבים עוד מאות אלפי יהודים בפני החלטה נועזת: להצטרף ללומדי 'הדף היומי', אם בלימוד אישי, אם בחברותא, אם בתוספת שעות לשעות הלימוד ואם בעקבות בהגעה לשיעור יומי קבוע. כל המסיימים את מחזור י"ד, א"ה בעוד שבע וחצי שנים - בשלושת ימי הגבלה' תשפ"ז, כולם כאחד משתתפים בשמחה כבר עתה, כי היא גם שלהם - הלא הם חתני שמחת קביעת היעד כעת, לקראת הסיום הבא...

העובדה שלצידנו מאות אלפים שזוכים לסיים את הש"ס בפועל כבר במחזור זה, רק מחדדת את התובנה שמדובר במשימה אפשרית וברת השגה, שדורשת רק שני דברים: סימון היעד כעת, ועקבות והתמדה מדי יום, תוך מעקב שאנו מתקדמים לעבר היעד. אם נסמן את יעד הסיום הבא כיעד אישי, אם נהיה מלאי רצון ותשוקה אמת להימנות על מסיימי הש"ס, אם נקבל החלטה חזקה ועוצמתית לשים חלקנו עימם - א"ה נגיע אל היעד הנשאר.

הרגע בו עלינו לקבל החלטה הוא עכשיו, כשמחזור י"ד יוצא לדרך. כל מה שכדאי לעשות, הוא לקבל החלטה, להגדיר את היעד, ולהסתער על המחזור החדש בתשוקה עילאית וברצון בוער. כולנו יכולים להקשיב לשיעור בנגן או בטלפון, רובנו יכולים להקדיש זמן לשיעור יומי, חלקנו בוודאי יכולים לקבוע חברותות. ובלבד שגם אנחנו נצטרף לשיבה הגדולה בעולם, ישיבת לומדי 'הדף היומי', ונחוג את סיום הש"ס א"ה בב' בסיון תשפ"ז, מתוך שמחה של מצוה!

מלחמה על העקבות!

היה זה בחודש אלול תש"ב, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה. בוויילנא של אותם ימים שלט הקומיסר הנאצי וולף ימ"ש, אשר פיקד על העיר ופרבריה, ונחשב למושל המחוז אשר על פיו יקום דבר. ברשותו שלא ידעה שובעה, הורה הקומיסר לאסור באיסור מוחלט התכנסות יהודים בבתי כנסת ובמקומות ציבוריים, בתואנה שההתכנסויות הללו מעבירות מחלות ומדבקות בנגיפים קשים.

כאיש אחד בלב אחד, בהתרגשות ובשמחה של מצוה, ניצב עם ישראל כולו לקראת הרגעים המרוממים של סיום הש"ס בבלי, בסדר הלימוד לפי קצב 'הדף היומי'. התחושה העילאית שעם ישראל כולו מחובר לסיום משותף, כאשר כולם כאחד עולצים ושמחים בשמחת התורה, מעבירה רטט של התרגשות וסיפוק, מציפה באושר ומעוררת את הלבבות.

אכן, לפני כמאה שנה עמד המהר"ם שפירא זצ"ל ונשא את הנאום שהפך לנצחי, בו פירט את יתרונות לימוד הש"ס בקצב אחיד ומשותף לכל יהודי ברחבי תבל. מאז ועד עתה, מדי כשבע וחצי שנים מתרגש עם ישראל בעת שמחת גומרה של תורה, עם סיום הש"ס. גם מי שלא זכו להימנות על מסיימי הש"ס בפועל, חשים את הרגש העצום הזה נוגע בהם, ממלא אותם באושר.

עובדה זו מחייבת התבוננות. הלא מצות לימוד התורה, היא מצוה ללמוד תורה, ללא סיום מוגדר או בתוך פרק זמן מוגבל. המצוה היא ללמוד, איש איש כיכולתו וכמצבו. אם כן, מה סוד הקסם של רגע הסיום - עד שהוא מטלטל את הלבבות כולם? איזה רעיון כביר מסתתר מתחתיו, שגורם לכולנו להתחבר לחגיגה, להעריך את מסיימי הש"ס ולחפוף להיות כמוהם?

כדי לענות על שאלה זו, נצטרך להבין את מהותו של סיום. בספרים מובא כי ישנו מלאך רע, אשר שמו הוא ראשי התבות של המילים 'סיום' מסכת א"ן לעשות. זהו מלאך רע ונורא, והעובדה ששמו מתייחס במישרין למניעת סיומי מסכת - מחייבת להבין: מה יש בו בסיום מסכת? מדוע מלאך רע נחרד מפניו? מה טמון בו, עד שכוחות האופל מרכזים מאבק כנגדו?

כדי לקבל תשובה לשאלות אלו, נצטרך להבין מהו סיום, ומהי הדרך להגיע אליו. אדם לא מתוכנן, שאינו מחשב יעדים בחייו, שאינו חפץ לסמן לעצמו פסגות ולפעול להגיע אליהן, לעולם לא יסיים מסכת או כל ספר אחר. הסיום, הוא הוכחה לכך שמטרה מסויימת הוגדרה מראש, סומנה כיעד מוגדר, והפכה למצפן שמוביל ומכוון את האדם בדרך ליעדו.

כלומר, בעת הסיום לא נחגך רק הסיום. הסיום הוא ביטוי לחגיגה על קביעת היעד - אי אז כשהוחל במלאכה, על עקבות והתמדה לאורך התהליך, ובנוסף - על רגע הסיום בעצמו. עריכת 'ומא טבא לרבנן' בעת סיום, אינה שמחה על הסיום גרידא, כי אם על המהלך כולו - על סימון היעד ליעדי משנה יומיים, עד להגעה אליו...

אמור מעתה, אין אנו מסיימים ש"ס עכשיו - ולכן חוגגים. אלא אנו חוגגים את העובדה שמיליוני יהודים ברחבי תבל, מכל קצוות ארץ ומכל גווני הקשת, יצאו למסע בן 2711 ימים. הם סימנו את היעד - להגיע לסיום הש"ס תוך שבע וחצי שנים, ועתה אנו חוגגים עימם את סימון היעד, את העקבות בדרך אליו, וכמובן - את הסיום עצמו.

לכן, ישנו מלאך רע ומסוכן במיוחד, שכל מהותו היא מלחמה בסיום. היצר הרע מרכז מאבק נגד הסיום - כי הסיום מייצג את זה שיהודי סימן יעד, חתר אליו בעוצמה

הזמנה אישית!

סיום הש"ס במסגרת 'הדף היומי', הוא לא רק אירוע חגיגי בקנה מידה של עם ישראל כולו, יש בו את המימד האישי אותו חווה כל לומד ומצטרף חדש, החוגג בימים אלה את 'סיום הש"ס' האישי שלו, את הרגע המכונן בו הוא זוכה לחתום את לימוד הש"ס - וכמובן להתחיל מיד מחדש...

אם בעבר היה נדרש מאמץ כביר וגדול כדי להצטרף ללומדים, הרי שהיום השיעורים זמינים ביותר. בכל בית מדרש יש גמרות נוחות ומבוארות, וניתן להצטרף לשיעורים בכל עת. גם מי שאין זמנם בידם, יכולים להצטרף לשיעור טלפוני אותי ניתן לשמוע תוך כדי נסיעה בדרכים או בהמתנה, ולזכות למלא את אוצר ליבם בשיעור הדף היומי מדי יום.

בנימה אישית נרגשת, הנני להזמין את קוראי הגליון להצטרף לאלפי המאזינים בשיעור 'הדף היומי' הטלפוני, אליו ניתן להתחבר בכל עת ומכל מכשיר טלפון, בחיג למספר 073-295-1342. השיעור נמסר בס"ד בשפה קלה ובהירה, ואלפי המאזינים מעידים כי הם נהנים משיעור יומי ברור וקולח, המוגש בשפה שווה לכל נפש.

זה הזמן להכניס את המספר 073-295-1342 לאלפון האישי, ולהתחבר. מכל מקום ובכל עת, הדף היומי שייך לכל יהודי. הענק לעצמך את הטובה שבמתנות, התחבר לשיעור 'הדף היומי' ותיינה מחווה אישית רוחנית נעימה, הממלאת את הנפש באנרגיה טובה ומעניקה הוד רוחני לל"ז היומי שלך!

לעילוי נשמת הר"ר משה יהודה ב"ר שלמה ז"ל מרמורשטין נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה. | הנוצח ע"ה המשפחה

לעילוי נשמת ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי) ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הר"ר משה יהודה ב"ר שלמה ז"ל מרמורשטין נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה. | הנוצח ע"ה המשפחה

הימים הנוראים של שנת תש"ג עברו על יהודי וילנא בחרדה מהולה באיום קיומי. מתי מעט העזו להתכנס לתפילות, חלק מהיהודים רק 'הגיוחו' לחלקים מהן, חוששים לקחת סיכון. אולם לאחר חודש תשרי החליט הקומיסר להכביד את עולו, והורה לתלות מודעות האוסרות על כינוסי יהודים בכל רחבי העיר, זאת לצד נעילת בתי הכנסת במנהלים חתומים בחותמת משטרתית עשוית שעווה, כדי שיהיה ניתן לעקוב אם המנהל נפתח.

רוב היהודים הרימו ידיים, בצער רב ובלידת בריה. הסכנה היתה גדולה, הקומיסר הנאצי נודע בשערים ברשעותו ובאכזריותו, ומה עוד שהמשטרה הסתייעה ביהודים מקומיים שהלשינו וסייעו לשוטרים במזימתם, רח"ל. אולם קבוצה אחת של יהודים, רוח אחרת היתה עימם. 'הדף היומי', נשמת אפם, הרי חייבים להמשיך בלימוד שכל סודו הוא העקביות!

היה זה ביום ראשון, ז' בחשוון תש"ג, הוא יום ההילולא התשיעי של המהר"ם שפירא זצ"ל, מייסד ומחולל רעיון 'הדף היומי'. בפאתי הגטו התכנסה יחדיו קבוצה של יהודים אמיצי לב וגבורי רוח, שהחליטו כי ביום הכל כך משמעותי הזה, יום השנה לפטירת הוגה רעיון 'הדף היומי', לפחות ביום הזה יש לקיים את השיעור כסדרו. אם בכל יום הם לומדים במחבוא, הרי שביום הזה יתאחדו יחדיו ללמוד את 'הדף היומי', להמשיך בעקביות הכל כך נחוצה בלימוד 'הדף היומי'!

הם החליטו להתכנס יחדיו בבית הכנסת 'יוגיקעס קלויז', כשבכוונתם ללמוד את הדף - הלא הוא דף ק"ג במסכת בבא מציעא, לסיים את פרק 'השואל את הפרה', ולהתחיל את פרק 'המקבל', כשלאחר השיעור יאמרו 'קדיש' לעילוי נשמתו של המהר"ם שפירא, שכידוע לא הותר אחריו ילדים, והתבטא כי 'הדף היומי' הוא אחד מבניו... לפתע נשמעה חבטה עזה על הדלת - - -

אל תוך בית הכנסת שטטה פלוגת שוטרים גדולה, מצויידת במקלות גומי ובאלות. הם החלו להכות את משתתפי השיעור עד זוב דם, ורובם ככולם נמלטו על נפשם, נפוצו לכל עבר. רק 15 יהודים אמיצים במיוחד המשיכו בלימוד הדף היומי תוך מסירות נפש של ממש, כשהם סופגים מכות באופן רציף, בגדיהם נקרעים ומוכתמים בדם, והם מוסיפים לשבת במקומם וללמוד את הדף, להשלים את המשימה היומית...

לבסוף גברה יד זדים, והם הצליחו לפזר את הלומדים בכח, כשהם מוכים וזבי דם. אולם את רוחם לא הצליחו הנאצים 'ימ"ש להכריע: גם בעומק האופל ובשעת הסכנה, אותם יהודים אמיצים נלחמו על לימוד הדף היומי, לא ויתרו על העקביות בשום אופן ולנוכח כל איום!

המעשה כולו מתואר בהרחבה בספר 'בקדושה ובגבורה', יומנים משנות המלחמה שנכתבו בידי הרב יהושע אייבשיץ, ושם מוזכרים שמות היהודים האמיצים, לוחמי 'הדף היומי', אשר לבסוף מסרו נפשם על קידוש ה', ויהיו הדברים לעילוי נשמתם. ואלו הם: ר' יעקב זיון, ר' יוס' ביאליסטוקער, ר' ניסן יפה, ר' משה וינברג, ר' אברהם אליעזר קויאט, ר' חיים סמיאטיצקי, ר' זליג קלמנוביץ, והרבנים לנדוי, בורקה, לעוו, קוזלובסקי, אפשטיין, יעקובזון, רובם מחסידי סלונים, ה' יקום דמם.

אלו הם גיבורי הרוח לוחמי 'הדף היומי', אשר הוסיפו ללמוד את הדף גם בעודם סופגים מהלומות כואבות באלות, כשגופם זב דם ובגדיהם נקרעים, והם ממשיכים לעסוק בלימוד הדף בפנים מאירות. ולנו לא נותר אלא ללמוד מוסר השכל:

אשרי הדור שככה לו, בעידן הנוכחי לא רק שאין איום על חיי לומדי הדף, לא רק שאינם סופגים מהלומות, לא רק שהלימוד אינו דורש תעצומות נפש נדירות... הדף היומי נגיש לכולם, זמין לכולם, נוח כל כך ללימוד. גמרות מבוארות מצויות לרוב, שיעורי הדף היומי קיימים בכל מקום, ניתן להתחבר לדף היומי אפילו בטלפון או במערכות מוקלטות...

היום, האושר הטמון בדף היומי אינו דורש תעצומות נפש - הוא מעניק תעצומות נפש. הדף היומי בזמננו אינו דורש אנרגיות נדירות - הוא פשוט מעניק אותן. הדף היומי קרוב כל כך לכולנו - הבה נסתער על מחזור הלימוד החדש באהבה אין קץ, נצטרף ללומדי הדף היומי במסירות ובעקביות, ונזכה לשים חלקנו עם לומדי הדף מסיימי הש"ס!

נס מהלך בשיעור הקבוע!

רחוב סוקולוב בבני ברק, בית הכנסת 'כתב סופר', מדי ערב, כמה דקות לפני השעה 9:00, מתכנסת במקום קבוצה של תלמידי חכמים וקובעי עתים, לשיעור 'הדף היומי' אותו מוסר הגאון רבי ניסן גולדברג שליט"א, ר"מ בישיבת 'אור ישראל'. השיעור נוסר במשך שעה, כאשר כל המשתתפים שמים אוזנם כאפרסת, מתנתקים מהמחשבה הנושבת בחוצות, מתעלים מעל החורף הסוער או הקיץ המהביל, ושוקעים אל תוך דף הגמרא האהוב, מתחברים לדף היומי.

אחד המשתתפים הוותיקים בשיעור, הוא ר' יצחק חמוי ה"ו, אשר משתתף בשיעור בקביעות ובמסירות מדי יום ביומו, גם כאשר...

היה זה לפני שנים ספורות. ר' יצחק התנדב לפקח על עבודות הריסה ובניה במבנה חינוכי בעיר, ונהג הטריטור לא שם לב למיקום המדויק בו הוא עומד, ו'השליך' קיר

גבוה היישר על ר' יצחק, שהשתטח ארצה וכמעט נמוח תחת הקיר. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחצלו מבין ההריסות, והוא הובהל לבית החולים במצב קשה, כשעצמות רבות בגופו שבורות ומרוסקות לחלוטין.

במשך כחצי שנה היה ר' יצחק מאושפז בבית החולים, מנותח שוב ושוב, כשהרופאים מנסים לאחות את השברים ולהשיב את גופו למצב תקין ככל האפשר. הוא חווה ייסורים קשים ונוראים אשר אי אפשר לתארם, והתחזק באמונה ובביטחון 'כי את אשר יאהב השם יוכיח'. לאחר כמחצית השנה של שהות רציפה בבית החולים השתחרר לביתו, כשרגלו האחת משותקת, רגלו השנייה בקושי יכולה לנוע עקב כאבים עזים, והוא נדרש לשוב ולהתייצב לביקורות, ניתוחים וטיפולי פיזיותרפיה.

מיד עם הגעתו לביתו, הדבר היחיד שהיה ברור לו הוא שהינו חוזר לשיעור הדף היומי'. הניתוק בין מחצית השנה מהשיעור - היה עבורו קשה מספיק, לבטח יותר קשה מהמאמץ הכביר שהוא נדרש אליו כדי להגיע לשיעור החל מעכשיו. אם בעבר היה עליו לקום מהכסא, לרוץ במדרגות ולהגיע לשיעור תוך דקות - הרי שעכשיו הוא נכה וחצי משותק, וההשתתפות בשיעור דורשת ממנו מאמץ איתנים, זמן ממושך, וגם כאבים לא פשוטים...

אולם לא איש כר' יצחק יאמר נואש. מדי ערב התאזר בגבורה, ובשעת ערב מוקדמת החל להתארגן ליציאה. הירידה במדרגות מביתו, הדרך לבית הכנסת, ההגעה עד למקום השיעור. כל סעיף כזה ארך זמן ומאמץ רב, ור' יצחק היה מוכן להקדיש את כל המאמץ הזה - ובלבד שיוכל להשתתף בשיעור!

חבריו של ר' יצחק קיבלו את פניו בהערכה מהולה בהפתעה. היטב ידעו את העובר עליו, חלקם אף ביקרו אותו בבית החולים, והיטב הבינו כי מדובר עבורו במאמץ עילאי - כמעט על אנושי - לצאת מהבית ולבוא לשיעור. מכאן נבעה ההפתעה שלהם למראה הופעתו, ומכאן גם ההערכה הרבה שרחשו לו - על מסירות הנפש שהובילה אותו לשוב לשיעור, למרות מצבו הרפואי, נכותו הקשה, הרגליים שאינן מתפקדות...

במשך חודש ימים התמיד ר' יצחק בהגעתו לשיעור, וביום ה-31 הופתעו שכניו להתעורר לקול צעקות רמות, שנשמעו מכיוון ביתה של משפחת חמוי. הם ידעו כי מצבו הרפואי של האב אינו מהמשופרים ולפיכך נבהלו, אלא שאז נדהמו לגלות:

הצעקות היו קריאות שמחה, שבני המשפחה פשוט לא הצליחו לכלוא בליבם. בניגוד לכל הסיכויים, למרות תחזיות הרופאים הפסימיות, בחלוף שבועה חודשים מאירוע הנפילה ההוא - ר' יצחק חש דם זורם באצבעות רגליו, הוא הצליח להגיע אותו כאחד האדם!

בני המשפחה הופתעו, השכנים לא האמינו למראה עיניהם, וגם הרופאים שקיבלו אותו בשעת בוקר העניקו לו את הכינוי 'נס רפואי מהלך'. 'לא היה לזה כל סיכוי, אין לזה הסבר!' - הסביר הפרופסור הבכיר במחלקה האורטופדית, 'הרי רגלו היתה משותקת, בכלל לא זרם דם בעורקים. איך פתאום בשעת לילה החל הדם לזרום בעורקים שכמעט יבשו? כיצד קרה הדבר שתוך כדי שינה האיש כמעט הבריא לחלוטין?' - תמה הפרופסור בקול, והכניס את ר' יצחק לסידרת בדיקות מקיפות...

אך גם בסוף סידרת הבדיקות, התברר שפשוט קרה כאן נס, נס פלאי של ממש. רק ביום האתמול רגל אחת היתה משותקת לחלוטין והרגל השנייה היתה מיוסרת וכאובה, ולפתע פתאום הרגליים שבו לתפקד. עוד ניתוח אחד או שניים - ור' יצחק יוכל לשוב ולהלך כאחד האדם!

הם מיהרו לקבוע לו תור לניתוח, ובלילה שלפניו ביקש ר' יצחק מחברי השיעור להתפלל למענו. ויהי בבוקר, בבואו לבית החולים לקראת הניתוח, לפתע פתאום התבלבלו הרופאים, פשוט הסתחררו מתוצאות הצילומים שנגלו לעיניהם. התברר כי הניתוח פשוט מיותר, ר' יצחק מהלך כצעיר ובריא, רגליו נשמעות לו בקלילות!

את מה שהרופאים הגדירו 'נס רפואי מהלך', ר' יצחק מגדיר 'נס של הדף היומי'. הנה כי כן, חודש בדיוק לאחר שובו לשיעור היומי הקבוע בדף היומי - בעיותיו הרפואיות החלו לחלוף כבאור פלא, ובתוך תקופה קצרה הן פשוט נעלמו, והוא חזר לאיתנו כמימים ימימה!

את סיפורו של ר' יצחק ניתן לקרוא בספר 'עלינו לשבח', וללמדנו בא: הדף היומי, לא רק שהוא מתנה יקרה שכל אחד מאיתנו זכאי להעניק לעצמו כחוויה רוחנית יומית קסומה ונעלית, הוא גם מפתח פלא לזכות בישיעה נכספת, כי התורה כוללת את כל הטובות שבעולם. וככל שמתחברים לתורה ביתר שאת, וככל שמתמסרים לקביעות עתים לתורה, וככל שמתאמצים כדי להתמיד בשיעור הדף היומי - כך זוכים שהדף היומי פותח לנו שער, מרעיף עלינו שפע ברכה.

בכל יום ניתן להצטרף, ועכשיו - זה הזמן המתאים, המועד הטוב ביותר. עכשיו, בפתחו של מחזור לימוד חדש, כל אחד מאיתנו יכול להצטרף ללימוד הדף היומי, לזכות במפתח הפלא שנקרא דף גמרא מדי יום יום. זה מרומם את הנפש, משרדג את הלו"ז היומי עשרת מונים, מעניק לנשמה היהודית שלנו מתנה, וגם פותח לנו שערים לישועות גדולות!

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת ויגש תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויגש אליו יהודה (מד, יח)

המפרשים עומדים על כך שיהודה הקדים לומר שלא יחר אפו של יוסף קודם דבריו, וכשמתבוננים בכל אריכות דבריו לא מוצאים אלא חזרה וסיפור השלשלות הדברים, ומה רצה יהודה בכל דבריו?

והנה לכשנתבונן במצבו של יהודה באותו הזמן, נראה שהיה במצב קשה עד למאוד, שהרי הוא ערב את הנער בעולם הזה ובעולם הבא, וכפי הנראה להם, הרי כעת נתפס בניצח, והם בעצמם התחייבו שמי שיתפס אצלו הגביע, שוב ימות. והאין יוושעו מצריו זו.

מכאן בזה ב'שפת אמת', שיהודה לימדנו כאן יסוד גדול לכל מי שנמצא בצר ובמצוק, במצב של "הסתרת פנים". שהעצה היחידה במצב כזה, הוא, להעמיק בהכרתו ולברר בנפשו שבכל מצב, חמור כמה שיהיה, יש את רצון השי"ת, ממש בכל מה שקורה בכל רגע ורגע. וכל הצער הוא רק חיצוני, אבל בפנימיות מוסתר הטוב, ועל ידי זה יצא מיוגן ואנחה לפדות ולרווח והצלחה.

ודבר זה נרמז כאן בפסוק, שהנה, יהודה הוא מלשון 'הודאה', והשם 'הודה' מרמז על כל איש מישראל, ולכן נקראו 'יהודים' על שם שמודין להשי"ת על כל דבר קטן וגדול, שיועדו להם מלפניו. ורק ע"י שמודים על כל דבר, ע"י יכולין ליגש ולהתפלל על כל מצב שהוא. וזהו 'ויגש אליו' - להשי"ת. 'יהודה' - דהיינו בבחינת הודאה להשי"ת על אף ההסתרה פנים, ומה אמר ומה ביקש? הוא לא חידש כלום! הוא רק חזר על כל השתלשלות העניינים, אבל בהכרה גמורה שהכל לטובה ולברכה ולקבל את רצון השי"ת בשמחה. ואז אכן זכה ליולא יכול להתאפק יוסף שנתגלה כל ההסתרה וראו את הטוב בגילוי השלם.

על פי יסוד זה של השפ"א אפשר לבאר בפסוק בתהילים (צב, יד) "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו ויפריחו". דהנה ידוע ששם הו"ה מורה על רחמים, ושם אלוקים מורה על דינים. כשנרצה להמשיל דבר פנימי מול דבר חיצוני, יש לנו שתי דוגמאות: א. כל צמח ופרח גלוי יש לו שורש שתול ומוטמן באדמה. ב. בית הוא מקום סגור ומכוסה מפני הרואה, ואילו חצר הוא דבר גלוי וחשוף לעין כל.

בא בית המלך ואומר לנו בתהילים "שתולים" - דבר מוסתר כשתיל. 'בבית' דבר מוסתר כמו בית - הו"ה. שהרחמים הם מוסתרים כשתיל וכבית. וזה במצב של 'בחצרות' - כשנראה לעין כל כחצר שגלוי 'אלוקינו' - מצב של דינים, 'ויפריחו' גם כשהדינים הם פורחים ונראים לעין כל. גם במצב שנראה כאילו מידת הדין שולטת כחצר וכפריח, גם אז מוטמן בזה כמו שתיל וכמו בית - שם הו"ה שמרמז על רחמים וחסדים.

ועל זה מקדים דוד המלך ואומר "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" שגם במצב של 'לילה' יש להתבונן באמונה המוחלטת בהקב"ה, וע"י יתהפך לרחמים.

וכמו שאמר להם יוסף ועתה אל תעצבו וכו' כי למחיה שלחני וגו' שהכל היה לטובה. בספק קדושת לוי כתב לתרץ שיהודה רצה לעורר את נקודת הרחמנות אצל יוסף לפי דברי חז"ל שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. ומובן שכששמדדים עם מתורגמנים ומליצים א"א לעורר את נקודת הרחמנות, שכן שפת הלב מובנת רק כאשר הדברים יוצאים מן הלב אל הלב, ויהודה אכן לא חידש כלום וזולת מה שדיבר אליו בצורה ישירה ובלתי אמצעית.

ב"בית הלוי" תירץ, במהלך דומה, שיהודה חשש שהמליץ בינותם אמר ליוסף דברים לא נכונים משמם, שהרי לא מובן מדוע יש לחושדם כמרגלים ורצה לדבר ישירות בכדי שיוסף יבין.

ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, שלכן אמר "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני", דהיינו באופן בלתי אמצעי, וזהו ג"כ כוונת אומריו "כי כמוך כפרעה", כהתנצלות שמדבר איליו בלתי אמצעי, ואין יבין יוסף? אלא שוודאי כמו שפרעה שהוא מלך חייב לדעת את כל השפות כך גם יוסף מוכרח שיועד לשון הקודש ובוודאי יבין את דבריו הנאמרים בלשון ק.

(ציוני תורה)

אל תרגזו בדרך (מה, כד)

בספר החיים מביא הלצה נאה, למה לא אמר יעקב כשהלכו למצרים אל תרגזו, אל תעסקו בדבר הלכה. כי אם אין קמח אין תורה, שדאגת הפרנסה מבטלת עסק והרהור התורה, וכשהלכו למצרים בשביל חסרון קמח ומח' ידע אביהם שלא יעסקו בדבר הלכה, אבל כשנשארו בחזרתם ממצרים בר ולחם וכל טוב הוצרך יוסף לזרום שלא יעסקו בדבר הלכה.

ובמה שכתב רש"י, שלא תעסקו בדבר הלכה וירגז עליכם הדרך. נ"ל לפרש, דאמרו חז"ל [ברכות לא.] אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, כי כל הדרכים בחזקת סכנה ותורה מגינה ומצילה, אלא נגד זה יש לחוש פן תגוף באבן רגלו וירגז עליו הדרך, לכן טוב שידבר בדבר הלכה עם חבירו בשעת פטירתו ממנו, והוא, חבירו שאינו הולך בדרך, מעיין בו ויזכור על ידו בדבר הלכה זו, ויהיה לו להולך זכות תורה בדרך ע"י מה שחבירו לומד כעת על ידו. ונ"ל שלכן אמרו מתוך דבר הלכה, תוך היינו באמצעות הדבר, שיאמר לו קושיא שצריכה ישוב ויהיה חבירו בו אחר פטירתו ממנו לישבה, והיינו מתוך דבר הלכה דייקא וזכרהו.

(ע"פ כתב סופר)

ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם: וידברו אליו את כל דבריו יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם: (מה, כו כז)

מדוע כאשר אמרו לו "עוד יוסף חי" לא האמינם, ורק העגלות ששלח יוסף להביאו החיו את רוחו?

בספר חזון ישעיהו פרש זאת בדרך משל: היה יהודי בפולין שבנו נמשך להשכלה. יום אחד הודיע לאביו כי החליט לנסוע לברלין ללמוד באוניברסיטה המקומית. אביו הצטיער צער רב, ונסה להניא את בנו מכוונתו. הוא תאר בפניו את הסכנות הרוחניות

שהיאלץ להתמודד עמהן, ומי יודע אם יעלה הדבר בידו. אך הבן היה נחוש בדעתו וכל ההפצרות של האב עלו בתווה. כדי לשכך את צערו ולהפיג את חששותיו, הבטיחו הבן כי ימשיך לשמור על התורה והמצוות, ולא תפגע רוחניותו במאומה. זמן קצר לאחר שהגיע הבן לברלין כבר ניכר בו אותות המקום. אט אט זנח את דרך אבותיו עד אשר נטמע לגמרי במקומו החדש. גילח את זקנו, קצץ את פאותיו ועטה עליו מראה שיתאים לסביבה הנכרית. יום אחד קבל האב מכתב מבנו ובו הודיעו כי בכונתו לבקר לפני חג הפסח. שמח האב שמחה גדולה. כסתר ליבו צפה לפגוש ב בנו פנים אל פנים כדי לתהות על קנקנו ולהיווכח במו עיניו האם נשתמרה צורתו היהודית.

מה עשה הבן? לקראת שובו לבית אביו החל לגדל את זקנו ופאותיו, וכשהגיע מועד הנסיעה כבר השיב לעצמו את מראהו היהודי משכבר הימים. כשראה האב את מראה בנו, שמח בליבו על כך שגם בסביבתו החדשה הוא מקפיד על מראה יהודי.

- "והאם אתה מקפיד גם על אורח חיים יהודי?"
- "בוודאי, אבא. אני מתהלך ברחובות ברלין בלבוש יהודי, מגודל זקן ופאות, אפשר ללמוד מכך על אורח חיי..."

נחה דעתו של האב, ולאחר חג הפסח נפרד מבנו בלב שלם. כך חזר הדבר על עצמו מידי שנה בשנה. לקראת חג הפסח היה בנו מגדל זקן ופאות, ועם מראהו היהודי היה שב לבית אביו לעשות את הפסח, ולאחריו היה שב לברלין. לימים הוא נשא אשה נכרית וניתק את עצמו לגמרי מעברו.

יום אחד קבל הבן מכתב מאביו: "כל שנה אתה בא לבקר אותי, הפעם אני רוצה לבקר אותך בביתך". התחמק הבן בתואנות שונות. חש האב שמשוה לא כשורה. מה עשה? עלה על הרכבת הראשונה לברלין, ובהפתעה גמורה הופיע בבית בנו. כשפתחה בעלת הבית הגיחה את הדלת. היה בטוח כי זו המשרתת. "היכן בעל הבית?" שאל. כשהופיע בנו למולו חשכו עיניו, והוא נפל מתעלף ארצה.

הנמשל: יעקב אבינו לא ידע משלום בנו וחשש לחייו. ועוד יותר חשש למצבו הרוחני, אמרו לו בניו: "עוד יוסף חי", אך הוא מאן להאמין להם. גם כשהשמיעו בפניו "את כל דברי יוסף" - "סימן מסר להם במה היה עוסק כשפרש ממנו, בפרשת עגלה ערופה" - עדיין נתקשה יעקב להאמין להם. אולי כל אלו סימנים שנועדו לכסות על האמת. אבל כאשר ראה את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, אמר: אם יוסף מוכן שאבוא אני לראותו - אות הוא כי שלום לו, ונשאר בדרגתו הרוחנית, ורק אז "ותחי רוח יעקב".

(ומתוק האור)

ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה, כג)

וברש"י, מטוב מצרים - מצינו בגמרא ששלח לו יין ששן שדעת זקנים נוחה הימנו. בענין זה מסופר: הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, רבה של סלונים, דרש בשבת הגדול ושבת תשובה מערכות נפלאות שמקצתן נאספו בספריו "עמק יהושע", "עצת יהושע", "שפת הנחל", אבי הנחל" ועוד. דרשות שהפעמיים את הלומדים.

פעם, לאחר הדרשה, פנה אליו חצוף אחד: "תמהני, רבי. המשנה אומרת (קנים פ"ג מ"ו) שזקני תורה, כל זמן שמזקנים דעתם מתישבת עליהם, שנאמר: "בישישים חכמה, וארץ ימים תבונה" (איוב יב, יב). ובשנים הקדומות היו דרשותיו של מר משוננות יותר. הכי צד?"

"אה, הסיבה פשוטה", ענה הגאון על אתר. "שהרי באותה משנה נאמר, שזקני עמי הארץ כל זמן שמזקנים דעתם מטרפת עליהם. אין פלא בכך שמשנה לשנה אתם מבינים פחות ופחות את הדרשה..."

ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה, כג)

ברש"י. שלח לו יין ששן שדעת זקנים נוחה הימנו. ומדרש אגדה גריסין של פול (מ"ה, כג). עיין בספר מטפחת ספרים לדודי זקני הגאון ר' יעקב עמדין ז"ל [ח"ב אות ל"ה] וזה לשונו, "לדבר נאה כי רמז לו יוסף כזה שלא יירא מדרת מצרימה ולא יתעכב בארץ כנען, כי אלקים חשבה לטובה שעל ידי כן ינוכה החצי מת"ל שנים שנגזר עליהם גלות, זה ששלח לו יין ישן גימטריא ת"ל, שדעת זקנים נוחה הימנו אברהם ושרה זקנים, שכן אמרו חז"ל [בר"מ מ"ד, כ"א] אברהם בירר לו מלכות כדי להציל לזרעו מדינה של גיהנם: וגרים ידוע שהוא חצי הפול ונקרא פול המצרי, הוא גזירת נפילה וירידה למצרים שנחלק לחצאין כמו שכתב בפרקי דר' אליעזר שלא ישבו במצרים רק רט"ו שנה, לכן החוב על ישראל לתת מחצית השקל כמו שכתבתי בס"ד בברכות הורי [פלא ח' סימן

ו. וראה כמה מדויקים השמות שקראו לו בחכמה גדולה עקת נפש שהוא עקא ודאי לנפש, אך יש בו נחמה ג"כ על כן קראוהו גם חלוקת נפש, נפש גימטריאית ת"ל שנחלק ע"י זה עכ"ל:

(פרדס יוסף)

לכולם נתן לאיש חלפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חלפות שמלת (מה, כב)

"אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו וזרעו? דאמר רבא בר מחסאי אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסף יעקב ליוסף יותר משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים! אמר רבי בנימין בן יפת: רמז רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר ומרדכי יצא... בלבוש מלכות" (מגילה טז, א).

לכאורה יש להבין מה תשובה היא זו "שעתיד בן לצאת ממנו", סוף סוף השאלה במקומה עומדת: כיצד מפלה יוסף לטובה בן בנימין ונותן לו חמש חליפות בה בשעה שנותן ליתר האחים רק חליפה אחת?

הגאון מוילנא זצ"ל מבאר, שהחליפה שנתן יוסף לכל אחד מן האחים היתה יקרה פי חמשה מהחליפה של בנימין. לפי זה, חמש החליפות שנתן יוסף לבנימין היו שוות ערך לחליפה האחת שנתן לכל אחד מהאחים, רק הגמרא שאלה למה שינה אצלו וענתה שרצה לרמוז לו על חמשה לבושי מלכות.

דברי הגאון מדויקים פלאי פלאות בפסוק:

כי הנה החליפות שנתן יוסף לכל האחים כתובות בכתב מלא: "חליפות", ואילו החליפות שנתן לבנימין כתובות בכתב חסר - "חלפת". מוכח מכאן שהחליפות של בנימין היו חסרות בהשוואה לחליפות של בנימין.

אלא שעדיין יש להבין מה בנוגע לשלש מאות כסף שנתן יוסף רק לבנימין? הרי שוב מפלה הוא אותו ביחס לשאר האחים?

הבית הלוי זצ"ל הביא את ישוב בנו שבאר, כי גם בכך לא היתה אפליה, שכן שוויו של עבד הוא שלשים כסף, כמבואר בתורה בפרשת משפטים. והנה חז"ל אמרו (גיטין מד, א) כי המקור עבדו לגוי - קנסוהו שיפדנו מן הקונה עד פי עשרה מדמיו, וזאת משום שהפקיעו מקיום המצוות.

נמצא איפוא שכל אחד מן האחים, שהשתתף במכירת יוסף, מחויב היה לתת ליוסף שלש מאות שקלים, פי עשרה מדמיו. יוסף ויתר לכל אחד מן האחים על תשלום הכסף, אבל בנימין לא היה זקוק לויתור שכן הוא לא השתתף במכירה, ולא התחייב בתשלום זה. לכן נתן יוסף לבנימין שלש מאות כסף, כדי להשוות אותו עם כל אחד מהאחים שזכה לויתור ע"ש שלש מאות שקלים.

האדמו"ר בעל האמרי אמת זצ"ל אומר, שהיות ויוסף השתתף בחתונות של כל אחד מהאחים ורק בחתונה של בנימין לא השתתף - לכן נתן לו את הכסף בתור מתנה לחתונה.

הבית ישראל אומר, שאפליה פסולה רק אם מבחינים בה, אבל את הכסף יכול היה יוסף להניח בכיסו של בנימין מבלי ששאר האחים יבחינו בכך...

(יחי ראובן)

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז)
פירש"י שנתן לו סימנים במה היה עוסק כשפירש ממנו, פרשת עגלה ערופה. יש להבין למה מסר יוסף דוקא סימן זה, ולא נקט סימנים אחרים?

ואפשר לפרש עפ"י **מעשה שהיה** בוילנא בזמן הגר"א (יש אומרים שהיה זה עם המהר"ל בפראג), באשה עגונה שעזבה בעלה אחר נישואיה, ונעלם מביתו. ולאחר שנים רבות בא אדם ואמר שהוא הבעל שנעל, ונתן סימנים ברורים היכן היתה החתונה ומה היה וכו'. ואמרו זה הגר"א. אמר להם שבשבת יביאוהו לבית הכנסת ושם יאמרו לו שישב במקומו הקבוע שישב פעם. ועשו כדבריו, ולא ידע האיש היכן מקומו. כך נודע שהינו בן-בלעיל שרצה לרמות ולשקר. ואמר הגר"א שכל הסימנים שנתן הרמאי אינם ראייה כי יתכן שפגש פעם את הבעל האמיתי ומפיו נודע לו הכל. אבל על דבר שבקדושה, הכין המקום בבית הכנסת, לא נתן דעתו שצריך לברר אצל הבעל, כי הרשע לא יחשוב בעניני קדושה מטבעו.

וזה ששלח יוסף ליעקב סימן מובהק כי יוסף הוא לא רמאי. כי מי שרמאי לא היה נותן את דעתו לברר על תלמודו, היכן למד ובאיזה עניין. ויותר מזה רצה יוסף להראות ליעקב, שבכל השנים עדיין הוא בצדקו, שהרי זכר לשלוח סימן מתלמודו שלמד עם יעקב, ואילו היה רשע לא היתה דעתו על סימנים אלו.

(דרכי מוסר)

ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו: בניו ובני בנותיו ובנות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה (מו, ו-ז)

בניו ובני וגו' אחר שאמר בסמוך יעקב וכל זרעו, לא היה צריך לומר פעם ב' בניו ובני וגו': עוד צריך לדעת למה הספיק בין בניו ובני בנותיו ובנות בניו וכל זרעו בתיבת אתו, ולא הספיק במה שאמר לבסוף הביא אתו מצרימה:

אכן כוונת הכתוב הוא שבא להודיע כי יש הפרש בין בני יעקב בירידתם למצרים, כי יש מהם שבאו ברצונם לקבל גזירת מלך בלב שלם, ויש מהם שהיו חוככים להתעכב מדרת לכור הברזל (מ"א ח נא), וציינם הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואמר בניו ובני בנותיו, פירוש אלו לא הוצרך להביאם הוא אלא הם מעצמם באו אתו בדומה לו, ואח"כ סדר אותם שלא באו מרצונם עד שהוצרך יעקב להורידם בעל כרחם, והוא אומר בנותיו ובנות בניו וכל זרעו, פירוש בני בניו אלו הביא אתו מצרימה, פירוש הוא הביאם, לא לרצונם באו:

וראיתי לתת לב לדבריהם ז"ל (שמו"ר א ח) שאמרו שכל זמן שאחד מיורדי מצרים קיים לא התחיל השעבוד, דכתיב (שמות א ו) וימת יוסף וגו' וכל הדור ההוא, פירוש שירדו מצרים אז התחיל השעבוד, כי אולי שזה היה להם לתשלום קבלת גזירת מלך ברצון, פקע מהם השעבוד, כי סמא דיסורי קבולי ט, והעד הנאמן לזה ג"כ כי יוכבד וסורח בת אשר היו מיורדי מצרים (ב"ר צד ט) ובימיהם היה השעבוד, והטעם הוא לצד שהביאם יעקב ולא מרצונם, ועיין בדברי הזוהר (שמות קצח) בפירוש פסוק אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה':

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך: ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חי ולא השיגו את ימי שני חי אבתי בימי מגוריהם: (מז, ח ט)

הגאון בעל שאגת אריה נתקבל לעת זקנה, והוא כבן שבעים לרב בעיר מץ. הגיע רבי אריה ללב למץ בשבוע של פרשת "ויגש", ובבואו אל העיר גונב אליו שמועה שיש בין בעלי הבתים שאין עדתם נוחה ממנו, והם מרננים על מינוי זה של רב 'בא בימים' שכבר הוא ברגלו האחת בעולם האמת.

ביום השבת בעמדו לדרוש בבית הכנסת את דרשתו הראשונה, פתח רבי אריה ללב ואמר: בפרשת השבוע אנו מוצאים שבשעה שבא יעקב אבינו למצרים, שאלו פרעה: "כמה ימי שני חיך?", ועל כך השיב לו יעקב: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חי", והלא בעצם הדבר מוקשה: ראשית, מה עניין היה לו לפרעה לדעת בן כמה הוא? שנית, מפני מה השיב לו יעקב על שאלה שלא נשאל כלל? הלא על שאלתו של פרעה "כמה ימי שני חיך" היה לו להשיב: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה" ודי בכך, מה ראה להוסיף ולומר "מעט ורעים היו ימי שני חי"?

אלא, משראה פרעה שעם בואו של יעקב למצרים נתברכה הארץ, הנילוס עלה והרעב פסק, היה חושש שמא אין עושר זה שמור לו לאורך ימים, ויעקב זקן, לפיכך שאל למספר שנות חייו. אך יעקב ירד לסוף כוונתה של השאלה, ולפיכך השיב "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חי" אני נראה זקן מכפי שאני באמת, בסך הכל אני בן מאה ושלשים שנה, ומעט הוא, "ולא השיגו את ימי שני חי אבותי" שהאריכו ימים ממני והיו ימי חיייהם מאה ושמנים שנה, ומה שמראה פני זקנים כל כך, זהו משום ש"רעים היו ימי שני חי" וקצצה עלי הזקנה בלא עת.

והוא הדבר, הוסיף רבי אריה לייב וסיים לגבי עצמי, אין אני זקן כפי שאני נראה בעיניכם, הזקנה קצצה עלי מחמת החיים הקשים שידעתי, שסבלתי דחקות ורדיפות ומחלוקות אין קץ, אבל מבטיח אני לכם שאם ירצה השם עוד אוסיף ואשב על כס הרבנות למעלה מעשרים שנה... וכך היה שהיה שם עוד עשרים שנה.

מאוצרות המגידים

"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו" (מה, א)

איתא במדרש (ב"ר צג, ד) לא זו יהודה מהשיב ליוסף עד שעמד על ליבו. והיינו שבדבריו עורר יהודה ביוסף את האהבה והגעגועים לאביו, עד כדי כך - שלא יכול יוסף להתאפק, ונתמלאה סאת האהבה הגדולה לבית אביו, ובקרב להטה להבת אש להתודע אל אחיו ברגע זה ולצעוק "אני יוסף" ואינו יכול כבר לעמוד בכוחותיו הטבעיים להמשיך ולהתנכר אל אחיו, נו... שיעצק אני יוסף, לא! עדיין אינו צועק! ומדוע? מפני שהמצרים הנצבים עליו ישמעו, ויתביישו אחיו בדבר, ואינו רוצה לגרום לאחיו בושה מפני המצרים.

והנה כאשר מתבוננים אנו במעשה זה, הרי שזה נורא נוראות! מצד אחד יוסף אינו מסוגל עוד לסבול ולשאת את יסורי האהבה והגעגועים לבית אביו, ומשתוקק הוא בתכלית התשוקה להתוודע אל אחיו, וידוע מש"כ בספרים הקדושים, כי אילו היה יוסף מתאפק עוד מעט קט, לא היתה גזרת גזירת עשרה הרוגי מלכות, ועם כל זאת "לא יכול יוסף להתאפק", אכן ברגע שרואה שאם יתגלה עתה לאחיו לעיני המצרים, יגרם להם שיתביישו, אזר יוסף חלציו, ונתגבר בגבורת ארי, ונתעלה בכוחות על טבעיים, ומתאפק מלהתגלות לפנייהם עד שיצאו כל הנצבים עליו.

והרי יש לנו לדעת שלא היה זה בית הסוהר וכדו' אשר מיד כשמקבלים פקודה לצאת יוצאים, אלא בבית המלכות עסקין ששם נוהגים חוקי וגיוני המלכות, ובוודאי היו יוצאים כל אחד ואחד בנחת ובלאט, מתוך קידה והשתחויה לעבר המלך, ואילו יוסף יושב וממתין עד שיצאו כולם, וכל זאת לאחר שכבר הוגדשה סאת האהבה בליבו ואינו יכול להתאפק, ואעפ"י יושב הוא ומתאמץ בשאירת כוחותיו ואינו מתגלה עדיין, וכ"למה? כדי שלא לבייש את אחיו! בפני מי? בפני כמה ערביים!

והרי דברים אלו נוקבים ויורדים חדרי בטן, עד היכן יש להיזהר בכבוד האדם... ולא רק זאת שכבש את געגועיו לאביו, אלא עוד הכניס עצמו לסכנה גדולה כדי שלא לבייש את אחיו. השתלשלות הדברים כך היתה: יוסף העלה את חמתם, ואמר להם למה לא ערבתם ליוסף אחיכם כמו שערכתם לבנימין (ב"ר צג, ח) ויהודה עמד על ליבו ויאלץ יוסף להוציא לעזר את געגועיו לאביו, ומפני כך רצה יוסף להתגלות בפניהם כי לא יכל עוד להתאפק, אבל הוא לא רצה לבייש בפני המצרים, ולכן צוה לאל הנצבים לצאת, ובאותה שעה יכלו אחיו להרוג אותו, שהרי לא ידעו עוד שהוא יוסף אחיהם.

וכך איתא במדרש (צג, ט) **ר' חמא בר חנינא אמר, אילו בעטו בו אחד מהם מיד היה מת.** ולמה הכניס עצמו לסכנה? היו אומר משום שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואש ילביץ פני חבירו, וכך איתא להדיא בתנחומא (פרק ה) למה אמר יוסף הוציאו כל איש מעלי, **אמר יוסף מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים.**

הנה למדנו עוצם כוחותיו של מיוסף, שאף לאחר שלא יכול היה יוסף להתאפק מלצעוק "אני יוסף", מפני עוצם האהבה האמיתית לאביו, עם כל זה עוצר עצמו בכוחות על טבעיים כדי שלא לבייש את אחיו, וקורא "הוצאו כל איש מעלי". ולא עוד, אלא שמכניס עצמו בסכנה, כמו שאמרו במדרש אילו בעט בו אחד מהם מיד היה מת. ויש לתמוהה לכא' וכי כיצד עשה זאת, והרי כמו ידיו היה יכול להחריב את עתיד האומה שיחסר ממניין השטים, ושלל יתגלגל יעקב למצרים וכו' וכו'.

אלא שזהו מיסודות תורתנו הק', ומכא האמת הנצחית שאינה סחר מכר! שאין בוין את עם ישראל על חורבן וזולתו! גם אם מדובר בבניין עולם מול בזיון רגעי בפני מצרים שפלים! וכך אומר יוסף בליבו, "מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים" כלומר: עדיף שאהרג, ואף שעל ידי כך יחסר ממניין השבטים, ועתיד האומה תלוי בזה, העיקר שלא לבייש את אחי בפני המצרים, מפני שדבר זה ידע יוסף בבירור, שאם עתיד עם ישראל תלוי בזה שיבייש את אחיו הרי שלא תצמח שום טובה מכך, מאחר ועם ישראל אינו קל על דריסת אחרים...

ולכאורה, יוסף היה יכול לעשות חשבון לעצמו, הלא הבא להרוג השכם להרגו, ואחיו רוצים להרגו, וא"כ אע"פ שהוא לא יהרוג אותם, אבל לכל הפחות יכול לביישם בפני המצרים כדי להינצל מהם.

ובאמת הקשו האחרונים ענין זה על מעשה תמר ויהודה, איך למדו חז"ל ממעשה תמר שנוח לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש ואל ילביץ פני חבירו רביים, שאילו לא היה יהודה מודה שממנו הרתה, נמצא שהוא רודף, וניתן להצילו אפי' בנפשו, וא"כ מדוע

זה חששה תמר מלספר שמהיחודה הרתה כדי שלא תלבין פניו, והיה יוצא שהיא ושני עובדיה נשרפים?

אלא כמו שביאר רבי לייב זצ"ל, שלא אמרו בגמרא חייב אדם להפיל עצמו בכבשן האש ואל ילבין פני חבריו, אלא "נח לו לאדם", כלומר: אין הכי נמי אם היו באים להישאל אם מותר להלבין פני חבריו בכדי להינצל ממייתה, יתכן והיו פוסקים שמותר להלבין, אלא שחז"ל גילו לנו בזאת, שיותר קל ויותר נח להפיל את עצמו לכבשן האש מאשר להלבין פני חבריו ברבים.

והמשיל בזה משל, למה הדבר דומה, לאדם שחטא לפני המלך, ונתן לו המלך עונש שיעבור בכבשן האש, אבל נתן בידו לבחור אם לעבור בכבשן גדול או בכבשן קטן, ומי פתי יעבור בכבשן האש הגדול כשיכול לעבור בכבשן האש הקטן? כך, אמר אדמו"ר זצ"ל, הלבנת פני חבריו ברבים הוא כבשן גדול עד מאוד, ומי פתי ילך וילבין פני חבריו שהוא כבשן אש גדול, אל מול כבשן האש הקטן של האש בעוה"ז!

וזהו שאמרו חז"ל "מכאן אמרו נח לו לאדם", ומהו הלשון מכאן. אלא שממעשה זה של תמר למדו לא שזה פסק הלכה, אלא אפי' שהוא רודף, ולכאורה היה מותר להרוג את יהודה, אלא שפשוט יותר וקל יותר להפיל עצמו לכבשן האש מאשר להלבין פני חבריו.

וזהו גם שלמד יוסף, אע"פ שעל פי דין יכול היה יוסף להלבין פני אחיו כדי להינצל מהם, אבל יותר נח היה לו להסתכן שיהרגוהו, ובלבד שלא ילבין פניהם בפני המצרים, ואם תאמר: עם ישראל מה יא' עליו, את עם ישראל אין בונים על חשבון הזולת!

יודע הסיפור עם הרבי ר' העשיל, שהתארכ עם בת נגיד גדול, וכשהגיע לשבת של עליה לתורה, דאגו שיהיה לו בית שישיהו ב סמוך לבית המחותן, וביום שיש היבט מהחלון, וראה שבבית מחותנו הכינו עיסה גדולה כדי לעשות ממנה איטריות, והניחו להתייבש כדי שיוכלו אח"כ לחתכה לפרוסות דקות, כדרך שעושים אטריות. וראה שתרנגולת עלתה על העיסה השטוחה וניקרה מהעיסה, וכשראתה זאת הכלה, ניגשה אל התרנגולת וזרקה אותה בחמת זעם והטיחה אותה לכותל.

וכיוון שראה רבי העשיל מעשה זה, אמר בליבו, וכי אני אתחתן עם אחת שיש בליבה אכזריות כה רבה, לא! זה בלתי אפשרי, אבל לבזוזה ברבים עוד ממש בשבת של עליה לתורה, גם זה בלתי אפשרי.

חכך בדעתו ואמר, א"כ עדיף שהם ישלחו אותי, ובלבד שלא אפגע בה, ומה עשה הלך לבית הכנסת וראה שיש שם ציבור לומדים, ועשה עצמו כאילו הוא רוצה לגנוב את הכסף שיש בקופה של צדקה, ומשראו זאת יושבי בית המדרש, צעקו בקול גדול, תפסוהו! גנב הוא! ומיד נתפרסם בעיר שתפסו גנב בבית הכנסת שרצה לגנוב מהקופה של צדקה, וכשתפסו אותו התברר שזהו החתן של הנגיד, שבשבת הזאת יש לו עליה לתורה, ואם כן צריך להציל את הנגיד שלא יפול בפך עם חתן גנב, ותיכף הלכו וסיפרו לו זאת המעשה, וכמובן שביטלו את השידוך, כרצון הרבי ר' העשיל.

לאחר מכן שאלו אביו מה קרה כאן? הרי יודע אני שאינך גנב, וא"כ למה העלילו עליך עליה כזאת, נעמד רבי העשיל וסיפר לאביו את מה שראה, שהכלה זרקה בחמת זעם ובאכזריות מרובה את התרנגולת מעל הבצק של האטריות, ואם כן אין הכלה הזאת ראויה להתחתן עמה, אבל לא רציתי לבזוזה אמרתי בליבי, שעדיף שהם יבטלו את השידוך מספר מאשר אבטלו וינייזו אפגע בנערה הזאת ותתבייש מחמתני. והרי זה נורא ואיום לראות ולהתבונן מהו כוחה של הלבנת פנים, וכך אנשי התורה במידותיהם הטובות מתנהגים בעת המבחן.

(לב שלום)

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג) מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

אומר על זה בספר 'שלמה חדשה', שכדי ליישב קושיא זו, עלינו להתבונן במאורע המסופר בספר מלכים אודות המפגש של יהורם בן אחאב עם אלישע הנביא.

היה זה כאשר יהורם מלך ישראל, שהיה רשע, אם כי במידה פחותה מאביו, ביקש לצאת במלחמה נגד מישע מלך מואב אשר מרד בו, אולם מאחר וחשש לצאת לקרב לבדו, פנה אל יהושפט, מלך יהודה שהיה צדיק, וביקש ממנו לחבור אליו.

יהושפט נענה לקריאה ושיניהם יצאו למלחמה, אולם בדרכם כלו לפתע המים. חשש כרסם בליבו של יהורם. "יתכן כי ה' רוצה להמית את כולנו" – הבין – "הלא אין אפשרות להתקיים ללא מים?"

מלך יהודה, שהיה שותף לדאגותיו, נענה ואמר לעומתו: "וכי אנו יכולים לדעת בדיוק מה רצון ה'? הלא יש נביא בישראל, הבה ונלך אליו!"

וכך הלכו שניהם אל אלישע הנביא.

מיד בראותו את יהורם, קרא אליו אלישע: "מדוע הנך בא אלי? לך אל נביאי אבין ואמר, אשר הרגה את נביאי ה'!", ואחר הוסיף: "חי ה'... אשר עמדתי לפניו כי לולי פני יהושפט מלך יהודה... אם אביט אליך ואם אראך" (מלכים ב' ג, יד). כלומר: אלמלא יהושפט מלך יהודה בא עמך, לא הייתי מבטי כלל לכוונך.

ונשאלת השאלה מדוע כופל הנביא את דבריו ואומר: "אם אביט אליך ואם אראך"? התשובה לכך נמצאת בגמרא האומרת (מגילה כה, א) "אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע", וה"מגן אברהם" (סוף סימן רכ"ה בשלחן ערוך) פוסק להלכה שאסור להסתכל בפני אדם רשע, כשכוונתו היא שאסור להביט בעיניו של אדם רשע, אולם אין איסור בראיה בעלמא.

זהו שאמר אלישע ליהורם: "אם אביט אליך", לא אביט בך שכן רשע הנך, ואפילו "אם אראך" בראיה בעלמא לא הייתי רואה אותך אלמלא יהושפט.

על המהרי"ל דיסקין, העלילו פעם המשכילים עלילת שוא, שכביכול שלח ידו בכסף שהופקד אצלו, והתלוננו במשטרה שהוא גנב. כתוצאה מתלונה זו הושלך הרב לכלא ונשקפה סכנה לחייו.

השתדלנים מקרב הציבור החרדי השיגו עבורו את העורך דין הגדול ביותר ברוסיה שהיה יהודי מומר. עורך הדין בא אל הרב לכלא לדבר עמו אודות קו ההגנה שניקוט במשפטו. בעת הפגישה, ישב המהרי"ל כשפניו כלפי מטה, בלי להביט בפני העורך דין, וכך ענה לשאלותיו.

בסוף הפגישה שאל העורך דין: "כבוד הרב, מדוע אינך מסתכל עלי?" והרב ענה בפשטות: "כי אסור להסתכל בפני אדם רשע!"

הגיע המשפט. התביעה הציעה את כתב האישום, ואז נעמד עורך דינו של המהרי"ל ואמר כך: "כבוד השופט! ברצוני לתאר לך מיהו הנאשם. הוא הרי יודע היטב שחיו תלויים בו, ואף על פי כן בפגישתו עמי לא הסתכל עלי, כי על פי צווי תורתו אסור לו להסתכל בפני אדם רשע. אמור לי אתה, כבוד השופט, היתכן שאדם כזה הוא גנב?" ואכן השופט קבל את הטענה וזיכה את המהרי"ל מכל אשמה.

סיפור דומה ארע עם ה"חפץ חיים" זצ"ל:

בעת מלחמת העולם הראשונה העלילו על תלמיד ישיבתו כי הוא מרגל ובקשו לגזור עליו גזר דין מוות. בא ה"חפץ חיים" להעיד עליו עדות אופי, שבחור טוב הוא ואינו מרגל.

לפני שנעמד ה"חפץ חיים" להעיד, אמר עורך הדין של הבחור כי ברצונו להקדים ולספר סיפור על ה"חפץ חיים", שידע השופט במי מדובר:

פעם כשהיה בתחנת הרכבת גנב לו מישוה את המעיל, והוא רץ אחרי הגנב וצעק לעברו: "אני מוחל לך, אני מוחל לך, שלא תיכשל, חלילה, בעוון גניבה!". ניתן להבין מכאן, איפוא. כמה צדיק הוא אדם זה!

"ואתה מאמין לסיפור הזה, הא?!" שאל השופט את עורך הדין.

"אינני יודע אם להאמין או לא להאמין", ענה העורך דין, "אך זה ברור שעלי ועליך לא מספרים סיפור כזה..."

מעתה יבואר מה שהקשנו אודות האחים אשר לא הכירו את יוסף, סבורים היו שמדובר במושל מצרי, רשע מרושע, אשר כבר הספיקו לטעום את "נחת זרועו" בצרות הצרות שהביא עליהם, ומשום כך הם נמנעו מהליבט בפניו.

אמנם ראינו בעלמא מותרת במקרה כזה, אך מאחר ופרצופו של יוסף השתנה בגלל הזקן שגידל, הם התקשו לזהות אותו בראיה כזו, ורק כאשר אמר להם "אני יוסף" הם הביטו בו וזיהו אותו.

(ומתוך האור)

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג) ראיתי בספר מוסר מה שכתב המשגיח רבי גרשון ליבמן מצרפת, הוריו היו חסידי סקווירא ברוסיה. לאחר מכן היה תלמיד הנוברודוקער, וכתב בספרו 'דגל המוסר' לבאר את הפרשה באופן מחדש.

כל אחד שמתבונן קצת על מעשה דאחי יוסף מתפלא איך לא הבינו האחים שזהו יוסף, אם היה זיו איקונין דומה לו ליעקב אבינו, הגם שאמרו חז"ל שיצא בלא חתימת זקן, אך אדרבה אם עתה היה לו זקן הרי היה דומה יותר לזיו איקונין של אביו. ואם נאמר שענין זיו איקונין הוא ענין גבוה ולא בגשמיות, כמ"ש השלה"ק ששיניהם היו במרכבה זה בשור זה בכרוב. אך סוף סוף הרי הכירו את אחיהם "זו שנה, אם לא הכירוהו כפעם ראשונה מחמת הזקן, אך לאחר שיושבים פעמיים וישבו עמו בסעודה, איך לא

הכירו שזה הוא. ולא עוד אלא שהשבים לא האמינו כלל במעוננים ומכשפים, ויוסף יושב ומכה בגביע שלו ומושיב אותם לפי הסדר, וגילה להם סדר עריסותם. והרי רש"י כתב שנכנסו למצרים מכמה שערים כדי לחפש את יוסף, הרי שעוד לא שכחו ממנו והוא היה על לבם בכל עת, שהרי בפועל הלכו לחפש את יוסף במסירות נפש, תוך כדי חיפוש, איך לא העלו על דעתם שזהו יוסף? ובמדרש משמע שזה היה מעשה של ב' שנים. בעטרת ישועה מכאור שכל הליכתם וחזירתם היה ד' חדשים. אך במדרש כתוב שזה היה במשך שני שנות רעב. ולא עוד אלא שבזה לבד שהוא מבקש לראות את בנימין, הלא דבר הוא מה זה שמשנה למלך של מצרים רוצה לראות את אחיהם הקטן, ושואל על אביהם. וגם מוצאים כסף איש בפי אמתחתו, מה זאת? ויצא לבם, הרי היו אנשים חכמים בעלי מדרגה ובעלי השגה, איך לא עלה על דעתם להתבונן, מדוע נמצא

הגביע דווקא אצל בנימין, ולא עוד אלא שתוך כדי חיפוש הגביע, מצאו כל אחד את צורו כספו בשק, וכל אחד ידע בעצמו שהוא אינו גנב, אם צורו הכסף נכנס כאן שלא בדבר גניבה רק בדבר פלא, איך חשדו את בנימין שהוא "גנב בן גנבת" והכו לו על גניבת הגביע, איך לא השיב להם בנימין איך הכסף חזר לשק שלכם?

כל זה אומר דרשני. אפי' אם נאמר שלא הכירוהו מחמת הזקן, הרי היו יכולים להסתכל על הפנים עצמן בלי הזקן? גם אם נתרץ אחת מהקושיות, שידע מגיד הנשה מכאן ומיילה מכאן, אך כבר כתב הגרי"ז בחגיגה שכשיש ט"ו קושיות אין מתרצים אלא תירוץ אחד שמתרץ כל הקושיות כולם כאחד. בשר"י "אני יוסף" שמתרץ כל הקושיות. ומבאר רבי גרשון ליבמן, לא היה חסר כאן בכח כלל, הכל היה ברור באותיות גדולות מאד, אלא שעמוק עמוק בלבם לא רצו הם לדעת שיוסף הוא זה שיושב כאן על הכסא. הם מוכנים למצוא את יוסף בשוק הכי נמוך של מצרים, אך לא באופן שמשתחיים אליו ונתקימו החלומות, כשיש נגיעה כזו קשה, נהיה אדם כמו סומא ועוור. כמובן שלא מדובר כאן בנגיעות של שבטי י"ה, לא שייך להם נגיעות מגושמות שלנו, היה להם חשבונות של ירבעם בן נבט שלא יתקיימו החלומות, ומעולם לא שבו בתשובה על עצם המכירה, כמ"ש החת"ס ש"ע: שהכניסו את הקב"ה שותף בחרם, פשוט שלא חשבו שיש במעשיהם דופי אפי' במעט. כי אמרו 'ולואי שיראני אדם ולואי שיראני הקב"ה', הרי שלא העלו על דעתם שיש במעשה המכירה חשש דחשש של חטא ודופי, 'ויראו אותו מרחוק' פי 'הרבי רבי יונתן שידעו שיצא מיוסף פסל מיכה וירבעם בן נבט, וכי' וכי'. והבינו שאסור שיתקיימו החלומות, שלא יכעו השבטים אל יוסף שזה מרידה במלכות יהודה וכי'.

ולכן עתה שירדו למצרים, אם יוסף הוא השליט הוא המשביר, נמצא שלא עשו טוב במכירת יוסף, וטעו בדין הסהדרין כל אותם השנים, וכל אותה הנשאה, כשיש לאדם מערכת של נגיעות על מעשים בני עשרים שנה, עדיף להם למצוא עבד עבדים במצרים ממשנה למלך יושב על כסא המלוכה, כי הנגיעות יש להם כח לסנוור עיני האדם ולא יראה דברים הכי ברורים שלפני עיניו.

והוסיף רבי גרשון לבאר ע"פ דוגמא של החכם איינשטיין שנתפרסם בחכמת הפיזיקה בכל העולם, והרי בתוך אלו החכמות רואים את הקב"ה לבדו, ומיום ליום נתגלה ממש גילוי אלקות בכל החכמה הזאת, ואפי' מהגוף של האדם, ומכל החכמות שיש בביולוגיה, בכל פינה של חכמת הטבע שאדם מעיין, הוא רואה ממש התגלות אלקות. וכ"ש היום שנתגלה מכניקת הקוונטום רואים את השי"ת ממש עין בעין, כי לא יראני האדם וחי. אך חכמי אומות העולם וההולכים אחריהם, אינם מכירים עדיין שיש בורא בעולם. ונשארים כופרים וממציאים כל מיני בדיות. לעומת הנאמין שפשוט לו

השי"ת מגלגל הכל. הם מסתכלים במדע ולא יכולים לראות אלקות.

גם כשהמאמין אומר לו 'האינך רואה שהקב"ה מנהיג את הכל? השוטה הזה מעדיף לומר שלפני עשרים ושנים מליון שנה התפוצץ איזה בלון והתחברו שני בובות ורקדו וכך לאט לאט נהיה בן אדם בגובה מטר שבעים. הכל נהיה ונתפוצץ לבד. אפי' שהוא חכם ומדעי, ואנו עולים על המטוס שהוא 'המצא' ומבצעים עליהם 'ברוך שנתן מחכמתו לבשר דם' אעפ"כ אינו רואה את השי"ת, משא"כ אצל היהודי המאמין הפשוט, הרי הדבר ברור כשמש שהשי"ת מגלגל ומנהיג הכל. מאד קשה לאדם להודות על האמת ולומר 'לפני כתיב חיי' התשובה היא שהמאמין אין לו 'נגיעה' לאדם לראות אלקותו ית' בכל דבר, אדרבה הוא מתעקב בד' בכל התבוננות כוונתו, לכן הוא רואה את השי"ת תמיד. משא"כ זה החכם המדעי הרי יש לו 'נגיעה' קשה עד מאד שאם יאמין שיש כאן השי"ת, יצטרך לשנות כל מעשיו, כל הנהגותיו, לבושיו, מחשבותיו, ודיבוריו. יצטרך לצעוק בקולי קולות 'כל החיים טעיתי והטעיתי' לכן אינו רואה כלל אלקות בכל דבר. גם כששאלו את איינשטיין אם יש בורא לעולם, ענה כמה גיבובי דברים, "אם היה משמע מתוך דבריו שהוא מאמין בה", ויש מתלמידי תלמידיו שאומרים שלא יתכן שאמר כך. והיתכן שאנשים חכמים שמבצעים עליהם בשם ומלכות 'שנתן מחכמתו לבשר דם' לא יראו את השי"ת כנגד עיניהם בתוך כל הגילויים שבעולם? הוא אשר דברנו שכשיש נגיעה לאדם, אינו רואה כלל לפני עיניו את הדברים הכי ברורים שבעולם. וזה שאמר המדרש שכשיבא הקב"ה ויאמר 'אני השם' יתגלה האמת, אך לפני כן, מחפשים ומחפשים ולא מוצאים. בין שווייץ לצרפת בנו אומות העולם בנין ענק לחפש את הנקודה הפנימית שבאטומים, הוציאו מליוני דולרים לחפש את המקור הפנימי, ופתאום יאמר הקב"ה 'אני השם', הם יקרעו את העשורה, אך לא ראינו את זה לפני כן. לא היה להם נגיעה מאד חזקה שלא יהיה הדבר אמת. לכן העדיפו להאמין בבלבולציה מלהאמין בה' אלקינו ה' אחד. אנו צוחקים עליהם, אך גם אנו כך, כל אחד תקוע ומתעקש במה שהוא רגיל במעשיו והלך מחשבותיו כך וכך, ואינו מעוניין לשמוע שום הוכחות שהוא טועה, כאן נמצא וכאן היה, ויהא מונח עד שיבא אליהו.

יוסף שאל אותם, הרי היה לכם הרבה תמיהות, האיך לא הבנתם שזה אני? זהו שאמר המדרש, קטנן של שבטים לא היו יכולים לעמוד מפניו כשאמר 'אני יוסף', כי זה היה כלול באמירתו 'אני יוסף' כל הקושיה ששאלנו לעיל 'איך לא ראתים בעיניכם עד היום שזה אני?' התשובה היא, שלא רצינו לראות אותך כאן, כשאדם לא רוצה להכיר בדבר מה, הוא בונה בניינים על גבי בניינים, העיקר לא לראות את מה שאינו רוצה לראות. העדיפו להאמין שיוסף יודע מהבגיד שלו רוח הקודש, מלחשוב שזה יוסף שנתקיימו כלומותיו. אפי' שיעשה שחיסה וניקור גיד הנשה ובנו ידבר בלשון הרע, וכו' וכו', כדכתב הדובנער מגיד שחששו שפעם אחת הסתובב בארץ ישראל ושעמ מתלמיד יעקב אבינו על גיד הנשה וכו', כל זה עדיף מלחשוב שזהו יוסף.

כשיבא הקב"ה ויוכיח את כל אחד לפי מה שהוא, כשיש לאדם פינה שאינו עושה רצון ה', הרי כתב הרמ"א בסימן א' שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול וכו', איך תאמר שלא ראת את השי"ת ולכן חטאת, והרי הקב"ה נמצא בכל דבר ממרחק שמש עד מבואו. אלא שאדם מעדיף להיות שוטה ולהתחבא מפניו באיזה פינה, ושוכח את הפסוק 'אנא אברח מפניך' מחמת הנגיעה שבתאוות הלב, ואז הוא שוכח את כל ההוכחות הברורות.

כאן אנו לומדים מהו כח הנגיעה שזה מתרחץ אלפי דברים שאדם רואה לפני עיניו, והעיקר לא להאמין באמת. זהו עומק הדין והתוכחה שיש במעשה דיוסף. כתב רבי גרשון ששמע מהצדיק רבי דוד בודיניק שפעם אחת היתה שריפה בעיר, כולם רצו להציל כמה חפצים מהאש, ויש אחד בבית שממשיך ללכת רגוע בלי שום התפעלות מהאש, ממש כאילו לא היה. זהו השעון התלוי על הקיר. הוא לא מתרגש משום דבר, גם כשהאש מתקרבת לקיר שהוא תלוי עליו, וגם כשהאש אוחות בעץ שבמסגרתו, הוא ממשיך ללכת וללכת, וגם ממוזם את ניגונו המנוטונו, אפי' 'אינו מרים את הקול' בשעת מצוקה. כולם בהולים סביבו, והוא לא אכפת לו כלל.

זהו מעשיו של אדם בעוה"ז, יכול לראות בירה דולקת, ואינו מתרגש, אינו בוחר לא ברע ולא בטוב, רק הולך עם השוואנק, שכל כך הוא עצלן ואדיש למה שקורה נגד עיניו כי אינו רוצה לקבל עול מלכות שמים ברגע זה.

זהו 'נבנה'ו מפניו' שראו מהו עוצם כח הנגיעה, והזהירים יוסף 'אל תרגזו בדרך' שהיו צועקים אחד על השני, איך לא הכרת שזה יוסף, מה בלבול אותי שיש בגידו הודי וסיני שיכולים לדעת מה הכל. התירוצו הוא, שכשיש לאדם נגיעה, אינו רואה אפי' דברים ברורים ביותר. ממש כאילו לא היה. וכ"כ הראשונים שגם לאחר מכן אמרו 'אשמים אנחנו בהתחננו אלינו' ולא על עצם המכירה, שהרי היה להם מושב סנהדרין ודנו אותו למיתה, הרי שלא היתה נגיעה גשמיית, אלא דברים גבוהים מאד. כמו שבאים להוכיח לאדם שנוול בהשקפה מסוימת, ובאים להוכיח לו נגד ההשקפה שלו, הרי יש לו נגיעה חזקה מאד שלא להאמין לדבריו, כמו שנתן לשכנע מזרחיסט חזק שאין דרכו דרך אמת, [באדם אסור לדבר עמהם כלל] ותראה לו איך כל ילד שני מוריד את הכיפה, והרי שהוא חי בדרך לא אמיתית. הוא לא יבין את התוכחה הזאת. כי האדם יש לו נגיעה לכל מה שהוא משוכנע שזה האמת, ומעולם לא יראה את האמת כל זמן שיש נגיעה זאת בידי. אין להסתכל על המזרחי אלא כל אחד ואחד יעשה חשבון הנפש לעצמו.

התירוצו הזה שלא ראוי כלום מחמת הנגיעה, זה יותר חזק מכל הקושיה, אפי' אם נוסף עוד רשימה של קושיה והוכחות ברורות שזהו יוסף, אעפ"כ לא יהיה הקושיה יותר חזקה מהתירוצו הנורא הזה, שהנגיעה שיש לאדם בעצמו גורמת לו לראות דברים ישרים כהפוכים ודברים הפוכים כישרים.

(הגרמ"י רייזמאן)

החיסון הנצרך

בגמרא (בבא בתרא טז ע"א) אמרו: "ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע, ברא לו תורה בלבין". וכתב הרמח"ל ("מסילת ישרים" פרק ה), שפשוט הדבר, שאם הבורא יתברך ברא האדם ויצריו, העיד שם תורפתם היחידה, לא תועיל שום תרופה אחרת. נוסף ונאמר, שככל שהאדם נחשף לנסיגות רבים יותר, חייב הוא להגדיל במקביל את מינון החיסון. מובן מאליהם שלא שעות הלימוד הנחוצות כתבלין מול היצר הרע כשנמצאים בישיבה, כשעות הלימוד הנצרכות ב"בין המינים" -

ולמעשה, כל הלימוד ב'זמן', הוא כחיסון לקרא 'בין המינים'. כפי שמצינו שיעקב אבינו, לפני הליכתו לחרן, לבית לבן הארמי שהיה 'מרכבה לסטרא אחרא' (זוהר ח"א קלו, א)

וביקש לעקור את הכל, נטמן י"ד שנה בבית עבר ולמד בהתמדה עצומה (רש"י בראשית כח, יא) כדי להתחסן כנגדו.

אך השאלה: הלא בלאו הכי היה 'ישב אהלים' (בראשית כה, כז), אהלי תורה (תנחומא שמות א), ומה הוצרך לחיזוק זה. והתשובה, ש'כסף זמן' צריכה ההתמדה להרקייע שחקים. כיעקב אבינו, שבאותו י"ד שנה לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה. הלא כל בתורה מכיר את ארית סוף הזמן, קדחתנות ההכנה הרוחנית לקראת הנסיגות הצפויים.

ולפיכך בנין מדוע, כשירד יעקב אבינו למצרים המקולקלת מכל הארצות (רש"י ויקרא יח, ג), שגם הם היו מרכבה לסטרא אחרא (ציוני בשלח ד"ה ויקח. ויקרא יח, ג) וירכב, אזי: "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף, להורות לפניו גושנה" (בראשית מו, כח), לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה (רש"י), ובכח התורה יתמודדו עם טומאת מצרים.

זו, למעשה, החובה העיקרית של כל אדם מישראל, וביחוד של כל אב בישראל. שהרי לא אב דואג לילדיו, מבקש לדאוג לעתידם. להצילם מסכנות החיים האורבות להם ולתת בידם את הכלים להצלחה.

מקבלים זימון מ"טיפת חלב" לתת לילד חיסון, ומזלזלים, מתעלמים. מה נאמר? הזנחה פושעת. ואם הילד ידבק בנגיף, חלילה, ויחלה בפוליו, שיתוק ילדים, ויתנהל כל חייו על קביים כשרגליו משותקות ומעוותות? הרי אין קץ לאשמת ההורים!

והלא ידוע שיש ארצות, שלפני שנוסעים אליהן מקבלים חיסון כנגד המגפות המשתוללות בהן. מלריה, טיפוס, קדחת הנילוס ושאר מרעין בישין - כאן, המגפה משתוללת, והנגיפים תוקפים לקול הרוח, ואם ההורים לא יחסנו, והולאי שהילדים לא יפלו חללים במערכה, אבל לבטח ינזקו, כמה יתבעו ההורים!

וידועים דברי ה"חדושי הרי"ם" זצ"ל: עולם הפוך ראיתי. בגמרא (נדה טז ע"ב) אמרו, שלפני הולדתו של האדם נגזר עליו האם יהיה עשיר או עני, ואילו אם יהיה צדיק או רשע לא נגזר, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וההורים דואגים כל כך להקנות לבנם מקצוע שיבטיח את פרנסתו, בעוד שזו נקצבה ממרום ואין מעצור ביד ה' להושיע ברכ או במעט. ואילו להצלתו בתורה ולחוסן יראת השמים, שזה אך ורק ביד האדם, אינם דואגים כל כך!

ונספר -

הריד"ב ז' - הגאון רבי רפאל יעקב דוד בן זאב זצ"ל, מחבר הפרוש הנודע על התלמוד הירושלמי, שכיהן כרבה של סלוצק, עלה לעת זקנותו לארץ ישראל והתיישב בעיר הקודש צפת. יום הזכרון של אביו חל בעיצומו של החורף. התפלל לפני העמוד ערבית ושחרית, וכשהגיעו ראשוני המתפללים לתפילת מנחה כבר מצאוהו ליד עמוד התפילה.

לפתע שמעוהו מתיפח. הבינו שהציפיהו הזכרונות.

נגש אליו אחד המתפללים, ביקש להרגיע סערת רוחו: "רבינו, אבלות ישנה היא. אביו זכה לאריכות ימים מעבר לגבורות שמונים, ונפטר לפני יובל שנים!"

הפנה אליו הריד"ב ז' את עיניו הדומעות, ואמר: "אספר לך מדוע אני בוכה -

אני אדם צעיר, וסובל אני מהקור. הן באת מבחוץ, הקור עז והגשמים צולפים. חשבתי, הן 'הכל בידי שמים חוץ מצנינים' - פחים (לור חוץ) (רש"י), שנאמר (משלי כב, ה): צנים פחים בידך עקש, שומר נפשו ירחק מהם (תבטול ל ע"א). עלי לשמור על בריאותי. אכנס מנין בביתי, ואתפלל בו לפני העמוד. אצא בכך ידי חובתי. לבסוף החלטתי, שמחובת הכרת הטוב לאבי, עלי ללכת לבית הכנסת בקור ובגשם, כדי להתפלל בו לפני העמוד. ומדוע, מפני מעשה שהיה.

הורי עניים היו, אבל לא חסכו כל מאמץ לחינוכי. מסרני אבי למלמד הטוב ביותר בסלוצק, רבי חיים סנדר, שהיה גובה רובל לחודש כשכר לימוד. כסום גדול, במושגי אותם ימים.

אבי התפרנס מבניית תנורים. באותו חורף היה מחסור בלבנים, ופרנסתו שבתה. לא יכול היה לשלם למלמד. עברו חודשיים ושלושה, והמלמד נתן בידי מכתב: אם מחר לא אביא את הכסף, לא יוכל עוד ללמדני. אבי קרא את המכתב, ועולמו חשך עליו.

בערב עלה אבי לבית הכנסת, ושמע עשיר מתלונן. הוא ארס את בנו ושכר קבלנים שיבנו עבורו בית. הבתים בסלוצק היו עשויים עץ, אבל עבור התנור צריכים לבנים, ויש בהם מחסור. והקור עז, אי אפשר להכניס זוג צעיר לבית בלי תנור. התנור שמש הן להסקה, והן לבישול ואפייה. "אני מוכל לשלם ששה רובלים עבור לבנים לתנור!" הצהיר העשיר.

נגש אליו אבי: "עשיתי עסק. תן ששה רובלים, ומחר בבוקר הלבנים אצלך!"

באיהו אושר שב הביתה ובישר לאימו! נטל יתד ופטיש, קילף את הטיח והרס את התנור הגדול בטרקלין דירתו, חילץ לבנה אחר לבנה בלב מתרונן. כל הלילה עבר בקדחתנות, ובבוקר מסר לידי את ששת הרובלים במלואם: "אמור למלמד, שלושה עבור שלוש החודשים האחרונים, ושלושה עבור שלוש החודשים הבאים!"

אותו חורף היה קר ביותר. סופות שלג עזות וכפור נורא. התכסיתם בבגדים והתעטפנו בשמיכות ורעדנו מתזוית, והכל כדי שהבן יקבל את החינוך הטוב ביותר -

ואם הקור העז של החורף הסלוצקאי לא הרתיע את אבי כדי להיטיב עימי -

איך ירתיענו הקור הצפתי מלכת לבית הכנסת לעילוי נשמת אבי!

הלא תבין אפוא, שכאשר הגיתי במסירות נפשם של הורי, גאו רגשותי ונבעו דמעותי!" (והגדת)

"ואת יהודה שלח לפניו"

יום אחד שאלני הרב מפוניב' זצ"ל: "רבי יעקב, מי היה השבט שהקדיש עצמו לתורה?" איזו שאלה, "זיל קרי בי רב הוא" (סנהדרין לג ע"ב): "שבט לוי, יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל (דברים לג, י), כמו שכתב הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל). או יששכר, ככתוב (דברי הימים א יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, לדעת מה יעשה ישראל", כמבואר בגמרא (יומא כו ע"א).

והמשיך ושאל: "אז מדוע שלח יעקב אבינו את יהודה 'להורת לפניו גשנה' (בראשית מו, כח), ליסד ישיבה (רש"י). למה לא שלח את לוי או יששכר?"

נו, באמת, 'התשובה כתובה שם בגמרא', אמרתי, 'הגמרא אומרת: לא מצינו תלמיד חכם שמורה הוראות, אלא מלוי או יששכר. ושאלו: ואולי גם מיהודה, ככתוב: 'יהודה מחקיק' (תהלים ס. ט. קח, ט). וענו: אסוקי שמעתא אלבא דהלכתא קאמינא. 'יהודה

מחוקק"י הוא לפלפול בעלמא, ולוי ויששכר דינים ומורי הוראות. ובישיבות עוסקים בפלפול הסוגיות, ולא בחתירה להלכה הפסוקה..."

הרב חייך את חיוכו המתוק, ואמר: "איהר האט זיך פערזעהן א רמב"ם", שכחתם רמב"ם מפורש - אח, איזו תוכחה זו היתה. לשכוח רמב"ם, איך אפשר!

איהר רמב"ם?

הגמרא (יומא כח ע"ב) אומרת: אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר: "ואברהם זקן" (בראשית כד, א) [ואין זקן אלא שקנה חכמה (קדושין לב ע"ב)]. יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה, שנאמר: "ויהי כי זקן יצחק" (בראשית כז, א). יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה, שנאמר: "ועיני ישראל כבדו, מזקן" (בראשית מח, י). מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם, שנאמר: אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (במדבר יא, טז).

וכתב הרמב"ם (הלכות עבודה זרה פ"א ה"א): "היה [אברהם אבינו] מהלך וקורא ומקבץ העם... עד שנתקבצו אליו אלפים ורובבות ושתל בלבם העיקר הגדול הזה [האמונה בה'] וחייבו בו ספרים והודיעו ויצחק בנו ולמדו, ויצחק הודיעו שירדו ועקב ומינהו ללמד לכל הנולדים אליו, ועקב אבינו לימד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם".

הרי שלוי היה ראש הישיבה, ומדוע שלח את יהודה ליסדה? אכן, שאלה! אבל לרב מפוניבז' היתה על כך תשובה: "אסביר לכם מדוע נבחר יהודה - כשיוסף התגולל על האחרים ואשימים כמורגלים, אסר את שמעון ודרש שירידו אליו את בנימין, התקומם יעקב אבינו: "אותי שכלתם, יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו - לא ירד בני עמכם". הכבד הרעב, ויעקב אבינו מבקש שירדו והביא אוכל. אמרו: איננו יכולים, בלי בנימין. התערב יהודה ואמר: "אנכי אעריבו מידי בתקשנו, אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים" (בראשית מג, ט).

לא מובן -

הלא עמדו להכנס ללוע הארי. להתייצב בפני המשנה למלך העיון, שהתגולל עליהם בעלילת שוא, והכח והממשלה בידו -

ואין מתחייב יהודה בדבר שאינו בידו ובכוחו, איך ערב הוא לכך?!

ועובדה, שערב, והתחייב. וכשהתרגשה על בנימין עלילת הגניבה הציע את עצמו, כעבד תחתיו, ובסופו של דבר החזירו כהתחייבותו - אדם שמוכן להתחייב ולערוב אף לדברים שמעבר ליכולתו ולכוחותיו, הוא שיכול ומסוגל לפתוח ישיבה..."

אח, "הוא - היה אומר", לא אמר אלא מה שהיה בעצמו!

ויודיע, יום אחד פגש ב"נתיבות שלום" מסלונים זצ"ל, שעסק באותם ימים בבנין ישיבת "בית אברהם". פנה אליו הרב מסלונים, אז כיהן כראש הישיבה, ושאלו: "פונוביז'ער רב, יש לי שאלה. האם מותר לנו ליטול הלוואות ענק, כשאיננו יודעים מהיכן נחזיר. לבנות בנין, להעסיק פועלים, להתחייב לקבלן, כשאיננו יודעים האם יהיה לנו לשלם" -

מצא את מי לשאול. הלא כך בנה הרב מפוניבז' את הישיבה!

ענהו: "למדתי אצל הרב חפץ חיים" זצ"ל, ואין לי ספק שאילו הייתי שואלו היה עונה בשלילה! אין לי בגדר חובת התחייבות, ותהא זו מצוה הבאה בעברה!" נתכרכמו פני הרב מסלונים: "האם כן, למה זה אנוכי? גם לסבול בעולם הזה, וגם לקבל מלקות לעולם הבא?!"

אורו פני הרב מפוניבז', וקרא: "אבער וויא זיס וועלן זייין די קלעפ!" אבל כמה מתוקות תהינה מלקות אלו!...

העזתי, ושאלתי: "ובאמת, איך התחייב יהודה?!"

ושוב, לא על יהודה שאלתי, על הרב עצמו התכוונתי...

חייך את חיוכו המאיר: "וואס איז מיט איך היינט? מה ארע לכם היום, קודם שכחתם רמב"ם, ועכשיו גמרא?!" -

וצייט מהגמרא והר"ן (נדרים נ ע"א): פעם הוצרכו תלמידי רבי עקיבא למעות, הלכו אצת מטרוניתא, ללוות ממנה. אמרה להם: "איני מאמינה שתפרעו במועדי". אמר לה רבי עקיבא: "במי את חפצה כערב?" אמרה לו: "מי שאמר והיה העולם, והים הגדול".

כשהגיע זמן הפרעון, חלה רבי עקיבא ולא יכול היה לבוא.

הלכה לשפת הים, ואמרה: "רבונו של עולם, היום חלה רבי עקיבא עבדך, והוא העמידך ערב לי" -

מה עשה הקדוש ברוך הוא, באותו היום נשתתית בת הקיסר, ונטלה תיבה מלאה כסף וזהב והטילה לים, וציפה ובאה לאותו מקום. נטלה אותה, ומצאה בה ממון רב. כשנתרפא רבי עקיבא בא ואמר: "גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שחליתי באותו זמן. עכשיו, הרי כל ממוןך בידי".

ספרה לי כל אותו מעשה והביאתו לבית גניזה ונתנה לו מתנת גדולה, והחזירה מה שנתן לה הים יתר על החוב.

אז אנו הערבים? הקדוש ברוך הוא ערב, ולו הכסף ולו הזהב!

ונספר -

חובות רבים נטל בשעתו, להחזקת מוסדות התורה והחינוך שהקים בפוניבז'. משדחקו בו הנושים ונטל הלוואה גדולה מהבנק. משהגיע מועד הפרעון ולא היה בידו לפרוע, החזירו הנוטריין הנכרי שאם לא ישלם מיד יגיש קובלנא פלילית. עלול היה להגרם חילול שם שמיו הכהן צפוי היה למאסר ולקנס, וכסף אין.

עודו תוהה מאין יבוא עזרו, ויהודי התדפק בדלת. ביקש להיוועץ ברב. סיפר שהוא מתפרנס כשמש בית הכנסת בעיירה סמוכה. בנו היגר לארצות הברית והתגייס לצבא, ונפל חלל במלחמת העולם הראשונה. עתה התבשר שהצבא האמריקאי זיכהו בפצצוים בסכום נכבד, אך פוחד הוא שמא יודיע הדבר בעיירה ויקצצו ממשכורתו הזעומה. לכן חשב להפקיד את הכסף ביד הרב, ואין הוא מתנגד שהרב ישתמש בו כראות עיניו, בתנאי שיחזירו לידיו בכל עת שיבקש.

והיה זה - במדויק! - הסכום אותו חייב היה לבנק!

חלפה תקופה, והיהודי הגיע לבקש את כספו. היה זה באחד מימי חול המועד, בהם רוב העסקים היהודיים נעולים ואין לרב סיכוי ללוות מהם כספים. מה עושים?

קודם את פני האיש בשמחה, ואמר: "בראש ובראשונה, יטול מר ידיו ונסב לסעודה. הן מדרך רחוקה בא, ניחנו לקיים בו מצוה!" נענה הלה ונטל ידיו יחד עם הרב. כך זכה הרב בשהות של שעה קלה. אבל הארוחה הגיעה לקצה, ומניין יחזיר את ההלוואה.

חג היום. ומצוות בשמחה. נטלו 'מים אחרונים' והחלו בברכת המזון כשהרב מכון כמנהגו בכל מילה. כשהגיע לתיבות "ומכל טוב לעולם אל יחסרנו" נקש הדור העירוני בדלת והביא המחאה כספית שהגיעה היום עבור הישיבה, בסכום ההלוואה...

(והגדת)

פרשת יגש

היא הפרשה שעוסקת בתחילתה, בהישפות של יוסף הצדיק אל האחים, ובאמירה אני יוסף... פרשת יגש, חלה ברוב השנים, בשבוע שיחול עשרה בטבת. השנה בע"ה, ביום ראשון, עשרה בטבת, ידועה ככולל, שהחודש, ירח טבת... כך נאמר בפיוטים ביום ראשון - ירח טבת מאד לקיטי

בו. ונשתנו עלי סדרי נתיבו...

אומר הפייטן - בשלש מכות בחדש הזה הכני האחד זה מח, ח' בטבת ... השני זה בשבת ט' בטבת... והשלישי ביום ראשון, י' בטבת.

אנחנו מתענים רק תענית אחת, של עשרה בטבת, אבל ידוע מה שנכתב בשולחן ערוך, שתענית צדיקים, זה גם ח', גם ט' וגם י' בטבת.

הענין של עשרה בטבת, ידוע ומוכר ככולל, כמו שנכתב בבבאי יחזקאל (כד, א) ויהי דבר ה' אלי בשנה השביעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר: (ב) בן אדם (כתוב) כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה ...

אבל, כמו שאומר הפייטן ... ירח טבת מאד לקיטי בו... יש לנו שלוש מכות, אחת אחרי השניה. חל מח'... עובר לט'... וכלה ב'.

בח' בטבת, אומרת הגמרא (מסכת מגילה) - אילץ תלמי המלך 72 זקנים, לתרגם את התורה ליוונית ...

חז"ל אומרים, שבאותה עת, ירד חושך לעולם, והיה החושך בעולם במשך שלושה ימים. ביום ט' בטבת, מה שנאמר בפיוטים... נאמר שנפטר עזרה הסופר. בכלבו כתוב, שביום הזה, נפטר בו גם נחמיה.

כל אחד שואל את עצמו - בגלל שעזרה הסופר נפטר ביום הזה, בגלל זה צריך להתענות ? אנחנו מתענים רק פעם אחת, כשנפטר גדליה בן אחיקם, ולא מתענים משום שהוא נפטר, אלא משום שהוא נרצח... זה ענין אחר לגמרי... אז מדוע אנחנו מתענים ביום שנפטר בו עזרה הסופר ?

האמת... מה שמסתתר מאחורי התענית הזאת, מה שנכתב בדברי המפרשים בשולחן ערוך - ביום ט' בטבת, הוא היום שבו נולד ימך שמו וזכור.

דיברנו כבר, שהוא רמז בכמה וכמה מקומות בתורה... כמו בפרשת המקל (פרשת אמר). אז היות זה היום לידתו של אותו האיש, לכן קבעו ביום הזה תענית.

י' בטבת, החל המצור על ירושלים. מצור שמשך שנתיים ומחצה, ונגמר בשעה שנכנסו לתוך בית המקדש, ופרצו את החומה של ירושלים, בשבעה עשר בתמוז... ולאחר מכן, בתשעה באב, הבעירו אש בבית המקדש, והאש בערה בתשיעי ובעשירי באב...

כותבים הטור, השל"ה הקדוש, ר' צדוק הכהן מלובלין - כאשר חל אירוע במהלך השבוע, יש לו קשר לפרשה שלפניו.

כל אחד שואל את עצמו - מה הקשר שיש בין פרשת יגש, לעשרה בטבת ? הקשר הוא, נמצא בבכיותיו של יוסף הצדיק, על צוארו של בנימין, שנאמר (מח, יד) **ויפל על צוארי בנימין אחיו ויברך ויבנימן בכה על צוארו**

אומר רש"י - ויפל על צוארי בנימין אחיו ויברך. על שני מקדשות שעתידים להיות בחלקו של בנימין דברי רש"י, **מקורם בגמרא (מסכת מגילה ט"ז, ב) - (בראשית מח-יד) ויפול על צוארי בנימין אחיו כמה צוארין הוו ליה לבנימין אמר רבי אלעזר בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימין ועתידין ליחרב...**

אז כעצם הנפילה כאן, על צוארו של בנימין... כעצם ראה יוסף הצדיק את עשרה בטבת, ואת הסיום בתשעה באב.

מדוע נקרא בית המקדש בשם צוואר.. **ויפל על צוארי בנימין אחיו... ? השפתיי החכמים הביא את הפסוק (שיר השירים ד, ד) - כמגדל דוד צוואר בני לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים**

אומרת הגמרא (מסכת ברכות א, א) - א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא מאי קרא כמגדל דוד צוואר בני לתלפיות ? תל של של פיות פונים בו

אבל למה בשם צוואר? חז"ל ממשיכים את גוף האדם, שהראש הוא כנגד הקב"ה והגוף הוא כנגד כנסת ישראל. החלק שמחבר את הראש עם הגוף, זה הצוואר. כך בית המקדש מחבר אותנו עם הקב"ה, כמו שהצוואר מחבר את הראש עם הגוף.

ר' צדוק הכהן מלובלין בכמה וכמה מקומות בספרו {פרי צדיק, פרשת מקץ, פרשת יגש} מדבר על בית המקדש, ומדוע הוא מכונה בשם צוואר.

אומר הקדמה לפני דבריו של ר' צדוק הכהן: בצוואר ישנם שתי צינורות מרכזיים: קנה - ממנו ניכנס האוויר, ושת - ממנו ניכנס האוכל.

בית המקדש ניקרא צוואר, כי שם עוברים שתי הצינורות המרכזיים, שממנו ניזון העולם. הקנה שהוא מרכז החיים של האדם, שבלעדיו אין לאדם חיים... ובית המקדש נקרא בשם בית חיינו... אנחנו אומרים את זה בהפסדה...

מי שעולה להפסדה, מקבל את ברכות המפטיר, ובאחד מברכות ההפסדה נאמר **רחם על ציון כי היא בית חיינו...**

בתפילת ראש חודש, כאשר ראש חודש נופל בשבת, אנחנו אומרים ולפי שחטאנו לפניך אנחנו ואבותינו. חובה עירנו ושומם בית מקדשנו. וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו. הקב"ה לקח את הכבוד מבית חיינו, שהוא בית המקדש... זה כנגד הקנה.

הושת, והו המקום שחטאנו נכנס האוכל. **אומר ר' צדוק הכהן -** המזבח נקרא בשם ושת. הושת דומה למזבח, כי המזבח הוא המקום שאוכל את הקרבנות.

אומר ר' צדוק הכהן - זה מה שנאמר כמה וכמה פעמים בגמרא, שהמאכל תלמיד חכם דומה למקריב תמידין והמשקוה כמנסח על גבי המזבח.

יוצא מהמקום שבו יש השראת שכינה, זה אצל תלמידי החכמים... הם עצמם הופכים להיות המזבח, כי הם עצמם הופכים להיות בית המקדש.

אז הושת, דרכו עובר המזון, והמזבח, הוא המזין את כל העולם, שדרוך עוברים כל הקרבנות. **אנחנו היום בס"ד, ורצים לעסוק בנושא אחד, שקשור לבשרה שהתבשר יעקב אבינו, שיוסף נמצא, וממנה נגיע ליסוד בעבודת ה', וממנה נתחבר בס"ד בחזרה לעשרה בטבת:**

כאשר האחים מגלים את יוסף, והוא אומר להם אני יוסף...

אומרת התורה - (ח) ועתה אל תעצבו ואמר יחור בעיניכם אתי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניהם: (ו) כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר: (ז) וישלחני אלהים לפניהם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדלה: (ח) ועתה לא אתם ושלחני אתי הנה כי האלהים וישמיני לאב לפורעה לאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים: (ט) מהור ועלו אל אבי ואמרתם אליו כי אומר בנך יוסף שמיני אלהים לאדון לכל מצרים ודה אלי אל תעמד (י) וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בתיך וצאנך ובקרך וכל אשר לך: (יא) ותלכלכלי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך: (יב) והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם

עוד מנשיכה התורה ואומרת:

(טז) ואתה צייתא זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ותיקחו את כל מה שאתם צריכים, ולכו להביא את כל משפחותיכם ואת אבא...

(כ) ועיניכם אל תחס על כליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא...

אומר הדעת זקנים מבעלי התוספות - הדגש הוא כאן, כיון שיעקב אבינו חזר על פחים קטנים ... אמר להם יוסף ועיניכם אל תחס על כליכם מה שנשאר, נשאר... רק תבואו למצרים: **(כא) ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פירעה ויתן להם צדה לדרך... (כה) ויעלו כמצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם: (כו) ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי ויחיו ויהי משל בכל ארץ מצרים ויפל לבו כי לא האמין להם**

הם חוזרים לעיקב אבינו, ומבשרים לו שיוסף חי... ויפג לבנו...
אומר רש"י - ויפג לבנו. נחלף לבו והלך מלהאמין, לא היה לבו פונה אל הדברים...

והשפתי הכמנים מנא את דברי רש"י - דקשה לרש"י למה לא האמין שהוא חי והלא הוא עצמו היה חושדן שנאמר מכורו, ועל זה פירש שמכין אשמו שהוא מושל, וזה אין הדעת סובלת להאמין שאיש כזו ימשול וכל שכן במצרים שאין עבד מולך, מדהא ליתא הא נמי ליתא, לכן אמר לא היה לבו פונה אל הדברים - שלא יכל להיות שעבד ימלך במצרים. וכמו שזה לא יכל להיות אז גם לא יכל להיות שיוסף קים.

ראיתי דבר נפלא ביותר היום בס"ד, בספר שנקרא **אוצר פלאות התורה, ששואל** - באמת עבד לא מולך על מצרים, אז איך זכה ליוסף להיות מלך במצרים? איך לא התקוממו? אז מה אם הוא פתר חלום, בגלל זה נמנעו לו למלך? תארו לכם, אלף אלפי הבדלות, אובמה חולם חלומות... אחרי שהרגו לו כמה עשרות ילדים בני-יורק... בא אחד פותר לו את החלומות... אומר לו - אהה, אתה פתרת לי את החלומות... אני ממנה אותך להיות שר ההגנה!

מה הקשר לפתרון פלאות התורה, ושר ההגנה?!

אומר הספר אוצר פלאות התורה, בשם תוספות השלם, ואותו דבר מופיע במדרש אגדה:

בשעה שהפך אותו פרעה למלך, אמרו לו עבד זה ימלוך עלינו? מה עשה יוסף? כיון ששמע יוסף, כך אמר להם - ראיתי שדמות שרה אמנו, מצוירת בחדרך... אמר לו יוסף - כיבואו השרים ויוראו, ואיקונון שלה כשיל, וכן עשו. וקראוה שרים, וראו את זה... עד כאן לפי תוספות השלם. **בתוספות מדרש אגדה, פ"ר ויחי, אומר** - וכשראה פוטיפר, שהרכיב פרעה את יוסף במרכבת המשנה, אמר לפרעה - מפני מה המלכת את עבדי, והלא קיניתי אותו בעשרים כסף?!! מיד נתן יוסף לפוטיפר ואמר - הרי אתה אחיב מיתה, על זה שקינת אותי, שאין קונים עבד אלא מכנען, שנאמר "ארוך כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" ואני מבני שם, ועוד בן מלכים אני, שהרי פרעה המלך, צייר דמות שרה וקנתי ושם אצלו בארמון. אמר לו יוסף, בא ותראה את הדמות, ותראה אם דומה לי או לא. אם אני דומה לי, הדין עמך, אבל אם הוא דומה לי, אז אני מתאים להיות מלך... וכן עשו, וראו שדמות יוסף דומה לדמות איקונון של שרה, ולכן יכל להיות מלך.

דבר חידוש, מופיע כאן ברמב"ן, פלא עצום:

כותב הרמב"ן, שכאשר הגיעה הבשורה שיוסף חי, יעקב מת מהבשורה, וחזר לחיים מחדש, שנאמר ותחי יוסף ויעקב אביהם.

אני רוצה לקרוא קטע קטן ברמב"ן - ויפג לבנו. נחלף לבו והלך מלהאמין לא היה לבו פונה אל הדברים לשון מפיגין טעמן לשון משנה (גמ' ביצה יז) וכמו מאין הפגות (איכה ג מט) וירחלו לא נמר (ירמיהו מח יא) מתורגם וירחילו לא פג לשון רש"י ואינו נכון כי לשון פוגה שביתת וביטול כמו אל תתני פוגת לך (איכה ב יח) וכן עניי נגדה ולא תדמה מאין הפגות (שם ג מט) שנגדה תמיד מאין שביתת והפסק וכן מפיגין טעמן שמפירין אותו ומתבטל וכן על כל תפוג תורה (חזקוני א ד) תבטל ותפסק וגם זה ויפג לבנו שנתבטל לבו ופסקה נשימתו כי פסקה תנועת הלב והיה כמת וזה הענין ידוע בלבב השמחה פתאום והוזכר בספרי הרפואות כי לא יסבלו זה הזקנים וחולשי הכח שיתעלפו רבים מהם בבוא להם שמחה בפתע פתאום כי יהיה הלב נרחב ונפתח פתאום וההום התולדי יוצא מתפתח בחיצוני הגוף ויפסק הלב בהקדקרו והנה נפל הזקן כמת ואמר כי לא האמין להם להלך שעמד זמן גדול מן היום והוא שוכב דומם בעבור שלא האמין להם כי הידוע בעלוף הזה שיצטעק לו וירגילו אותו בשמחה היא עד שתקבע בו בנחת רוח וזה טעם וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות כי היו צועקים באזני דברי יוסף ומביאים לפניו העגלות אז שבה רוחו אליו וחזרה נשימתו וחייה וזהו ותחי יוסף ויעקב אביהם.

כל אחד שואל את עצמו - מי זה שבישר ליעקב אבינו?

כולנו מכירים את מדרש חז"ל... וכולנו מכירים את השרי ששרה סרח בת אשר "יוסף חי במצרים ויש לו שני בנים, מנשה ואפרים"... ככה לימדו אותנו עוד בחיידר.

המקור הוא מנבא בספר הישר, שם מובא שהיא לקחה כינור, ושרה לו כל הזמן את השרי, שיוסף חי במצרים...

כתוב בספר הישר, שהיו וסרח בת אשר בישרה לו את הבשורה הזאת, בירך אותה יעקב - "אל ימשול המוות בך לעולם, כי החיית את רוח"

ספר צרור המור, כתוב, שסרח בת אשר האריכה ימים באופן מופלג, ולבסוף עלתה לשמים כשהיא חייה.

על פי החשבון שעושה **צרור המור**, היא נפטרה בגיל 620. זכתה להיכנס לר"ר, לחיות בתקופת זה המלך והיא גם הסגירה את שבע בן בכרי ליואב כמו שכתוב בספר שמואל ב', וכל זה זכתה בזכות הבשורה ליעקב אבינו שיוסף חי.

נשאלת שאלה - אם יוסף אומר לאחים, לכו ותגידו לאבא שאני חי, מדוע שלחו האחים את סרח בת אשר לבשר לו את הבשורה??

שיבואו כל האחים, יעמדו בישרו ויגידו "אבא, חזרנו עכשיו ממצרים, יוסף חי"... מה הענין שדווקא סרח בת אשר צריכה להיכנס?

צריך לדעת דבר מענין מאוד:

בספר מדרש הגדול כתוב - שחששו האחים, שאם יבשרו לו את הבשורה שיוסף חי, תפרח נשמתו, מה עשו?

אמרו לסרח בת אשר - אמרי ליעקב שיוסף קיים והוא חי במצרים, מה עשתה?

המתניה לו עד שיעמוד בתפילה, ואמרה בלשון תמיהה "מה, יוסף חי? יוסף במצרים? יש לו שתי בנים?!"

אם אנהו היינו שומעים דברים כאלה, מיד היינו מסתובבים אחורה... אבל יעקב אבינו, לא מסתובב אחורה...

יעקב שומע... שומע... להגיב הוא לא יכל, כי הוא באמצע 18... אבל בינתיים זה יכנס בפנים...

שואל השפתי כהן, מגורי האר"י - למה צריך שסרח בת אשר תבוא? שגידו להם!

אומר השפתי כהן - עשו כן בחכמה. כי היו תינוקות (סרח בת אשר היתה ילדה קטנה) והיו וכן, המליים שילד קטן אומר, זה לא כמו מליים שאדם מבוגר אומר... אז אתה לא מקבל את הדברים בשוק, ולכן היתה מנגנת בניגון, והיתה מאריכה ומכניסה את הדברים, ולכן עשתה את זה באיטיות, עד שנכנסו הדברים לליבו, והאמין להם.

האלשיך הקדוש לומד מכאן - גם מצטיינים אסור לבשר להם כאלה בשורות, בבית אחת. הוא מביא ראיה מדברי הגמרא (מסכת כתובות ס"ב ב'):

רבי חנניא בן חכיאני הוא קאזיל לבי רב בשילהי הלוליה דר"ש בן יוחאי איעכב לי עד דאתי בהדך לא איעכבא ליה אזל יתיב תרי סרי שני בבי רב עד דאתי אישטנו שבילי דמתא ולא ידע למיול לביתיה אזל יתיב אגודא דהתא שמע להאיא רביתא דהו קרו לה בת חכיאני בת חכיאני מלי קולתך ותא ניוול אמר ש"מ האי רביתא דידן אזל בתרה הוה יתיבא דביתיה קא נהלה קמחא דל עינה חיותיה סיל כלה פרח רוחה אמר לפניו רבשע ענייה זו זה שכרה בעא רחמי עליה וחיה.

לשון הרב - מספרת הגמרא שר' חנינא קיבל רשות מאשתו ללכת ללמד תורה 12 שנה מחוץ לבית... כשהוא חוזר, לא הכיר את הבית שהוא גר בו... נישג לנהר, אולי יפגוש מישהו מוכר... פתאום שומע צעקה 'בת חכיאני בואי רגע', הבין שזאת בתו, עקב אחריה ונכנס עמה הביתה. אשתו באה וזמן, ברה חייסם ואיך שראתה אותו פרוחה נשמתה. מה עשה? ר' חנינא? כי חכיאני? המשיכה לפני הק"ה - 'צדיקה זו שנתנה לי ללכת ללמוד 12 שנה זה שכרה' חזרה נשמתה וחיותה.

המשפלה הגמרא ומביאה מעשה נוסף:

רבי חמא בר ביסא אולי יתיב תרי סרי שני בבי מדרשא כי אתא אמר לא איעביד כדעביד בן חכיאני עייל יתיב במדרשא שלח לביתיה אתא ר' אושעיא בריה יתיב קמיה הוה קא משאליה על שמועתא קא דאקא מתחדדי שמועתיה חלש דעתיה אתא ר' חמא אלא הוה לי רוע כי האי על לביתיה על בריה חזק קמיה סבר למשאליה שמועתיה קא עבי אמרה ליה דביתיה וכו' איא אבא דקאמי מקמי ברי קרי עליה רמי בר חמא (קהלת ד-יג) החוט המשושול לא במהרה ינתק זה ר' אושעיא בנו של רבי חמא בר ביסא.

לשון הרב - מעשה בר' חמא בר ביסא שהלך ללמוד 12 שנה בבית המדרש... אמר רבי חמא בר ביסא "אני לא אעשה בך חניניה בן חכיאני..."... היה יושב בבית המדרש, והיה שולח כל תקופה מסוימת שליחים לביתו, להודיע שעוד פרק זמן כזה, הוא מגיע... כדי להכין אותם נפשית.

אומר האלשיך הקדוש - בררה חייסם ואיך שראתה אותו פרוחה נשמתה. מה עשה? ר' חנינא? כי חכיאני? כאלה בשורות, זה יכל להיות מסוכן, לכן צריך לדעת איך לבשר את זה... ולא בבית אחת...

אז ככה רבובי, יעקב אבינו לא מקבל את הדברים... שנאמר ויפג לבנו כי ר' אושעיא היה...

מתי הוא בן האמין?

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי יוסף ויעקב אביהם... מה קרה? מה הוא ראה בעגלות?

רש"י כותב פירוש אחד מאוד מפורסם, **אבל רבותינו מבעלי התוספות, עונים תשובה:** היות יעקב ראה שהגיעו עגלים ממצרים (חוץ מעגלות)... והעגלים האלה, **אמרת הגמרא (מסכת סנהדרין ל"ג א, בכורות כ"ח):**

...אין פרה וחזירה יוצאת מאלכסנדריא של מצרים אלא אם כן חותכין האם שלה...

במצרים היו חזירים ופרות מעולות, והיות זה היה הייצוא המרכזי שיצא משם, לא היו המצרים נותנים להם לצאת למקום אחר, אלא אם כן היו מעקרים אותם. מדוע? כדי שלא יוכלו להוליד עוד וולדות, בדוגמא הזאת של המצרים.

כיון שראה יעקב אבינו, שיוסף שלח עגלים... את כל התוצרת הזאת, אמר - זה לא יכל להיות, אלא אם כן פרעה אישר את העניין!

מה פתאום פרעה אישר את זה?!

אלה זה סימן שיוסף מלך במצרים. (מושב זקנים מבעלי התוספות) **רש"י אומר,** שהפרידה לו יעקב אבינו מיוסף, הייתה סביב הסוגיה של עגלה ערופה. והיות ונפרדו בפרשה הזו, רמז רמז לו - אמר לו נפרדנו בפרשת עגלה ערופה!

יסוד הדברים מובאים בכמה וכמה מפרשים:

בעל הטורים (פרשת וישב)... דעת זקנים מבעלי התוספות (מה, כז), כותבים: (לו, יד) וישלחו מעמק הברון ויחיו שם. בשעה שיעקב שולח את יוסף לראות בשלום אחיו, הוא מלווה אותו...אומר לו יוסף "אבא, אתה מבוגר תחזור הביתה".

אמר לו יעקב לא תהיה מצוות לויה קלה בעיניך, דע לך, שעליה נתוספה פרשה בתורה! פרשת חלל, שלא נודע מי כהה...

אומרת התורה, שכאשר נמצא חלל באדמה, יצאו הסנהדרין הקרובים אל החלל, ורוחצים את ידם על העגלה הערופה בנחל, ואומרים (דברים כא, ז) ידיו לא שפכו את הדם הזה ועיניו לא ראו (ז) **כפר לעמך ישראל...**

שואלת המשנה (מסכת סוטה מ"ו, ב) - וכי על דעתנו עלתה, שזקני בית דין שופכי דמים הן?? אמרת הגמרא - אלא לא בא לדינו ופטרנוהו בלא מנינות ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לויה

אמר יעקב ליוסף - אל תזלזל בנושא הליווי, כי גם הזקנים אם לא היו מלווים, היו מאשימים אותם שרצחו! לכן אני מלווה אותך, כי התורה מלמדת אותנו, עד כמה חשוב ענין הליווי.

אומרים חז"ל - אחד המלווה ואחד המלולוה, שניהם אינם נזקקים כל היום. רבותי, אם אלה הם הדברים, אני רוצה לקרוא מדרש אחד, ואם נזכה, נרחיב גם בו:

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה צד, אות ג) - אמר להם יוסף אם יאמינו לכם הרי מוטב, ואם יאמינו לכם, אז תגידו לו, על העגלה הערופה? למה חזקו להעלים את העגלה ערופה?

רבותי, אני רוצה לשאול שאלת מפתח, בכל הנשאל הזה: יעקב לא מאמין להם... ניקח את השיטה שסוברת שהוא חי... אמר יעקב "לא יכל להיות"...

למה לא יכל להיות? **אומר השפתי חמנים -** אמר יעקב, שלא יכל להיות, שעבד מולך במצרים. רבותי, למה הוא לא מאמין??? מה אתה חושב, שבאו 11 חברה ומספרים לך בדיחות???

ממשיך המדרש ואומר - תני רבי חיא מה טיבו של בדאי הזה, אפלו אומר דברים של אמת אין מאמינים בהם.

שואל המתנות כהונה - מה זה?!

הם הרי הביאו לו את הכתונת פסים, ואמרו לו (לו, זכ). **הכר נא הכתנת בנך הוא אם לא...** אז הם שיקרו אותו ועכשיו אתם אומרים שהוא חי? לא מאמין!

רבותי... עשרה שיקרו, אבל יש אחד שלו שיקר - בנימין! אז תגיד שבנימין לא בא, כפי שסובר הריט"ב, וכמו שכתוב הטור, שבנימין לא חזר...

הראיה - (גם) ולאבינו שלח כזאת עשרה חמרים למה עשרה? כי בנימין נשאר אצלו.

כתוב בחז"ל... דיברנו על זה לפני כמה שנים... אם בנימין חזר או לא... אז חלק מהמפרשים אומרים, שהוא לא חזר!

אז אם לא חזר, אז באמת נמצאים עשרה... ולא מאמין... אבל חלק מהמפרשים סוברים, שהוא כן חזר!

השאלה שנשאלת היא - למה הוא לא מאמין???

למה אני שואל את השאלה הזאת? כל, כי האור-החיים הקדוש שואל את השאלה הזאת.

וב' כל, הספר מנחת עני, לבעל הערוך לנר, שואל שאלה - הרי הגמרא אומרת, שאין אדם משקר בדבר שניתן לבדוק אותו. אדם משקר בדבר שהוא בטוח שאי-אפשר לגלות אותו.

מה, בעיה גדולה כל-כך, לשלוח שליח... שמונה ימים הוא יגיע למצרים... ושם הוא ישאל - תגידו, המושל במצרים קוראים לו יוסף???

ברגע אחד, אתה יכל לבדוק את זה! **שואל הערוך לנר -** נו, אז מה החגיגה???

רבותי, השאלה היא פי כמה יותר קשה... אומרים לו שהוא חי... "לא מאמין"!

למה אתה לא מאמין???

"מושל במצרים? לא! לא מאמין!"

רבותי, נחזור בחזרה לפרשת וישב:

ויאמרו לו אחיו ויחלצו ממלך ענינו **אם משול תמשל בנו ויוספו עוד שנה אתו על חלמתי ועל דבריו: (ט) ויחלצו עוד חלום אחר ויוספר אתו לאחיו ויאמרו הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והיחיד ואחד עשר כוכבים משתחווים לי: (ז) ויוספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמרו לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואחך ואחיק להשתחות לך ארצה: (יא) ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר.**

כולם שונאים אותו חוץ מאחד, מי זה? אבא שלו, שנאמר **ואביו שמר את הדבר -** כתב את החלומות והכניס לכיס.

חזורים 11 שבטים...אומרים לו - אבא! מה שכתבת בפנקס, אמת! יוסף במצרים מלך, וכולנו התכופפנו בפניו... והנה השמש והיחיד ואחד עשר כוכבים משתחווים לי... רק אתה ובלהה חסרים...

בואו! הכל התקיים!

- לא מאמין!

אבל הרי שמרת את הדבר, למה אתה לא מאמין?!

רבותי, יעקב אבינו לא מאמין אפילו רגע אחד, שיוסף מת.

אמרת התורה - (לו, לה) ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם... מה זה וימאן להתנחם?

גזרה על המת שישתכח מהלב לאחר י"ב חודש.

אמר יעקב- הילד הזה לא נשכח לי מהלב! פירוש הדבר שהוא חי!

אומרת התורה, בפרשת ששבו שעבר (מג, יד)...**ושלח לכם את אחיכם אחר... אומר רש"י - את אחיכם.** זה שמענו: **אחר.** רוח הקודש נוזקה בו.

רבותי, ואמר בתורה (מג, א) וירא יעקב כי יש שבר במצרים...

שואלים חז"ל - איך אפשר לראות שיש שבר?

אומר רש"י - וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומידין ראה, והלא לא ראה אלא שמע, שנאמר (להלן מכ ב) הנה שמתני וגו', ומהו וירא, ראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר סבר במצרים.

אבל היתה נבואה ממש להודיע בפרוש שזה יוסף.

חזורים בחזרה 11 שבטים ממצרים... ואומרים לו - אבא, יוסף חי! הוא מלך! כל החלומות התגשמו!

"לא מאמין לכם!"

מה קרה? למה הוא לא מאמין??

השאלה הזאת, כתובה בספרו של ר' אליהו לופיאן (לב אליהו), ששם ראיתי את זה לראשונה...

אומר ר' אליהו לופיאן - אם היו באים האחים ליעקב אבינו, ואומרים לו - תשמע, מצאנו אותו... יש לו תנות במרכז קהיר... היה מאמין... הוא מלך במצרים... היה מאמין... דבר אחד הוא לא האמין - שהוא "חי"...

אומר ר' אליהו לופיאן - אתה צריך להכיר שפת תורה... אתה צריך להכיר שפה של שבטים... אתה צריך להכיר את שפתו של יעקב אבינו...מה הכוונה למילה "חי"?

לפני שנכנס לישב את הענין, אני יביא רק עוד פירוש אחד, שמופיע בפרדס יוסף, ומשמע בע"ה,

נעבור לישב האחרון:

הפרדס יוסף, מביא את המשנה (מסכת סוטה מה, ב):

במאי קמפלגי אלימא לענין מדידה קמפלגי הא מדקתני סיפא מאין היו מודדין מכלל דרישא לא במדידה עסקין אמר ר' יצחק במת מצוה קנה מקומו קמפלגי והכי קאמר לקובור קנה מקומו והיכא דנמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר' אליעזר ר' עקיבא אומר הגוף אצל הראש במאי קמפלגי מר סבר גופיה בדוכתיה נפיל וישא דנאדי ונפיל ומר סבר וישא היכא דנפיל נפיל גופא הוא דהייט אזיל: מאין היו מודדין: במאי קמפלגי: מר סבר עיקר חיותא נפיל ומר סבר עיקר חיותא כטיבוייה לימא כי הני ננאי מהיכן הולד נוצר מראשו וכן הוא אומר (תהלים ע"א-1) תמנעני אמי אתה חזי ואומר (יומיה ז-כט) גזי נורח והשליכי וגו' אבא שאול אומר מטיבירו ומשלח שרשו איך ואיך אפילו תימא אבא שאול ע"כ לא קאמר אבא שאול אלא לענין יצירה דכי מיתצר ולד ממציעתיה מיתצר וגו' לענין חיותא דכולי עלמא באפיה הוא דכתיב (בראשית זב-1) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו אב: רבי אליעזר בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו: מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב דכתיב (יחזקאל כא-לד) לתת אותך אל צוארי חללי רשעים.

שואלת הגמרא, שנמצא חלל באדמה ולא יודעים מי הכהו, מהיכן מודדים? אחד אומר מודדים מהאף ואחד אומר מודדים מהטבור מאי ז"מ ביניהם? אם בודקים ממקום חיותו של אדם – האף עז, או ממקום תחילת בריאתו של אדם – הטבור.

ועוד שואלת הגמרא מה קורה כאשר הגוף נמצא במקום אחד והראש במקום אחר? האם אנוניו אומרים, שהראש נפל במקום והגוף המשיך ללכת, או שהגוף נפל והראש מתגלגל? **מביאה הגמרא מחלוקת:**

ר' אליעזר אומר כאשר נמצא ראש וגוף, מוליכים את הראש אצל הגוף...

ו עקיבא אומר- לא, מוליכים את הגוף אצל הראש.

אומר הפרדס יוסף: שלח לו יוסף "אבא, אתה הראש ואני הגוף"...אם אתה הראש ואני הגוף, אני שולח לך את העגלות, כי שיטת ר' אליעזר... שמוליכים את הראש אצל הגוף. אז אתה תרד למצרים.

הסימן של העגלות היה - אתה הראש, אתה תרד למצרים, כי אתה הראש... ותלך אחר הגוף.

כך אומר הפרדס יוסף.

תירוצו נוסף - מופיע בבעל הערוך לנו: ... אותם דברים נמצאים גם, **ביום התלמוד** (מסכת בבא-קמא פתיחה), שניהם אומרים את אותו יסוד, באופן נפלא ביותר. **נספה להבין, מה מונח כאן:**

כאשר יעקב אבינו רואה את יוסף, הוא אומר לו **(בראשית מו, 1)** **אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך עכשיו, אני יכל למות...**

אומר רש"י - **אמותה הפעם**, פשוטו כתרוממו. ומדרשו, סבור הייתי למות שתי מיתות. בעולם הזה ולעולם הבא, שנסתלקה ממני שכניו, והייתי אומר שיתבעני הקב"ה מיתות, עכשיו שעודך חי, לא אמות אלא פעם אחת.

שואל יוסף - התלמוד: (למה הוא היה בטוח שהקב"ה יעניש אותו? מה הוא עשה לא בסדר? ואתה שאלה, שואל גם בעל הערוך לנו...

שואל השל"ה הקדוש: איך לא הבין יעקב אבינו, שיוסף חי? הרי הוא רואה שהוא לא מקבל ניהומים, וגורע על המת שיתכח מהלב לאחר י"ב חודש, והוא רואה שהמת לא משתכח... מזה לבד אפשר להבין שיוסף חי.

אומר יוסף התלמוד, ואותו דבר כותב בעל הערוך לנו, בספרו מנחת עני - ישנה שאלה **בצמח צדק** (סימן ק"י) - מה קורה לבן-אדם, ששולח את חברו לשליחות ונהרג בדרך, והאם חייב המשלח כפרה על מה שהוא עשה או לא?

פוסק **הצמח צדק** - חייב המשלח כפרה.

אומר יעקב אבינו - אם אני שלחתי את יוסף, והוא מת **(בראשית לו, לג)**.. **טרף טרף יוסף**.. - הקב"ה יתבע אותי על מה שעשיתי! למה?

הרי לויותי אותו, נפרדתי מתוך דבר הלכה... אבל ההלכה היא, שאם אדם יצא בדרך, והוא מת בדרך בגלגל, אתה צריך כפרה! מאיפה לומדים את זה?

אומר המהר"י וי"ל (ר' יעקב בן יהודה וי"ל) - דע, בנשוא של מוות של אדם, התורה תובעת מאדם דברים שהיא לא תובעת בדברים אחרים.

ידוע לכולם, שיהונתן בא לדוד המלך ואמר לדוד - דע, אבא שלי שאול רוצה להרוג אותך... תברח!!!

רביעי בשבוע, תופס את עצמו דוד ובורח... מוצא את עצמו בתוך שדה... מסתתר... רביעי...חמישי...שישי... דוד בלי אוכל...

בשבת, הוא יוצא מהמחבוא ומגיע לזנב עזי הכהנים. הוא מבקש מאחימלך - תן לי לאכול... אומר לו אחימלך, הכהן הגדול גנוב - אין לי מה לתת לך לאכול... הדבר היחיד שיש כאן, זה לחם הפנים שאני מחליף אותו עכשיו על השולחן... אתה יכל לקחת את לחם הפנים של שבוע שעבר...

שואלת הגמרא - איך היה מותר לו לאכול את לחם הפנים? אומרת הגמרא - בגלל שהוא היה בבבלומס (רעב גדול).

לקח דוד המלך את לחם הפנים, ואכל... לפני שיצא לדרך חזרה, ביקש מאחימלך את החרב שבו הרג את גוליית... ונתן לו.

אומרת הגמרא - באותה שעה, היה שם דואג האדומי, שהיה ראש הסנהדרין... הלך ואמר לשאול דע לך, שדוד היה גנוב בשבת ואחימלך נתן לו לאכול מלחם הפנים... ונתן לו את החרב. אמר לו שאול - לך והרוג את כל תושבי נוב ... 85 כהנים...אחימלך כהן גדול...הם ומשפחותיהם נהרגו.

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין קד, א) - (מלכים א יג-כ) ויהי הם יושבים אל השלחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו וישגתה עולה ודון ראש רב יהודה אמר רב אלמלי הלווהו והותן לדוד שתי ככרות לחם לא נהרגו נוב עזי הכהנים ולא נטרד דוד האדומי ולא נהרג שאול ושלשת בניו

אם יהונתן היה אומר דוד המלך - אבא רוצה להרוג אותך... קח שתי סנדוויצ'ים ותברח! ... נוב לא היתה נהרגת... נטרד לא היה נטרד... ושואל ושלשת בניו, לא היו נהרגים...

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין צה, א) - א"ל הקב"ה לדוד עד מתי יהיה עון זה טמון בידיך על ידך נהרגה נוב עזי הכהנים ועל ידך נטרד דואג האדומי ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו.

מ"ב בס"ד מה עשה דוד? ... נתקף ברעב, הוא בורח כי הוא פוחד...אוכל לחם הפנים כי הוא בבבלומס

... אומר לו הקב"ה עד מתי יהיה עון זה טמון בידיך? **! רצונך יכלו ורעך או תמסר ביד אויב?** רואים מכאן, אומר מהר"י וי"ל, שאדם ששולח שליחות עם משהו, וגנרם מזה תוצאה של מוות... צריך על זה כפרה, גם אם הוא לא עשה שום דבר.

וישלה את אחיו ויילבו ויאמר אלהם אל תרגו בדרך (מה, כד)

ברש"י, והוא מדברי הגמרא, "אל תרגו בדרך, אל תתעסקו בדבר הלכה, ומתוך כך טועה אתכם את הדרך רק מהרו ועלו אל אבי". ומקשים העולם מדוע לא הזהיר יעקב גם כן אותם כשהלכו למצרים שלא יתעסקו בדבר הלכה כי יעקב גם כן היה רוצה שיבואו מהר.

תירץ בספח"ק קדושת לוי, ולה"ק: ועוד קשה האין יכול יוסף ליצוותם שלא יתעסקו בדבר הלכה הלא איתא בגמרא (קידושין ל.) לעולם ישליש אדם שנותני שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בגמרא, ופרץ בגמרא ומי ידע כמה חי, לא צריכה אלא ליומי. נמצא מוכרח אדם לתלמוד בכל יום הלכה. ונראה לבאר על פי ב' הקדמות. א, כי סימן זה היה מסור בידו של יעקב כשלא ימות אחד מבניו בחייו אינו רואה פני גיהנם. והקדמה ב, על פי מנאמרי חכמינו ז"ל שכוונתם היו אומרת שהיו בכלליות ת"ק שנים כימי השמים על הארץ. והנה ידוע שבאם היה יודע

תראה מה קרה לדוד המלך, בגלל שיהונתן לא נתן לו סנדוויצ'ים! מאשימים אותם בהריגת נוב, עיר הכהנים...

אומר המהר"י וי"ל - אדם ששולח בידים משהו, והוא נפגע בדרך, ודאי שצריך כפרה! ואומרים חז"ל במדרש **[בראשית רבה פרשה פ"ד, אות ג']** - אמר רבי חמא בר חנינא הדברים הללו היה יעקב אבינו נזכר ומעיו מתחתכין, וידע היית שאחיו שונאים אותך והיית אומר לי הנני אם ככה, אמר יעקב אבינו - מזה שאני לא מקבל תנחומים על יוסף, זו לא ראייה... למה? גזירה על המת, שיתכח מן הלב, זה מתי שהוא מת ... אהה, כאן אני ממאן לקבל תנחומים?!

סימן שהוא חי...? ז"ל להיות שהוא מת, אבל הקב"ה מזכיר לי כל הזמן, מבחינת וחטאתי נגדי תמיד - זה לא סימן... בגללך מת יוסף, אתה חייב כפרה על מה ששלחת אותו! אתה יעקב, ששלח את חברו, צריך כפרה על המעשה... ועל המעשה הזה, "הקב"ה מזכיר לי כל הזמן את יוסף".

אומר יעקב אבינו - סבור הייתי, שאמות פעמיים... גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. למה? **אומר בעל הערוך לנו (מנחת עני) דבר נפלא ביותר - דע לך, אני חשדתי בשתי דברים - אולי יוסף**

(בראשית לו, לג) **חיה רעה אכלתהו ... או אולי טרף טרף יוסף**... מה זה חיה רעה אכלתהו ויטרף יוסף... מה זה חיה רעה אכלתהו ויטרף טרף יוסף?

אמר לו יעקב יוסף - אני לא ידעתי מה קרה לך... יכל להיות שדברי ראובן נכונים ואתה מת - זה טרפה אחת... חיה אכלה אותך. אבל יש אפשרות יותר חמורה - שמא ח"ו **רעה לקחה אותך**, אולי הלכת בצד של הסיטרא אחרא

זו, וזה יותר קשה מהמוות!!! אמר יעקב אבינו - גם אם לא קרה לך כלום, מבחינה גופנית, אבל אם קרה לך משהו מבחינה רוחנית, על זה הקב"ה יתבע אותי!

לכן, אמר יעקב - עכשיו שאני רואה אותך, שעודך חי, יודע אני שלא קרה לך כלום... לא מבחינה גופנית ולא מבחינה רוחנית, יודע אני שלא אמות מיתה בעולם הבא, אלא רק מיתה אחת, בעולם הזה.

אם ככה נוכל להבין מהי פרשת עגלה ערופה:

מפרשת עגלה ערופה למדנו, שלא צריכים לעשות כלום, כדי להתחייב שהרגת משהו... אומרת הגמרא, אם לא נתת לו אוכל והוא יצא לדרך בלי אוכל, אז אתה הרגת אותו! אתה לא צריך לעשות מעשה בידיים בשביל לרצו!

עצם זה שלא נתת לו מזונות, עצם זה שלא לויות אותו, זה עצמו מחייב אותך! אם ככה יוצא, שפרשת עגלה ערופה, זה היה הפחד של יעקב אבינו!

אם אתה רואה שהקב"ה תובע את הזקנים, לא על מעשה שהם עשו, אלא על מעשה שהם לא עשו!

אמר יעקב אבינו - מי יודע, אם בשמים לא יתבעו אותי על זה, מי יודע מה יהיה בעולם הבא! אם אלה הדברים, אולי לא מתכוון המדרש - אמר להם יוסף הצדיק, אל תזכירו לו פרשת עגלה ערופה... אם תזכירו לו את זה כל הזמן...הוא כל הזמן "אכל את עצמו", על זה שהוא שלח אותי, ומי יודע מה קרה לו... תגידו לו שאני חי, ואם הוא בלי יאמין לכם, תזכירו לו את פרשת עגלה ערופה!

כי פרשת עגלה ערופה, עלולה להזכיר לו את החובה שמעני לו הזמן מתהפכים, למה מתהפכים? על זה שהוא שלח אותי ומי יודע מה קרה לי...

לכן פרשת עגלה ערופה, באה להגיד ליעקב - נכון, לויות אותו, עשית מה שצריך... אומר יעקב אבינו - היתכן התורה פלסתר - שהתורה תכתוב דבר לא אמיתי?!

הרי מי ששלח אותו ומי שנשלח, לא קורה לו כלום! שולח לו יוסף בחזרה - אבא, אין לך מה לדאוג... לא קרה לי שום דבר. לא בגוף ולא בנפש, אני חי...אבל בדיקב"ה וקיימתי **ואתם הדבקים בה חיים כולכם**. לא פאעה בי לא חיה ולא רעה, לא טרף ולא טרף...בשניהם עמדת, בשניהם יצאתי בשלום.

וזהי פרשת ויגש... **אם ככה רבותי, רק נסכם בנקודה אחת:**

פתחנו בעשרה בטבת, ואני רוצה לסיים בעשרה בטבת. **החתם סופר** כותב בספרו, דבר חידוש...

הוא שואל שאלה לפי שיטת האבודרהם, שאומר, שכאשר חל תשעה באב בשבת הוא נדחה ליום ראשון... כאשר חל י"ז בתמוז בשבת, הוא נדחה ליום ראשון... כאשר חל י"ז בתמוז בשבת, הוא נדחה ליום ראשון... כאשר חל י"ז בתמוז בשבת, הוא נדחה ליום ראשון... כאשר חל י"ז בתמוז בשבת, הוא נדחה ליום ראשון...

נדחה ליום ראשון... תענית אסתר, מוקדם ליום חמישי... אבל עשרה בטבת, אם חל בשבת, מתענים בשבת! למה? הוא מרחיב מאוד בדבר... לא מצאתי אף אחד, שמרחיב על ענין עשרה בטבת, כמו **החתם סופר**... עשרות דפים!

הוא כותב דבר נורא - אנו מתענים בשבת אם אדם חולם חלום רע בשבת. למה? תענית על דבר שכבר היה, לא מתענים בשבת - נחריב כבר בית המקדש, זה לא דוחה שבת...אבל תענית על דבר שעתידי להיות, דוחה שבת!

חלמת חלום רע, זה דוחה שבת, כי זה עתיד להיות... מי יודע מה עתיד להיות. אומר **החתם סופר** - ככל שנה בעשרה בטבת, יושב הקב"ה עם פמליה שלו, ודן האם השנה יבנה בית המקדש או לא.

על תענית שקובעת, מה הולך להיות בשנה הקרובה, אומר האבודרהם - על זה מתענים גם בשבת בימים ראשון, הקב"ה יושב עם פמליה שלו ודן, האם יבנה בית המקדש או לא.

כל אחד יודע, מה כוח התפילה שניתן לנו. כולנו יודעים מה זה בית המקדש... הוא הצוואר שלנו, הוא בית חינו! לא אנו כולנו מסתובבים... נראה לנו שאנחנו חיים... חיים פירוש הדבר, שדבקים בקב"ה.

כל הצום הזה, הוא בסכ"ה 12-14 שעות... אז ודאי, שכל אחד ישב עם עצמו בתפילה, ולא יגיד הרמב"ם התפלל וכל בא... הבעל שם-טוב התפלל ולא בא... התנאים התפללו ולא בא... אין דבר כזה! ו תסתכלו במסילת ישרים... אדם צריך לדעת, שכל שחולף יותר זמן, מתאספים יותר תפילות, יותר בקשות... שייגיע הרגע שיתמלא השק, אז הקב"ה יענה לבקשה!

נועם לקב"ה, וישמע ה' את קולנו ויהי רצון שבשבע הבא, ניפגש כולנו בבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

ברוך הדרוש

אדם כמה ימי חייו יכול ללמוד שליש משנותיו מקרא שליש משנותיו משנה ושליש משנותיו גמרא. נמצא לפי זה יעקב

כשראה שאין יוסף אתו וסבור שהוא מת נמצא נתבטל הבטחה אחת והיה ירא לנפשו שמה נתבטל הבטחה השניה גם כן ולא

ידע כמה ימי חייו ולא היה יכול לצוות את בניו שלא יתעסקו בדבר הלכה כי במוכרחים המה ללמוד בכל יום הלכה כגיל, אמנם

יוסף היה ידע בעצמו שהוא חי ולא נתבטל הבטחה שניה וידע שיש לו ליעקב לחיות כמה שנים וממילא לא נתבטל הבטחה

ראשונה גם כן ובודאי לא ימות אחד מבניו בחייו ויוכלו ללמוד הלכה כשיבואו לביתם ודו"ק:

אדם כמה ימי חייו יכול ללמוד שליש משנותיו מקרא שליש משנותיו משנה ושליש משנותיו גמרא. נמצא לפי זה יעקב

כשראה שאין יוסף אתו וסבור שהוא מת נמצא נתבטל הבטחה אחת והיה ירא לנפשו שמה נתבטל הבטחה השניה גם כן ולא

ידע כמה ימי חייו ולא היה יכול לצוות את בניו שלא יתעסקו בדבר הלכה כי במוכרחים המה ללמוד בכל יום הלכה כגיל, אמנם

יוסף היה ידע בעצמו שהוא חי ולא נתבטל הבטחה שניה וידע שיש לו ליעקב לחיות כמה שנים וממילא לא נתבטל הבטחה

ראשונה גם כן ובודאי לא ימות אחד מבניו בחייו ויוכלו ללמוד הלכה כשיבואו לביתם ודו"ק:

אדם כמה ימי חייו יכול ללמוד שליש משנותיו מקרא שליש משנותיו משנה ושליש משנותיו גמרא. נמצא לפי זה יעקב

כשראה שאין יוסף אתו וסבור שהוא מת נמצא נתבטל הבטחה אחת והיה ירא לנפשו שמה נתבטל הבטחה השניה גם כן ולא

ידע כמה ימי חייו ולא היה יכול לצוות את בניו שלא יתעסקו בדבר הלכה כי במוכרחים המה ללמוד בכל יום הלכה כגיל, אמנם

יוסף היה ידע בעצמו שהוא חי ולא נתבטל הבטחה שניה וידע שיש לו ליעקב לחיות כמה שנים וממילא לא נתבטל הבטחה

ראשונה גם כן ובודאי לא ימות אחד מבניו בחייו ויוכלו ללמוד הלכה כשיבואו לביתם ודו"ק:

אל תרעו בדרך (מה, כד)

ויש לתרע' על פי מה דאיתא גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד

אב ואם שררי יעקב נענש על ה"כ" שנים שהיה בבית לבן וכי ועל ה"ד" שנים שהיה בבית עבר שלמד תורה לא נענש. והנה

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

311

פְּרִשֶׁת וַיִּגַּשׁ

תש"פ

פניני אמן ותפלה בפְּרִשֶׁת

מאוצרות אמונים

היכן מצינו שיהודה נגש לתפלה?

"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדָבָר נָא עֲבֹדָה דָּבָר בְּאַזְנֵי אֲדֹנָי וְאַל יִחַר אַפָּךְ עֲבֹדָה כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה" (מד יח)

במדבר (ב"ר צא ו) מבאר שבגשש יהודה לפני יוסף הוא התכוון לשלושה דברים: לפיוס, למלחמה ולתפלה. ולכאורה, גישתו לפיוס ולמלחמה מבארים בפסוק, כפי שהביא רש"י על אתר, אך היכן מצינו שהתפלל?

פרש רבי אלעזר אזכרי:

בראשית דבריו כפל יהודה את המלה 'אדני' - "בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני", ויש לפרש כי ב'אדני' הראשון פנו לשמים, וכן התפלל: "בי אדני" - אָנָּה, אֲדוֹן העולמים, "ידבר נא עבדך דבר" שיתקבל "באזני אדני" - יוסף אדון מצרים, שהלא: "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יִשְׁנֶה" (משל כא א).

אף שנקראה היה כי יהודה מפנה את דבריו ליוסף, בלבן כן להתפלל לה. וכפי שמצינו שפרש המהרש"א (ח"א, ר"ה ג ב) את הפסוק (נחמיה ב ד-ה): "ואתפלל אל אלקי השמים; ואמר למלך" שנחמיה דבר לאזני המלך אך בלבן כן להתפלל לה.

תדרי' על התורה

אפן הפסיעות קדם תפלת שמונה עשרה

"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה" (מד יח)

כתב הרוקח (הקלות תפלה שוב) כי קדם תפלת שמונה עשרה, צריך המתפלל להקדים ולפסע שלוש פסיעות לפניו. סמך למנהג זה למד הרוקח מהעבדה שכתב "וַיִּגַּשׁ" נאמרה בתנ"ך בנוגע לתפלה שלוש פעמים: א. בתפלת אברהם על סדום - "וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם" (לעיל יח כג). ב. בפסוק שלפנינו: "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה" (ראה ב"ר צו ג ובאור התרד"ס לעיל). ג. "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו הַנָּבִיא" (מלכים א' יח לו) - כשהתפלל בהר הפרמל.

נחלקו הפוסקים בהבנת דברי הרוקח: דעת האליה רבה (צא ג) שכאשר הדבר מתאפשר נתן לפסע שלוש פסיעות לפניו מבלי להקדים ולפסע לאחריו, ואולם בפסוק 'קצור השל' (דני שמו"ע) כתב שכונת הרוקח היא כמנהגנו (ראה משני"ב צא ג: קצש"ע יח ב), שתמיד יש להקדים ולפסע שלוש פסיעות לאחריו ולאחר מכן להזדרז ולפסע את אותן פסיעות לפניו.

תפלה על הצלחת התפלה

"וַיִּדְבָר נָא עֲבֹדָה דָּבָר בְּאַזְנֵי אֲדֹנָי וְאַל יִחַר אַפָּךְ עֲבֹדָה כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה" (מד יח)

דרש רבי שלום פירלוב מבראיהו:

פסוק זה רומז לנו שבגששנו להתפלל לפני קוננו, עלינו להקדים ולבשט: "ידבר נא עבדך דבר" - זכני

לענות אמן ב'שנות השבע'

"וְלִחְסֵם אִין בְּכָל הָאָרֶץ כִּי כְבֹד הָרָעַב מָאד וַתִּלְהַ אָרֶץ מִצְרַיִם וְאָרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרָעַב" (מד יג)

אמר המשגיח רבי אליהו לופיאן:

ימי שנותינו בעולם הזה הן בבחינת 'שנות השבע'; בכל יום ויום נקרות לפנינו אין ספר הזדמנויות שבהן אנו יכולים לאסוף מצוות שתלוינה אותנו ל'שנות הרעב' - בעולם הבא, שאז לא נוכל להוסיף זכויות. החכם שעיניו בראשו יציל כל רגע ורגע לחטוף עוד דף גמרא, עוד מצוה, עוד ברכה ועוד אמן. שהלא ב'שנות הרעב' - בעולם הבא, גם אם ישלם מיליונים בשביל לענות עוד אמן אחת, דבר לא יועיל לו, או אז יתגעגע ויחשוקק לימי חיותו ויאמר לעצמו: למה לא חטפתי עוד זכויות...

היה ה'חפץ חיים' מסמיך לכך את לשון הכתוב (שה"ש ג א): "על משכבי בלילות בקשתי את שאלהך נפשי בקשתי ולא מצאתי", 'על משכבי' - לאחר מאה ועשרים, אז יתחיל האדם לבקש את המצוות שנשמתו אברה כל כך, אך גם אם יחפש ויחפש, לא ימצא דבר. על כן איש נבון וחקם הוזהר את הנוצח, בודאי לא יחמיץ ולו אמן אחת בעולם הזה.

ספר הזרזון 'חסדי אברהם' עמ' קלב

הדן מחוסט רבי יעקב קטינא היה אומר, כי בבית דין של מעלה תהיה תביעה מיוחדת על אדם שזלזל בעניית אמן, וכן כתב בספרו המפרסם 'רחמי האב' שהדפס בעשרות מהדורות:

"להזהר מאד בעניית אמן... כי מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: 'למה לא ענית אמן - מה עבדך היה?' ועל זה בא הרמז (תהלים פג יז): 'מלא פניהם קלון' - סופי תבות אמן"'

רחמי האב' אות נו

על הצדיק מנתיבות רבי ראובן יוסף גרשונוביץ העיד: 'רגעים ספורים קדם יציאת נשמתו בקש לשמע ברכות השחר והתגבר בכל שארית כחותיו לענות אמן על כל ברכות השחר, כשבכל ברכה הולך כחו ונחלש, עד שאילו כחותיו...'

יצו"צ אש' עמ' קפה

להתפלל כראוי כדי שישמעו הדברים: "באזני אדני". בכה באר רבי שלום אף את גסח ברכת 'ברוך שמו' - "נהללך ה' אלקינו בשבחות ובקורות, נגדלך ונשבחך ונפאך ונמליךך..." ויש להבין: וכי באים אנו להודיע לה' את שאנו עומדים לעשות? ולפי האמור יש לפרש שכונתנו לבקש בכה שזכנו ה' לגדלו ולשבחו בשירי תוד.

דברי שלום

תשובה מתוך שמחה

"וַעֲמֵתָ אֶל תַּעֲצָבו" (מה ה)

אמר האדמו"ר רבי שמואל מסלונים:

השב בתשובה צריך לעשות זאת מתוך שמחה. ואף שההרטה על העבר היא אחד מתנאי התשובה, אל לו לאדם לשקוע מחמת פן בעצבות, שכן העצבות היא מכשול גדול בעבודת ה'. ליסוד זה פנו יוסף לרמז לאחיו: "וַעֲמֵתָ" - בבאכס לשוב בתשובה על מקדתי למצרים [אין 'ועמתי' אלא תשובה] (ב"ר כא ו), "אל תעצבו" - אל תעשו זאת מתוך עצבות אלא מתוך שמחה.

דברי שמואל

בשורתו של יוסף לאביו

"מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלקים לאדון לכל מצרים" (מה ט)

וכי איזו בשורה היא ליעקב הצדיק שבנו מולך על כל ארץ מצרים?

א. באר רבי ישראל מרוזין:

תבת 'שמני' יכולה להתפרש אף כשתי מלים נפרדות - 'שם אני'. ויש לומר שיוסף בא לבשר לאביו שאף במצרים לא התרפה במאומה באמונתו, ואדרבה: 'שם' - בתוך טמאת מצרים, 'אני' פועל לפרסם וללמד את המצרים את האמונה ש: 'אלקים לאדון לכל מצרים'.

ב. באופן נוסף באר רבי יוסף חיים מברגד:

בשר יוסף לאביו כי זכות "כ"ה" אותיות הפסוק: "שמע ישראל" ה' אלקינו ה' אחד" אשר 'אמר בנך יוסף' בכל יום ויום, היא שעמדה לו לנצח את קלפות מצרים ופרעה עד ש: 'שמני' אלקים לאדון לכל מצרים.

ג. באור נוסף אמר רבי יעקב גימן ראש ישיבת 'אור ישראל':

בדבריו אלו תאר יוסף לאביו את חסן אמונתו בבואו יתברך. שאף שכול היה להתנאות ולתלות את גדלותו בתבונתו וחקמתו שהרשימה את פרעה, בכל זאת הוא מכריז ואומר בפה מלא: "שמני אלקים לאדון לכל מצרים" - 'אלקים הוא שמנה אותי למלך במצרים'.

ישמח ישראל; 'כן יהי'ע' סוקה מב א: 'דרכי מוסר'

יהודי יקרא!
אתה אשר זכית להכיר בשוגב גדלתה של מצות עניית אמן, אתה המקפיד להגיש בכל יום ברכות משלמות לבואר העולם - מי כמוך יודע ערכה של ברכה שזננתה ב'אמן'! בידך אפשרות נפלאה להציל בכל יום ברכות רבות שבעלידיה היו נאמרות שלא בשלמות ולצער מדי יום אמנים רבים.
הצטרף עוד היום לקהל מזכי הרבים, גבאי אמן בבתי הכנסת, ואלפי ברכות משלמות תזקקנה בכל יום לזכותך.

ברכות השחר: בקול • בכונה • במחברותא.

"ומזדיקי הרבים כפוכים לעולם ועד"
(דניאל יב ג)

זפוי הרבים בענית אמן

קוראים יקרים!
בנדאי שמענתם וגם נוכחתם לראות בעיניכם את התפתחותה המפלאה של מהפכת 'בני אמונים' בשנים האחרונות. ממזון 'קלה' אשר האדם דש אותה בעמליו, הפכה מצוה זו לעטרת תפארת בקרב שלומי אמוני ישראל, אשר בזכות פעילות 'בני אמונים' נחשפו רבבות לחשיבותה הרבה ולסולותיה המפלאות ומקבלי על עצמם להתחזק בה בכל מאומם.

גלת הכותרת של פעילות 'בני אמונים' משפבר הימים היא אמירת ברכות השחר בחברותא, כאשר האחד מברך, ומשנהו עונה אמן אחר ברכותיו. הנהגה זו הוקרה בקדמונים, הובאה בספרי הפוסקים, וגדולי ישראל נהגו בה מדורות קדומים ועד עצם היום הזה, כפי שפרסם באריכות רבה מעל במה זו במהלך השנים.

ואולם למרות מעלתה היתרה ועל אף פשטות קיומה, רבים נמנעים מלנהג בהנהגת קדש זו, מחמת סבות שונות: אם מחמת הרגל, אם מתוך שמתבישים הם לפרוט לזולתם ולהטריח לטובת אמן אחר ברכותיהם, אם מחמת הגעגוע לתפלה בשעה שהאמן כבר אינו מאפשר את אמירת הברכות בניהווא. ויש גם - כמה מפלי - כאלו שטורס הבינו את גדל חשיבותה.

למסרה זו הקמנו 'בני אמונים' לפני כמה שנים את מערך 'גבאי אמן' בבתי הכנסת, הפועל בהצלחה רבה מזה תקופה ארפה הרבה הארץ והעולם, במסגרת מערך זה מתנדבים 'גבאים' מיוחדים ברבים מבתי הכנסת - אנשי ערך שפנו מזמנם היקר למען הגשמת מטרת הקדש: "וימלא כבודו אל כל הארץ אמן ואמן", בעומדם דרך קבע בבית הכנסת ובהקשבתם לברכות המתפללים והשלמת ברכותיהם בענית אמן.

כאמור, מתוך אותה סיעתא דשמיא המלאת את פעילות 'בני אמונים' לכל ארץ הדרה, גם מערך זה זכה להצלחה מיוחדת במינה. מאז ועד עתה רבים וטובים אשר 'טעמו וראו כי טוב' הצטרפו מכוח לגלגלו של מלה, קהל משכמי קום, אומרי ברכות השחר בחברותא, מגישי מנחת הודאה משלמת למלכו של עולם באהבה ובציון למען שמו יתברך.

אף הגבאים עצמם מודעים על תחושת ספוק מיוחדת שלם זוכים לה בעקבותו, ואף על ישיעות גדולות שראו בעיניהם מאז החלו לשמש בקדש בשליחות זכוי הרבים.

עזה תקוותנו שהדברים יפעלו את פעלתם הראויה ונזכה כי בכל בית כנסת בישראל יהיה ממנה אשר יקדיש מזמנו למען הצבור ויעוררם לענית אמן.

ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום

אויב... והסר שטן מלפנינו ומאחורינו... ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום. סמוך ובטוח אני שזכות זו תעמוד לנו להצלחת המשימה החשובה והמסכנת שלפנינו ושזוכה כלנו לשוב ממנה בריאים ושלמים.

כאשר דבר הרבי פו היה. דבריו של יוסף שגאמרו מעמק לב ומתוך אמונה שרשית עשו רשם על לבבות חבריו, והם הסכימו בהתלהבות. יוסף ראה בכך סימן ראשון לקיום דברי הרבי ובטוח היה שגם הברכה שברכם תתממש.

כך, משידד היללה, דקות ספורות לפני מועד צאתם לדרך נגש יוסף כישלית צבור ופתח בתפלת ערבית. לכמה מהחברים היתה זו אולי הפעם הראשונה שבה התפללו במנון. התפלה הנרגשת הסמימה, והחברים צאו לדרך.

בחשך סמיו התקדמה הקבוצה בהירות רבה לעבר גבעה קטנה שהשקיפה אל היעד שאליו היו צריכים לחדר. עד מהרה הם הבינו שהמודיעין שקבלו, שלפיו בשעה זו הכל היו אמורים להיות שקועים בשנתם על משותיהם, היה שגוי. בפעל כמה מהבטים היו מוארים.

יתרה מאות, אחד הערבים אם חש כפי הנראה בתנועה חריגה, והוא מהר להזעיק את חבריו. הדבר הפתיע את חברי הקבוצה והפך את פעלתם המתכננת לספקת שבעתים, אולם למרות זאת לאחר התייעצות מהירה שנערכה ביניהם, החליטו החברים שכבר אין דרך חזרה, ובקמס לשוב לאחוריהם החליטו להמשיך בפעלתם ככל מחיר.

הם ידעו כי תיהם תלויים להם מנגד וכי מסתבר שאף יהיו להם אבדות בנפש, אולם הם הבינו כי לאחר שהתגלו כבר אין להם דרך חזרה, והם החלו מיד בפעלה.

כמתכנן הם התפצלו לקבוצות קטנות והחלו בהסתערות נועזת לעבר היעד. עד מהרה התאוששו הערבים מההפתעה והחלו להשיב כנגדם באש צולבת, אולם למרבה הנס והפלא, מתוך מאות הכדורים ששקרו סביבם לא פגע בהם ולו אחד. ככל שנסו הערבים לפגוע בהם לא עלה הדבר בידם, וכך עם סיום הפעלה חזרו כל חברי הקבוצה לבתיהם בשלום.

היה זה גס של ממש אשר לא היתה כל דרך אחת להסבירו, מלבד התפלה שהגנה עליהם ושמרה עליהם מכל רע כהנבטחת הרבי. כמה מהחברים אף התחזקו בעקבות האירוע שבו נוכחו לראות בכת התפלה כי יש אללים בארץ וכן קרוב הוא לכל הקוראים אליו באמת, ובפרט לחכמי הדורות אשר מן הדברים ששם ה' בפייהם לא יכל ארצה. בהמשך הביא אותם הדבר אף להתחזקות באמונה ובקיום המצוות.

למעלה מחמשים שנה לאחר מכן, בשנת תש"ס, הבחין אחד מחסידי סדיגורא שהשתטח על קברו של הרבי בעל אביר יעקב מסדיגורא ביהודי ישיש שחזותו לא היתה כשל חסידי, אשר מסתובב בין הקברים כמחפש דבר מה. החסיד התענין למבקשו של הזקן, והלה ספר לו כי הוא מחפש אחר ציינו של רבי מרדכי שלום יוסף מסדיגורא.

החסיד התלהב לזמן והתנדב להראות לו את הדרך למקום, כאשר תוך כדי צעידתם שאל החסיד את הזקן מאין הכיר את הרבי. בתגובה ספר לו האיש את הספור האמור, תוך שהוא מצין כי הוא עצמו היה אחד מהמשתתפים בפעלה זו, ואף התחזק לאחר שזכה לראות בעיניו בהתגשמות ברכת הרבי ובכח התפלה שהגנה עליהם והצילה את חייהם ממות כמעט בטוח.

"כל פעם שבה אני זקוק לישועה", אמר הזקן, "מקפיד אני להתפלל לפני כן כפי שהורה הרבי. הפעם זקוק אני לישועה מיוחדת והחלטתי לפקד את ציינו של הרבי בתקונה שבנדאי יפעל בעבורי ישיעה ורחמים..." הסביר האיש ופתח מיד בתפלתו הנרגשת.

קריית מלך קבץ ח עמ' צח

היה זה בשלהי תקופת שלטון המנדט הבריטי בארץ ישראל. יוסף, בחור צעיר ונמרץ, נאלץ להצטרף לאחת מקבוצות המחתרת שפעלו באותה עת לשמור על יהודי ארץ ישראל מפרעות הערבים אשר תחת עיניהם המתעלמות של חילי הממלכה הבריטית, שחזו ללא רחם בישובים היהודיים המתחדשים בארץ הקדש.

פעם אחר פעם היו הרוצחים הישמעאליים אורבים לשירות היהודיות שהיו עושות את דרכן לישובים המבדדים, כשהן מובילות אליהם מזון ותרופות ושאר מוצרים שגזרכו לקיומם היום יומי, טובחים ביושביהם ובזוים את שללם. לשם כך הוקמו קבוצות שפעלו ללוות את השירות ולשמר את דרכן, לצד שמירה שוטפת על הישובים היהודיים שהזנחו לגורלם ביד חלי הלגיון הבריטי.

מלבד פעלות השמירה השגרתיות, היו אנשי קבוצות אלו נדרשים לבצע מפעם לפעם פעלות סכול בעמק הישובים הערבים, אשר יושביהם זממו ללא הרף רעות על יושבי הארץ, ונדרשה פעלה נועזת כדי לסכל את עצתם בחסדי שמים. לצורך בצווע הפעלות הללו אשר היו כרוכות בסכסון רב, נדרשה הקנה מקדמת ומקדקת שקללה אסוף מודיעין מקדקת, הטמנת מצבורי נשק ופצצות בעמק שטח האויב וכיוצא בזה. זאת מלבד ההזירות הפפלה שגורשה מהם, מפני עיניהם הפקוחות של חילי המנדט, אשר פעלו כל העת באופן חד צדדי לטובת הישמעאליים, ומתוך כך עשו הכל כדי להצר את רגליהם של חברי קבוצות השמירה.

יוסף שהיה בחור צעיר ומכשר נטל חלק פעיל ומשמעותי מאד באותן פעילות. אביו רבי יהודה שהיה מגדולי חסידיו של האדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף מסדיגורא דאג לו מאד, וכך לפני כל פעלה שכוו הקפיד לפקד את חדרו של מורו ורבו הגדול, לעתים בלוי בנו ילעמים לבדו ובכש מהרבי לברך את בנו שישבו בשלום וילא פגע.

באחד הימים נודע לר' יהודה שבנו אמור להשתתף ביום המחרת בפעלה מסכנת אף נחוזה ביותר, שאלה התכוננו חברי הקבוצה בקוש זמן רב. דרכו נכנס ר' יהודה לחדרו של הרבי כדי לבקש ברכה שישבו בשלום וילא נזק מהפעלה מסכנת.

בנגוד לפעמים קודמות שבהן הסתפק הרבי בכך שהעניק את ברכתו, הפעם, בהכנסו אל הקדש פנימה בלוי בנו, הורה הרבי ליוסף שלפני צאתם לדרךם יתפללו הוא וחבריו תפלת ערבית בצבור, ורק לאחר מכן יצאו לדרךם.

יוסף החל להתנצל שמרבית חבריו אינם שומרים תורה ומצוות ולאבן לב, ומסתבר שלא יספיקו לכך, אולם הרבי לא השיב על כך דבר. רק חזר שוב על דבריו ואמר לו: "אמר להם שיחפלו! יחדו בצבור, ורק לאחר מכן יצאו לדרך". יוסף נסה שוב להביע את חששו למפקד שחבריו לא יקבלו את דבריו, אך הרבי הרגיעו ואמר לו: "עוד תראה שהם יספיקו".

טרם צאתו ברכו הרבי בהם בברכת הצלחה וישיוקה יחד עם חבריו לשוב לחיים ולשלום. יוסף שהיה חדור באמונת חקמים ענה אחריה אמן ופנה הישר למקום שבו נדרבו חבריו להפגש טרם צאתם לפעלה.

בהמלה המפגש, לאחר שהציגו המפקדים את תכנית הפעלה בפירוט, נשמן שחבריהם היו שרויים במתח ובהתרגשות, בקש יוסף את זכות הדבר ואמר:

"חברים, מי פמוכם מבינים עד כמה מסכנת היא הפעלה שלפנינו. אמת, אנו עושים זאת למען שלומם של יהודי הארץ, אולם אנו זקוקים לזכיות רבות כדי לצלח אותה בשלום. מה דעתכם אפוא, שבטרם צאתנו לדרך נתפלל יחדו תפלת ערבית בצבור? בתפלה, הסביר להם יוסף, "נבקש את ברכת השכינה... לשלום והעמידנו מלכנו לחיים... ותקנונו בעצה טובה מלפניה... והגן בעדנו והסר מעלינו

פרשת ויגש

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

כל אדם נקרע בין הדימוי העצמי השלילי וחוסר האמונה בעצמו שהיצר הרע מנסה להחזיר בו כדי ליישם אותו; לבין קול הדעת והשכל, הקול של הצדיקים, שמלמדים שכל אדם יקר וחשוב, שכל אדם במהותו טוב וישר, ושכלל אדם ישנם הכוחות והאפשרויות להגיע לכל מעלה.

ולכן בכל אירוע בחיים העבודה שלנו עם עצמנו היא לדחות את כל ה"פרשנויות" של היצר הרע שמנסה לשדר לנו שאנחנו רעים ושנחנו כישלון; ולהזכיר ולחדד לעצמנו את האמת הפשוטה שאנחנו טובים במהותנו, ושכל הרע שאנחנו רואים בעצמנו הוא רק מצד היצר הרע אבל לא שייך לנו באמת.

ודעו לכם, שגם הילדים שלנו עומדים בדיוק באותה דילמה. אבל להם אין את האפשרות לפרש הכול באופן חיובי, הם תלויים בפרשנות שלנו. ובנוסף, אצל הילדים זה כמעט קריטי כי הם כמו שתילים רכים. אם הם מתעקמים בגיל צעיר - זה עיקום לכל החיים. ואם הם מתיישרים בגיל צעיר, זה אומר שהם יצמחו באופן ישר ומבורך.

מילה בונה מילה הורסת

עכשיו נחזור אל המציאות שלנו. הילד סרח והוא כרגע מפחד מהתגובה של ההורים. ברגעים אלה הוא נקרע בין האמונה בעצמו לבין הייאוש. אתם חייבים להבין שאם ברגע זה אתם תשברו אותו ותדאכו אותו, אתם דוחפים אותו בידיים לתוך תהום מסוכנת; אתם מעקמים אותו לכל החיים. אתם ממש השליחים של היצר הרע להרוס לו את יסודות הנפש. אני בטוח שאתם לא רוצים להיות במקום הזה!

אבל אם אתם חכמים אתם מבינים שיש כאן הזדמנות נפלאה ואתם מנצלים אותה כדי להעביר לילד את המסרים הנכונים של הצדיקים, המסרים הנכונים של האמונה כפי שמיד נסביר - ואז אתם למעשה בונים אותו לכל החיים. אתם מעניקים לו יציבות וחוסן נפשי בנקודה העמוקה ביותר בנפשו.

המשך בעמוד 3

מאמר ראש הישיבה

איך הופכים חושך לאור?

לזהות את הפוטנציאל

הפעם אני רוצה לתת לכם מתנה אמיתית. מתנה לחיים. נקודה עמוקה מאוד שיכולה ממש לשנות את החיים שלכם ואת החיים של הילדים שלכם.

אחד ההבדלים הגדולים בין מצליחן למפסידן, אם לא הגדול שבהם, זה היכולת לנצל הזדמנויות. איזהו חכם? הרואה את הנולד. זאת אומרת, החכם רואה מציאות אפורה שעל פניה לא מבטיחה גדולות ונצורות, והוא מזהה בתוכה פוטנציאל אדיר, ויודע איך להפוך אותה להצלחה מסחררת. ישנן הזדמנויות פז כאלה בחיים שלנו כהורים, שאם נדע לנצל אותן נכון, נרוויח רווח אגדי בל ישוער.

ההזדמנויות האלה הן המעידות והנפילות והכישלונות של הילדים שלנו.

לא זורקים אבן אחר הנפיל

נכון, כל הורה מצפה לשמוע על הילד רק דברים טובים ולקצור נחת. אף אחד לא מחכה למעשים רעים או להתנהגות רעה מצד הילדים. כשהורה קורה, זה תמיד תופס אותו כהפתעה לא נעימה ואנחנו מגיבים בהתאם, כפי הצער שהצטבר בתוכנו וכפי לחץ החיים.

אבל אם רק תדעו כמה אור אתם יכול להפיק מהכשלונות של הילדים שלכם - אתם תתייחסו אליהם אחרת לגמרי.

נסביר למה הכוונה, ונתחיל דווקא עם הדוגמה השלילית. לצורך הדוגמה נדבר על אימא ובן והדברים נכונים כמובן גם לאב וגם לבת.

בואו נדבר על אימא שאומרת לילד שלה מילים טובות כמו "אתה חמוד, צדיק, חכם" וכדומה. ויום אחד היא מקבלת טלפון מהמורה שהילד התנהג בצורה איומה. הילד נמצא בפחד מהתגובה של

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

חולון	ירושלים	נתיבות	חדרה
יום ה', י"ב טבת (09/01/20) בית כנסת ע"ש חללי צה"ל המעפילים פינת המצודה, בשעה 21:30	יום ד', י"א טבת (08/01/20) ישיבת "חוט של חסד" שמואל הנביא 13, בשעה 20:30	יום ב', ט' טבת (06/01/20) בית כנסת "ורד לדוד" היובל 51 בשעה 20:00	יום א', ח' טבת (05/01/20) בית כנסת "בר יוחאי" תל דור 24 בשעה 20:00

גיליון 654
ז' טבת תש"פ

כניסה	יציאה	ר"ת
16:12	17:27	ירושלים
16:27	17:28	תל אביב
16:18	17:26	חיפה
16:31	17:30	באר שבע

בדיחות הדעת

איש אחד בא מזיע ומתנשף לבית של חבר שלו בקומה 19. החבר: מה קרה? למה עלית במדרגות? יש מעלית. האיש: בהוראות של המעלית כתוב שהיא מיועדת ל-10 אנשים.

החבר: נו, אז מה הבעיה? האיש: מאיפה יש לי כח לחכות לעוד 9?

עם הפגימה והניח אותו בחדר המדרגות. "מצטער דוד" אמר האב לבנו המופתע, "אתמול קבענו כולנו שבשעה שמונה אף אחד לא נשאר בבית, ואני מתכוון לישם את מה שקבענו. אני מקווה שהיום תלמד את המסר ומחר תקום בזמן".

לא חייב לנסות בבית, ולא משנה מה קרה אחרי 5 דקות. אבל תענו בכנות: "מחר דוד יקום בזמן או לא?"

5 טיפים לסיום

1. הציבו גבולות מתוך מחשבה ותכנון מראש. תכנונו ביחד עם הילדים, אפשרו להם להביע את עצמם, שמעו את דעותיהם, ושתפו את כולם בהחלטה בנובנה.

2. גבולות קובעים בזמן שקט ורגוע- ולא בעת הסערה: הרצון להציב גבול יעיל ואפקטיבי תוך כדי משבר וכעס נידון לכישלון. כשאנחנו או הילדים נמצאים בסערת רגשות, אף אחד לא מקשיב. גם לא אנחנו.

3. הקפידו להציב גבול ברור (ללא הסתייגויות רבות מדי), הוגן והגיוני.

4. אם החלטתם על חוק חדש, תכינו תוכניות מגירה לכל תרחיש. עליכם לדעת להיות מוכנים בצורה נינוחה לכל קושי.

5. תקפידו לשוחח על החוק עם כל ילד בנפרד. כל ילד הוא אינדיבידואל. אמנם החוק שווה לכולם, אך לכל אחד חוזקות וחולשות משלו.

בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

יציבים כמו מכות הכביסה.

דלת או קיר

הורים יקרים! המסר מהסיפור על שמואל והבימה הוא: שבוודאי הילד ינסה אותנו עד כמה אנחנו מתכוונים ברצינות ל"חוק" והוא רוצה לבדוק אם החוק הוא "קיר" שאי אפשר לעבור דרכו, או שהוא "דלת" שפעמים פתוחה ופעמים סגורה.

במידה והחוק שלנו יהיה באמת "קיר", הילדים יפסיקו לנסות אותנו, ויתחילו לבצע את החוק בשמחה, כמובן כאשר הם היו שותפים להחלטות החוק, כפי שהסברנו בפרק הקודם.

פעמים והקיר אמור להיות קיר ברור יותר.

אני רוצה להוסיף ולחזק את ההבדל בין הקיר לדלת בדוגמה נוספת: במשפחת כהן הילדים התקשו לקום מוקדם בבוקר, כל יום הייתה מלחמת עולם, ההורים לא ידעו מה לעשות. הילדים היו קמים בעצלות, היו מאחרים לבית הספר וכבר לא נשארו תירוצים לכתוב למורים. עד שהחליטו ההורים לקבוע לילדיהם "מסגרת" הם עבדו עם כל הכללים והצליחו עם כל הילדים פרט לילד אחד, שמשום מה עדיין לא הפנים את החוק.

לאחר חודשיים, כינס האב את כל הילדים בסלון והציג בפניהם את מסקנות העבודה עם החוק. הם ישבו ביחד ודנו על הנושא, ולבסוף האב הסיק מסקנה חד משמעית: בבית שלנו מהיום, אף אחד לא נשאר בבית אחרי השעה שמונה. הילדים, ישנו באותו היום מוקדם, בצפייה למחר. השעון בחדר הילדים צלצל בשעה שבע, כל הילדים קמו בזריזות והתארגנו ליציאה, פרט לדוד שניסה להתחנך שוב כהרגלו בהחלטות. האם שראתה את בנה ממשיך לישון על אף ההחלטה החדשה ורצתה ללכת להעיר, נעצרה על ידי האב. "אל לך לטרוח, היום דוד יבין לבד ש-חוק זה חוק" אמר לה.

בשעה שמונה בדיוק, כאשר שאר בני הבית כבר ממתנים בחוף, ניגש האב למיטת בנו הרים אותו

חיים במסגרת-פרק יא'

אנו כבר שבועיים בסיפור על שמואל, על הבימה האדומה ועל חוק השינה. שמואל הוא כמעט כל ילד שני שלנו, אם לא כל אחד מהם. שמואל הוא ילד שבוחן ובודק גבולות.

הילדים שלנו, בדיוק כמונו המבוגרים, זקוקים לוודאות על מנת להרגיש בטחון. הם רגועים כאשר הם הבינו איך הדברים עובדים, ויודעים מה יהיה בסוף. נסו להיזכר בגילאים הצעירים שבהם הילדים מבקשים לשמוע את אותו סיפור או לראות את אותה הצגה או את אותו סרטון שוב ושוב. הידיעה שלהם שהם יודעים לצפות את מה שקורה בהמשך ההצגה נעימה להם ומוסכת בהם בטחון. שום דבר אינו מאיים, אין שם הפתעות. כאשר הגבולות ברורים- הילדים נינוחים, בטוחים, יודעים מה מצופה מהם (גם אם רוצים אחרת) ופנויים למשימות החיים (משחק, למידה, התנסות חדשה וכו'). כדי להרגיש בטוחים, עליהם להיות בטוחים שאתם ההורים יודעים, ברורים ומונוטרים בבטחה את התא המשפחתי. וכדי להיות בטוח בזה, הילד מתחנך בגבול.

ניזכר שוב בשמואל

בדיוק כפי שבגיל שנתיים וחצי, ניסה שמואל להתנגש "במסגרת", שהייתה קיר ומכונת כביסה שהפריעו לו בנסיעתו עם הבימה, אולם עם הזמן הוא הבין שעם קיר ומכונת כביסה לא מתעסקים. בדיוק כפי שאמר לעצמו, "קיר המטבח ומכונת הכביסה לא יזוזו לעולם ממקומם, ואין לי ברירה אלא להפסיק את ניסיונות ההתנגשות ולנסוע בכיוון אחר".

אותו הדבר בדיוק קרה בניסיונותיו בגיל 6 להתנגש בגבולות "חוק השינה". אך אמא של שמואל, היא אמא מקצועית. היא קוראת כל שבוע את העלונין, ויודעת כיצד עליה להתנהג. בעקבות התמודדותה של אמא בתבונה, שמואל מיוזעניו הבין בע"ה שחוק השינה הוא קיר. ההחלטות של אמא הם

התכשיט שהולך איתך לנצח

סדרת המרגליות בנושא התודה מבית היוצר של הרב שלום ארוש שליט"א

אחד מתוך סדרת התכשיטים שלנו. החוברות הקטנות שיעשו לך ישועות גדולות החוברות מתאימות לכל גיל או מטרה - להתחזקות, לשמחות, חתונות, בר מצווה, ברית ועוד

לסדרה המלאה ולהזמנות: 052-2240696

עלון
"חוט של חסד"
חוגג
בר 13
מצווה

לשיתופות בהוצאות
קודש:
02-5308000

שבת קודש

ילדון חידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנות

פעמיים מסופר על ערבון בתורה, פעם אחד נתן ערבון ופעם אחת הבטיח ערבון?

תשובה מרשת וישב: תשובה: (1) לאחר שלושה חודשים מתגלה שתמיר הרר (בראשית לח ד) בנזן שבחלום של שר המשקים יש שלושה שריים, (3) ובחלום של שר האופים יש שלושה סלים, ולפי כתרן יוסף הם חסומים על שלושה ימים (בראשית מ ו-ט), (4) שלושה ימים עוברים מחלום עד שמכרה משיב לבנו את שר המשקים ומוציא להורג את שר האופים (בראשית מ כ)

הזוכה: ח. סולק, בני ברק

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה
אמרת תודה ונושעת

הבן שהתחתן

ואשר פנימי מכלא אותו, והכל יתהפך לו לטובה.

קשה לה לא הולך לה - כפי שתתעורר לעבד על אמונה. וכשאדם אומר תודה, אז הוא כבר חי באמונה, לכן אין סבה שיחסר לו יותר כלום. כי כל הסבה שגרמה לו לחסרון היא חסרון האמונה, ועכשיו, כשהוא אומר תודה, הוא חי את האמונה בשלמות, כי תודה זו אמונה שלמה, ואז הוא מבטל את החסרון מהשורש, וכבר אין שום סבה שיהיה לו חסרון! אין סבה שתשאיר רגל, אין סבה שלא יהיה לה ילדים, אין סבה שלא תהיה לה פרנסה, שלא יסתדר לה.

בכל בעיה או חסרון שיש לה תגיד לא מבין, אבל מאמין שזה טוב. תגיד תודה. יש לה חובות? - לא מבין, אבל מאמין שזה לטובה, תודה שיש לי חובות. בכל דבר - אתה לא מבין, אבל מאמין. תאמין! תגיד תודה מכל הלב!

אשה אחת, בקושר שנים היתה בוכה על כך שהבן שלה עוד לא התחתן, אולי חמש עשרה שנה שהיא בוכה. בסוף אברה לה: 'תשמע. אני מפסיקה לבכות, ורק אוקרת לה תודה, הן על כל החסדים שאיתה עושה עפוני בכלל, והן על הבן הזה שלא התחתן שזה בודאי רק לטובה' - הודתה כך איזו תקופה, והבן הזה התחתן... היא רק הגיעה לפסקנה להפסיק לבכות, שהרי כבר בכתה ובכתה ובכתה וכלום לא קרה, והיא הפסיקה לבכות, וזכתה מיד לישועות, 'על הפקודים'...

וזה מה שפולחן אותנו כבוד מורנו ורבונו הקדוש רבי נחמן מברסלב, שהיחסים היחידים

שיש בעולם הם, כשנפלים מן האמונה. כפואב (ל"מ רן): 'דע, שכל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון בעצת. כי מי שיש לו דעת, יודע שהכל בהשגחה מה' יתברך, אין לו שום יסורים, ואינו מרגיש שום צער'. כל זמן שהאדם מחזיק באמונה שהכל לטובה, והוא מודה לה' על הכל, גם על הדברים שאינם טובים, שמחה גדולה שופעת בתוכו,

אמרת תודה ונושעת
052-2240696

רוצה גם לזכות בהגרלה?
גם אתה יכול!
שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה
al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה
052-2240696

ילדים אומרים תודה
סיפור בהמשכים לילדים

הכשרונות שלי?

"בודאי", אמרתי, "אלא מה? אחרת לא היית מקבלת ציונים כל כך טובים..."

"מלכי, בואי ואגלה לך סוד שגלתה לי המורה שלי בכתה ג'. היתה לי מורה מקסימה בכתה ג' שיקראו לה המורה מרים. יום אחד היא למדה אותנו בכתה דרך להצליח בחיים, ומאז אני תמיד מצליחה במבחנים."

המשך
בשבוע הבא

דרך חדשה (חלק ג')

"לא נכון", צעקתי, "אין סכוי שאצליח אי פעם בחיים. אני כשלו אחר גדול, ואין סכוי שאי פעם אקבל ציון גבוה במבחן".

אחותי נדהמה.

"מלכי, איך את מדברת? את מאד מכשרת. אין סבה שתגיד דבר כזה".

"אני לא מכשרת בכלל", אמרתי, "כמה שאני מנסה ומנסה - תמיד אותם ציונים. אני אף פעם לא מצליחה לקבל יותר מששים, מקסימום שבעים. אני מרימה ידים. אין טעם יותר להשקיע בלמודים, אם לא מצליחים אף פעם. את למשל - הכל הולך לך יפה בקלות. את כל הזמן מקבלת ציונים גבוהים. את כל כך מכשרת וחכמה, ואני כל כך מפסידנית".

לפתע פרצה רחמי בצחוק: "את באמת חושבת שאני כל כך חכמה? את באמת חושבת שהציונים שאני מקבלת זה בזכות

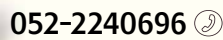
והנה הגיע היום המיוחל בו המורה חלקה את המבחנים. ולצער הרב, רק בקשי הצלחתי להגיע לציון ששים. באותו ערב ישבתי בחדר מדכדכת לגמרי. 'זהו. אין לי יותר כח להשקיע. אני בחיים לא אצליח בלמודים. בחיים לא אהיה כמו האחיות שלי. נגזר עלי להיות הכשלו של המשפחה'. חשבתי לעצמי. והנה לפתע, אחותי רחמי נכנסה לחדר.

"מלכי, למה את בוכה?" היה נראה שהיא ממשיכה להללה לראות אותי במצב כזה.

לא עניתי לה, אבל היא ראתה את המבחן שאני מחזיקה ביד, והיא הבינה לכו.

היא התישבה לידי, נגבה לי את הדמעות, חבקה אותי חזק חזק, ואמרה: "את בוכה בגלל המבחן, נכון? אל תדאגי, את עוד תצליחי. אם לא במבחן הזה, אז במבחן הבא. אני אעזר לך את תראי שתצליחי", נסתה להרגיע אותי.

[illegible]

דברים היוצאים מן הלב

לכן נראה איך מדברים עם ילד שסרח, על פי הגישה הנכונה ואז נחזור לראות מהם הרווחים העצומים שמרוויחים כשהולכים בכיוון הזה. כשאתה מדבר עם הילד, תאמר לו כך: "בני היק, תדע לך שאתה ילד טוב. יש לך נשמה טובה. אני יודע שהמעשה הרע הזה - זה לא אתה, אתה לא שמח בהתנהגות הזו ולא רוצה אותה. אתה ילד טוב והמעשה הרע הזה הוא מצד היצר הרע. הרע זה לא אתה." אני יודע שאתה רוצה להתגבר, ושהיית הרבה יותר שמח אם זה לא היה קורה. לכן תדע לך שאני אוהב אותך ומעריך אותך גם עכשיו. אני מאמין בך שאתה יכול להתגבר. רבי נחמן כותב שיש לך כוח גדול, ואם תדע מכוון תוכל לצמצא את היצר הרע בקלות.

"בני היק, היצר הרע רוצה שתחשוב שבגלל שנשלת זה אומר שאתה רע, אבל רבי נחמן מגלה לנו את האמת שה' אוהב אותך תמיד ומאמין בך תמיד ורוצה אותך תמיד, והוא יודע שאתה באמת טוב וישר." זו צריכה להיות רוח הדברים.

אסור כמובן להגיד לילד שאתה שמח במעשה הרע, או שהמעשה הרע הוא טוב. המעשה הרע הוא רע, ואנחנו לא מסכימים בשום פנים ואופן עם התנהגות רעה כזו. אבל אנחנו מביעים אמון בילד ואומרים לו שהמעשה הרע לא אומר שהילד רע. אנחנו עושים הפרדה ברורה בין המעשה הרע ששייך ליצר הרע, לבין הילד שהוא טוב במהותו.

אין צורך להאריך ולהסביר מה מרוויחים ברגעים כאלה. במצבים אלו הילד כל כך מופתע מהתגובה הזאת, עד שהלב שלו פתוח לקבל והדברים שתאמרו יחדרו לעומק נשמתו. בניסיון כזה הילד מבין שכל מה שאמרתם לו עד היום שהוא צדיק וחכם - באמת התכוונתם לכל מילה, והדימוי העצמי שלו מתחזק, האמונה שלו בעצמו מתחזקת.

תיקון מושלם

ובהזדמנות כזאת אתם "קונים" את הנפש של הילד. הוא נותן בכם אמון. הוא מרגיש שאתם באמת לצדו. אין לכם מושג כמה כוח זה נותן לילד וכמה זה מחזק את מערכת היחסים העדינה והחשובה שבינכם לילדכם.

בפרשת השבוע אנחנו רואים את התיקון המושלם לחטא מכירת יוסף. אנחנו רואים את יהודה עומד לצדו של בנימין למרות שבנימין לכאורה סרח. האחים היו במותח נורא, וההתנהגות האצילית של יהודה דווקא ברגע המשבר העידה על האחריות העמוקה שהוא חש כלפי בנימין למרות הכול, וזה מה שתיקן את הקרע של השנים. אנחנו חייבים להבין שחובתנו כהורים היא לבנות את נפש הילד וזו משימת חיינו. עלינו קודם כול לבנות את עצמו ולהאמין בעצמו, וכך נוכל להאמין גם בילדנו ולעמוד לצידם בשעות קשות ולבנות את החוסן הנפשי שלהם דווקא מתוך הכישלונות והמחשבים. זה לא דורש מאיתנו מאמץ גדול, אלא הבנה ורגישות, ועבודה נכונה וחכמה. כך נבנה את דור העתיד, כך נבנה ילדים בריאים בנפש וחזקים ברוחם שיגדלו להיות אילות מפארים בכרם בית ישראל.

בברכת שלום ומבורך שבת

עדשים באוזן

מבט רך וסיפור לו סיפור:

"בעת שהייתי אצל רבי הקדוש, האדמו"ר רבי שלום רוקח מבעלזא זי"ע, הגיע יהודי שהייתה לו בעיית דימום קשה מן האף במשך תקופה ארוכה. הדבר הפריע לשגרת חייו ואף היווה סכנה לבריאותו מפעם לפעם.

"הרבי מבעלזא שמע את צרתו, והפנה אותו לעיר הגדולה לעמקער, השוכנת לא הרחק מבעלזא. 'לך אל ד"ר רפפורט', ציווה האדמו"ר מבעלזא, 'והוא ימצא בעז"ה תרופה למכתך'.

"היהודי שמע בקול רבי הקדוש מבעלזא ונסע לעמקער. שם נכנס אל ד"ר רפפורט, סיפר

שהאדמו"ר מבעלזא שלח אותו אליו וביקש שיטפל בו. ד"ר רפפורט עוד לא הספיק להאיר בפנסו הקטן אל תוך חוטמו של האיש, וכבר נתקף הלה בעיטוש כבד וכל המורסה והמוגלה ש בא פו יצאה בחוזק ולכלכה את בגדיו של הד"ר הזועם.

"לא על הלכלוך זעם הד"ר. משהו אחר הפריע לו: 'תמיד עושה לי הצדיק מבעלזא את הקנצים הללו. לו ידעתי שזו המוגלה שיש לאיש זה - לא הייתי מהין לגופו בו. אין רופא בעולם שיצליח לסכל בפצע כזה מבלי לגרום למותו של החולה'..." כך סיפר הרבי משינאווא לאבי הילד החולה.

בליל שמחת תורה, יומיים לאחר אותו מעמד, נכנס הדזור הגוי לבית המדרש בשינאווא, וחיש את היהודי מיאשניצא.

כשאיתר אותו מסר לו הדזור מברק בחול שהגיע מאשתו, בו היא כותבת שבעת שניגש הרופא לבדוק את הילד, פרצה המוגלה כולה מעצמה החוצה והאוזן נקיי משל לא אירע בה מאומה.

ניגש היהודי בהתפעמות לרבי הקדוש לספר לו על הנס שחולל, אך הרבי היסהו והפטיר: "מוטב יהיה לשנינו אם לא תספר מאומה מאשר התרחש כאן".

יוסל'ה הקטן אמנם אמר שאינו שומע טוב לאחרונה, אבל ההורים לא דמינו לעצמם מהי הסיבה לכך. שלושה ימים חלפו מאז התלונן יוסל'ה על כאבים באוזניו, ולפתע החלה אוזנו מתנפחת, מתאדמת ומשנה צורתה בלי סיבה הנראית לעין.

אמנם במבט חיצוני קשה היה לקבוע כמה נובע הדבר, אך בבדיקה אצל הרופא המקומי שדיווח על גוף זר וכהה בתוך האוזן. חקירה קצרה העלתה שיוסל'ה הקטן פשוט שיחק עם קטניות מסוג עדשים ותחבן לאוזנו אחת אחרי השנייה "כדי לראות מה זה עושה"...

העדשים נרטבו מהנוזלים שבתוך האוזן, וממי המקלחות שחלפו עליה, תפחו, תססו, הרקבו

וגרמו לדלקת חריפה באוזנו של הפעוט שכבר לא חשב שעדשים זה 'משחק ילדים'.

בר פואה הפרימיטיבית דאז, לפני כמאה וחמישים שנה, לא היה לרופאים הרבה מה לעשות בידון - בפרט בעיירה הקטנה ! א ש נ י א , בה התגוררו ההורים - והם ייעצו לאב האומלל שילך

"למחוללי הניסים" שלו, כפי שכנו האדמו"רים והצדיקים באותה עת בקרב הגויים.

בצר לו נסע האב אל הרבי הקדוש רבי יחזקאל שרגא הלברשטם משינאווא (ו' בטבת יום הילולתו), והתחנן לפניו שיברך את בנו לרפואה שלמה.

האדמו"ר שמע את בכיו, וברכו בברכה די קרירה שה' יעזור ויהיה בסדר.

עברו מספר ימים, ובעת שנכנס האדמו"ר לבית מדרשו לאגוד את הערבות להושענות לפני ליל הושענא רבא, נכנס היהודי אחריו והביט בעבודת הקודש. האדמו"ר ראהו ושאל: "נו, מה אומרים הרופאים על יוסל'ה שלך?"

האב ענה בדמעות ובשפה רפה שאין בידם אמצעים לעזור לו, והמצב נראה כלאחר ייאוש.

הרבי משינאווא עצר מאגידת הערבות, נתן ביהודי

המבצע השבועי

הצטרף

למפיצי האור

02-5308000

קבל

מית לברית - מתנת "אריט"

כנינים חסידות ברסלב

בְּלִיל הַשִּׁשִּׁתּוֹת שֶׁבְּגִמְרָה הַחֲנֻכָּה, וְהוּא הַשִּׁשִּׁתּוֹת הָאֲחֵרוֹן שֶׁהֵיטָה לוֹ בִּימֵי תִּיּוֹ הַקִּדּוּשִׁים, עָסַק אֶז מוֹהֲרֵנִי אֶת זְכָרוֹנוֹ לְבָרָכָה בְּתִפְלַת יוֹם הַפְּסוּקִים שֶׁהוּא בִּפְעֻלַת הַסֵּלֶחַ נָא הַשֵּׁנִי לָאֵה וְאַחֵר כִּף נֶגֶשׁ וְנִתְעַלָּה וְנִסְתַּלַּק בְּמֵאוֹר רַב. בְּיוֹם וְאִ"ו פְּרָשַׁת וַיֵּגֶשׁ וַיִּצְאָה לְנִסְתּוֹת בִּ"חֲנִינוֹ הַפְּרָכָה לְסֵלֶחַ שֶׁבְּמִסְפָּר שְׁמוֹ הַקִּדּוּשׁ, כִּי "חֲנֻן הַפְּרָכָה לְסֵלֶחַ" עוֹלָה בְּמִסְפָּר שְׁמוֹ "נְנוֹ" (חֲכִיכָה וְתַבְנִיחַ דָּף ו' א').

אָמַר פֶּעַם רַבְנֵנוּ: מִדּוּעַ אֵין אֲנִים מְקַרְבִּים אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם וְעוֹשִׂים גַּם אוֹתָם לְחִסְדֵּיזוֹת? כִּי אֵז נִקְל לֹא לַאֲשֵׁי לְהִתְנַחֵג בְּדֶרֶךְ הַחֲסִידוֹת וְהִיזְרָאָה כְּדָבָעִי. (שי"ש"ק ב"ד)

(בשם רבינו) אָמַר הַבֶּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכָרוֹנוֹ-לְבָרָכָה לְעִינֵי הַנּוֹהֲגִים לְשִׁתּוֹת תָּה קוֹדֶם הַתִּפְלָה כְּדִי שִׁיתְפַּלְלוּ הִיטֵב, "טוֹב יוֹתֵר לְבָרוּשׁ וּלְבִלְבֵּל אֶת הַתִּפְלָה וְלֹא לְבָרוּשׁ אֶת הַתָּה לְפִנֵּי דְּרָרוֹ שֶׁבּוֹחֵשִׁים אֶת הַסֵּפֶר שֶׁבְּמִשְׁקָה הַתָּה. (שם ב-ג)

היינו שני הכוחות הגדולים ביותר בנפש האדם.

וזוהו סוד החשמל, כי האדם הוא חשמל, חש ומל, ועליו לבדוק בקפידה כמה הוא חש וכמה הוא ממלל, עד שיגיע למצב שהוא אינו ממלל לפני שהוא חש, ובא לציון גואל.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 * ☎

השוותה מיץ טבעי שנסחט מפרי חדש אינו מברך עליו שהחיינו. הלכה ברורה (סימן רכ"ה אות ל"ט).

אם שתה מיץ טבעי מפרי חדש ולא בירך שהחיינו, וכעת רוצה לאכול מהפרי החדש האם יכול לברך שהחיינו?

אף על פי שאין מברכים על מיץ טבעי ברכת שהחיינו, מכל מקום אם הקדים ושתה מיץ לפני שאכל את הפרי, אינו יכול לברך שהחיינו, מכמה טעמים. הלכה ברורה שם.

אשתי עשתה ריבת אתרוגים, האם בנר עליה ברכת שהחיינו?

אם אוכל אתרוג (מהיבול החדש) לפני חג סוכות יברך שהחיינו. בן איש חי (פרשת ראה אות אות י"א) וחזון עובדיה (ברכות עמוד קל"ב בהערות). אבל בריבות שעושים בימים אלו לאחר הסוכות שהגברים בירכו שהחיינו על האתרוג למצוות נטילת לולב, אין לברך שוב שהחיינו בשעת אכילה. שם (עמוד קל"א). ונשים שלא בירכו על האתרוג בשעת המצווה יכולות לברך ברכת שהחיינו. (על פי חזון עובדיה הנ"ל שאם אוכל קודם סוכות יכול לברך שהחיינו)

מה מברכים על ריבת האתרוגים?

יש אומרים לברך על קליפות האתרוגים המרוקחים בדבש שהכל נהיה בדברו. בן איש חי (פרשת פנחס אות ד'). אמנם להלכה יש לברך בורא פרי העץ. חזון עובדיה ברכות (עמוד ק"ל).

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

יהודה ויוסף הם בחינת שתיקה ודיבור. כוחו של יהודה הוא בכיו. כוחו של יוסף בשתיקתו. יהודה אומר תודה ויהודה מודה בפשעיו. יוסף מאידך שומר על פה סגור בכל מיני מצבים. בניסיון אשת כוטיכר הוא שותק.

האחים זורקים אותו לבור והוא לא שולח להודיע ליעקב. הוא מתגלה לאחיו בתור כושל ארץ מצרים ולא אומר להם מיהו, למרות הדחף הטבעי שמניעו.

ושני הכוחות הללו שהם כח הדיבור וכח השתיקה על פיהם ומהם נבנית כל מציאות האדם. שהרי כל האמונה מושתתת על הדיבור.

אמונה זה לדבר עם בורא עולם: אתה מאמין אתה מדבר. וזה דורש תרגול, לאמן את עצמך לדבר עם הבורא מתוך תחושה וודאית שהוא שומע אותך. כמו שאמר רבנו, שצריכים לדבר עם עם ה' בחופשיות כמו שמדברים עם חבר טוב. לא להתקמצן במילים. ככל שתדבר יותר עם בורא עולם כך אמונתך תלך ותגדל, כי האמונה תלויה בדיבור.

והדיבור שהכי הרבה צריכים להרבות בו הוא דיבור של תודה, כי יש ארבעה חלקים לדיבור, יש דיבור של צדקה שזה דיבור שאתו מפרסמים צדקותיו של הבורא, ויש דיבור של תשובה שאתו משיבים את המלוכה לבורא, ויש דיבור של עשיית שזה להודות לה' מתוך תחושת מלאות, ויש דיבור של מלכות שזה לבקש מבורא עולם את הכח להיות מלך ולא

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

ברכת שהחיינו על פירות חדשים

ובטעם, יכול לברך על כל אחד בפני עצמו. הליכות עולם (חלק ב' פרשת ראה אות ב') ואור לציון (חלק ב' פרק י"ד אות מ"ו בהערות).

בירך שהחיינו על תפוח פינק לידי האם יכול לברך על תפוח אנה שהחיינו?

אף שההלכה פסוקה היא שמי שאם יש פרי אחד בשני סוגים כמו ענבים ירוקים וענבים אדומים ובירך על מין אחד אינו יכול לברך על המין השני, חזון עובדיה (ברכות עמ' תמ"ז) אור לציון (חלק ב' פרק י"ד אות מ"ו). מכל מקום מי שבירך על תפוח גרנד יכול לברך על תפוח אנה שהחיינו והטעם כתב בשו"ת "מועין אומר" (חלק א' עמ' שצ"ג) בשם מרן הרב עובדיה שמכינן שתפוח ענה ותפוח פינק לידי גדלים בזמנים שונים וגם טעמיהם שונים לכן יש לברך עליהם ברכת שהחיינו, ועל שאר מיני תפוחים שנמצאים כל השנה אין לברך שהחיינו כלל, כי הם נמצאים בשוק כל השנה. אבל לגבי ענבים ודומיהם, כל דבר שהוא מין אחד אין לברך עליו שהחיינו כפי שכתבת.

אדם שלא אכל תפוזים וכעת רוצה לשתות מיץ שסחטו מתפוזים, האם בירך שהחיינו?

האם ניתן לברך שהחיינו על פירות הדר כגון תפוזים, קלמנטנות וכדומה, או שאין לברך עליהם שהחיינו מכיון שהם פירות מורכבים?

יש אומרים שאין לברך על פירות הדר ברכת שהחיינו מכיון שתחילת עשיית פירות אלו היתה על ידי הרכבה. בן איש חי (פרשת ראה אות י"א) ושו"ת מנחת יצחק (חלק ג' סימן כ"ה). אמנם מרן הרב עובדיה פוסק שמכיון שההרכבה נעשתה כבר בעצים הראשונים וכעת העצים הם הדור השני והשלישי של ההרכבה, אין בהם שום איסור ומברכים על פירותיהם שהחיינו. יביע אומר (חלק ה' אורח חיים סי' י"ט) אור לציון (חלק ב' פ"ד אות מ"ה).

אם בירכתי על תפוזים ברכת שהחיינו, האם אני יכול לברך על הקלמנטנה או אשכולית וכדומה, או שיכול לברך שהחיינו רק פעם אחת על כל פירות הדר?

יכול לברך על כל מין ומין, אף שדומים זה לזה במראה החיצוני, מכיון שיש שינוי בשם, במראה,

ליקוטים נפלאים פרשת ויגש

"ויגש אליו יהודה ויאמר" (מד, יח)

דיבר אליו קשות. (רש"י)

קשה לכאורה להבין את טענות יהודה ליוסף: הרי יהודה עצמו הציע ליוסף עונשים חמורים יותר, כמבואר בסוף פר' מקץ (שמי שיימצא הגביע בידו יומת, והשאר יהיו לעבדים), ויוסף הוא שהציע להקל ולקבוע שגונב הגביע יהיה לעבד והשאר ישוחררו. מתרצים המפרשים (אור החיים והעמק דבר בסוף פרשת מקץ), שתחילה חשב יהודה שכל עניין הגביע הוא גזירת שמים, מידה כנגד מידה משום מכירת יוסף, ולכן לא התנגד ואף הציע הצעות מוחמירות. אך כשראה שהשליט המצרי מתעתד להשאיר דווקא את בנימין, היחיד שלא השתתף במכירה, הסיק יהודה שאין כאן אלא מזימה גרידא של שליט מצרים, שיש להילחם נגדה באמצעי ה"השתדלות" הרגילים, ולכן דיבר אל יוסף כפי שדיבר.

"אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או

אח" (מד, יט)

באמת לא מצינו בפרשה שיוסף שאלם "היש לכם אב או אח", ברם זאת הייתה טענת יהודה ליוסף, כלום שאלתנו היש לכם אב או אח, הרי אנו לבד ענינו לך זאת, וזהו הוכחה שאין אנו מרגלים, כי א"כ היינו מעלימים ממך כל הפרטים האלו. (אברבנאל, דמשק אליעזר)

"ויצא האחד מאתי

ואמר אך טרף טרף ולא ראיתי עד הנה" (מד,

כח)

בישיבתו של ה"חתם סופר" נפטר, ל"ע, בחור צעיר בן י"ח שנים, שהיה תלמיד חכם גדול, וזכה להספיק הרבה בימיו הקצרים. אמר ה"חתם סופר" בהספד: הבחור היה בן י"ח אבל חכם כמו בן ששים, אלא שאנו לא ראינו את הששים, רק את הי"ח.

כמו שכתוב אצל המן שירד לבני ישראל במדבר: "המן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדלח" ואלו בני ישראל התלוננו: "נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו". מדוע? כי נכון שאפשר היה לטעום

כל טעם במן, אבל לא ראו את האוכל, וכשאדם לא רואה הוא נשאר רעב. "נפשנו יבשה" כי "בלתי אל המן עינינו" אנו רואים רק את המן, ולא מאכל אחר.

כך גם אנו, אמר ה"חתם סופר", ראינו לפנינו בחור שהוא בן י"ח שנים, ולא ראינו אותו בן ששים. המשיך ה"חתם סופר" ואמר: יעקב אבינו טען שיוסף היה חכם גדול, שהרי כתוב "כי בן זקנים הוא לו" ואומר תרגום אונקלוס "בר חכים".

אלא שיוסף היה בן שמונה עשרה כשנמכר, שנאמר: "ויצא האחד", ו"האחד" בגימטריא שמונה עשרה. ומסיים הפסוק "ולא ראיתיו עד הנה", "הנה" בגימטריא ששים. את הששים לא ראיתי, למרות שהוא היה חכם כמו בן ששים.

"לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין

נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות..."

(מה, כב)

הגמ' מקשה איך יכול להיות שיוסף יטעה באותו דבר שאביו טעה ואיך יתכן שיוסף ישנה בן בין הבנים שהרי למוד הסבל היה צריך להקפיד בזה יותר? ומתרגמת הגמ' שהביא 5 חלפות שמלות לרמז על מרדכי היהודי אשר יצא מלפני המלך בחמשה בגדי מלכות.

הקשה על זה הגר"א שהרי עדיין ישנה פה אפלייה עדיין ובמיוחד שהאחים לא ידעו על הרמז הזה שרימז לו?

ותירץ הגר"א שהשמלות היו זולות ובשווי של השמלה שקיבלו שאר האחים ושאלת הגמ' היתה למה היה השינוי בכמות ולא לשווי השמלות שבזה לא היה הבדל.

הקשה אביו של ה"בית הלוי" שהרי הביא גם שלש מאות שקל ועל זה הגר"א לא תירץ? ה"בית הלוי" כשהיה צעיר תירץ שהנה כתוב בפרשת משפטים שמחירו של עבד הוא 30 שקל כי אם שור נגח עבד חייב 30 שקל לאדוניו וכתוב בגמ' בגיטין דף מז. שהמוכר עבד לנכרי חייב לפדות אותו עד פי 10 מדמיו א"כ כל אח היה צריך לפדות אותו מידי המצרים עד 300 שקל ורק בנימין שלא מכרו לא היה צריך לשלם 300 שקל ולכן קיבלם מאת יוסף.

"וירא את העגלות אשר שלח יוסף" (מה, כז)

רמז נאה רמז הרה"ק ה"בית ישראל" זי"ע כי לאחר שנתגלה יוסף לאחיו שלח לאביו 'עגלות', וברש"י - סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו,

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת ויגש

רש"י: להתקין לו בית ועד שיהא מורה בו דברי תורה, ושיהיה השבטים לומדים בו.

שתי מטרות היו ליעקב בשלחו את יהודה בהקמת בית הועד: הן שיהא מקום להוראת התורה ע"י יעקב והן שיהא מקום שבו יוכלו השבטים ללמוד. והדברים צריכים ביאור: א. הרי שבנים נפש ירדו למצרים שחלקם נשים וילדים, ואילו הגברים מנו כמה עשרות בלבד ומדוע ראה יעקב צורך לשלוח את יהודה להכין מקום ללימוד תורה למספר כה קטן של לומדים? ב. האם לא היה ניתן להקים בית ועד בהגיעם למצרים ולא להכין מקום מראש? ג. הרי יוסף היה במצרים ושימש כמשנה למלך, וכחלק מההכנות לקראת הפגישה עם אביו ואחיו, יכול היה הוא להכין את בית המדרש ללימוד תורה? ד. לוי ויששכר שמהם עתידים לצאת מורי הוראה בישראל, היו מתאימים יותר מיהודה להשלח למצרים להקים בית ועד, מאשר יהודה?

מסופר, שביום שייסדו את ישיבת וואלוז'ין, היה ראש הישיבה הגר"ח מוואלוז'ין שרוי בתענית ובכה בדמעות שליש, ובדמעות אלו גיבלו את הטיט של אבן הפינה... וכן מסופר שבעת יציקת היסודות לישיבת פוניב'ז, פרץ הרב מפוניב'ז מידי פעם בבכי עד שקשה היה להרגיעו, והחזון אי"ש שנכח במקום אמר: "ישיבה שמייסדים בדמעות, בדם ובזיעה, סופה להתקיים". מטרת יעקב בהקמת הישיבה במצרים היתה לייסד מקום תורה מכוחו וכוח אבותיו, כוחות רוחניים שיעמדו לעם ישראל בהיותם בגלות מצרים, וזאת רצה יעקב להדגיש לבניו עוד טרם ירידתם לגלות מצרים שהבסיס לקיומו של עם ישראל הוא בית המדרש ללימוד התורה, ובלעדיו אין חיות, ולכן שלח את יהודה לפניו, ומאחר והקמת הישיבה היתה לדורות, היתה כוונתו של יעקב שהיסודות יבנו מכוחו שלו ולבנותו בכוונה נכונה כדי שתשרה בו השכינה והתורה שתילמד בו תהא לשמה. אילו יוסף שהיה כבר במצרים היה מקים את בית המדרש, לא היה ניתן ללמוד מכך יסוד זה היאך יש לייסד מקום תורה לרבים. ומה שנשלח דווקא יהודה, כיון שהיתה בו מעלה מיוחדת, שהרי כבר נאמר שאחת מהמתנות שקיבלו ישראל מהקדוש ברוך הוא היא התורה שניתנה לישראל, וכן ביאר הרמב"ם: "אין דברי תורה מתקיימין... ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה". ההתקשרות לתורה יכולה להווצר רק על ידי מסירות נפש וויתור על רצונות ותאוות העולם הזה. מסירות נפש של יהודה התגלתה בעבר בנסיונותיו להציל את בנימין אחיו עד כדי נכונותו לצאת למלחמה עם מצרים כדי להציל את אחיו, ולכן נבחר דווקא הוא להקים בית תלמוד והוראה בארץ גושן, שגם עצם הקמת מקום תורה צריכה להבנות מתוך מסירות נפש וביטול העצמיות, ומתוך יציקת תוכן של קדושה.

בפרשת עגלה ערופה, זהו שאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא אמר אשר שלח פרעה (רש"י מה, כז) ופי' הרה"ק ה'בית ישראל' כי רמז לו שבעגלה ערופה נאמר לא נודע מי הכהו (דברים כא, א) כיו"ב אמר לו יוסף ליעקב אפילו אם יהיה נראה לך שהאחים מכרו אותי, אבל באמת לא נודע - לעולם לא תדע מי הכני ומכרני... כי הכל מיד ה' היה. (באר הפרשה)

"ותחי רוח יעקב אביהם" (מה, כז)

ה'חתם-סופר', היה נוהג להאריך בתפילת שמונה-עשרה. פעם אחת, אחרי התפילה, ניגש אליו אחד המתפללים ואמר: "רבי, האומנם כדאי כל-כך להאריך בתפילה? הנה, בזמן שרבנו התפלל הספקתי לסיים את התפילה ואף גם ללמוד שני דפי גמרא עם תוספות".

חי"ר רבי משה והשיב: "חז"ל אמרו שהמאריך בתפילת מאריכים לו ימיו ושנותיו. אם-כן, על-ידי אריכות התפילה אזכה לחיות יותר, וממילא אוכל להשלים את דפי הגמרא שכביכול 'החמצתי' בגלל אריכות התפילה"...

"ואלכה ואראנו בטרם אמות" (מה, כח)

סיפר הגה"צ רבי נתן מאיר ווכטפויגל זצ"ל מנהל רוחני ישיבת לייקווד שפעם פנה אליו רבו, המנהל רוחני של התלמוד תורה דקלם הגה"צ רבי דניאל מונשוביץ זצ"ל ה"ד ושאלו, לשם מה הלך יעקב לראות את יוסף, מה תוסיף לו ראה זו? אין לומר שהיו אלו געגועים גרידא, כיון שלא ראה את בנו עשרים ושתים שנה, וכלתה נפשו לראותו. שהרי מדברים אנו באבות העולם שבדאי כל מעשה שלהם נעשה בחשבון מדוקדק.

לשם משל סיפר רבי נתן ששמע פעם מרבו רבי דניאל הנ"ל שתיתכן ביקורת מצידו ועל כל אדם שמעשיו אינם מחושבים דיים, אבל על רבו הסבא מקלם זצ"ל יתקשה לומר ביקורת, כי בימי שהותו בצילו, ראה איך כל תנועה שעושה מחושבת ואפילו את כובעו לא יזיז בלי מחשבה, אם כן קל וחומר, בן בנו של קל וחומר שהיה ליעקב אבינו חשבון מדוע נסע לבנו? תשובתו של רבי דניאל לשאלה ששאל, היתה קצרה: "הוא רצה לראות איך יוסף מתנהג".

הסביר זאת רבי נתן, שהנה לכאורה למה נצרך לראותו בעולם הזה, הלא יראנו בעולם הבא, אלא רצה לראות איך הוא מצליח להתגבר על יצרו, ומזה ילמד הוא עצמו, שכן למרות שיעקב היה ודאי במדרגה גבוהה מיוסף, אולם הוא הרגיש שהוא יכול וצריך ללמוד ממדרגתו המיוחדת של יוסף הצדיק שנתנסה בכאלה ניסיונות ועמד בהם.

(נועם המוסר עמ' ע"ה)

"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו

גשנה" (מו, כח)

א לט שבת

סיפורים נפלאים

פרשת ויגש

"ונפשו קשורה בנפשו" (מד, ל)

לפני כיוכל שנים היה בחור בישיבת פוניבז' שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, את עולמו מצא בתנועת נוער דתית בפעילות ובהדרכה, הישיבה דרשה התמסרות מלאה ללימוד הבחור סרב ומצא את עצמו מחוץ לכתליה.

הוא נרשם לישיבה אחרת אבל גם בהיותו שם המשיך בפעילות באותה תנועת נוער דתית והגיע לעימות עם הנהלת הישיבה שאף היא דרשה ממנו במפגיע לעזוב את כל הקשרים החיצוניים ולהתעסק בלימוד התורה בלבד.

חברו שחש לגורלו אם יסולק גם מהישיבה הזאת נועץ במרן החזון איש זללה"ה וביקש את רשותו להביא אליו את הבחור כדי שהחזו"א ישוחח עימו. הרשות נתנה והחבר שכנע את הבחור להגיע לפגישה עם החזו"א, האיר לו החזון איש פנים ושאלו מה לומדים עתה בישיבה, בקושי ידע הלה באיזו מסכת עוסקים בישיבה שכן ראשו ורובו היו בתנועת הנוער והנותר היה עסוק במלחמה עם הנהלת הישיבה.

החזון איש התייחס לכך בסלחנות והחל חוזר בפניו במתיקות עצומה על דברי הגמרא ושיטת התוספות, והיו הדברים מאירים ושמחים.

לפתע הפתיעם החזו"א בשאלה עצומה על דברי התוספות הם ניסו לישיבה אך ללא הצלחה, חייך החזו"א ואמר לא נורא חזרו לישיבה תחשבו בענין שאלו את רבותיכם ועיינו בספרים ושובו אלי כשתשובה בפיכם.

נפרד מהם החזו"א בברכת הצלחה והם פנו לישיבה, מיד כאשר הגיעו, סב החבר על עקביו הוא חזר אל החזו"א ושאלו בתמימה הרי לא הבאתיו כדי לדבר בלימוד. ענהו החזון איש במשפט מכונן, אי אפשר לקחת עוגן מהאדם בלי לתת לו משהו חילופי.

אם מוצא הוא את עולמו בתנועת הנוער וינתקוהו ממנה גם אם ישמע ויצייט יקבל ויסכים יפול לדכדוך ולשממון, לא זו הדרך יש לנתב את הלהט שלו לעשות, לנתב את האש לעשותה אש של מזבח, הכיצד, אם יקנה טעם בלימוד אם הלימוד יאתגר אותו יוכל אכן לוותר על פעילותו שם מתוך הבנה והסכמה, מיותר לציין שהעצה הועילה וכיום מכהן אותו בחור כראש ישיבה.

בישיבת חדרה קבלו אז בחורים מכל הישובים כשרבים מהם אף תפילין לא הניחו, שאל מרן הגה"צ רבי מאיר חדש את הגה"צ רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל איך כביסה מלוכלכת יוצאת כה נקיה, אמר להם כאן מכבסים בדמעות וביזע.

כאשר האדם מכתת עצמו לטובת תלמידיו כאשר אינו נותן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו כאשר תלמידיו הם בניו והצלחתם היא משאת נפשו כאשר מכתת הוא עצמו עבורם זוכה שתהא השלהבת עולה מאליה ומקרנה גם לסביבותיה.

"אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה ועתה אל תעצבו... כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם" (מה, ד-ה)

ה'עולם' מספרים שפעם אחת היה שונא ישראל שרצה לצער יהודים, ונכנס למסעדה יקרה וראה שם קבוצה של גויים, ובצד יושב יהודי. הרשע שהיה משופע בכסף ביקש לצער את היהודי. קרא למלצר והזמין אצלו עשרות מנות הכי יקרות של המסעדה, וציווה לתת לכל הגויים שנכחו שם, חוץ מליהודי. לאחר שסעדו כולם, קמו והודו לעשיר, ולתדהמתו גם היהודי בא להודות לו בכל לבו.

הרשע בראותו שהיהודי חומד לו לצון, ומודה לו על שנתן לכולם ולא לו, החליט לחזור על המעשה, והזמין עוד מנה מאוד יקרה לכל הסובבים, חוץ מליהודי, ושוב חזר הדבר על עצמו שבאו כולו להודות לו, וגם היהודי הודה לו. כשחזר הדבר כמה פעמים, התקצף הרשע ושאל את היהודי: 'על מה אתה מודה לי בכל פעם?' ענה לו היהודי: 'אני הוא בעל המסעדה, באתי להודות לך על ריבוי המנות שאתה מזמין אצלנו'...

והנה באותו מעשה כבר ידע היהודי את הישועה שיש בתוך הצער שרוצה אותו הרשע לצער, אבל האמת היא כך גם בכל צער וגידוף שיש לכל אדם, שמתחת זה גנוז וטמון איזה רווח רוחני או גשמי.

כעין זה איתא באור החיים הק' על הפסוק 'אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה', כי כשראה יוסף את הצער והבושה של אחיו, ולא יכלו אחיו לענות אותו, אמר להם: אני מאד אוהב אתכם, ואמר זאת באמת לאמיתו, אני יוסף אחיכם, עדיין באחוזה, ובדיק כך גם הייתי בשעה שזרקתם אותי לבור, גם את זה קיבלתי באהבה, כי האמנתי שהכל לטובה.

יתירה מכך מוסיף ה'כתב סופר' לפרש את הפסוק 'אשר מכרתם אותי', כמו שכתוב 'אשר שברת', וחז"ל דרשו יישר כחך ששברת, אם מותר לדרוש אדרוש 'יישר כחכם שמכרתם אותי מצרימה, שעי"ז נתגלגלה הצלת נפשות לישראל'.

"כל אשר בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם" (ויקרא כב, כ)

אסור להעלות לה' קרבן בעל מום. לכאורה הרי 'זבחי אלוקים רוח נשברה', אין התקרבות לה' לולי המומים, הנפילות והכניעה? אלא, לקבל מום ולהישאר בהמה, אין זו התכלית המכוונת של המום, כי המום בא למנף את האדם לדרגת 'אדם השלם'. איש אשר בו רוח נשברה, שקוע בעצבות ולא מתרומם לדרגת אדם, 'לא לרצון יהיה לכם'.

(א נקודל'ה - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים

פרשת ויגש

אבל ראו ג"כ שאין בקביעות וסופן להחרב, ועל דא בכו, שאין שמחתם שלמה.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בסוף ימיו היה לו קוצב לב. ומדי פעם יצא לטייל בליווי תלמידיו. באחד הפעמים ראה ילדה קטנה בוכה. רבי יחזקאל התכופף אליה ושאל אותה "ילדה למה את בוכה?" אמרה לו הילדה "כי רחלי אמרה שהשמלה שלי לא יפה". אמרה לה הרב, איך קוראים לך? אמרה לו שושנה. אמר לה הרב, שושנה יש לך שם יפה והשמלה שלך מאוד מאוד יפה. והילדה נרגעה. לאחר מכן שאלוהו תלמידיו, רבי, תורה היא, וללמוד אנו צריכים. הלא היינו עסוקים בעניינים שעומדים ברומנו של עולם. וא"כ למה הרב בזבז את זמנו היקר להרגיע ילדה בוכה? אמר להם הרב, נצטוונו ללכת במידותיו של הקב"ה, ועל הקב"ה נאמר "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים", "כל" בא לרבות אפילו דמעה של ילד. ואם תעמיקו תגלו שהדמעה שלהם יותר זכה וטהורה.

"כמה ימי שני חיך... ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא

השיגו את ימי שני חיי אבותי" (מז, ח-ט)

הגאון בעל שאגת אריה נתקבל לעת זקנה, והוא כבן שבעים לרב בעיר מז. הגיע רבי אריה ללב למז בשבוע של פרשת "ויגש", ובבואו אל העיר גונבה אליו שמועה שיש בין בעלי הבתים שאין דעתם נוחה ממנו, והם מרננים על מינוי זה של רב "בא בימים" שכבר הוא ברגלו האחת בעולם האמת. ביום השבת בעמדו לדרוש בבית הכנסת את דרשתו הראשונה, פתח רבי אריה ללב ואמר: בפרשת השבוע אנו מוצאים שבשעה שבא יעקב אבינו למצרים, שאלו פרעה: "כמה ימי שני חיך?" ועל כך השיב לו יעקב: "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי", והלא בעצם הדבר מוקשה: ראשית, מה עניין היה לו לפרעה לדעת בן כמה הוא? שנית, מפני מה השיב לו יעקב על שאלה שלא נשאל כלל? הלא על שאלתו של פרעה "כמה ימי שני חיך" היה לו להשיב: "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה" ודי בכך, מה ראה להוסיף ולומר "מעט ורעים היו ימי שני חיי"? אלא, משראה פרעה שעם בואו של יעקב למצרים נתברכה הארץ, הנילוס עלה והרעב פסק, היה חושש שמא אין אושר זה שמור לו לאורך ימים, ויעקב זקן, לפיכך שאל למספר שנות חייו. אך יעקב ירד לסוף כוונתה של השאלה, ולפיכך השיב "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה, מעט ורעים" אני נראה זקן מכפי שאני באמת, בסך הכל אני בן מאה ושלושים שנה, ומעט הוא, "ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי" שהאריכו ימים ממני והיו ימי חייהם מאה ושמונים שנה, ומה שמראה פני זקנים כל כך, זהו משום ש"רעים היו ימי שני חיי" וקפצה עלי הזקנה בלא עת. והוא הדבר, הוסיף רבי אריה לייב וסיים לגבי עצמי, אין אני זקן כפי שאני נראה בעיניכם, הזקנה קפצה עלי מחמת החיים הקשים שידעתי, שסבלתי דחקות ורדיפות ומחלוקות אין קץ, אבל מבטיח אני לכם שאם ירצה השם עוד אוסיף ואשב על כס הרבנות למעלה מעשרים

שנה וכך היה.

כיוצא בזה מביא הרמח"ל שכל מלוכת יוסף וכל הישועה בשנות הרעב, לא היו יוצאים מכח אל הפועל אם לא היה יורד יוסף ירידה אחר ירידה, שפלות וסבל אחר שפלות וסבל, כי זה בנה אב, שכל עילה ומעלה שרוצה ה' לתת, אינו מזדמן ובא אלא מתוך עצה עמוקה. כמה שגדולה המעלה ביותר, כך עומק הירידה שלפניה. (ממשקה ישראל)

"ועתה אל תעצבו" (מה, ה)

סיפר הגאון רבי שמעון סופר: "כמה רב חילו של אבי, הריני כפרת משכבו, בצהלת פניו המאירים כפני משה. פעם אחת איתרמי בבחור אחד מבני הישיבה שהיה בטבע תכונת נפשו שמח וטוב לב ועובד את ה' בשמחה, שנתעצב אל לבו כבעל מרה שחורה; לא היה סובל חברת אנשים ולא היה יכול לסבול טבע הבחורים להיות שמחים, רק נטה להתבודד ולבכות הרבה. "הדבר לא נעלם מעיני הפקוחות של אבא, ויקרא לו אל חדרו באין איש עמו. הושיבו ממולו, ונכנס עמו בדברים, והבחור ישב ועיניו למטה, כי ממש לא היה יכול להביט בפני רבו. ויאמר לו רבינו: 'הבט בפני'. וינסה לעשות כן ולא היה יכול, כי היו עיניו כמדקרות ניצוצי זהרי חמה, ויעצום את עיניו. "וידבר אליו שנית בפנים שוחקות: 'הבט נא עוד פעם בפני'. ויעש כן, וכן חזר ושיילש. וישאלהו בשחוק: 'האם ראית אותי?' ויען: 'ראיתי'. 'ועתה שחק נא עמי'. ויחל לשחוק עד כי לא חדל לשחוק מתוך רוב שמחה. וישוחחו ביניהם בדברי תורה, עד שיצא מחדרו שמח וטוב לב, עד כדי כך שהיה בכוחו לשמח שבורי לב ועגומי נפש אחרים שהיו בחברתו". (ספרא דמלכא) לימים גילה בנו הגה"ק רבי עקיבא סופר שהבחור הזה היה אביו רבי שמעון, בנו של רבינו בעצמו, שסיפר את המעשה.

"ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה

על צואריו" (מה, יד)

על ב' מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להחרב וכו' (רש"י)

מועיר על כך הגאון רבי מרדכי פורגמנסקי: וצ"ב וכי עת כעת לבכות על החורבן, ואף קודם שנבנה, הרי עת ספוד ועת רקוד. זמן שמחה לחוד וזמן בכיה לחוד. וכתב לישב אחז"ל "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים", מהו כל, אלא לא רק דמעות של צער, אלא אף דמעות של גיל. ולכאורה אדרבה הרי זמן השמחה תגדל אז כמאמר הכתוב "אז ימלא שחוק פיניו", ומדוע א"כ ימחו דמעות של אושר וגיל. אלא מקורן של דמעות בעת שמחה, אינן מצד השמחה המתפרצת, אלא מצד סופה שתגמר, ומצטערין על זה, כי בעת שרואים וחשים את השמחה רואים גם את הגבלתה וסופה, ומזה הבכיה, ברגע הראשון השמחה עצומה וגדולה מרגע שאחר כך, ובעת שיא תוקף השמחה מרגיש יותר הצער של סילוקה. ולכן לעתיד לבוא אז תתבטלנה הדמעות אף של שמחה, מפני שהשמחה תהיה קבועה ותמידית. וזה ענין הבכיה שבכו יוסף ובנימין, שאף ששמחו מעצם השגחתם וזכייתם שיבנה ביהמ"ק בחלקם,

פרשת ויגש

משרת מרצה. ולדימיר היה מעוניין בעבודה כזו בשל חדר הניסויים ותקציב המחקרים שהוא עשוי לקבל.

הוא מיהר אל חדר המנהל כשחיוך של תקווה נסוך על פניו, אינו יודע מה מצפה לו... ולדימיר נולד בשנת תר"ך למשפחת חבקיין, משפחה יהודית מתבוללת בעיירה פרילוקי השוכנת ליד אודסה שבאוקראינה. בשל זיקת מה ליהדות נקרא ולדימיר גם בשם יהודי - מרדכי זאב. משחר ילדותו בלט ולדימיר בחריפות שכלו. הוריו שלחוהו לאוניברסיטת נובורסיסק ואודסה והכינו עצמם לנחת.

בפעם הראשונה נדהם הנער לגלות שמוריו וחבריו מתייחסים ליהדותו. עד עתה לא חשב שהוא שונה, ואילו כעת הוקף ולדימיר בשנאה נסתרת ובקנאה גלויה. אך הוא לא נתן להן להפריע לעלייתו המטאורית. כשהופצה שמועה בעיר על הכנות לפוגרום ביהודים, מצא ולדימיר את עצמו בראש מערכת הגנה יהודית. הוא נדהם לגלות כמה נוגע העניין לליבו. מהר מאוד נודע שמו לשלטונות הצאר, והוא הושלך לכלא. מוריו כמעט יצאו מגדרם. "הסטודנט הזה הוא גאון, חייבים לשחרר אותו!" חבקיין שוחרר, אולם היה במעקב. באחת הפעמים בהן עסק בחדרו בעבודת מחקר, פרצו פנימה שוטרי חרש רוסיים וחוללו מהפכה. נענה ואמר להם, כשעינו נעוצה במיקרוסקופ שלפניו: "עשו כאשר תרצו, רק אל תפריעוני בעבודתי. אתם עשו את עבודתכם, ואני אעשה את שלי".

עכשיו, שיער ולדימיר חבקיין, הוא עומד לקבל משרת מרצה באוניברסיטה. ולדימיר לא טעה. בחדר הדיקן שררה אוירה חגיגית. הדיקן ועימו סגל צמרת המוסד הודיעו לו בדרמטיות כי הוא נבחר לכהן כמרצה למדעים. "יש רק עניין קטן לסדר", הטעים הדיקן, "לפי החוק אסור ליהודי לכהן כמרצה. עליך להמיר את דתך לנוצרית אורתודוקסית". "אני יהודי", ענה מיד ולדימיר, "ולעולם לא אמיר דתי". צוות האוניברסיטה פער פה בהלם. כך? להפסיד משרה כה בכירה??? ולדימיר מהר לצאת מהחדר. הוא גילה כי יש משהו מרומם יותר מלימודיו.

ולדימיר מחליט לעזוב את רוסיה. אין בה עתיד ליהודים. הוא משתלב ב'מכון פסטר' בפרז' ומחליט לצאת למלחמה במגפת החולירע העוברת מעיר לעיר וממדינה למדינה. חבקיין עושה ימים כלילות בניסיון לגלות את הנוסחה מצילת החיים. הוא

"וישלחני ה' לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה"

מהי השארית ומהי הפליטה?

שתי סכנות ריחפו בשמי תבל. האחת: מיליוני אנשים עמדו בפני כליה. השניה: עולם התורה במזרח אירופה עמד בפני התמוטטות. כיצד הציל איש אחד את העולם כולו משתי הסכנות? מסע חייו המופלא של ולדימיר, הלא הוא היהודי, מרדכי זאב חבקיין.

ליטא שנת תרכ"ח, "היא הגיעה לעיר! היא כבר פה!" הבשורה המרה חלפה כמו אש בשדה קוצים ברחובותיה המבוהלים של קמניץ. איש לא שאל מי, איש לא שאל מה, כולם ידעו כי זוהי המפלצת האיומה שהשתררה בעירם, זו שכבר לא כל כך מהר תעזוב... בתחילה היתה תוקפת בקיבה, המעיין היו חדלים משגרת עבודתם, והאדם היה מקיא את כל אשר אכל. אחר כך היו השרירים מתכווצים בכאב, הדופק היה מואט, חום הגוף היה צולל במהירות, וצמא נורא שאין להרוותו לעולם היה תוקף את הנתפס בזרועותיה.

שעה שעתיים היו חולפות, ואולי יום או יומיים, והמוות היה מגיע. היא. מצמרר להכיר. החולירע. החולירע, אימת האנושות, היתה מחלה מדבקת שהביאה בכנפיה מוות וחורבן המוניים. החולירע מתועדת בהתפרצויות פראיות בהודו, שם הפכה ערים שלמות לערי רפאים, ומשם נדדה לאפריקה, לסין, ליפן ולרוסיה. גם בארץ ישראל הציבה רגליה, ואף אל מזרח אירופה דילגה במהירות. מבהיל. כזה היה מצב האנושות לפני כ 150 שנים. מפלצת אחת ומיליוני הרוגים, ואין איש שחושב שאפשר לעשות משהו. עד שהגיע האיש האחד שלא רק חשב, אלא גם ניסה ונכשל וניסה שוב, ובחסדי שמים הצליח. ולדימיר חבקיין, או בשמו היהודי מרדכי זאב חבקיין. הוא האיש אשר את סיפורו המופלא נספר היום.

"ולדימיר חבקיין, הנך מוזמן אל חדרו של דיקן האוניברסיטה". ולדימיר הניח את מבחנתו על כנה, חיטא את ידיו וסגר בזהירות את חדר המעבדה שלו. מה רוצה ממנו דיקן האוניברסיטה?

למעשה, לא היה לו לולדימיר, הסטודנט המחונן, קשה לנחש מה. קל להבין שהאוניברסיטה תראה כבוד לעצמה להעניק לו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

פרשת ויגש

באותו יום התהלך בביתו הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ניסקי, מנהיג ישיבות ליטא, כשליבו שותת דם. הוא ידע שאם לא נס גדול שיופיע - עומדות ישיבות ליטא להתמוטט בזו אחר זו. באותן שנים שרר במזרח אירופה מצב קשה מאין כמוהו, היה זה לאחר תום מלחמת העולם הראשונה. מרבית היהודים אבדו את מטה לחמם, והאנטישמיות השתוללה בכל עוזה. אנשים התקשו להשיג אפילו פת לחם. אבל יותר מכולם סבלו הישיבות שנרדפו עד חורמה ברוסיה ונאלצו להימלט לליטא ולפולין.

מישהו התדפק על דלת ביתו. "מי כבודו?" שאל הגאון את האיש שמולו הלבוש בקפידה. "אני נציג ארגון 'עזרא' הגרמני, ויש בידי הודעה חשובה למסור להנהלת הישיבות". ראשי הישיבות התכנסו בביתו של הגאון לאסיפה בהולה. האיש, ד"ר וישינצ'ר, דיבר ברהיטות: "בידי תרומה בת עשרות אלפי לירות שטרלינג, שנועדה לתמוך בקיום הישיבות. עלי לציין כי התורם בקש ליחד את התרומה אך ורק לצרכי הישיבות, ולא לשום מטרה אחרת" "ומי התורם?" התפלאו ראשי הישיבות. "הפרופסור המנוח ולדימיר חבקין". "ולדימיר חבקין?" אף על פי שהגאון רבי חיים עוזר ידע על פעילותו הציבורית, מרבית ראשי הישיבות מעולם לא שמעו עליו. בעולם המדע ובאירופה המערבית יצא, אמנם, שמו להתילה, אך בליטא לא ידעו אודותיו. "מה היה שמו היהודי?" שאלו ראשי הישיבות. "מרדכי זאב". כשניסו להיזכר אם היה מי מתלמידיהם קרוי בשם זה, הבהיר הד"ר: "האיש מעולם לא למד בישיבה". אחר כך ספר להם את סיפורו המופלא של הפרופסור שחזר בתשובה בערוב ימיו.

ד"ר וישינצ'ר שלף את צוואתו של הפרופסור והקריא את כולה באזני הנאספים. דממה של התרגשות שררה באסיפה. "הוא היה צדיק אמיתי, ולא ידענו", אמר הגאון רבי ירוחם. "לא רק צדיק", הוסיף הגאון רבי חיים עוזר, "אלא גם חכם". "לא פרופסור ולדימיר חבקין שמו", הוסיף הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד ואמר, "כי אם הרב מרדכי זאב חבקין. ועתה שומה עלינו לומר עליו קדיש". והאסיפה ננעלה באמירת קדיש לזכרו. 'קרן חבקין' עמדה לימין של ישיבות מזרח אירופה והצילה אותן מסגירה. כך זכה האיש היהודי, שהציל את האנושות מן החולירע, להציל את נשמת האומה, את התורה.

(מן המים משיתיהו)

מפתח רכיב של חיידק חולירע מוחלש המוזרק לגוף. הזריקה גורמת ליצירת חיידקים טובים בגוף שילחמו בחיידק המוחלש. ולדימיר משער כי אם בסוף תתקוף המחלה את המחוסן, שבגופו כבר מצויים החיידקים הטובים, המחלה לא תפגע בו. הוא מנסה את החיסון בבעלי חיים, ולשמחתו, מגלה שקלע למטרה.

עתה הגיע שלב הניסוי של החיסון בבני אדם. זהו שלב מפתיע ומסוכן. חבקין שוקל בדעתו, ולבסוף מחליט כי יהיה הוא המחוסן הראשון בעולם מפני המפלצת האימתנית - החולירע. חבקין הזריק לעצמו את החיסון, אחר כך נחשף לחיידקי המחלה ולא נדבק. הניסוי הצליח. חבקין ידע שבידו סוד הצלת ח' רבבות: דקירה קלה מסוגלת להדוף את החולירע!

הוא ציפה להזדמנות המתאימה להשתמש בתגליתו, וזו לא אחרה מלהגיע. מפלצת החולירע שבה להודו, מפילה רבבות תחתיה. חבקין מהר לנסוע לבומב', אך נתקל בחשדנות. איש לא האמין ברופא הלבן שבא עם המזרק.

חבקין לא נכנע, הוא שדל ושכנע ולבסוף הצליח להזריק את החיסון לכ - 52 אלף מתנדבים ששרדו את המגפה. הצלחתו עשתה לה כנפיים. לרוע המזל, על סף ההצלחה, נדבק חבקין במלריה ושב לצרפת. השלטונות הבריטים השולטים בהודו עקבו אחריו, משהבריא, התחננו ממנו לשוב ולחסן את האוכלוסייה בהודו. חבקין שב להודו והציל עוד 30 אלף בני אדם.

הבשורה חלפה ברחבי העולם: יש חיסון לחולירע, יש תקווה! חבקין פתח גם חיסון לכלבת, מגפה נוספת שפרצה בבומבי, והציל רבבות. לחבקין לא היה רגע של הפוגה. המפלצת הספיקה לחזור לרוסיה ולעשות בה שמות. חיסון חבקין הובא לשם במהירות, ובדקירה קלה עצר את המגפה. ב"ה עצר! מעולם לא נשמע קודם לכן דבר שכזה... אפשר לעצור את המפלצת!

שמו של ולדימיר חבקין נישא בפי כל. הוא הפך למציל האנושות וזכה לכבוד ולעיטורים. אולם דווקא מן המקום הזה גלה האיש את אלוהיו. מתוך המבחנות והגילויים המדעיים ראה את אלוהים. בערוב ימיו הכין פרופסור חבקין צואה סגורה וגורלית, עליה לא ידע איש...

{ אז נדברו }

פרשת ויגש תש"פ | עלון מספר: 447 | לסדר: "ויאמרו החייתנו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

האם יכול להיות שאני לא מושלם? האם אפשר לסבול כזו מחשבה?

אנחנו נמצאים בעיצומם של הפרשיות התובעניות של ויגש ויחי שהמסר שמועבר בהם לאורך כל הדרך הוא חד ונוקב: **יש שנים עשר שבטים!!!** וכל אחד מאיתנו ממוקם באיזשהו שבט... ונדרש מאיתנו להכיל את השני... לקבל אותו... למסור עליו נפש... ולדרוש את אחוותו... וכל זמן שזה לא יקרה הרי לא יגיע התיקון השלם... **וכעת אני אגלה לך סוד כמס...** בפרשה כתוב **ותחי רוח יעקב אביהם!!!** פתאום השכינה שוב חזרה ושרתה על יעקב אבינו... **מה קרה??** אז בפשטות מה שכולנו יודעים זה שעד עכשיו יעקב אבינו היה עצוב שיוסף איננו... אבל ברגע שהוא שמע שיוסף חי... אז הוא שמח ולכן חזרה אליו השכינה... נכון?? **אבל הזה"ק אומר משהו אחר לגמרי!!! הזה"ק אומר דבר איום ונורא!!!** כל זמן שיהודה ויוסף לא מדברים ולא מבינים אחד עם השני!!! אז אין יחוד קודשא בריך הוא ושכנתיה... ולכן!!! השכינה הסתלקה מיעקב... אבל ברגע ש-ויגש אליו יהודה... אם ברגעים אלו במצרים יהודה מתחיל לנהל משא ומתן הדדי עם יוסף... באותו רגע!!! אי שם בארץ ישראל השכינה הקדושה פתאום חוזרת ושורה על יעקב אבינו... מה יש?? מה קרה??? **יהודה ויוסף כעת מחובקים!!!** אם עץ אפרים ועץ יהודה מתחברים ולקחת אחד אל אחד והיו לאחדים... מיד מגיע התיקון השלם... ופה!!! פה אנחנו תקועים עד עצם היום הזה!!! התיקון השלם עדיין מחכה שיוסף ויהודה יגשו אחד אל השני ויכירו אחד בשני.

ברשותך קורא יקר: **השבוע נדבר על מנשה ואפרים!!!** בפרשה הקודמת ראינו שליוסף נולדו שני בנים!!! אפרים ומנשה!!! בפרשה הבאה הם יגיעו להתברך אצל יעקב אבינו ואז יתפתח ויכוח מסתורי בין יעקב ליוסף... יוסף מצד אחד מחשיב את מנשה יותר מאפרים!!! ואילו יעקב אבינו עונה לו: ידעתי בני ידעתי! במילים אחרות: אני מבין את הטענה שלך; אני מבין למה אתה חושב שמנשה קודם... ובכל זאת אני חולק עליך ואפרים עוד יותר קודם ממנשה. מה פה המשא ומתן?

והביאור בזה הוא כך:

לאחר מכירת יוסף, כולנו יודעים שהאחים חזרו בתשובה... אבל אשמים אנחנו וכו'... וגם דמו הנה נדרש... אבל צריך לדעת שלא רק האחים חזרו בתשובה!!! **גם יוסף חזר בתשובה!!! גם יוסף עבר שינוי!!!** והשינוי שיוסף עשה התבטא במה??? **"נשני אלוקים בית אבי!!!"** יוסף קורא לבן שלו על שם מה??? **על שם החולשה שלו!!!** שכחתי את התורה!!! כל שמו ומהותו של מנשה הוא על שם **חסרון מסוים** שיש ליוסף! כלומר: עד המכירה... יוסף לא יכל לסבול מצב של חוסר שלימות... כן... יוסף שבכל מהותו הוא שלימות לא יכול להכיל אפשרות של חוסר שלימות... ולכן "ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם..." לא משנה כעת מה הייתה הטענה שלו על שבטי י-ה... מה שבטוח הוא... שהם היו צדיקים גמורים **ובכל זאת!!!** יוסף מצא כמה נקודות שהם לא היו לגמרי לגמרי מושלמות בתכלית. והוא לא יכל לסבול את החוסר שלימות הזה... והנה... קורה מה שקורה ויוסף הורד מצריימה... ושם הוא זוכה להגיע לשלימות הכי גדולה ולשיעור קומה הכי מרומם שלו... שם הוא עומד בניסיונות הכי קשים והוא מקבל את התואר "צדיק יסוד עולם..." **אבל!!!**

למרות!!! למרות ששם הוא קונה את השיעור קומה הגדול שלו... **בד בבד זה כרוך בכמה מחירים יקרים...** יוסף נאלץ לשכוח תלמודו... וגם תוך כדי העמידה בניסיון הרי "ויפוזו זרועי ידיו..." על הדרך הוא מאבד עשרה ילדים... כי... כי כידוע... **אין לגמרי לגמרי מושלם!!!** גם עבודת ה' הגדולה והנשגבת ביותר יש פה ושם כל מיני קרעקץ... יוסף לומד במשך הזמן במצרים לקבל מצב של **חוסר שלימות!!!** שלמרות שהוא יוסף ולמרות שהוא חותר לשלמות חסרת פשרות!!! אבל עדיין צריך להיות מוכן למחירים ולויתורים!!! יוסף כבר מבין שאי אפשר להיות מושלם בההכלל... ולכן למרות שזכיתי להיות מרכבה לספירת יסוד... ואני הליגער יוסף הצדיק... אבל יש לזה מחיר שנשני אלוקים בית אבי... ושכחתי תלמודי... ולא נורא... בדיוק בשביל זה יש לי עוד אחד עשרה אחים!!! שהם ישלימו את החסר שלי!!! אני אהיה הצדיק יסוד עולם שלהם... והם יהיו התלמידי חכמים שלי...

יוסף מקבל את זה!!! מקבל את המחיר הזה!!! הוא כבר לא נלחם בעובדה הזו! כן... תתפלא לשמוע... יוסף עומד מול חסר קיים שהוא שכח תלמודו... ובמקום להכריז על מלחמת עולם כדי להחזיר את החור והחוסר שלימות שנפערה אצלו... לא!!! הוא מקבל את החסרון הזה... הוא מקבל את החוסר שלימות הזה... **ולא סתם!!! לא רק שהוא מקבל את זה!!!** אלא הוא עוד קורא לבן שלו על שם החסר הזה!!! מנשה נקרא על שם "נשני אלוקים"!!! **ולמה? תקשיב טוב למשפט הבא:** כי אצל יוסף... להכיל מצב של חוסר מושלמות!!! זו טרגדיה!!! זה הרבה הרבה יותר קשה מלהיות מושלם!!!! יוסף מוכן הרגע להיכנס לבונקר 14 שנה וללמוד שוב את כל התורה כולה... זה הרבה יותר קל לו מלהודות בחסר הזה ש... שזה מה שיש... (כמובן שאנחנו לא יכולים ללמוד מזה לעצמנו... ברור שסתם אדם משלנו ששכח תלמודו מחויב לחזר אחריו מדין השמר פן תשכח... רק אצל יוסף שהיה לו מאוד ברור השליחות שלו שהיא להחיות עם רב... היה ברור לו שכעת זה לא רצון ה') אצל יוסף להכיל מציאות של חסר ולחיות איתו זו עבודת חיים!!! **ובדיוק לכן!!!** יוסף קורא את שם בנו "נשני אלוקים בית אבי!!! יוסף שמח להציג בפני אחיו את ההישגים המרשימים שהוא הגיע אליהם במצרים... הנה... תראה... במשך השנים שהייתי במצרים למדתי להכיל מציאות של **חוסר שלימות!!!** פונה יוסף לאחיו ואומר: גשו נא אלי... אל תפחדו... אני כבר לא יוסף של פרשת ויגש... אני כבר לא יוסף שלא מסוגל להכיל חוסר שלימות... אני כבר יוסף שיש לו ילד ששמו ומהותו היא "נשני אלוקים בית אבי!!!" **המשך בעמוד 6 בגיליון זה...**

**להשתתפות
בהוצאות הגיליון:**

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

אליך, בחור ישיבה הלומד עיון!!! כן.. עיון!

מישהו אמר לי שאני תמיד חייב להגיד הפוך ממה שחושבים... תמיד בפורים אני אדבר דווקא על תשעה באב וכו'... ואם ככה הוא אומר כנראה שהוא צודק... ולמה אני אומר את זה??? **כן.. כי זה בדיוק מה שאני הולך לעשות עכשיו!!!** אם שמת לב בשבועות האחרונים כתבתי כמה מאמרים בחשיבות של לימוד דף היומי... ככה כתבתי עד עכשיו... **ומעתה!!!!** כל זמן ששערי האולמות הענקיים של יד אליהו ארנה ובניי האומה עדיין לא נפתחו... אפשר היה באמת לדבר לגופו של עניין בחשיבות העצומה של לימוד דף היומי!!! כל זמן שהתזמורת של אירועי הסיומים על שלל זמריה עדיין לא פצחה בגיל ורנן... עדיין אפשר לדבר על הדף היומי מהמקום שלו כדף גמרא שמפגיש את קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא! לעודד עוד ועוד יהודים להיכנס למחזור החדש... **אבל!!!!**

עכשיו... בימים אלו ובשעות אלו שהאירועים כבר בעיצומם... וכל הפרוז'קטורים והזקורים מכוונים לאותם שזכו וסיימו דף היומי... **והנה... אתה בחור בן עליה...** עומד מול הענק הזה... והמרשים הזה... והתזמורת הזה... וההמוניות הזו... ואחרי כל זה אתה חוזר לבית המדרש הישן שלך שם בישיבה... ואז למחרת אתה שוב מגיע בבוקר לסדר א' וכעת נדרש ממך שוב!!! שוב לשבת מול אותו דף גמרא שכבר קרוב לחודש שאתה יושב עליו וחורש עליו והופך בו והופך בו!!! מעמיק בו **ומעיין** בו מכל כיוון...

וכאן משהו עלול לפתע להתערער מבפנים...

רגע... מה בכלל העניין ללמוד את העיון הזה?? הרי סיום הש"ס אני לעולם לא אוכל לעשות מהקצב הזה... (גם אם אני אכפיל ואשלש את מרוצת הקצב הנוכחית בעיון... גם אז אני לא אוכל לסיים ב-150 שנה הקרובות...)?? ואז מתחילים להגיע כל מיני מחשבות עייפות כאלו... בשביל מה אני צריך את העיון הזה?? איזה הישג יצא לי מזה?? אני אף פעם לא אוכל להגיד הדרן על לימוד עיון... **אז לאן? לאן זה חותר??** ובפרט!!! בפרט שלימוד העיון בישיבה זה לא מהדברים הקלים... ממש לא!!! אז גם לירוק דם... גם לקום בבוקר... (סו"ס סדר א' כידוע הוא 'לפנות' בוקר) וגם לא להגיע מזה לשום הישג משמעותי בידים... **זו מחשבה מעיקה שעלולה לצוץ!!!**

כן... רבבות אלפי ישראל סיימו את הש"ס בבקאות וכל גדולי ישראל מגיעים לכבד ולהשתתף באירועי הסיום... ואילו אני לומד רוב היום עיון ומשקיע את הנשמה בעיון... ואף אחד מגדולי ישראל לא הולך להשתתף בשום אירוע סביב העיון שלי הזה **כי אין על מה...** אז לאן? לאן פני מועדות בעיון הזה?? איזה דבר טוב יש בכל זאת בעיון הזה??

לכן דווקא עכשיו!!! דווקא כשהי התזמורת ברקע!!! דווקא כעת כשאירועי סיום הש"ס בעיצומם ואירוע רודף אירוע ואנחנו לא יודעים לאיזה אירוע לבחור ללכת... דווקא עכשיו ראיתי לנכון לדבר אחת ולתמיד על הלימוד הכ"כ מעורפל והלא מוגדר... הנקרא בשם **עיון!!!!**

אני מודה שזה נשמע איפכא מסתברא... בדיוק עכשיו לדבר על זה... אבל כאמור... יש סיבה נחוצה למה דווקא עכשיו לדבר על זה... **כדי להעמיד את המשקל המקביל!!!** כן... דף היומי חשוב מאוד... ומי שרוצה חומר בנושא מוזמן לבא אלי... יש לי רשימה ארוכה של מאמרים בנושא... **אבל עדיין!!! נא לא לאבד את הראש...** עדיין אתה הבחור בן עליה שמסוגל ללמוד עיון... אסור לך לרגע להתבלבל ולחשוב שהעיון שלך פחות חשוב... נכון אמנם שהפרוז'קטורים כעת לא מכוונים לכיוון של העיון... אבל בשביל זה יש לך ראש של עיון!!! בשביל לא להתבלבל ולהמשיך לעמוד בגאון מאחורי לימוד העיון שאתה דבק בו ותמשיך לדבוק בו...

ביאור מסרת והישגי העיון - בעמוד 3-4 בגיליון זה

במה אני יכול להתחזק בצום עשרה בטבת??

בשבוע הבא יחול צום עשרה בטבת!!! שכידוע שלמרות שהוא צום יחסית קל ועובר מהר... אבל בהיבט ההלכתי הוא נחשב כאחד הצומות היותר חמורים שדוחים אפילו שבת... עכ"פ אנחנו צמים יום שלם על המצור שהיה על חומת ירושלים!!! זאת אומרת: יש לנו עסק לא רק עם בית המקדש... אלא גם עם ירושלים... בעשרה בטבת לא קרה שום דבר לבית המקדש... רק לירושלים... ואם תשים לב: באופן כללי יש לנו הרבה עסק עם העצים והאבנים של ירושלים... כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה ויחוננו... מה זה??

תכל'ס... מה הציום הזה נוגע אלי עכשיו באמצע החיים?? איפה החומה של ירושלים פוגשת אותי ביום יום? בשלמא להתאבל על בית המקדש... בטח... את זה אני מבין... זה עבודת הקרבנות וכו'... אבל ירושלים והחומה שלה... איפה זה פוגש אותי ביום יום... שלכן אני צריך פתאום לעשות שביעת רעב באמצע החורף ולחשב מסלול מחדש...??

אז עזוב... במקום להיכנס כעת להבין מה זה חומת ירושלים... ומה זה ירושלים בעצמה... עזוב... בא נדבר על נקודה למחשבה מעשית ופרקטית שנוגעת לעשרה בטבת... ובכן:

תקשיב טוב טוב: אני רוצה לגלות לך כעת סוד כמוס!!! כל בוקר... כשאתה מגיע לבית הכנסת להתפלל... אתה מגיע כעת על תקן של קבלן בניה... ואתה יגש כעת לבנות עיר!!! איזה עיר?? את **עיר אלוקינו!!!** כן... כתוב בתהילים: "גדול ה' ומהולל מאוד--- בעיר אלוקינו הר קדשו..." כתוב כאן שיש אפשרות לבנות את עיר אלוקינו... איך?? ב-**גדול ה' ומהולל מאוד!!!!**

כלומר ככה: ירושלים נחרבה... החומה נפרצה... תכל'ס... כעת בבוקר הזה צריך לבנות לקב"ה עיר... ומי בונה אותה?? **אתה!!!** אתה כל בוקר מגיע לתפילה ומתחיל להתפלל מילה במילה... בחיתוך שפתיים... וכל אות בתפילה שאתה מוציא מהפה שלך **זה אבן!!!** שמעת?? כל אות זה אבן!!! ואם אות אחת זה אבן... אז מה זה מילה שלימה?? מילה שלימה זה כבר אבנים משתלבות... וככה כל מילה שאתה מוציא מהפה זה אבנים רוחניים שיוצאים במהירות אדירה מהפה שלך והולכים ובונים את עיר אלוקינו בהאצה!!! זה נראה לך דמגוגי... אבל זה סתרי תורה... זה לשון הראב"ד (בספר יצירה) **"משם רועה אבן ישראל, ונקראו האותיות אבן, כי נערך שהאבן נחלס מסלע כן האותיות נחקקו ונחלכו משם ה' סלעיו ולווי"**... כתוב כאן שיוסף הצדיק הוא מופקד על הבניה של אבן ישראל... ואיך?? באותיות... בדיבור... בתפילה שלך אתה פשוט בונה את עיר ה'!!!

כן... כשהיינו בגן סיפירו לנו שיהודה בקול האדיר שלו יכל להחריב את כל פיתום ורעמסס... אבל שכחו לספר לנו עוד פרט עוד יותר חשוב: שבדיבורים הטהורים של יהודה בתורה ובתפילה הוא בונה את עיר ה'... **כן... הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו!!!** מה שעשיו בונה בידים... הרי יעקב בונה בקול שלו... מה שעשיו בונה בעשר אצבעותיו!!! יעקב בונה בחמש מוצאות הפה!!! תגיד לי: יוצא לך לפעמים לראות ערבים שעובדים באתר בניה ובונים שכונה שלימה בידים?? תסתכל טוב טוב איך הם בונים... כי אתה היהודי... גם אתה בונה!!!! אבל את מה?? את עיר אלוקינו!!! הם בונים עצים ואבנים... ואילו אתה?? אתה בונה את כל מערכת ההשפעה האלוקית... הקב"ה נטע ביהודי כח בניה מושכל מאין כמותו!!! שאשים דברי בפך לנטוע שמים וליסוד ארץ... אתה פותח את הפה וזה נבנה כמו מגדל קלפים... **רק כדי להמחיש את העניין:** כשאתה מתחיל בשחרית: הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו... האם פעם ניסית לספור כמה אותיות אתה מחתך בשפתך רק בפסוק הזה?? אז לצורך העניין ספרתי!!! יצא לי 25!!!! יש בפסוק הזה 25 אבנים משתלבות שכבר בנית בעיר ה'... **קדימה... ממשיכים לפסוק הבא...** שירו לו זמרו לו שירו בכל נפלאותיו... שוב ספרתי... אז כבר 27 אבנים משתלבות נוספות בעיר ה'... הלאה... ממשיכים לפסוקים הבאים... אבל דיי... מצטער... אז לי סבלנות להתחיל לספור את כל האותיות שיש רק בהודו לה'... אבל מה שבטוח שבשמים יש המון סבלנות... כל אות היא אבן!!! ואיפה היא אבן?? אבן בעיר ה'!!! וכל פעם שאתה מתחיל להתפלל מתפתחת פה בניה מואצת של עיר ה'... ואם התפללת את כל התפילה כמונה מעות... לפי הסדר... לפי התוואי שהיתוו לנו אנשי כנה"ג אתה פשוט הולך ובונה עיר שלימה עם חומה יציבה...

טוב... ברוך ה' התפללתי כמונה מעות... בנית את העיר מהמסד עד הטפחות... כעת הגיע הזמן של טופס 4... הגיע הזמן למסור את המפתחות...

ובכן: למי כעת למסור את המפתחות?? מי אמור לשכון בעיר הזו??

תנחש מי?? **הלב שלך!!!!** הדיבור שלך זה העיר!!! האבן!!! וכוונת הלב שלך היא זו שצריכה לשכון בעיר הזו... צריך גם להוציא את תיבות התפילה וגם לכון בהם... אם רק אמרת את המילים ולא כיוונת... אז אמנם יש פה עיר... אבל העיר ריקה!!! השכינה לא שם... לעומת זאת גם ההיפך... אם יש לך הרבה כוונה טובה בלב... אבל לא הוצאת את זה במילים... אז השכינה אמנם קיימת אבל אין לה עיר!!! אין לה אחיזה היכן לשכון... בשביל זה יש לנו גם מחשבה וגם דיבור!!! וצריך לשלב את שניהם ביחד... צריך להוציא בשפתים ולכוין בלב... כשיהודי מוציא בשפתיו הוא בונה בית... ואילו כשהוא מכין פירוש המילות הוא מכניס את השכינה לתוך הבית... **דא עקא שעל כוונת הלב יש מצור!!!!**

אם שמת לב... אתה רק מנסה להתרכז בתפילה... מתחילים צרור יריות להתעופף ולהיכנס לראש שלך... כדי שהלב לא יוכל לשכון בתוך פירוש המילות... אם פעם תעקוב אחרי הקושי שיש לנו לכון... זה ממש מצור!!! זה אויב שעומד עם טנקים וירור לך לתוך המוח איזה מחשבות שיהיו... רק לא להתרכז בתפילה... והתפקיד שלנו זה להתגבר על המצור הזה... ולהשכין את הלב בעיר אלוקינו!!! להתפלל באריכות שפתיים ו--בכוונת הלב...

אז הנה לך חיזוק נפלא שניתן להתחזק בעשרה בטבת...

בעשרה בטבת החומה התחילה להתערער!!! העיר התחילה להזדעזע... מה זה העיר? כח הדיבור שלנו... הדיבור שלנו התחיל להיפגם... להיות פחות שמור... פחות ידענו להעריך את הכח העצום שיש לנו בדיבור... שנאת חנם ולשון הרע ונבלות פה וכו' וכו'... ברגע שהדיבור נפגם... האבנים של ירושלים מתחילות להתפורר... מתחיל להיות מצור על העיר... אז כעת!!! שאנחנו עומדים בעשרה בטבת ורוצים להחזיר ולתקן את פרצות העיר... אנחנו רוצים לחזור ולבנות את האבנים הירושלמיות... איך כעת אנחנו יכולים לעשות את זה??

באמצעות הדיבור של יהודי!!! דיבור של יהודי נקרא אבן!!! כל תיבה שאתה מוציא מהפה שלך בתורה או בתפילה אתה בונה עיר... אתה בונה כלי להשראת השכינה... הנה לך חיזוק ונקודה למחשבה מעשית ליום עשרה בטבת... וליום שאחרי...

אני לא שואל בצניניות!!!! טמון פה משהו באמת עמוק!!! שאת הנקודה הזו מאוד חשוב להבין אחת ולתמיד שזה הסוד הצבאי של לימוד העיון.. **ובכן: הענין הוא מאוד פשוט:** בבקאות!!! ההישגים נמדדים לפי כמות!! ככל שאתה מספיק **יותר כמות** ככה ההישגים שלך יותר מרשימים... אם יש לך אחד שהספיק 100 דפים והשני הספיק כמות של 200 דפים... ברור שיש לך הישג גדול!! (סיום הש"ס יוכיח... שכולנו קצת שמחים על ההישג הגדול של כלל ישראל שהם מסיימים את הש"ס... מה מיוחד בסיום הש"ס? זה ההישג **הכמותי** הכי גדול והכי מושלם שאפשר להגיע בלימוד הש"ס בבקאות!!!! הישג כמותי!!!!) **אז זהו!!! שבדיקו כמו שבבקאות ההישגים נמדדים לפי כמות !!!** ככה בעיון ההישגים נמדדים לפי **איכות!!!** ככל שאתה לומד יותר באיכות ככה ההישגים שלך יותר גדולים... **קצת נשאלת שאלת המילין: איך מודדים איכות???** כמות אני יודע איך מודדים... לפי כמות דפי גמ'... אין פה מה להבין... ככל שאתה מספיק

אתה מתגאה בזה שאתה צריך כ"כ הרבה מידע שיהיה לך מול העיניים בשביל שלא תמות משיעמום **אז זהו!!!** שאני כבר יושב חודש ימים על דף גמ' שלא אז ועדיין לא מיציתי אותו!!! **זו גאונות!!!** ושוב נחזור ונדגיש... אחרי שתשוין ותתגאה מול חבר שלך... כעת לגופו של עניין צריך לתת לך על הראש ש... די תפסיק עם השטויות שלך ותתחיל ללמוד כמו שצריך. סו"ס אנחנו לא פה רק בשביל לעשות פוזות בעיון שלנו... צריך ללמוד תורה בין הייתר... ותקשיב לתוכחה הזו כי זה באמת לא תכל'ס... תתקדם בחיים...

ולסיום: אני מוכרח לסייג את הדברים ולומר בניהול אישית: אחרי כל מה שכתבתי במעלת הלימוד בעיון... אני רוצה להגיד לך שאני באופן אישי נכוויתי ברוחחתי מהעיון הישיבתי... אני מאוד סבלתי בסדר א' בישיבה... לא התחברתי לעיון בכלל וזה דיכא אותי ולא ידעתי מה לעשות עם עצמי... **והיות ואני יודע שיש הרבה כאלו!!!** אז תכל'ס... מה אני בכל זאת רוצה?? אם אני בעצמי לא הסתדרתי עם העיון של הישיבה אז על מה אני מדבר?? אז זהו!!! שאני רוצה לגלות לך סוד: **עיון חייבים!!! עומק חייבים בעבודת ה'!!!** השאלה היא מאיפה לשאוב את העומק?? **זה כבר עוד נושא...** אני לדוגמא באופן אישי... את העומק שלי בעבודת ה' קבלתי דווקא מספרי רמח"ל ונפש החיים וגם קצת מתורת החסידות (ספרי חב"ד וכו') ויש הרבה אחרים שהסתדרו והתחברו ללומד'ס הישיבתי ושם קיבלו את העומק שלהם... ויש כאלו שמקבלים את זה מתורת המוסר... לא משנה מאיפה תשאב עומק ביהדות... **מה שבטוח: אתה חייב להעמיק!** להתלמד לשהות מול תוכן עמוק שאתה צריך להעמיק בו ולא רק לדפדף אותו... איפה בדיוק?? זה כבר לא משנה... כאן כבר יש את הכלל שאין אדם לומד אלא מה שלבו חפץ... **כמדומני שההערה הזו מאוד נחוצה!!!** כי כמו בכל דבר... לא כולם מתחברים לעיון הישיבתי... אבל זה עדיין לא פוטר אותך **מלהעמיק!!!** אתה לא יכול להישאר שטחי... בדורנו להיות שטחי זה סכנה רוחנית מתקתקת... הצילו: שטחיות!!! לברוח למקלטים של העומק והעיון... ברור??

עכשיו עוד הבהרה אחת חשובה: אחרי שכתבתי כ"כ בהתלהבות אודות הלימוד בעיון באיטיות וכו'... זה נשמע שהלימוד של דף היומי במהירות זה נטו שטחיות?? **ממש לא!!!** אין שום קשר בין שני הדברים... הלימוד בעיון נצרך בשביל להיות אדם עמוק... עכשיו חוץ מזה יש מצוה בתורה של ידיעת התורה!!! שגם יהודי עמוק מחויב אליה... ובשביל לדעת את התורה יש פה משימה טכנית של הספק... ובשביל להספיק צריך לדפדף דפים ולדעת כמה יותר, ומהר... מי שיש לו ראש קטן והוא לא מסוגל להבין שיש מקום לעיון ולבקיאות... באמת אין לו ראש של עיון...

בקיצור: העיון שאתה לומד... מלמד אותך איך לחיות כמו יהודי!!!

אתה יודע מה בחור יקר... רק בשביל לחדד את הנקודה... שתבין לאיזה הישגים העיון אמור להוביל אותך... אתה רוצה שאני אתן לך דמות מסוימת בדורנו שהיא לענ"ד הסמל והדוגמא לאן אפשר להגיע ע"י לימוד בעיון? לא תאמין!! אבל הסמל והדוגמא הוא לא אחר מאשר מרן הרב שטיינמן זיע"א!! אה... נשמע מוזר??? כי... לא ידוע שהרב שטיינמן הלך בסגנון של עיון... איפה בכלל רואים אצלו עיון? בספר איילת השחר? ממש לא!! בשיעורים שלו? בודאי שלא!! אז איפה ראו את העיון של מרן זיע"א??? אתה יודע איפה??? **בעצם צורת החיים שלו!!!**

כמו שבחור מסוגל לשבת חודש ימים מול דף אחד וזה לא משעמם לו!!! אז מרן הרב שטיינמן היה חי חיי פשטות במשך מאה ושלוש שנים **ואף פעם זה לא שיעמם אותו!!!** הוא אף פעם לא היה צריך לגוון את החיים... הוא לא היה צריך לצאת לגיאורגיה או לקפריסין בשביל לרענן את החיים... הוא לא היה צריך לגוון את הביגוד ואת הרהיטים בבית שלו... איך?? איך הוא עשה את זה?? מה התשובה??

מי שלומד בעיון!! מי שמתלמד איך לשבת מול דף גמ' אחד ולהעמיק בו!!! אז הוא יכול להמשיך לעשות שטייגן ואז הוא לומד גם איך להתפלל כל יום אותו טקסט ולא להשתעמם מולו... הוא לומד איך לחיות את התרי"ג מצוות הכ"כ קבועים שלנו ולהתפעל כל יום מחדש מעוד הרגש בעבודת ה'... **מי יכול לחיות כ"כ הרבה שנים סביב אותה ידישקייט ללא שום שינוי ואף פעם לא למצות??** רק מי שלומד להעמיק!! הנה לך בחור יקר... שאלת לאן העיון מוביל אותך?? איפה ה"סיום" של העיון?? **אז הנה!!!** הנה לך היעד של עיון... היעד של עיון הוא להביא אותך למקום עמוק שכזה שלא תצטרך לגוון את היהדות שלך... שלא תצטרך כל הזמן לחפש או חומרות חדשות ביהדות... או פרשיות מסעירות בשביל לגוון את היהדות המשמיימה שלך... **לא!!!** הרב שטיינמן חי בארבע אמות התורניות שלו במשך מאה שנה ואף פעם הוא לא הגיע למצוקה של יאלה תגוון... הנה לך... **לשם אתה חותר בלימוד העיון שלך!!** לשם אתה צריך להגיע!!! וזה בנפשך!!! כי... כי החיים של השטחיות בדורנו הם חיים מאוד משמיימים... עצובים... ו... וגם יקרים... אתה יודע מה זה כל היום לחפש לאן לצאת... וכל היום לחפש איך לגוון... אתה יודע מה זה לשבת מול נגן וכל דקה להחליף שיר... וכל חצי דקה לבדוק אם מישוה התקשר או יש איזה עידכון חדש... **אתה יודע איזה מתיש זה??**

עכשיו רק נסגור את הפינה. כעת תבין מה האינטרס הישיבתי להספיק כמה שפחות... **זה פשוט עניין של פחה!!!** כן... אני יודע להעריך מה זה עיון... והיות והעיון נמדד בין הייתר **באיטיות** אז הפוזה שלי שהספקתי **הכי** פחות... בקיצור: גאוה!!! נו... אז גאוה כידוע זו מידה מגונה... אבל!!! אחרי שאתה כבר סובל ממידת הגאוה... אז לפחות אתה מתגאה במקום הנכון... **לפחות יש לך על מה!!!** כן... יש בחורים בגילך שמתגאים בזה שהם מקבלים למכשיר שלהם 150 הודעות ביום... יש בחורים קצת יותר שמורים שהפוזה שלהם שיש להם חמש מאות אנשי קשר בפלאפון... **אז גם לך מותר שיהיה פחה משלך!!!** תעמוד מול חבר שלך עם המכשיר הזה ותגיד לו בבז:

קנאה צורבת וההישג האדיר הזה זועק לשמים ואי אפשר לקחת לו את זה... לעומת זאת!!!!!! להבין מה עושה הבן עליה הזה שלומד עוד סדר א' בעיון אמיתי...??? **על דרך החיוב מאוד קשה להסביר את זה!!!** אבל לדאבוננו על דרך השלילה?? **על דרך השלילה די קל להבין את זה...** כשאתה עומד היום מול נוער מתמודד ורדוד... ותנסה לבקש מהם לשבת מול טקסט עומד!!! ולא אז... נראה כמה זמן הם מסוגלים לשרוד??? זה עניין של דקה עד שתי דקות עד שהפנים שלהם זועקות יאלא... **יאלא תגוון... תדפדף** כבר לתמונה הבאה... **תעביר** לשיר הבא... זה הדור שלנו כידוע... אתה עומד מול הבריאה הלא מתוקנת הזו ואתה שואל את עצמך: **רבש"ע: הבן אדם הזה יום אחד הרי יצטרך לבנות את החיים שלו!!!** ובחיים עצמם כידוע שום דבר לא עובד עם "יאלא תגוון...!!!" **לגוון** אפשר אולי עם הראש נרגילה... **לדפדף** אפשר במצלמה דיגיטלית... **אבל לא בחיים!!!** אדם יום אחד אמור לבנות חיים עם מערכת משפחתית קבועה ויציבה **שחס וחלילה חס ושלוש** אם הוא יגוון אותה וידפדף אותה... אי אפשר **לגוון** את ההורים... ואי אפשר **לדפדף** את האשה... ואי אפשר **להחליף** את הילדים ככה בשביל לגוון... **אלו הם דברים קבועים שאתה צריך לבנות פה בנין קבוע!!!** בשביל זה צריך מינימום של חריש עמוק!!! בשביל זה מוכרחים להתרגל ולהתלמד לשהות מול ערך מסוים ולהעמיק בו ולהתחבר אליו... לצורך בו עומק.

בשביל זה חייבים עיון!!! בחור בן עליה יקר: **אני אגלה לך סוד כמס:** עבדו עליך!!! אמרו לך שאתה צריך ללמוד עיון... בשביל מה?? בשביל לדעת איך ללמוד... מה פתאום... זה לא בשביל לדעת איך ללמוד... אלא בשביל **לדעת איך לחיות כמו יהודי!!!** יהודי צריך לבנות חיים עמוקים!!! הקב"ה רוצה ממך יום אחד שאתה תבנה בנין... אבל לא סתם... לא בניה קלה... לא גבס... לא קאראוון אלא **בנין עדי עד!!! בנין נצחתי!!!** הוא רוצה שתבנה לו משכן קבוע!!! בשביל לבנות בית קבוע חייבים עומק... כי אם אתה תהיה שטחי... אז בן אדם שטחי לא מסוגל להתעסק עם נכסי **דלא ניידי**... כי הוא כל הזמן צריך לגוון... הוא כל הזמן צריך שהדברים יזוזו לו מול העיניים כדי שלא יהיה לו משעמם ח"ו... אז מה הוא יעשה עם הילדים שלו?? כמה אפשר לראות את אותם ילדים מול העיניים?? יאלה תגוון... תחליף את הילדים... כמה אפשר להתפלל אותה תפילה וללמוד אותה תורה ולהדליק אותם נרות חנוכה מידי שנה? יאלה תגוון... **בן אדם חסר עומק לא יכול להיות יהודי אמיתי!!!** הוא לא יכול להסתדר עם מעגל שנה שחוזר על עצמו קבוע!!! הוא לא מסתדר עם תורה קבועה שלא תהיה מוחלפת!!! הוא חייב תמיד סגולות חדשות וכל מיני טרנדים חדשים ביהדות כדי שייכנסו אותו למצב ולאווירה... הוא צריך כל הזמן נייעס חרדי וכל מיני התפתחויות בתוך המערכת כדי לא למות משיעמום... ואילו דווקא החיים האמיתיים שלו בבית ובמשפחה... דווקא הם אצלו נובלים ומיובשים... כי... כי... יאלא תגוון... ומה נעשה שזה לא מגוון... ואני מברך אותו מעומק לב שזה לא יהיה מגוון... רק מגוון כזה ואבדנו... בחור יקר: אתה אולי צעיר מידי להבין את המשפטים האלו... אבל המבוגרים ממך מבינים את זה יותר מידי טוב...

**"למען לא נבוש..." -
מושגים בסיסיים בהלכה.**

ישנה תופעה מאוד מוכרת בקרב בניו בגיל העמידה שמכבדים ודואגים להורים שכבר לאט לאט מתגברים... והבנים שבאמת דואגים להורים נאלצים לפעמים לנהל שיחות בינם לבין עצמם אודות החולשות של ההורים... **ולא ממקום של זלזול!!!! חלילה!** אדרבה ואדרבה... רק ממקום של דאגה והתדיינות מה עושים... כן... זו תופעה מאוד מוכרת... שעם השנים ההורים מתגברים וכתוצאה מזה יש כל מיני התפתחויות ומצבים משתנים שלא תמיד ההורים מבינים או מעכלים את המצב החדש... אם זה האמא שלא השלימה עם העובדה שהיא כבר לא בכוחות של פעם והיא עדיין ממשיכה לעבוד קשה... ואם זה אבא שלא נכנע לפנסיה המצטמצמת וממשיך לפזר כספים וכו' וכו' וכו' (מי שנמצא ביטאוניה הוא שי לו דוגמאות רבות... ואין צורך להרחיב...) וכן הלאה וכן הלאה... והבנים הדואגים והאכזריים נאלצים שוב ושוב לדון ולדוש ולדבר מאחורי הגב של ההורים ולהיאנח ש... שמה עושים עם זה שההורים "**לא מבינים עניין**" והבנים נאלצים לדון ולדוש ושוב ושוב להתדיין מה עושים עם ההורים... כי יש פה באמת נושאים שצריך לטפל בהם ביחס לעזרה להורים... **וכאן מתעוררת השאלה:**

האם עכ"פ על דרך ההרגשה יש בזה משום גות' טעם לפסג??? שאמנם נכון שיש פה לילדים כוונה טהורה שאנפת לכם מההורים ואתם רוצים לדאוג לצרכיהם... אבל אם זה בהכרח כרוך בזה שאתם נאלצים כל הזמן לדוש כל הזמן סביב החולשות שלהם... אולי בבחינה מסוימת יוצא שרכם בהפסדכם שהרי אתם עוברים על מורא אב ואולי אפילו על כיבוד אב ואם בעצמנו???

בשלמא כשמדובר באיש זה ורגיל שאני לא מחויב בכבודו... ורק אסור לי לדבר עליו לשון הרע אפילו הוא אמת, בכזה אדם אם אני מדבר עליו לשון הרע לצורך ולתועלת אזי מותר, אבל כאן כשהבן מחויב **לכבד** את הוריו, יש ענין מהצד ההיבטי והחיובי והמערער להורים... ש אנני מעז יעזור שהוא לצורך???? רוק לשון הרע מותר לצורך, אבל חוסר כבוד להורים לצורך האם גם הוא מותר???

וְהִסִּיבָה שְׁתֵּעֲזוּרְתִּי לִשְׂאֵלָה זֶה בְּדִיּוֹק כַּעֲתָּ... כִּי בִפְרִשְׁתוּ
אלו רואים להדיא את ההתנהלות הזו... איך שהשבטים
מסתודדים מאחורי גבו של יעקב אבינו, ככה רואים
בפרשה הקודמת כשהם חזרו מיוסף ויעקב אבינו לא
רוצה לשלוח את בנימין איתם... אז מה כתוב?? "ויהי"
כאשר כילו לאכול את השבר אשר הביאו ממצרים",
ומפרש רש"י: **אמר להם יהודה, המתינו לזקן עד שתכלה**
פת מן הבית, במשפט הזה טמון איזשהי נימה של
הסתודדות מאחורי גבו של יעקב... שסליחה על הביטוי
אבל היות אבא כביכול "לא הבין את העניין..." הוא לא
הפנים שאין ברירה ומוכרחים לקחת את בנימין... לכן אין
ברירה... אלא לחכות בסבלנות עד שתכלה פת מן הבית
ואז אבא כן "בין עניין..." **יש פה נימה שעלולה להתפרש**
כחוסר כיבוד אב... אבל לא! ברגע שיחודה אומר את זה
ממקום של דאגה ואכפתיות!... במקום של אנוכי אערבנו
מידי בתקשורנו! אז אין בזה שום מין מיושן... אין בזה
חשש של חוסר כיבוד... ואולי היא גופא לא בכלל "היא
מטחין אביו בריחים ומביאו לחי העולם הבא..." כלומר:
אמנם להטחין בריחים זה ההיפך מכבוד! אבל
כשהכוונה היא מטורה לטובת העניין הרי זה הוא כבודו...

האמת היא שבנינו לבין עצמנו... אין פה השוואה... כי
בשורה התחתונה פשוט וברור בשומרה ואפילו ראוי לעשות
כן!! כל זמן שהדיבור וההתעסקות הם לתועלת... אבל תמיד
אפשר להיזהר יותר שזה יגיע ממקום מכובד ולא מזלזל...
ממקום מכובד ומעריך ולא ממקום מתוסכל... וכמובן שזה עוד
הסיפורים הקלים של ההתמודדות בכיבוד הורים... כי יש את
הסיפורים הקודרים יותר מורכבים שבהתעסקויות נתיית לא לגמרי
תקינה... ונהיה פחות נחמד להגיע ולבקש... וכעת נדרש מהבנים
להמשיך לכבד גם כשלא מקבלים את הפידבק של פעם...
ואפשר להקצות לסוגיות אלו מדור שלם בגיליון הזה... היריעה
תכלה והם לא יכלו... מה שבטוח... נא לא לשכוח: מצוה זו מתן
שכרה בעיניה... אריכות ימים... ומי חרדימינו ואשלים...

למה ר' ירמיה נכנס לאכול בתרומתו עוד לפני תפילת מעריב???

יכתיב ואני החברותא של ר' ירמיה כהן בסדר א'... כן... ר' ירמיה הוא הכהן היחיד בכפר שלנו!! מדובר ביהודי מורם מעם!! מידי יום יושב לו ר' ירמיהו הכהן בבית המדרש... והסלסלה ניצבת לצידו!!! הוא יושב וגורס... וכל כמה דקות מגיע ילד עם פיאות רטובות (מהמקווה) ומגיש לר' ירמיה מגש שעליו מונח הבצק של ההפרשת חלה... ואז ר' ירמיה לוקח בידיו ומניח את הבצק בתוך הסל... כן... בכפר שלנו זה הכהן היחיד... וכל אמא יהודיה שאופה ככר לחם לאכול היא מפרישה חלה... וכעת צריך לתת את החלה לכהן... (אל תשכח שפעם נשים היו אופות לחם כל יום... לא כמו היום שהפרשת חלה זה משהו שהולך עם שבת קודש...) ובשביל זה יש מידי יום קבלת קהל בבית המדרש... בבוקר ר' ירמיה מגיע עם סלסלה ריקה... ואז לאט לאט היא מתחילה להתמלאות... וככה בצק אחד נערם ונדבק על הבצק השני... (מה שנקרא במשנה בטבול יום "מקצועות נושכות זו בזו"... לא לחינם זו המשנה הראשונה... כי זו הסיטואציה הכי מצויה בחיי השיגרה אצל כהן) ובערב ר' ירמיה לוקח את זה הבייתה ונותן לאשתו... ואז גברת כהן ניגשת לטפל בערימת הבצקים... והיא אופה את זה... ובלילה ר' ירמיה מגיע ומברך המוציא ואשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו על אכילת חלה ואוכל את הלחם... ותכלס אני החברותא של ר' ירמיה כהן וככה זה כל יום... **אבל!!! בתקופה האחרונה משהו לא מוצא חן בעיני... אני חושד במשהו!!!!** אני מאוד מקווה שאתבדה... אבל מיום ליום החשד הזה מתגבר יותר ויותר... ויום אחד החלטתי שאין לי ברירה... אלא להתחיל לברר את הנושא מקרוב... ויום אחד יענקי הבן של ר' ירמיה הגיע לבית המדרש... ניגשתי אליו בספונטניות ושאלתי אותו ככה בסתמיות ובלבביות... נו... יענקי... מה אכלת היום?? הוא ענה לי במקום: לא!!!! עדיין לא אכלתי היום!!!! החושים שלי נדרכו אבל המשכתי... למה? למה לא אכלת היום?? כיו... כיו... כי הלכתי לחידר... לכן לא אכלתי... **מה... מה הקשר???** בגלל שהלכתי לחידר... לכן לא אכלת?? מה זה קשור אחד לשני? **ואז הוא ענה לי בתום של ילד יהודי טהור (וגם כהן):** מה... אתה לא יודע... שכשאני הולך לחידר אני נטמא מהילדים... ואז אני צריך לטבול במקווה ורק בצאת הכוכבים יש הערב שמש ורק אז אני יכול לאכול תרומה... **נו... ולכן מה?? לכן עדיין לא אכלת היום??** כן... האוכל היחיד שיש לנו בבית... זה רק תרומה!!!! הילד סיים את דבריו והמשיך הלאה... **ואילו אני נותרתי קפוא על מקומי... כלי צמרסורת!!!! אני לא מאמין...** מתברר שהחששות שלי התאמתו... מתברר שהאוכל היחיד שקיים בבית של משפחת כהן זה רק תרומה!!!! ואם ככה... כל מי שנטמא בבית של ר' ירמיה נגזר עליו לצום עד הערב שמש... **רבש"ץ: אני לא מאמין!!!!** זאת אומרת... כל פעם שמגיע איזה יהודי זר לבית הכנסת ור' ירמיה כהן מקבל אותו בזרועות פתוחות ומחבק אותו... אז עד היום ידעתי שהמשמעות היא שר' ירמיה יצטרך בגללו לטבול במקווה לפני השקיעה... אבל עכשיו אני קולט שזה אומר שר' ירמיה הולך להיות בצום עד הערב בגללו!!!! כי אין לו משהו אחר לאכול רק תרומה... זאת אומרת שכל יום שיענקי הולך לחידר ונטמא מהילדים... הוא צריך להיות בצום עד הערב... **אני לא מאמין!!!! אני בההלם מזה...**

בצטם רגע... מה חשבתי?? איך לא חשבתי על זה עד היום??? זה הרי כ"כ פשוט... תחשוב: הרי ר' ירמיה כהן שיך לשבט הלוי... אין לו חלק בארץ וממילא אין לו שום מקור הכנסה מסודר... ואם ככה... כל מקור המחיה שלו מתבסס רק ואך ורק על המתנות כהונה שאנחנו נותנים לו!!! ובאמת אנחנו מתאמצים מעל ומעבר ואנחנו נותנים לו כמויות של תרומה... ויש לו ב"ה תבואה בשפע... וינות בשפע ושמיים בשפע... הכל יש לו בשפע... אבל אל תשכח שהכל תרומה!!! הכל חייב להיאכל בטהרה תרומה!!! ממילא כל מי שבמשפחת כהן נטמא... המשמעות היא שהוא רעב עד הלילה... **איך לא עשיתי את החשבון המתמטי הזה???** עכשיו הכל נהיה פתאום מובן... תמיד היה לי מוזר למה ר' ירמיה רץ לאכול תרומה מיד בצאת הכוכבים ולא מחכה לאחר תפילת מעריב... שאלתי אותו כבר כמה פעמים: ר' ירמיה... מה הבהילות?? קודם תתפלל מעריב אח"כ תלך לאכול תרומה?? ר' ירמיה לא ענה... הוא רק ציטט לי את המשנה בברכות: **מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם!!** אבל עכשיו אני פתאום קולט לראשונה שהרבה פעמים הוא פשוט שובר צום בתרומה הזו!!! משעה שכהנים רעבים נכנסים לשבור צום ולאכול בתרומתם... איך לא חשבתי על זה??? **רבנו של עולם!!!** הייתי כ"כ נסער... החלטתי שאין מנוס... אי אפשר לתת לזה להמשיך!!!! אנחנו בני הכפר תמיד היינו כ"כ מאושרים שיש לנו את הזכות להחזיק את ר' ירמיה... תמיד אנחנו מתאמצים... ובאמת נותנים לו כמויות של תרומה... אבל שכחנו לקחת בחשבון שאי אפשר לחיות רק על תרומה... בן אדם שרק כשהוא טהור הוא יכול להיות!!!! זה אומר שהוא נאלץ לצום חצי שבוע...

עשיתי אסיפת חירום עם תושבי הכפר וכולם היו מזועזעים עד עמקי נשמתם... הוחלט פה אחד שאנחנו מתחילים לתקצב את ר' ירמיה גם בחולין!!! לא רק בתרומה!! סגרנו קצוות... סיכמנו את העניינים... נישאתי לר' ירמיה וסיפירתי לו את הגילוי המרעיש שהתגלה לי... הוא חיך ואמר לי: בוקר טוב... מה חשבת... ברור שכל כהן שמזונו הוא מתרומה... נאלץ לפעמים לצום... ואז גיליתי לו את תכנית של השלמת ההכנסה שסיכמנו באסיפה... וכאן לפתע ר' ירמיה נהיה קשוח ונחרץ!!! בשום פנים ואופן לא!!!! אני לא מקבל מתנות!!!! רק מתנות כהונה... אם אתם רוצים... תתנו לי זרוע לחיים וקביה... תנו לי ראשית הגז... שהם חולין... אבל לתת לי סתם מתנות??? לא בא בחשבון!!!! הוא היה כ"כ נחרץ... שנבהלתי ממנו... ואז התחלנו להפעיל עליו מסכת שכנועים שכן יקבל... וזשה הזכות שלנו... ובסוף היה מישהו שהכניע אותו... תנחש מי???

ר' לייבוש!!! ר' לייבוש הוא אחד מהאנשים היצירתיים שבכפר שלנו... יש לו הרבה חוש הומור... אבל יש לו גם משהו תוקפני... יש לו עדר גדול מאוד של כבשים... והוא ניגש לר' ירמיה בתקיפות ואמר לו: תקשיב!!!! אני מגיש לך עכשיו אולטימטום!!! אם אתה לא נכנע ומסכים לקבל ממני כל שבוע "עגלא תילתא" לכבוד שבת... אני יוצא עליך בהפגנה!!!! ר' ירמיה צחק... נו... איזה הפגנה אתה כבר יכול לעשות ליי? ענה פייביש: עוד שלוש שבועות הרי מגיע זמן המשמרה שלך... ואני עכשיו הולך לארגן פה מכל הישובים מסביב עליהם... שכנעככולנו מחליטים ביחד לעלות ביום אחד לבית המקדש... עם אלפיים כבשים זכרים!! ואנחנו נגיד שאנחנו רוצים להקריב את כנכנכולם קרבן עולה!!! אבל ביום אחד!!!! ובאיזה יום? ביום של הבית אב שלך... אנחנו ניפול על הבית אב שלך עם אלף עולות... וכל הכהנים ישאלו אותנו מה קרה?? מה נפלתם עלינו בדיוק היום?? ואז אנחנו נספר להם: שיש איזה ר' ירמיה כהן בכפר שלנו שהוא שייך לבית אב שלכם והוא מתעקש לא לקבל מאיתנו כסף... לכן הגענו לפה עם קרבנות עולה... שהרי עור העולה מתחלק בין כהני המשמר... והיות ואנחנו רוצים להכניס לו כסף והוא לא מסכים... לכן אנחנו מזרימים לפה כמויות של קרבנות עולה... כדי שגם אחרי שהעורות יתחלקו בין כל כהני המשמר... עדיין ישאר לו כמות עורות נכבדת שהוא יוכל להתפרנס ממנה!!!! ככה לייבוש איים על ר' ירמיה... יש לציין שבסופו של דבר זה מה שהכניע את ר' ירמיה... כי כידוע בחורף הימים כ"כ קצרים שאם אתה מנחית בבת אחת כמויות של קרבנות עולות למקדש באמצע יום חורפי קצר... אתה פשוט עלול לשתק את סדר העבודה השגריתית במקדש!!! ולכן מבחינתו של ר' ירמיה זה בהחלט התפרש כאיום... והוא ניאות לקבל מאיתנו מילגה בדרך אחרת... אבל בינינו התיאור הזה על לייבוש הוא פשוט לא נכון... כי לייבוש... שתהיה לי בריא... במקום להקריב עולות בבית המקדש בשביל העורות שלהם... הרבה יותר פשוט ויעיל שכל בהמה שאתה שוחט מהעדר שלך תתן את הזרוע לחיים וקיבה לר' ירמיה... זה גם חולין לא פחות מעור העולה...

האם יש ביהדות מושלם לגמרי לגמרי...???

גם חוסר שלימות... ובסוף משיח בן יוסף יגיע דווקא ממנשה...

הנקודה הזו היא נקודה עדינה שצריך כל הזמן לתמרן בה!!!

אני אתן לך דוגמא: נניח שאני כעת עומד ומדבר בגנות פגעי הטכנולוגיה והמכשירים הלא מסוננים... שיש היום יהודים פשוטים וזולים שצריך להתרחק מהם ומהמונם... והם עלולים לקלקל אותנו... לפתע מישוהו שולף לי קריאת ביניים... איך אפשר לדבר בגנותו של יהודי פשוט?? אתה יודע איזה כח יש ליהודי פשוט?? נו... הוא צודק??? בטח!!! האר"י הק' והבעש"ט הק' דיברו על גדלותו של יהודי פשוט... אבל שתהיה לי בריא!!!

לא פה!!! פה זה לא נכון להגיד את זה!!!

כשאנחנו מדברים על האויבים הרוחניים שלנו שמכלים כל חלקה טובה בכרם ישראל... כאן אי המקום להכיל ולחבק ולהגיד מה הכח של יהודי פשוט... לא!!! ממש לא!!! כאן צריך לתבוע רוממות ולא פשטות!!! אבל רגע לאחמ"כ... אתה פוגש יהודי מרומם משלנו... שמזלזל ושופך בוך על היהודי הפשוט מהמגזר השני שכל חטאו שהוא לא לגמרי "משלנו"... כאן כן צריך להזדעק ולומר: אתה יודע מה זה יהודי פשוט... אז מה והוא לא מחמיר בכל מה שאתה מחמיר? יש לך מושג מה זה יהודי פשוט...???

שני המשפטים המנוגדים האלו יכולים להיאמר כמעט בתוך כדי דיבור ו... זה לא סתירה... למי??? למי זה לא סתירה??? למי יש לו דעת!!! כי אם אין דעת הבדלה מניין... צריך להבחין מתי המשפט הזה נכון וצריך להיאמר ומתי לא... צריך לדעת מתי צריך לשים את מנשה לפני אפרים ומתי לא!!! כן... יוסף עדיין ממשיך לשים את מנשה לפני אפרים... ואני אגלה לך סוד: גם הרבש"ע שם את מנשה לפני אפרים!! משיח בן יוסף יגיע מבני מנשה ולא מבני אפרים... (לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה גבורתך... מכאן המדרש לומד שמשיח ממנשה) ומאידך: צריך לדעת מתי לשים את אפרים לפני מנשה!! סו"ס ככה מטותו השלימה של יעקב תובעת... ככה דרך ישראל סבא תובעת... וצריך שכלל!!! לדעת מתי כן ומתי כן...

אבל כאן יש פינה חשובה שצריך לסגור אותה:

מקודם סיכמנו בצורה גורפת שיוסף למד להכיל שאין שלימות!!! ואצל יוסף היסוד הזה של "חוסר שלימות" זה ממש בבת עיניו... עד כדי כך שהוא קורא למנשה על שם החוסר שלימות... נכון... ככה סיכמנו??? סליחה... רגע... בעצם מי אמר?? מה פשר העיקרון המקודש הזה שאין שלימות??? מהיכא תיתי? מה העקשנות הגדולה לטעון בקנאות שאין שלימות בעבודת ה'?? מה כ"כ עקרוני בזה שיוסף קורא את שם בנו עליו??

העניין הוא פשוט מאוד:

יש שלימות!!! אצל מי? אצל יעקב אבינו!!! ויבא יעקב שלום!!! אבל ברגע שנולדו ליעקב אבינו שנים עשר שבטים... הרי עבודת ה' כעת מתחלקת ומתפצלת בין שנים עשר חלקים!! ומכאן ואילך מוכרח!!! מוכרח להיות שלכל אחד יש רק חלק אחד מהשלימות!!! שביחוד!!! יחד שבטי ישראל יש שלימות!!! אבל כל אחד כמות שהוא לבדו... הוא מחזיק פזל וחלק אחד מהשלימות... וזה העקרון המקודש של יוסף!!! כשיוסף נמצא במצרים הרחק מאחיו... הוא ואחיו... כל אחד במקומו הוא מבנים כעת ששלימות העבודה והשראת השכינה יכולה להגיע רק באמצעות שנים עשר שבטים... וממילא כל זמן שאני כעת לבד?? מוכרח להיות שאין אצלי שלימות!!! נו... אז מה יהיה...?? זהו... להשלים עם מר גורלי שאני אף פעם לא אהיה מושלם??? לעשות קריעה ולהשלים עם הבשורה המרה שאני תמיד אשאר חסר ואף פעם לא אגיע לשלימות??? לא!!! חס ושלום!!! יש אפשרות אחת ויחידה!!! איך להגיע לשלימות!!! אתה יודע איך? היות והשלימות מפוזרת בין ה-י"ב שבטים... אם אתה מוכן לפתוח את הלב ולקבל מכל אחד מהי"ב שבטים... מתוך הבנה שאצל כל אחד נמצא חלק מהשלימות... אם באמת תהיה מוכן לקחת מכל קהילה ומכל מגזר את הטוב והמושלם שבה... כאן יש לך סיכוי טוב להיות שלום!!! אבל כל זמן שאתה חושב שכמות שאתה לבדך אתה שלם... אתה יכול להמשיך לחלום שאתה שלם... כן!!!

יש הרבה כאלו שבטוחים שהתורה ניתנה רק לאבא שלהם ורק הם צודקים וכל מי שלא הולך בדיוק בדרך שלהם אז הוא טועה לגמרי... האנשים האלו לא מוכנים לקבל מאף אחד... לא מוכנים להכיל שיש נתחים שלימים בעבודת ה' שמחכים להם דווקא במגזר השני... ו... ואח"כ מגיעים ההפתעות... פתאום הוא מגלה שאמנם בנקודות החזקות שלו הוא באמת מושלם ויחיד בזה!!! אבל יש חלקים שלימים ביהדות שהוא פשוט לא ידע על קיומם... כי... כי הם חיכו לו בשבת השני... כן... יוסף הוא מרכבה לספירת יסוד... אבל התורה שהוא שכת... מחכה לו אצל יששכר ולוי... כן... ה"אברך" יוסף מרום מדרגתו התובענית והמושלמת והבלתי מתפשרת... גם אחרי שהוא משנה למלך ונמצא ברומו של עולם... גם במקום הזה הוא מבין שהשלימות האמיתית שלו תבא רק ביום שהוא יצליח לאחד את כל האחים שיובאו בית יוסף ולשבת איתם סביב שלחן אחד... רק אז ותחי רוח יעקב אביהם ורק אז יגיע התיקון השלם...

אבל אנחנו כנראה קצת יותר מוצלחים מיוסף... ולא נאה לנו להגיע למסקנה שהשלימות שלנו תלויה גם ביהודים אחרים... זה עניין של בחירה!!! מי שלא יקבל את האמת הפשוטה שכתובה במאמר זה ויתקף אותי כדרכו (בנושאים אלו)... אני איכשהו אספוג את הביקורת... אבל ידידי היקר... בסופו של דבר ההפסד כולו שלך... אתה הוא שנשארת חסר!!! אתה נשארת עם אבן אחת בלבד בחושך... ובמשבצת אחת בחושך יש רק שלוש או חמש אותיות בלבד וזה לא מספיק בשביל מקלדת... חבל!!! בשביל לקבל אורים ותומים אתה חייב שיהיו שנים עשר משבצות שלכל אחת מהם יש כמה אותיות וביחוד!!!! יש מקלדת אחת שלימה!!! מי שרוצה להישאר שם לבד עם הקהילה שלו... יערב לו... אבל הוא נשאר בלי מקלדת... בלי לדעת מה רצון ה' האמיתי... לבחירתך...

בפתח הגיליון נעצרו בזה שיוסף קורא את שם בנו הבכור מנשה על שם החוסר שלימות!!! יוסף כבר למד להכיל מציאות של חוסר שלימות!!! עד כאן מנשה... אבל אל תשכח שיוסף יש עוד בן... לבן השני של יוסף קוראים אפרים!! על שם מה??? "כי הפרני אלוקים בארץ עניי!!!" אפרים כבר נקרא על שם הגדולה והשלימות שיוסף זוכה לה כעת!!! לאחר שהוא עלה לגדולה... אבל עם כל הכבוד להפרני שיש לאפרים... יוסף יותר מחשיב את מנשה!!! מנשה יותר קרוב ללבו של יוסף... כי מנשה מסמל את העבודה הפנימית ואת השנייה המהותי שיוסף עשה... יוסף עשה כבוד דרך מאוד ארוכה עד שהוא הגיע למדרגה שהוא מסוגל להכיל את החוסר שלימות שמתבטאת ב"נשני אלוקים..." לכן אצל יוסף מנשה הוא הבכור!!! (על משקל "אידי דאתא ליה מדרשא חביבא ליה") והנה... יוסף מגיש את שני בניו ליעקב... אבל יעקב אבינו מתעקש להניח את היד על ראש אפרים... זה חורה ליוסף!!! אבל... תחשיב יותר את מנשה... אני כבר לא יוסף של פעם... שמסוגל להכיל רק שלימות של "הפרני!!!" אני כבר יוסף שמבין את האחים שלי, ומסוגל להכיל מציאות של "נשני אלוקים..."

אבל יעקב אבינו לא מסכים!!! פונה יעקב אבינו ליוסף ואומר לו:

ידעתי בני ידעתי!!! אני יודע שירקת הרבה דם עד שהצלחת להכיל את החוסר שלימות שיש בן תמותה... אבל עדיין!!! גם אחרי שאתה מבין מציאות של חוסר שלימות אבל עדיין יוסף זה יוסף!!! ויוסף צריך להמשיך לתבוע שלמות ולרצות שלמות!!! ולהעמיד לעצמו יעד של שלימות ללא פשרות!!! אסור ליוסף להחשיב את מנשה יותר מאפרים!!! חייבים להמשיך לשים את אפרים בראש סולם העדיפויות והערכים!!!

הבנת מה יעקב אבינו אמר כאן ליוסף??? איזה מסר הוא העביר לזו??

אז עזוב... במקום שנתחיל להסביר את זה... בא נתרנם את זה מיד למושגים שלנו... ובכן: אני עובד ה' ומדקדק קלה כבחמורה ומטבע הדברים אני גם מאוד תובעני וביקורתי... מאוד קשה לי לראות את חברי לספסל שנוהר בהלכה קצת פחות מהראף שלי... מאוד קשה לי לקבל את הפשרנות שלו... אני מגדל את ילדי מתוך תובענות בלתי מתפשרת לדקדוק ההלכה ברמה הכי גבוהה!! ולימוד התורה בהתמדה כל החיים בלתי שום תירוצים... ובי"ה בזכות זה אני מגדל משפחה מרוממת של בני תורה ובני עליה... והנה ברוך ה'... לאחר הרבה עבודת המידות פנימית בני לבין עצמי!!! ב"ה לאט לאט משהו אצלי השתנה מבפנים... והיום אני מסוגל לקבל ולהכיל את השני!!! לקבל את הטעויות שלו!! ולהכיל אותו!! אני כבר לא כל הזמן רק מבקר ופוסל ושולל... היום אני כבר אוהב את כל עם ישראל... גם את היהודים הפשוטים והתמימים... גם את עמי הארצות אני מסוגל להכיל... ב"ה...

אבל כעת מתעוררת בעיה גדולה!!! ברגע שאתה מתחיל להכיל את היהודי הטועה... בשלב מסוים אתה כביכול נותן גושפנקא לסובלנות וסלחנות... פעם הייתי תובעני... תבעתי שלימות... והנה... ברגע שהתחלתי להכיל ולהבין את היהודי החלש... כאן מתעורר סיכון... שכעת אני אתחיל להיות כזה רכרוכי... אני כבר לא אתבע מעצמי...

בא נגיד את זה ככה: אם אני יודע כ"כ טוב ללמד זכות על היהודי החוטא ולהכיל אותו!!! אז מה יקרה אם אני בעצמי אכשל ח"ו בחטא... גם אז אני אדון את עצמי לכך זכות... ואחבק את עצמי והכל בסיידר???!!

כן!!! זו בעיה מוכרת!!! יש כאלו שהטעות הזו עולה להם במחיר חייהם!!! הם מאוד מכילים את השני... ועל הדרך הם גם מכילים את עצמם... מכילים את החולשות של עצמם וסולחים לעצמם... ונשארים כל החיים דבוקים לריצפה... כן... הריצפה מכילה את כל מה שנדבק אליה ולא רוצה להתרומם ולהתעלות ממנה... נו... מה באמת עושים???

פלונטר: איך מצד אחד צריך להכיל חוסר שלימות!!!

ובד בבד לתבוע שלימות ולא להירדם בשמירה??

הנה!!! בדיוק זו הנקודה שיעקב אבינו מלמד את יוסף:

יוסף צריך להישאר יוסף!!! יוסף חייב להמשיך לתבוע שלימות ללא פשרות!!! יוסף צריך להמשיך לתבוע שלימות ללא התחמקויות!!! יוסף צריך להמשיך להציב את אפרים בסולם השאיפות, וכמודל לחיקוי שלשלימות הזו צריך להגיע ואין אופציה אחרת!!! אה... מה עם "נשני אלוקים"? מה עם עבודת המידות של יוסף שהוא כבר מסוגל להכיל חוסר שלימות??? כן... אחרי שתחנך לשלימות בלתי מתפשרת!!! ואחרי שיהיה לנו עסק עם אדם מרומם שתובע מעצמו ללא פשרות!!! מכאן!!! מהמקום הזה, תבא ותתבע מעצמך כעת עוד משהו... להכיל את השני שהוא פחות מושלם... כלומר: להכיל את הפחות מושלם זה טוב!!! אבל רק בתנאי שאתה עצמך כבר אווז בתביעה של שלימות לא מתפשרת!!! ומהמקום הזה... שאתה נאחז בשלימות... מכאן צריך להתקדם עוד שלב ולהכיל את הפחות ממך... הבנת? אז דבר מאוד מאוד פשוט והגייוני...

ואגב: זה ההבדל בין אברהם ללוט... שים לב: שניהם מלמדים זכות על סדום... גם אברהם מלמד זכות על סדום... וגם לוט מנסה ללמד עליהם זכות... אבל מצא את ההבדלים!!! כשאברהם מלמד זכות על סדום הקב"ה מקשיב לכל מילה שלו והיא נכתבת בתורה... אבל כשלוט מנסה לסגור על סדום... המלאכים משתקים אותו בנזיפה... תשתוק... אין לך זכות לדבר... ולמה?? כי אברהם שכבר תובע מעצמו חסד בלתי מתפשר!!! "כי ידעתיני למען אשר יצוה את בניי" לעשות צדקה ומשפט... מהמקום המושלם הזה יש לו רשות ללמד זכות על ציר הנישע ולחבק אותם ולהכיל אפילו את הרוע של סדום!!! אבל אתה לוט שהיית חי איתם והושפעת מהם וכבר לא היית רחוק מהם... לך אין רשות ללמד זכות על סדום!!! אין לך רשות להכיל אותם... אדרבה...

כל הסיבה שנשארת לוט זה רק בגלל שחיבתך והיכלתך אותם וסיגירתך עליהם... מי ביקש ממך לסגור עליהם? אתה לא צריך לסגור עליהם... אתה צריך לשנא אותם ולתבע אותם ולתבוע מעצמך לא להיות כמותם!!! בסגור: רק אדם שיש לו אחיזה בשלימות, רק משם אפשר להכיל חוסר שלימות!!! אבל מי שהוא עצמו חסר שלימות... אסור לו לחבק את החוסר שלימות של עצמו!!! הבנת את הרעיון??? מאוד פשוט...

זה הזו שיש בין יעקב ליוסף... יוסף מחשיב מאוד את מנשה!! ובצדק... כי אצל יוסף... להכיל חוסר שלימות זו עבודת חיים!!! אבל עדיין... יעקב אבינו מחנך את בנו יוסף: אסור לגמרי לגמרי להפוך את הקערה על פיה!!! אסור להציב את החוסר שלימות במזרח!!! אדרבה... תמיד צריך לשאוף לשלימות!!! ולכן אפרים תמיד צריך להוביל על פני מנשה!!! אחרי שברור לכולם שצריך לשאוף לשלימות... עכשיו... מהמקום הזה צריך לדעת להכיל

גיליון מס' 368 פר' ויגש
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל

לזכות כל מסיימי הש"ס העמלים
בתורה מדי יום ללא הפסקה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך" (מז, ח)

סיפר הגר"א שטיינמן ז"ע מה ששמע מיהודי בכפר סבא שבדידה הוי עובדא: החפץ חיים נסע פ"א בדרך, ובחול"ל בצדי הדרכים היו מדי פעם "צלמים" של הגויים, הח"ח נרדם וכל הזמן היה מרים ראשו ומורידו. היהודי הנ"ל חשש שיהיה חילול ה' אם יעברו ע"י הטומאה ובדיוק אז הח"ח יוריד ראשו ויהיה נראה ח"ו כמשתחוה לצלם, כי כך היה דרך הגויים להשתחוות לפני כל צלם שעברו לפניו, ולכן הכין בגד גדול שיכסה בו את הח"ח ליד כל מקום שיש בו צלם. והנה עברו דרך עשרות צלמים, ותמיד כשהגיעו לצלם היה הח"ח באמצע השינה מרים וזוקף ראשו, והיהודי לא השתמש כלל בבגד שהכין.

והוסיף רבינו שליט"א, שיש חז"ל במדרש מה שפרעה שאל ליעקב "כמה ימי שני חיך", משום שזקינו אברהם אבינו בא לפרעה, ואצלו היה המשקוף נמוך משום שהיה כנגדו ע"ז, כך שכל מי שנכנס ישתחוה לו, וכשבא אברהם אבינו מיד המשקוף נתרומם, וכך היה אצל יעקב, ולכן טעה שהוא אברהם אבינו.

בזה אמר רבינו לבאר מה שאמר לפרעה "מעט ורעים היו ימי שני חיך" וגו', ומי שאלו זאת אם היו שנותיו טובים או רעים, וכי דרך ארץ הוא לענות על מה שלא נשאל? אכן לפי זה שחשב פרעה כי הוא אברהם אבינו והתפלא על כי כל כך זקן הוא, על זה השיב שאינו כ"כ זקן רק מעט ורעים ימי שני חיך.

(דרך שיחה)

עלי הדף

כל השונה הלכות

שלהי נדה תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות. צ"ב היכן מרומז בפסוק דזה דוקא אם שונה הלכות בכל יום, ושמעתי מאמור"ר זללה"ה לבאר דעולם פירושו תמיד והיינו בכל יום ששונה הלכות בכל יום ועולם מתפרש גם עוה"ב דהיינו שמי שעושה כן מובטח לו שהוא בן עוה"ב ומקרא נדרש לפניו ולאחריו, ועי' בתוס' ב"מ ס"א א' (ד"ה קרי ביה) שדנו בהרבה מקראות שנדרשין לפניו ולאחריו עי"ש.

(טעמא דקרא תרי עשר עמ' שע"ד)

גמרה של תורה

כתיב במלכים א' (ג' ט"ו) ויקץ שלמה והנה חלום וגו' ויעש משתה לכל עבדיו. ובריש קה"ר מכאן שעושים סעודה לגמרה של תורה, וקשה מה ענין זה לגמרה של תורה וי"ל דגמרה של תורה היינו בש"ת כשגומרין הקריאה של התורה [וכמ"ש הרמ"א בא"ח סי' תרס"ט דיר"ט האחרון של סוכות קורין שמח"ת לפי ששמחין ועושין בו סעודת משתה לגמרה של תורה], ולכאורה היה אפ"ל שאי"ז גמרה של תורה כלל כיון שעדיין לא למד גם התושבע"פ כולה שהיא פירושה של תורה שבכתב אך ממה שעשה שלמה המלך סעודה כשנתבשר על החכמה אע"פ שבדאי עדיין היה צריך ללמוד ולעסוק בתורה מוכח דעושין סעודה גם כשלא החכים בפועל כל הצורך רק בכח, וה"נ בגמרה של תורה שבכתב החכים בכח שהיא יכול לעסוק בתושבע"פ דליכא מידי דלא רמיזא בתורה שבכתב ואם יזכה ימצא.

(טעמא דקרא מלכים א' עמ' שד"מ)

עלי שי"ח

רשימות אישיות מפנקסיו של תלמיד רבינו הגאון רבי יצחק שלמה בן שמואל קרלבוך זצ"ל, ממה שזכה לראות, לשאול ולשמוע במחיצת רבינו מרן שליט"א (תודתנו נתונה לאחיו הגאון רבי יחיאל שליט"א על מסירת הדברים לע"נ)

פרק ו'

שאלו את מו"ר, מי שראה את מרן הגריש"א מאחוריו האם יכול לברך שחלק מחכמתו גם שלא ראה פניו.

ת. מסתבר שכן סו"כ ראה - גם להקביל פני רבו מקיים בזה, הרואה קוף ופיל מברך משנה הבריות לא צריך לראות פניהם, הרואה קברי ישראל לא צריך לראות את כל הקבר, כן הנ"ל.

סיפר הגר"י, פעם הגיעה אשה מאיטליה שהיא יהודיה עם תעודה לפני מרן הגריש"א ושלה לברר אצל הרב פואט, הרב באיטליה, ואחר ברורים בספרים, פסק שלא יהודיה שאל הגר"י למרן הגריש"א מאיפה הוא ידע והשיב שכל התעודה היתה כתובה בשחור חוץ מהמילה יהודיה שהיה כתוב באדום...

שאלו למנהג החסידים המתפללים על אתרוג בט"ו בשבט גם שחל בשבת, האם לסוחר אתרוגים יהיה אסור להתפלל שאצלו זה מסחר... והגיב רבינו - הכל טעות! אין נידונים על האתרוגים בט"ו בשבט אלא בעצרת נידונים על הפירות.

שאלה: א"כ בעצרת, השאלה הנ"ל, האם זה נכון? והסכים רבינו.

הגר"י זילברשטיין שליט"א שאל שבהודו שורפים את המתים ושופכים את האפר לנהר גינים האם מותר לשנות מהנהר הזה [כששורפים את המתים אומרים שריפה לשם ע"ז] והאם מותר לאכול מהירקות שגדלו מהשקיה מהנהר הנ"ל. וענה רבינו שמותר.

כמה שאלות ששאל אותם הגר"א דינר מלונדון: האם הירוש מניות צריך להפריש מעשר. מו"ר ענה: לכאוף כן.

עוד שאל, בישיבה מתקיימת ברית, והזמינו ראש ישיבה גדול לשמש כסנדקאות, והרה"י מאחר האם צריך לחכות לו, כי יש ביטול תורה של התלמידים או לא. מו"ר ענה, לא צריך (א"ה, כמובן הכל לפי הענין בזה).

שאל מדוע בברכת 'מי שברך' לא מזכירים בברכה את האברים שאין בהם עצם, כמו לב לשון מחול גיד... והגר"י זילברשטיין רצה להשיב כי כשמברכים את כל הגוף כוללים גם את זה, אבל מו"ר ענה, 'הם העיקרים, לכן לא צריך להזכירם'.

עוד שאל, ב' חבורה' של אפית מצות, והגיע זמן מנחה, והנה אם יתפללו לא יהיה להם אחרי זה עוד שעות לאפות וממילא יחסר להם מצות לשאר הימים בפסח, האם העוסק במצוה פטור ממצוה נאמר גם על מצוה קיומית? והגר"י זילברשטיין רצה לטעון שיש כאן עוד מצוה של שמחת יו"ט שיהיה לו שפע של מצות. ומו"ר לא קיבל את דבריו והראה את לשון הרמב"ם הל' יו"ט פ"ו הט"ז ה"ז בכלל שמחת יו"ט.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

הסיומים של רבינו שליט"א

זכיתי בחסדי ה' לשהות במחיצת רבינו כמה פעמים כשעשה את הסיום על הרמב"ם, וראיתי שרבינו משלים בסוף לימוד הרמב"ם את מה שהשמיטו הצנזורה [וכיון נדפס גם ברמב"ם את מה שהשמיטו הצנזורה] [וכיום נדפס גם ברמב"ם מהדו' הר"ש פרנקל].

סיום השו"ע

סיים רבינו השו"ע, ושתה קצת יין ואמר הדרן, ואמר שזה אומר על כל חלקי השו"ע שלמד כל השנה, ומחזור הבא יתחיל בפסח, אבל משנה ברורה ממשיך ללמוד כסדר, שכיזעו רבינו מסיים בכל שנה עד ערב פסח: ש"ס בבלי, ירושלמי, רמב"ם שו"ע, מכילתא, תנ"ך, ספרי וכו' ועוד. [וכל זה מלבד כתיבת ספריו וחידושו שיעוסק בהם באותה עת בעיון, וכן השבת תשובות לעשרות המכתבים המגיעים אליו מידי יום ביומו ועוד כידוע].

היה פעם שסיים רבינו שו"ע אהע"ז, וביקש שיביאו לו שו"ע חו"מ וקרא קצת, וביאר שעושה כן משום שהוא כמו סיום מסכת שמתחילים קצת את המסכת הבאה.

רבינו סיים שו"ע יר"ד בערב תשעה באב לאחר חצות, וביקש שיביאו לו שו"ע אהע"ז, ואמר דמכיון שמותר מעיקר הדין ללמוד תורה באותה שעה לפיכך יתחיל קצת שו"ע אהע"ז כדרך שנוהגים בסיום הגמ'.

סיום בילדותו של רבינו

סיפר רבינו: כבר בגיל עשר סיימתי מסכת קידושין בישיבה קטנה 'תפארת ציון', ועשו סיום וכיבדו אותי לומר דרשה. ואבא זצ"ל הכין לי להדרן את השאלה הידועה, מה היה דינם של האבות כישראל או כבן נח, וכיצד נהגו בשבת הרי מצד אחד גוי ששבת חייב מיתה, ואם דינם כישראל אסורים לחלל שבת. אלא מתרץ הפרשת דרכים שלבשו ציצית, ואז ממה נפשך, אם דינם כישראל אתי שפיר, ואם דינם כב"נ נחשב משוי ולא שמרו שבת.

סיום בארץ ישראל

סיפר רבינו שכשעלה עם אביו זצ"ל לארץ ישראל אחז בלימוד עם אביו בסוף חומש שמות, ואמר אביו להשאיר קצת בשביל הסיום לארץ ישראל, כי רצה לעשות הסיום בארץ ישראל.

סיום אחר תחיית המתים

סיפר רבינו: למדתי חברותא עם הגאון ר' משה סולובייצ'ק זצ"ל מסכת תמורה, ולא סיימנו, וכשנסע להתחתן אמר שעוד נגמור, ובינתיים כבר נפטר, ואמר רבינו אולי נשלים אחר תחיית המתים. ופעם שמעתי מרבינו הגרא"ל שטינמן זצוק"ל שהגר"מ סולובייצ'ק זצ"ל היה חבר חדר בישיבת פ"ת במשך חצי שנה עם יבלחט"א רבינו שליט"א [טרם שדר עם הגאון ר' חיים שאול קרליץ זצ"ל], ואז אמר הגר"מ סולובייצ'ק תראה שאנשים עוד ירצו אחריו לקבל ברכות, כפי שאכן היה לבסוף [והוסיף רבינו הוא ביקש ממני להיות עמו בחדר].

שתיית יין בסיום

אמר רבינו שרק אחר כל המסכתות הקטנות שותה יין בסיום. אבל אחר מסכת אבות דר' נתן בלבד לדוגמא אינו שותה יין בסיום, כיון דאינו מסכת רק ברייתא.

אינו כבוד למסכת להתחילה ולא לסיימה

סח פעם רבינו: כשאבא זצ"ל היה מלמד בישיבה [כשהיה ראש ישיבה בישיבת 'בית יוסף'] לא היו לומדים את כל המסכת אלא רק את רובה, ולכן היה משלים השאר לבד, הסביר שאינו כבוד למסכת להתחילה ולא לסיימה.

מהו 'גמר' אצל רבינו

אחד ביקש ברכה מרבינו שבנו ימצא דירה, ולאחר שמצא הגיע לבשר לרבינו התבטא 'גמרתי עם הדירה', ואמר לו רבינו חשבת שגמרת מסכת בגמ'.

שמחת התורה - סיומים

שמעתי מהרה"ג ר' מאיר מונק שליט"א, שסיפר ר' אפרים פוטלסקי ז"ל שהיה נוכח כאשר הגיעה משפ' קרליץ לארץ ישראל, וראה את רבינו שהיה אז כבן חמש, מתרפק על דודו [מנחם מנחם זצ"ל] ומספר בהתלהבות 'פעטער איך האב געמכט א סיום אוף חמשה חומשי תורה' - 'דוד, סיימתי חמשה חומשי תורה'.

(החובות)

סיום הש"ס בכל שנה

דרכו של רבינו לסיים את הש"ס בכל שנה, וזמן הסיום הוא בערב פסח בבית הכנסת לדרמן לאחר תפילת שחרית [כותיקין].

אמנם גם בערב ראש השנה נוהג רבינו לסיים חצי הש"ס [שאז גומר סדר נשים], וכדי לעמוד בזמן זה הנהיג רבינו לעצמו ללמוד במסכתות נדרים וסוטה הספק דפים כפול, דהיינו שש עשרה דף ליום, משום שבלא זה לא יספיק לסיים סדר נשים עד ערב ראש השנה, וביאר רבינו הטעם שעושה כן דוקא במסכתות נדרים וסוטה, מפני שבמסכת נדרים יש עמודים קטנים, ובמסכת סוטה יש הרבה אגדות.

ההרגשה הנפלאה בשעת הסיום

אחד מהדברים המרגשים בבית רבינו היא לחזות כל פעם מחדש בסיומים שעורך רבינו ובשמחה שאוחזת בו כל פעם מחדש. ודרכו של רבינו היתה להמתין בסיום עד שתבא גם הרבנית ע"ה לשמוע הסיום, ונתן לה לטעום יין מהסיום, והרגישו שמחה משותפת בכל פעם מחדש, והיתה מברכת כל פעם שתזכה לעוד הרבה סיומים יחד עם רבינו.

וכבר מתחילת היום כשיש סיום מכריז רבינו בשמחה שהיום יש סיום, ומסיים המסכת בבלי וירושלמי, ולא פעם שואל אם יש מנין ואומר קדיש המיוחד לסיום, ודואג שכולם יטעמו מיין הסיום.

אחד הימים המרגשים ביותר בשנה זה כמובן בערב פסח, שבתוך כל ההכנות ליום טוב של פסח, הסיום הגדול על הש"ס בבלי וירושלמי ממלא את רבינו בשמחה עצומה שזכה עוד שנה בעמל ויגיעה גדולה ללמוד ולחזור שוב על כל התורה.

ובכל שנה זוכים לראות מחדש את התרגשותו העוצמה של רבינו, ושוב מתחיל את הש"ס מחדש בצמאון גדול כאילו זו הפעם הראשונה, אשרי עין ראתה כל אלה!!

שני סיומים בערב פסח שחל בשבת

אמר רבינו שבשנה שחל ערב פסח בשבת אני עושה שני סיומים, אחד ביום חמישי [הסיום הגדול], ולחומרא אני עושה סיום גם ביום שישי, וכן נהג גם אבא זצ"ל לעשות סיום ביום שישי [והוסיף רבינו, אני כבר אראה איזה גמ' ללמוד ביום חמישי בשביל הסיום של יום שישי].

וסיפר רבינו, שנה אחת רציתי לבדוק אם אפשר ללמוד מסכת בבא בתרא ביום אחד, ולמדתי בבא בתרא מהבוקר של יום ה' עד הערב. ופעם למד רבינו את מסכת מעילה ביום ה', והתחיל אחר שעה אחד עשרה, ובאחד וחצי כבר היה אחרי הסיום.

סיום במחיצות מנחם החזו"א והקה"י זצ"ל

כבר כתבנו לעיל שכל ערב ראש השנה רבינו מסיים חצי ש"ס, וסיפר רבינו שבאחד הפעמים כשעשה סיום בערב ראש השנה, שמע מזה החזו"א ונכנס גם הוא להשתתף, ואמר שאע"פ שמעיקר הדין אסור לו לצום מטעמי בריאות אבל משום מהיות טוב אל תיקרי רע נכנס ג"כ להשתתף.

בשנים מאוחרות יותר רבינו היה עורך הסיום בערב ראש השנה בבית אביו מנחם הקה"י זצ"ל ברוב עם.

פעם אחת היה חסר למנחם הקה"י סיום לערב פסח, וקרא לרבינו לעשות סיום, ואמר לו הרי בודאי כבר עשית את הסיום מקודם, ורשם רבינו על פתק בהאי לישנא 'א' בבלי וא' ירושלמי' (מהרע"ט שליט"א).

סיום התורה כהנים

כשסיים רבינו התורה כהנים, הלך לארון הספרים והוציא חומש במדבר, וקרא את הקטע הראשון של הספר, ואמר רבינו שעושה כן כמו שעושים בסיום מסכת, שזה כמו גמרא, אל בחומש עצמו אינו עושה כן [שמחת תורה שאני שמסיימים את כל החמשה חומשי תורה].

סיום הרמב"ם

אמר רבינו שהיום עושה סיום על הרמב"ם, ביקש להביא יין, ושתה קצת יין, והסביר רבינו דמה שאמר ההדרן בסיום הרמב"ם, אף שאינו גמ', כיון שזה תפלה.

ברכת מזל טוב לכל מסיימי הש"ס וברכת הצלחה לכל המצטרפים למחזור החדש בברכת התורה יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 ☎ 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310